

—DĀCERA MULATKY.—

Obraz života a mravů na počátku americké války občanské.

(DLE CHE. FE. MAHERA, ZPRACOVAL GUST. B. BEIŠL.)

ODDĚL. PRVÝ.

Vyzvánění na věžích více než jednoho sta chrámů a modliteben bohatého, obchodního a průmyslového města Bostonu oznamovalo hlabolivými hlasy, že jest neděle. Všechny obchody byly uzavřeny. Ti jednotlivci, kteří se v ulicích potkávali, plaše na vzájem pohlíželi stranou, jako by se rádi omluvili, že se nalezají na ulici místo v chrámu. Evropan zrovna sem zavítavší, byl by se mohl domnívati, že obyvatelstvo města vymřelo.

A opět oživily se ulice; chrámy se vyprazdňovaly a lidé pobožní ztráceli se ve své přibytky. Jen skupina mladých šviháků zdržela se ještě před hlavním vchodem nádherného chrámu sv. Trojice, vyčkávající příchodu mladých dám, chovaneček to dívčího ústavu kazatele dr. Campbella, jež v brzkou chvíli opustiti měly. V šatu, jenž měl veškerou podobnost s rouchem jeptišek, kráčely po dvou z chrámu; každá pohlížela na mladé pány uctivě jim se uklánějící. Tu a tam usmála se šelmovitá ústka a pěk-

né modré oči bloudily pátravě z jednoho mladíka na druhého; mnohá kvetoucí tvář více ještě se zarděla, spatřila-li její majitelka mezi šviháky toho, jemuž by mladé její srdíčko rádo bylo něco povědělo. Ale obstarožná vrchní učitelka byla příliš bdělou, než aby obvyklá slušnost sebe nepatrnějším způsobem porušena býti by byla mohla.

Průvod tento ukončovaly dvě štilhlé dívky asi šestnáctileté, jedna blondýnka s očima fialkovými, druhá brunetka s vlasem havraním a černými žhavými očima. Jako by obě byly rozhorleny pro nucenost, jakouž jim mrav ukládal, kráčely s hlavami hrdě vztýčenými a usmívajíc se roztomile, ukazovaly řádky malých bílých zoubků zdobných jako perličky.

Mladí páni přidružili se k průvodu tomu. Jako úmluvou zaknitly se ve vzduchu dvě krátké hedvábné stužky, červená z modlitební knížky blondýnky, modrá z oné brunetky a oba první páni je stejně rychle zachytili. Mladé dámy ubíraly se dále, jako by se nic nebylo přihodilo. Na stužkách bylo napsáno zdobnou rukou dívčí: „Zitřa soirée.“

Dostaveníčko se zdařilo!
Byla návštěva chrámu něčím jiným
než dostaveníčkem!

II.

V bohatě práci sochařskou i řezbářskou vyzdobeném salonu zámožného bostonského průmyslníka Ebenezera Gordona polybovala se druhého dne z večera vybraná společnost peněžní šlechty bostonské. Znameníť hodování právě skončeno. V skupinách stáli tu a tam obstarožnější pánové, rokující o událostech časových, politice a obchodních zájmech. Mnozí zákonodárci pronášeli své náhledy o palčivé otázce volby presidentské. Pouze mladší pánové, kteří se přidružili k dámám, dávali na jevo onu veselost, jakéž dobrý ton společnosti vyžadoval. Domácí paní, jedna z nejpřednějších krásků města, kteráž teprve před nedávnem bohatému průmyslníku co druhá manželka ruku podala, tvořila vlastní středisko společnosti. Dovedla každému, kdo se jí přiblížil, povědět něco příjemného a žertovné slovíčko z úst její vyšedší, rozveselilo i obličej nejvážnějších starých pánů.

„Jak jen mohla paní Sa'ome nalézt záluby v starém Gordonovi?“ pošeptal peněžník jeden mladému muži asi dvacetiletému; „vždyť Gordon jest jednou tak starý jako ona!“

Oslovený zamžhoural očima.

„Kdož ví nebráno-li na čtyřicet dva roky páně Gordonovy ohledu proto, že mohl za každý svůj rok položit své zbožňované sto tisíc dollarů k nohám!“

„Co ale říkal Filemon tomu sňatku? Dvacetiletý syn a dvacetiletá matka!“

„Ó, co se toho dotýče — mladý Gordon macechu svou zbožňuje. Kdybych byl starým Gordonem, byl bych žárlivým. To dorozumění mezi nimi! Jest to věru podivné!“ A za slov těch upěl toužebný pohled na mladou ženu.

Její pozorností pohled ten neuniknul. „Pane Lomore“, zvolala, šelmovitě prstem mu hroząc, „nechtěl byste projevit talent svůj obdivováním se znamenité hudbě? Naslouchejte přece tomuto pozoruhodnému dvojpěvu! Proč pak necháváte naše dámy postrádati své veselosti? Či jste dnes veselost svou doma zanechal?“

„Vám na blízku, paní Gordonová, mizí všechny vrtochy. Nevidím zde však ani Filemona! Jemu přece především by se slušelo, býti zde přítomnu a vějíře mladých dám v pohyb uváděti. On se v tom lépe vyzná než já!“

„Filemon si vyjel. Doktor Campbell jej prosil, aby dvě mladé dámy, jež v brzkou ústav jeho opustí, k nám dovezl a je tak, dřive než domu odjedou, v společnost bostonskou uvedl.“

„Přiváděje jich k vám, uvede je opravdu v nejlepší školu a okolnost, že vy jich přijmete, již sama o sobě mladým dámám nejlepší vydává svědectví.“

„Sečkejte jen se svou chválou, abyste se přesvědčil, komu vlastně přísluší — zda mně, aneb novým těmto hvězdám.“

Podala mu pak rámě své a představila jej mladé dámě, kteráž se byla, na ničem účasti neberouc, uchýlila do malého výklenku.

III.

„Opravdu, reverende, vaše kázání bylo pobídkou ku všeobecnému nadšení pro naši posvátnou věc. Jen zhoubu přejme despotům jižním, kteří zneuctívají člověčenstvo a z potu i utrpení svých černých spolubližních bohatnou a tyjí!“

„Svaté slovo boží úpírá těchto se ani nedotkne!“ povzdychl doktor Campbell a obrátil zraků svých k nebesům

„Kdyby vás byli slyšeli mluvit, doktore, museli by se studem zarditi za to, že jsou otrokáři. Co mne se týče, budu hlasovati pro toho čekance presidentského, jenž slova: „Osvobození černé-

ho kmennu bratrského" napiše na svůj štít. Jak možno velebiti hvězdnatou naší vlajku, pokud poskvrna a potupa otroctví pod ní jest trpěna?"

„Ano, svobodu duševní i tělesnou, vzdělání důkladným vychováváním a bytnost v ústrojí státním: vše to musíme jim opatřiti a teprve pak se staneme skutečnými jejich vykupiteli!" ujal se kazatel slova.

„Jakékoliv sympathie", pokračoval Ebenezer Gordon, neboť on to byl, jenž v horlivé rozmluvě s dokterem Campbellem tak vše za svobodu černochů jižních se přimlouval, „jakékoliv pocity nechť si nás pojí k našim spoluobčanům v státech otrokářských, tato černá hradba musí padnouti dříve než s nimi budeme moci býti za jedno."

„Každý zaujmi své stanovisko" pravil dr. Campbell, „každý konejš svou povinnost: já na kazatelně, vy se svým bohatstvím a jiný zase na jevišti politickém."

„Buďtež ujištěn, milý doktore, že jsem již mnohý tisíc zlatáků vynaložil ku prospěchu černých našich chráněnců, již nám podzemní dráhou*) byli posláni, i dal jsem dopravití mnoho set rakví naplněných zbraněmi a nápojem na jih, kdež zakopány na tak dlouho než jich k dílu záslužnému bude zapotřebí."

„Vím dobře, že jste horlivý bojovník za posvátná práva lidská", odvětil kazatel, ruku svou na rámě Gordonovo klada.

*) Podzemní dráha — „underground railroad" tak nazývány podpora a příspěví poskytnuté ze severu otrokům z jihu uprchlým.

„Nenavštívíte, reverende, shromáždění spolku „Wide Awakes?". Rada vaše zajisté že by s radostí byla vyslechnuta. Potřeba nám nejen lidí statečných, ale i moudrých."

„I vy náležíte ku společnosti té, Gordone! Kéž snažení vašema jest požehnáno! Kam však dopravujete zachráněné uprchlíky? Vždyť jich zde přece nesmíme podžeti; zákon o vydávání uprchlíků —"

„Ale, milý doktore", pravil Ebenezer Gordor, „což pak zapomináte Libérie a

Kanady? Vlastní mé lodě dopravily jich sta do Liberie. Dix, můj černý sluha, rovněž uprchlík z Mississippi, mohl by jmenovati vám mnohé, kdož mou láskou ku člověčenstvu se stali šťastnými, svobodnými občany Liberie."

„Šlechtný muži", zvolal doktor Campbell, „za to nechť se vám Pán odmění!"

IV.

Rozmluva zde přerušena. Mladý

Filemon Gordon vešel, dvě mladé dámy veda, do sálu a kráčel ku kazateli, jenž s nejpřívětivější tváří, jakouž jeho vážnost připouštěla, jim v ústrety přicházel.

„Aj, hle, obě mé růžičky!" zvolal lichotivě.

„Pan Gordon —"

Ebenezer Gordon byl ten tam. So-tva že syna svého spatřil po boku mladé brunetky, šklubnul sebou, jako by jej byla zmije uštknula. Odkvapil hned na to na druhý konec salonu.

My pak poznáváme v obou mladých

Sl. R. E. Clevelandova.

slámách obě dívky, jež v předcházející den při opuštění chrámu barevné stužky z modlitebních svých knih vypustily, v mladém Gordonovi ale zase šviháka, kterýž modrou stužku a v Lomorovi druhého, jenž červenou stužku nechválil. Dívky i mladíci byli důvěrnými přáteli.

Doktor Campbell předvedl své světenky domácí paní. „Vám, paní Gordonová, ozdobě Bostonu, představuji obě ozdoby mého ústavu, dobře věda, že domohou li se vaší laskavosti a blahosklonnosti, nadání jejich již nikým nemůže býti podceňováno; slečna Cara Carltonova z Louisiany — slečna Lelia Montgomery-ova z Kanady.“

„Srdce se navzájem shledávají, byť by domovy jejich sebe více od sebe byly vzdáleny; buďtež, milé mladé dámy přesvědčeny, že již svým uvedením prostřednictvím reverenda Campbella mému domu, jmenovitě ale mně blízkými jste se staly.“

„A jak velice musíme litovati,“ pravil přistoupivší Filemon Gordon, „že po zisku takovém tak rychle následuje zase ztráta! Obávám se, že dámy naše město v brzku opustí!“

„Ztráta bude více na naší straně,“ odvětila Cara libozvučným, měkkým svým hlasem.

„Každé místo neskýtá tolik příjemného jako Boston,“ dodala Lelia.

„Já však vždy pozorovala,“ ujala se slova paní Gordonová, „že krásný jih vždy větší vzbuzuje touhu po domově než chladnější sever.“

„Příroda snad více láká člověka na jih, ale smysl pro umění a krasocit nalezá domova svého na severu,“ odvětila Cara.

Lomor přiblížil se ku skupině a započav s Lelií rozprávku, zavedl dívku k věnci dám. Filemon, jak se zdálo, byl polhříván v studii. Před ním stály dva typy ženské krásy: klasická forma jeho macechy a ženská roztomilost dcery Louisiany. Které z nich byl by podal

cenu, kdyby byl býval Parísem? Jeho zjemnělý rozum lákal jej ku paní Gordonové, všestranně obdivované — srdce jeho lnulo k dívce jihu. Onu směl jen ctíti — tuto směl milovati.

„Filemone, vám ponechávám slečnu Caru tak baviti, aby domu našeho vždy vzpomínala jako svého vlastního domova,“ pravila paní Gordonová a odešla, aby jiným hostím pozornost svou věnovala.

Filemon dovedl mladou dámu ku křeslu a mezi oběma rozpředla se jedna z oněch okřídlených rozprávek, za nichž bůžek lásky ostré své šipy vystřeluje. Pohyby vějířem, sklopování očí, živý rāmēnec její tváři ukazovaly jejímu protějšku, že dvoření se mladého Gordona nenechávalo Caru chladnou a mladý muž každým jejím pohledem, každým jejím úsměvem sál v sebe onen žár, jenž potřeboval jen již posledního popudu, aby oba mladí lidé na celý život k sobě byli připoutáni.

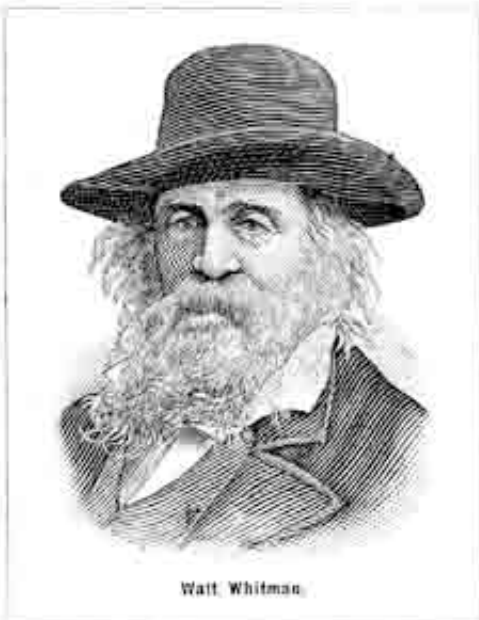
Toto rozhodnutí mělo nadejiti již dnem přístím.

V.

Slunko následujícího na to ~~žně~~, zdravilo den sv. Valentina, den radosti mladého světa amerického. Všechna mladá srdce toužebně ho očekávají. V dnech den ten předcházejících stávají se poštovní úřady posly lásky. Okřídlený bůžek lásky poletuje od domu k domu, od města k městu v podobě millionů psaníček milostných.

Ve své komnatě spočívala na divanu zeleným sametem potaženém, půvabná postava paní Salomy Gordonové, v bílém ranním šatě vězící. Zlatěplavý její vlas splýval rozpuštěný na sněhobílou její šíji. Nadra její dmula se pod šatem řasnatým. Opravda, v těchto půvabných nedbalkách byla paní Gordonová ještě půvabnější, více smysly omanující než v ústroji salonním a šperk dēmantový mohl její vrozenou jí krásu

jen málo zvýšiti. Běloušné její ruce otvíraly jedno za druhým z ozdobných těch psaníček, jichž celá kupa na stolku před ní ležela. Slavená kráska bostonská měla co činiti, aby přehledla všechny ty něžné výlevy, jimiž ji bůžek lásky dnes byl obmyslil. Pohrdavý úsměv pohrával okolo růžových jejích rtů, když jedno psaníčko za druhým rozvírala a přisaly i výlevy srdci svých známých i neznámých čtenelů čtla. Ona však toužila seznati jen výlev srdce jediného; ručky její přehrabávaly se v psaníčkách, až

Walt Whitman.

objevilo jedno, jehož adresa psána byla rukou dobře jí známou. Netrpělivostí se chvějíc, rozevřela ono psaníčko. Mělo následující znění:

„Odvrátiliž se oko Salomy, Filemonův-li pohled ji pozdraví? Zdaž její srdce zatvrzele se bude brániti, prosby jeho budou-li o lásku její žádati? Či snad srdce jeho má se zřící lásky, třeba v poutech její úpělo? Či snad prostý

prsten má zpřetrhati posvátnou tu pásku, již bozi sami byli utkali? Ó mluv — ó mluv milko drahá, mám se slovy lásky prostými předstapovati před tebe?“

Silný ráměnc rozlil se po tvářích pani Salomy. Zakryla si obličej rukama. „Ne, ne,“ zvolala vášnivě, „tělo své jsem zaprodala, srdce mé však mi zůstalo a to jen tobě náleží! Příliš pozdě ti rozumím, všemocný bože; příliš záhy zdrcuje mae lítost, že jsem jasný tvůj obraz si dala zakaliti dechem klamivým. Láska tvá, Filemone, budiž peklem mým. Miluji tě více, než ti

vyjeviti sním!“ Ukryla psaníčko v zánadří. Ostatních více nedbala.

VI.

V tutéž asi dobu zavládl největší rozruch mezi mladými dámami v dívčím ústavu doktora Campbella. Došlyť celé balíky psaní. Byly to po většině „všelentiny“ a v malé chvíli oblažovaly čestné mladé dívky, jež na ně byly čekaly. Slečna Cara jich obdržela celé tucty. Pročítala je jen zběžně. „Od něho zde ničeho není,“ povzdychla si i odstrčila

přehlednutá psaníčka stranou, „a pfece mi byl přišfibil... Měl-liž pak času vzpomenouti slibu svého? A to v poblíži tak obdivuhodné spanilé a rozto milé macechy?“

Jižní žár srdce jejího mohutně vzplanul při pouhé myšlence, že by mohla býti teprve druhou, již by hořdu srdce jeho údělem se dostalo. Však v tu samou chvíli vešla panská do přejemného po-

kojku, kterýž Cara obývala spolu se slečnou Lelíí Montgomeryovou a podávala jí nejpěknější stříbrem vroubené psaníčko. „Jeho ruka!“ Na bleděmodrém skvostně zdobeném hedvábí čtla dvě řádky:

„Ne planou řeč; vážnou jen otázkou:
Zdaž budeš kdy mou drahou ženuškou?“

Rychle vyňala ze své skříňky připravené již libovonné psaníčko, jehož pečeť představovala loď s nadutými plachtami i podala je panské, nařídívši, aby je odevzdala sluhovi, kterýž byl přinesl psaníčko, jež jí takovou radost bylo spř-

sobilo. Psaníčko připravené mělo nadpis: „Panu Filemonu Gordonovi, Franklin Square.“

* * *

Filemon Gordon byl mladík oduševněný ideálům nakloněný. Nezakládal si na penězích jako jeho otec; netoužil po nekonečném zisku, nelačnil po nesmírném bohatství. Snažení jeho platilo více příjemnému požitku, více milému životu poklidnému: Jej okouzlovala příroda, básnicky zkrášlená uměním a poesíí. Dokonalý souměr muže v něm ještě nedošel tělesně úplně svého vývinu; rysy jeho dosud měly ráz mládí, ale vše nasvědčovalo tomu, že jeho rozvoj v muže v pravdě krásného již jen krátké bude vyžadovati doby. Jeho vnitřní povaha pro vše krásné, jeho zdvořilost ve styku s bytostmi ženskými, jeho obratnost společenská, vše to učinilo jej brzo u dám oblíbeným, byť by i mladíci v stejném s ním se nalézající věku, spíše v pouhého snílka než ve světáka vyrůstati jej viděli. Číslic nenáviděl. Nedovedl, jako otec jeho, pohlížeti na lidi jako na číslice, jejichž cena jest stanovena jejich postavením. Pohlížel na člověka, nechtěl se nalezat v postavení jakémkoliv, jako na sobě rovného a byl jedním z prvních, jenž se přidružil k bratrstvu „Wide Awakes“, k bratrstvu „Bdělých dalekovidných“, jež se tehdy již po celém severu Spojených Států tvořilo, aby tvořilo protiváhu vůči jižnímu spolku tak zvaných „Minute Men“, kteří pracovali pro udržení otroctví, kdežto snažení „Wide Awakes“ čelilo k zrušení otroctví a členové společenstva toho v každou chvíli byli hotovi zbraně se uchopiti.

Filemon již po delší dobu živil hluboce pocítěnou náklonnost ku slíbené Salome a při mnohém s ní se setkání rozpředl se mezi nimi duševní souživot, jemuž sice nedáno průjevu, jenž ale právě proto byl tím vroucnějším. Pojednou však postavilo se mu na odpor

snažení vlastního otce. Kdož mohl by říci, co přimělo slečnu Salome k tomu podati ruku svou otci svého milence? Byla to snad obava, že by dospělá panna oproti nevypělému mladíku, řekněme záhy pozbyla pelu své mladosti a krásy? Bylo to snažení po samostatnosti, jakéž by po boku Ebenezera Gordona, jednoho z nejbohatších mužů Bostonu nabytá? Aneb byl to konečně převládající vliv jejich rodičů a příbuzných?

Nechtěl si příčina toho byla jakákoliv, otec vedl milenku synovu k oltáři a srdce Filemonovo obletovalo nyní jako ptáče zaplašené uadarmo mezi kráskami bostonskými, až konečně mezi mladými dámami, jež navštěvovaly ústav doktora Campbella, poznal slečnu Caru Caroltonovu z Louisiany. S celou hrdoostí srdce zraněného oddal se popudu nové vyklíčivší lásky. Kouzlo pánvu, dětinná mysl dcery slunného jihu účinkovaly blahodějně, konejšivě na utrpení duše jeho. Bezděčná vroucnost pocitů Cary poskytovala mu bohatou náhradu za hrdé sebevědomí Salomy a vnitřní povaze postačoval jediný okamžik, aby s celou svou vášnivostí se mohl oddati novému předmětu svého zbožňování a jak pocity jeho opětovány, o tom svědčila slova, jež Cara vlastnoručně napsala pod svůj „valentine“:

„Osud můj v tvých spočívá rukou,
necht' stane se mi blahým, necht' mukou.“

VII.

Ebenezer Gordon byl jedním z nejstatnějších mužů rodného svého města. Plný jeho obličej s promodralou, hladce oholenou bradou, jeho bohatý, kučeravý vlas skvěle černý, kvetoucí barva jeho obličejce propůjčovaly mu vzezření Jupitera. Zdál se býti o deset let mladším, než v skutku byl. Zvučný jeho hlas mohl v r zčilení nabytí takové síly že člověk, jež by rozhorlení jeho bylo postihlo, zastrašen býti musel. Nebyl prost vášní. Snažení jeho, býti jedním

z nejpřednějších v Bostoně — ne-li opravdu nejpřednějším — ovládalo celou jeho bytnost, potlačovalo všechny jiné pocity. Nebyla to pouhá tížádost. Ziskuchtivost, s právy jiných lidí co nejvíce pohrdající, byla popudem všeho jeho jednání a přece dovedl toho, nikdo tuto vášeň co nejlépe ukrytí. Nikdo nepřispíval tak bohatě do pokladny chudinské, nikdo nenavštěvoval tak pilně chrám a nepřinášel kostelu větších než on obětí. Nikdo nevystupoval horlivěji ve prospěch celým severem americkým hýbající otázky osvobození otroků a nikdo nepřispíval tisíci tak velkodušně k jejímu rozřešení jako on. Jmeno Ebenezer Gordona skvělo se v seznamech členstva četných dobročinných společností. „Wide Awakes“ zvolili jej za svého vůdce. Zařízení jeho přídelny bavnáfské považováno bylo za vzorné; mnoho set dělníků bylo zaměstnáno u jeho strojů a po moři pluly jeho lodě, vlastní jeho obchod sprostředkující. Bohatství jeho báječně se hromadící, dodávalo mu váhy, již si dobře byl vědom. Bohatství jeho všeobecně přeceňováno, poněvadž opravdu plnými rukama rozdával, jednalo-li se o to, aby jménu svému dodal nového lesku lidumila a uvědomělého občana. Dám jeho pokládán za útulek uprehnuvších aneb osvobozených otroků a k jeho společenským večírkám dostával se vždy výkvet bo- tonského světa.

Mezi otcem a synem zatím však zavlád poměr chladný, skoro odpudlivý.

O Filomena, jediného svého syna, málo se staral. Hoch vyrostl v jednom z nejpřednějších ústavů vzdělavatelských. Ku studiím náchylná, skoro snivá mysl mladíkova, jeho nechuť k ruchu průmyslovému a činnosti obchodní, v níž zase otec jeho své vše shledával, vzbuzovaly z počátku nelibost, později opovržení starého Ebenezer Gordona. Pohlížel nyní na syna svého s nechludnějším úsměškem.

„Velcí myslitelé, jakým tys ku příkladu“, řekl mu jednou, „dobývají si svých

království na měsíci. Ano, lidé ideální jako můj Filemon, jsou skutečnými Don Kyžoty a považují větrné mlýny za obry.“

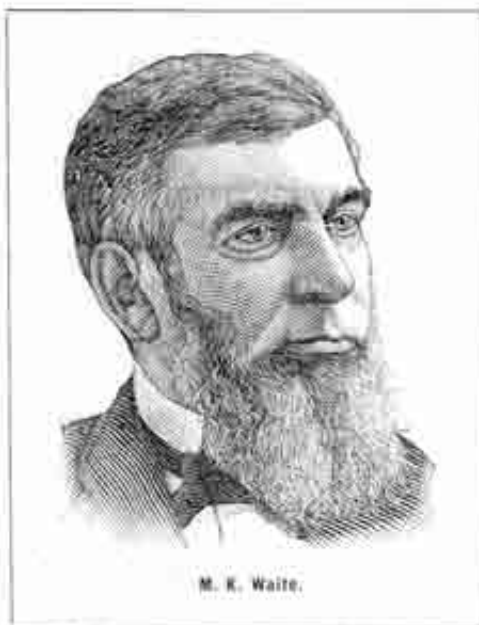
Účinek jeho výsměšků se dostavil. Syn vyhýbal se otcí.

* * *

V onen večer, v kterýž syn jeho po boku kazatele Campbella se slíčenou brunetkou k němu se blížil, pospíšil starý Gordon v největším pobouření v pozadí salo-

nu. Spatření mladé dívky připravilo jej na chvíli o sebevládu. Kradmo pozoroval další bavení se svého syna se slíčenou dívkou i zdálo se, že jeho obvyklá hovornost tím více vážla, čím více jej uslechtilé a vznešené chování se mladé dámy poutalo. S nasazením všech svých sil dokázal toho, že se mohl se svými hostmi zase baviti a byl srdečně rád tomu, když se hosté po několika hodinách, jež se mu zdály býti věčností, konečně loučili.

Na nejvýše jsa znepokojen, přecháze po svém pokoji.

M. K. Waite.

„Prokletá podobnost!“ mručil pro sebe. „Já bloud dal jsem se jednou pořádně napálit! Což ale kdybych se mylil! Ne, ne, vejce nemůže se vejci více podobati! Das mne vezmi, není-li to špehýřství! Kde jen u všech všudy malá ta čarodějnice nabrala všechno to ušlechtilé jednání? Počkej jen, malá princezno, však já ti obličej umyju, že budeš vyhlížeti jako dřevo ebenové! Pět — deset — patnáct — šestnáct let — shoduje se to! Das vezmi všechny školy a vzdělávací ústavy!“

Kvapně dal zvoucem znamení, aby se služebník dostavil. Vešel černochoch Dix.

„Dojdi neprodleně ku kapitánu McLeanovi a vyříd' mu, že si přeji, aby mne zítra o deváté hodině navštívil.“

Černochoch se ušklíbnul a poškrabal se na zádech.

„Přál jste si pane?“

„Půjdeš bez odkladu ku kapitánu McLeanovi.“

„V jedenáct hodin, pane?“ Vždyť by mne chudákovi žebra zpřerážel, pane!“

„Co škodí, osle!“ zvolal Gordon zlostně, vytrhl ale hned na to lístek ze své zápisničky, popsal ho a podal ho černochovi. „Tak, to odevzdejte v jeho příbytku.“

Sluha měl se k odchodu.

„Sečkej Dixe! Kolik uprehlíků bylo sem za minulý měsíc dodáno?“

„Tři pane! Roztřídují vlnu ve sklepe.“

„Pouze tři? Jsou věru velmi bděli tam za pohorím alleghanským!“

Na pokyn pánův černochoch se vzdálil. „Blázní“, zahovořil starý Gordon, když byl osamotněl, „přechájí z jednoho pekla v druhé. Lépe na jihu se smažiti než zde mrznouti! Pěkná to svoboda, býti ve sklepe zavřenu, pytle s vlnou otevírati aneb ve velkém vězení, jinak továrnou nazvaném, nechávat si od strojů údy utrhávat! Pak zase na loď — hurrah do Liberie! Ano, ano! Na

shle anou! Ano, do Liberie: dolů do New Orleansu, na trh otrokářský — potom na plantáže, k smrti umrskání — oběšení! Br! Br!“

VIII.

V následující na to den vstoupil kapitán McLean v ustanovenou hodinu do pracovny Gordonovy. Byl to vyhublý vysoko rostlý muž se zbrázděným, svraštělým obličejem, šedýma očima, vysokým čelem. Poněkud vpadlé tváře pokrýval ryšavý vous, jehož konce splývaly až na prsa a ostrou bradu vyvstávají nechávaly. Plavý štětinatý vlas pokrýval jeho hlavu. Celý zjev kapitánův prozrazoval smělou odvážnost, odhodlanost i krutost.

„Správný co do času jako vždy“, pravil Gordon, potřásaje vstoupivšímu rukou.

„Nuže, jak to dopadá s nákladem?“

„Schází ještě asi dvě sta beden, pak to bude v pořádku.“

„V dole při Mississippi počínají býti prokletě netrpěliví; budeme moci vzítí s sebou černé zboží?“

„Pokud se býk nevykrváci, vlastní stále své rohy!“

„Máme sotva dva tucty těch, jimž bychom mohli pomoci oš stesku po domově.“

„Tím lépe; alespoň se nám britičtí a jiní nedostanou tak snadno na zadek. Vzdor všemu přece jen vyděláme slušný obnůsek, pane Gordone.“

„Pherson v New Orleansu mi píše, že po zboží černém není zrovna valná poptávka“, odvětil Ebenezer Gordon; „pošlu mu ale pochoutku, že si zamilaskne jako zamilovaný krocán.“

Kapitán vyplivnuv žvanec žvýkavého tabáku, podal ústům čerstvý kus.

„Nalezl jsem zde malou, roztomilou žluťáčku, kteráž pocítaje tonhu po domově“, šepotal Gordon, blíže se důvěrně kapitánovi; „hraje na piano, tančí, jest rozkošně půvabná, znamenité po-

ho pánova podniku, kterýž se nesrovnával se zákony i nepochyboval o tom, že mu i v této záležitosti úloha nějaká přidělena bude. Dobrosrdečný černochoch byl nemálo rozhorlen, že se tu jednalo o děvče a poněvadž se domníval, že dívka jest příslušnicí vlastního jeho plemene, proto bez váhání se prohlásil v její prospěch proti pánu svému, jemuž nedávěfoval.

Brzo na to, když se kapitán vzdálil, odevzdal starý Gordon Dixovi několik psaní, aby je na poštu donesl a ještě v tentýž den oznamovaly večerní časopisy valné shromáždění spolku „Wide Awakes“, kteréž se mělo odbyvati příštího večera v známé již místnosti.

IX.

Gordon od minulého večera manželku svou neviděl i umínil si nyní, že ji navštíví. Dokončila právě svou toaletu. „Valentiny“ ležely ještě na stole, vyjma ten jediný, kterýž pro ni měl opravdovou cenu.

„Jak pozoruji, má drahá, bůžek lásky ti byl velmi přízniv,“ pravil s nezávaznějším úsměvem, ukazuje na hromádku psaní. „Smím snad i já „valentine“ svůj osobně odevzdati?“ tázal se, vina jí k sobě, aby ji mohl políbiti.

„Poubý „valentine“, pane Gordone, ještě neopravňuje k polibku,“ odvětila Salome, mírně z obejmutí jeho se vymykajíc; „byl byste měl býti alespoň prvním a nikoliv posledním, jenž se dostavuje.“

„Má Lomy přece se snad nebude na mne horšiti, že mi starost o její zdraví uložila tu obět přijíti teprve hodinu pozdější, abych poklidu jejího nerušil.“

„Srdečné díky, pane Gordone. Vaše péče o mé zdraví zbavila vás povinností milovnicka vždy prvním býti; první polibek jest vždy nejsladší.“

Gordon hryzl se do rtů.

„Paní Gordonová ještě nezapoměla

serenády, jakáž uspořádána slečně Salome. Tehdy bráno méně ohledu na její křehké zdraví a poklid noční mohl nepovolaným způsobem rušen býti.

„Jsem vám opravdu díky povinnována, pane Gordone, že v každém ohledu bdělost nad mým životem tak důmyslně zdvojnásobujete; serenády, díky vašemu zakročení, pro vždy snad přestaly a tato chamraď zde“, dotkla se prstem psaní—„spíše snad vzbudí vaše politování než vaši nevoli. Můžete s nimi ostatně dle libosti naložiti.“

„Uchovejtež nebesa, aby drsnou rukou chtěl zasáhati ve struny srdce tvého! Či snad nepěje každý ten „valentine“ svou vlastní písničku? Milá Lomy, jen si nechávej směle jako královna Bostonu holdovati; nejsi má manželka!“

„Zajisté, pane Gordone, znám svou povinnost a proto je všechny do ohně naházím!“ Slzy objevily se jí v očích; pozvedla již svých rukou, aby něžná psaníčka plamenům odevzdala, když Gordon prsty její uchvátil a políbil.

„Prosím, jen žádnou takovou obět Lomy. Buď alespoň tak spravedlivou ku mně, abys mi uvěřila, že by mne zničení těchto psaníček opravdu zarmoutilo. Jsi rozhněvána; včerejší soaré tě znavila. Jaks byla půvabná! Jak ti vše pěkně slušelo! Jaká to živost a přece tolik uslechtilé umírněnosti! Tys vždy obdivuhodná! Pověz mi přece, nejmilejší Lomy, co vše jsi viděla. Jak se držel Filemon! Přiblížil se snad některé z mladých dam význačnějším způsobem? Může ve své volbě spolehati se na svou pochvalu? Ty tomu lépe rozumíš než já. Ponechávám to tobě...“

„Filemon byl roztomilý jako vřdycky; nevím, že by některou z mladých dám zvláštním způsobem byl vyznamenával,“ odvětila paní Gordonová. „Myslím však, že jsem tak mimochodem spozorovala, že mladou jednu dámu a

ústavu reverenda Campbella živě bavil. Sama jsem jej prosila, aby jí věnoval jak usí pozornost. Doktor Campbell mi dámu tu i slečnu Montgomery-ovu co nejvšeleji odporučil; bylo tudíž pouhou povinností. . . .”

„Aby tebe zdvořile uposlechnul,” dodal Gordon s lehkou ironií. „Opravdu se tedy o mladou dívku zajímáš?” tázal se číhavě.

„O obě; lituji, že nemohu učiniti více. Tak jak tak odecestuji do svých domovů.”

„Pozvi jich tedy častěji k návštěvám, aneb líbí-li se tobě vezmi je jako hosty do domu. Filemon bude ti povděčen.”

„Pane Gordone já věru novím, čím bych takové jednání mohla odůvodniti.”

„Nutnost odpočinku, má drabá, odpočinku po školním běhu jest nejlepší důvod a já jím od srdce přeji toho potěšení, že budou moci meškati po boku tvém. Zdá se, že jsou to opravdu dívky roztomilé. Srovnám

jíž záležitost tu s doktorem Campbellem. Přece snad dovolíš?”

Manžel brzo na to odešel, když byl dříve manželce své ruku políbil.

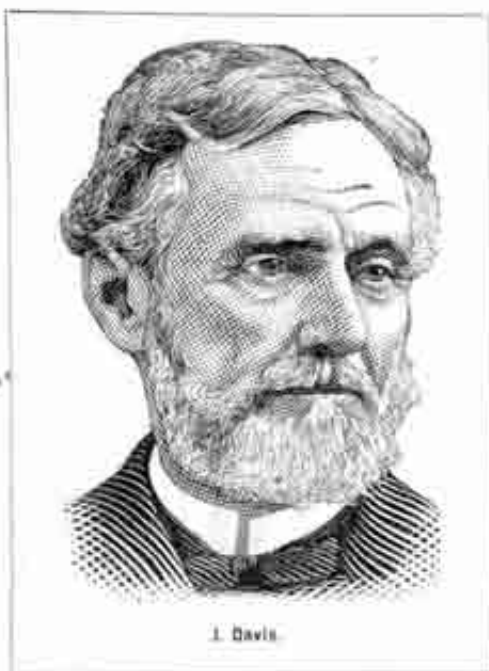
X.

Schůze spolku „Wide Awakes” byla zahájena. Gordon zaujal místo na vyvýšeném místě vyhrazeném řečníkům a úředníkům spolku. Podle něho dva pánové, patrně zápisníci, srovnávali haldu časopisů a listin. Sín osvětlována obrovským mnohoramenným lustrem

v prostřed stropu visícím, byla natičena muži různého věku. Někteří zabývali se čtením časopisů, jiní zase všemožným způsobem zaháněli nudu o ně se pokoušející. Konečně vystoupil řečník jeden, ale pro hlomoz a hluk v síni zavládající mohli jej slyšeti jen ti, kdo nejpřednější místa zaujímali. Líčil způsobem známým hrůzy otroctví, spílal barbarům jižním, odsuzoval dosavadní vládu Spojených Států a zásady strany demokratické a skončil tvrzením, že jedině republikáni jsou s to vládnouti

s směrem pokročivým, lidumilným.

Jiní řečníci vyslovili se v stejném smyslu; v řečích více méně výmluvných odsuzovali občanstvo jižní a vybízeli ku zvolení rozhodně republikánského presidenta a jiných úředníků vládních. Ohlušující dupot a hvizdot následovaly za každým silnějším výrokem. Řečníci byli hotovi. V tom povstal Gordon. Mohutná jeho postava, zvýšována bezvadným

J. Davis

oblekem, jeho pevné sebevědomé držení těla propůjčovaly mu důstojnost, již všichni bezděky uznávali. Zvučným basovým hlasem, kterýž z počátku jsa tlumen, později hlasitěji a hřímavěji se ozýval, ovládal celou hustě naplněnou síň.

„Slyšte, slyšte! Gordon mluví!” ozývalo se z několika stran.

„Pánové,” ujal se slova, “ku vlasteneckým řečím, jež jsme právě slyšeli, zbývá mi jen málo dodatí, neboť ztlumčili dobře vše, co hýbe srdci našimi. Organizace naše jest utvořena, ale do-

sud není dokončena. Doba k úradám b. zo mine, jitro ku jednání nadchází. Třeba nám vřelých srdcí a silných paží pro dny příští. Pohledněte na jih! Naši protivníci nás předešli; řady jejich jsou sestaveny. Tisíce „Minute Men“ řadí se k sobě a cvičí se ve zbrani. Hoši prochází ulicemi a uvádí bubny ve vření. Vzhůru, nechme i naše hochy přísahati po příkladu Hanibalovu, že veždy budou nepřátely nepřátel vlasti!”

„Ať žije Gordon!“ zahřmělo siní, kteráž se otřásala dupotem shromážděných.

Gordon vítězoslavně se okolo sebe rozhlížel.

Před ním seděl muž se založenýma rukama a maje jednu nohu přes druhou přehozenou pronikavě naň pohlížel. Na hlavě měl nízký pístěný klobouk se širokou střechou. Obličej jeho byl vrouben hustým černým kudrnatým vousem. Silné kníry zakrývaly ústa. Upíral černě pronikavé své oči neodvratně na řečníka, neprojevoval však nikterakž souhlas neb pochybu. Spatřiv jej, byl Gordon jat pocitem nepřijemným. Po chvíli pokračoval: „Svolávám nyní tajný výbor, abychom se uradili o opatřeních ku nastávajícímu boji. Musím však na nějakou dobu vzdáti se předsednictví. Povinnost má volá mne na jih. Uprostřed nepřátel našich chci vypátrati jejich záměry, chci našim jednatelům uděliti potřebný návod a nám tak upravití pevnůstku uprostřed nepřítelů.“

Ohlušující pochvala následovala po slovech těch.

„Pánové, děkuji vám za vaše uznání! V šťastné hodině se zase shledáme. Pánové, kteří náleží ku tajnému výboru nechť se za čtvrt hodiny zase sestoupí. Pánové, veřejná schůze jest ukončena!“

Sín se brzo vyprázdnila. Po čtvrt hodině shromáždilo se zase asi padesát mužů v síni a zasedli na vyvýšenině.

Mezi nimi nalezal se vousáč, o němž jsme již dříve zmínku byli učinili. Dvěma uzavřeny.

XI.

Gordon polkl pátravě na cizince. „Pane,” pravil obraceje se k němu, „meškáte poprvé v tomto tajném shromáždění. Poněvadž pak se neohlášen účastníte, buďte tak laskav a legitimujte se nám slovem i písmem. Znáte ho-to?”

„Cyklopy”, odpověděl c slovený zkrátka. „Dobře”, pravil Gordon. „Tak se jmenujeme. Vaše papíry!”

Oslovený podal mu balíček papírů. Gordon spěšně je prohlídnul.

„Přicházíte za pana Saunderse?”

„Ano. Saunders zemřel hlavničkou a odevzdal mi tyto listiny, když cítil, že to s ním jde ku konci. Přibyl jsem teprvé dnes večer.“

„Pak jste se ovšem dříve nemohl přihlásiti. Přicházíte z Georgie?”

„Ano, ze Savannah.“

„Zprávy vaše sou důležité a na každý způsob věrohodné. Hrozí jižní státy odtržením se od Unie?”

„Více, než kdykoliv jindy.“

„Pánové, čas kvapí. Předložím vám některé otázky ku rozhodnutí. Dejte obvyklými znameními na jevo buď svůj souhlas, buď svůj odpor. Projevme především své politování nad úmrtím činného našeho jednatele, pana Saunderse a uznání jeho zásluh povstáním z míst.“

„Cyclops” povstali.

„Má přítomnému zde cizinci, jehož legitimace jest správná, a jenž požíval důvěry páně Saundersovy, dovoleno býti ve službi naší se účastniti!”

Členové pozvedli na znamení souhlasu ruku v pěst zafatou.

„Jest vám tedy, pane, dovoleno, zůstatí ve schůzi, aniž byste však měl místa a hlasu.“

Cizince se uklonil a ustoupil na zad.

Gordon obrátil se zase ku členům:
„Máme zavést cvičení ve zbrani a
přispěvky o polovinu zvýšiti?“

Opět dáno znamení souhlasu.

„Máme požádati kazatele, aby z ka-
zaten a od oltářů pro věc naší účin-
kovali a přijmeme reverenda doktora
Campbella za čestného člena Cyclopů?“

Zase souhlas.

„Má místo páně Saundersovo znovu
obsazeno býti?“

„Ano.“

Vousáč předstoupil.

„Prosil bych, pá-
nové, o místo to a
instrukce; jiný muž
nenabyl by tak br-
zo důvěry obyva-
telstva jako já a čas
jest vzácný!“

Všichni soudili,
že čas jest vzácný
a proto svolili, aby
cizinec zaujal místo
zemřevšího jedna-
tele.

„Udělím vám po-
třebný návod,“ o-
znamoval mu Gor-
don. „Prosím,
přijďte do mého
domu.“

„Kdy?“

Gordon přemý-
šlel.

„Příští pondělí odpoledne.“

Cizinec se uklonil.

Vytízeno pak ještě několik jiných
otázek se stejnou formalností a tajný
výbor „Cyclopů“ se rozešel.

XII.

Gordon pospěšil si již v ráno následu-
jícího dne, aby doktora Campbella zpra-
vil o tom, že byl jmenován čestným
členem „Cyclopů“ a aby jej povzbudil,
by v kázáních svých i na dá e pro do-
brou věc působil. Hlavním účelem jeho

návštěvy, byla snaha zvědětí něčeho
bližšího o sločně Cafe Caroltonové a
přiměti Campbella, aby slícnou svou
žačku přemluvil ku přijmutí pohostin-
nosti v domě Gordonově. Nalezl kaza-
tele v špatném rozmaru.

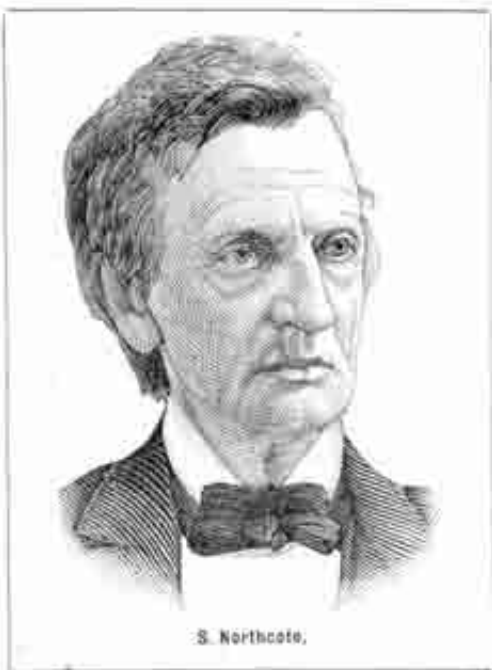
„Můj milý pane Gordone, jestiž pěknou věcí býti vlasteneckým, stane-li se ale vlastenectví beránkem, jenž suimá hřichy světa, tu počíná opravdu býti obtížné. Považte si jen, všechny mé žáčky z jihu opustí můj ústav! Tak prý se děje ve všech jiných školách! Jaká

to zlomyslnost —
jaká to nenávisť!“

„Nedívím se to-
mu, reverende; pá-
ní jihané nám tu
nechtí nechatí žád-
ných rukojmí. V
politice jako v ná-
boženství setkávají
se tytéž zásady.
Každá strana, kaž-
dé náboženské vy-
znání vychovává
svou mádež pro
svůj vlastní zá-
jem.“

„Ale úcta ku
společné vlasti pře-
ce vždy ještě zů-
stává po účtě k
bohu, nejhlavněj-
ším zájmem.“

„Ne vždy, milý doktore. Právě tak
jako v různých náboženstvích bůh ne-
stejně bývá uctíván, právě tak holduje
se i vlasti spůsobem nestejným. Po-
ohlédněte se jen nazpět do dějin! Crom-
well a Jakobíní vlékli své krále na po-
praviště, p o tisících vraždili přívržence
královlády a ti zase nasycovali zemi
krví svých protivníků. Indián obětuje
svému nejvyššímu duchu zajmuté bo-
jovníky u kálu mučednického a křesťa-
né, kteří nepřátelům svým mají odpou-
štěti—je mají milovati—“

S. Northcote.

„Mají, mají!“ povzdychl si kazatel.

„Jak daleko jsou vzdálení křesťanství na jihu“, pokračoval Gordon se zvětšenou horlivostí, „kde otrokáři pilně své dělníky z pozvolna na smrt mučí. Povězte mi ten rozdíl a povězte mi zdali povznášející příklad severu, na ně blahodárně účinkoval.“

„Ano, ano — símě padá na cestu a jest zašlapováno,“ dotvrzoval kazatel.

„Nadejde však doba, že uletěví ptáci po stech se na sever navrátí, aby sbíraly símě vědy, až je nevyhnutelná nutnost dožene k tomu, vlastníma rukama živobytí své si vydělávati. Jiha ně potřebují věd, jež na severu zdomácněly. Proto jen si nezdoufujte, doktore; čím dříve nutnost ta nastane, tím lépe pro nás všechny. Skoro pocítuji chuť,“ pokračoval Gordon směje se, „veliký zájem v tom, abych mohl pravověrné jihance jednou zákonník lidských práv pořádně do mozku vpěchováti. Prosím pošlete mi přece jednou takovou dívčinu.“

Doktor Campbell se pousmál.

„Mohl bych vám jednu dámu mého ústavu jmenovati, s níž byste měl tuhý kus práce: jest to zosobněná logika.“

„A kdo že jest tato Partie?“

„Měl jsem již čest představití jí vaší manželce.“

„A, již se pamatují! Paní Gordonová mluví o ní s velkou vážností a opravdu by si přála vzácnou tu dívku blíže poznati. Plním jen její přání, prosím-li vás, abyste mladé dámě můj dům a společnost paní Gordonové na nějaký čas nabídnul. Byla by opravdu zájímavým předmětem pro studium. Co tomu říkáte, reverende?“

„Pospíším splnití přání paní Gordonové, předpokládaje, že slečna Caroltonová nebude činiti námitek.“

„Povězte jí, prosím, milý doktore, že tomu paní Gordonová velice bude povděčna a že si sama pro ní přijede.“

Gordon se poroučel.

XIII.

„Má milá Lomy,“ pravil Gordon po obědě, „zajisté že mi odpustí, musím-li jí říci, že mne důležité záležitosti na delší dobu z její společnosti odvedou. Příští úterek pojedu s mou lodí do Baltimoru—první to naše odloučení za čas šťastného našeho manželství.“

„Vaším zájmem, pane Gordone musí se podříti všechny ostatní; nejsem tak rozmazlená, abych se c tula osamělou. Těch šest měsíců od našeho sňatku—“

„Mně se zdá, jako by to bylo včera—tak rychle a příjemně uplynul mi čas ten po tvém boku. Na perutích lásky a touhy pospíším, abych se v brzku k tobě mohl vrátiti.“

„O jen se neukvapte, pane Gordone láska nezná žádných vzdáleností.“

„Doufám, má drahá, že budeš spokojena se všemi mými opatřeními. Nebude se ti nedostávat ničeho, co by tvá sebe neskromnější přání uspokojiti mohlo.“

„S vděkem uznávám vaši starostlivost. Boston vám bade moci o mně málo vypravovati, až se navrátíte.“

„O jen se proto nevzdaluj sebe méně společností; nerad bych, aby se lidé posmívali, že má manželka za mé nepřítomnosti do svých komnat uzavřiti se musí.“

„Dobře, dobře,“ pousmála se paní Salome Gordonová.

„Děkuji ti Lomy, za to, že tě vidím tak veselou. Doprovodíš mne ku lodi?“

„Pfejete-li si toho, pane Gordone, zajisté že tak učiním.“

* „Užijm? tedy spolu ještě jednoho veselého dne. Mám ti snad obstarati nějakou společnost? Snad onu slečnu z Louisiany?“

„Budu vám povděčna pane Gordone; dám slečně té přednost před jinou společností.“

„Prosím tě tedy, abys jí poslala pozvání a pakliže toto, jak ani dosti málo o tom nepochybují, bude přijato, neby-

la bys tak laskava a dojela bys pro mladou tu dámu?"

„S radostí. Ráda bych však dříve věděla, zdali reverend Campbell... O ano! Vždyť Cara tak jak tak pustí ústav a má tudíž úplnou volnost jednání.“

V tutéž dobu dal se cizinec, s nímž jsme se seznámili ve schůzi tajného spolku „Cyclops“, ohlásiti kazateli doktoru Campbellovi a představil se mu jako příbuzný slečny Cary Caroltonové, již do jejího domova doprovoditi přichází i prosil, aby mu bylo dovoleno s ní promluvíti.

Něco jako blesk kmitlo se obličejem dívoce vyhlížejícího muže, když Cara vstoupila do hovorny a v muži rychle v ústrety ji přicházejícím svého bratrance Fennimore-a poznala. Ihned po prvních pozdravech jevila se jakási nepopíratelná měkkost pocitů v zdánlivě drsném obličejí příbuzného as dva-

cet osm roků čítá jejího. Důvěrným, poněkud tlumeným hlasem promluvil o poměrech v domově jejích zavládajících a vyslovil své politování nad tím, že Cara tak dlouho domova se vzdalovala.

„Domov tvůj skoro se ti stal cizinou a cizina domovem; bude ti výměna lehkou, Caro!“

„Nikdy jsem se zde necítila v pravdě zdomácnělou a v prvních dvou letech mého zde pobytu domnívala jsem se, že tesknotou po domově zemru. Lidé zdejší jsou zcela jiní než u nás doma.“

„Scházelo ti tedy přátel, milá sestřičko!“

„To zrovna ne; ale tak jako u nás doma příroda jest úslušnější, tak jsou u nás i lidé srdečnější, důvěrnější.“

„Podnebí ovšem do jisté míry přispůsobuje člověka. Vše zdá se nám býti mrazivé tam, kde příroda sněhem a mrazem jest ochromena.“

„Ach, ano, u nás kvetou již stromy a vše jest zelené a zde se musíme ještě po kolik měsíců okolo kamen zahřívati.“

„Rozloučíš se tedy lehce s tímto městem?“ Cara se z rděla.

„Ano, myslím-li že bych mohla růžový keř, kterýž jsem v pokoji pěstovala, vzítí s sebou a doma do mé zahrádky jej přesaditi.“

„Toť přece snadné.“ minil Fennimore, jenž obrazně řečí Cary neporozuměl.

Cara se mírně usmála.

„Nevím, dá-li se to tak snadno dokázati, toto přesazování v jinou půdu jest prazvláštní

věc — sama na sobě jsem to poznala.“

„Porovnáváš lidi s rostlinami, nemýlím-li se a v tom přece jest značný rozdíl;“ podotknul, směje se bratranec.

„Vždyť vy muži vždy si dovolujete porovnávatí nás dívky s květinami, jako bychom tu nebyly pro nic lepšího než býti utržena a —“

„Zb žňovánu“, vpadl jí Fennimore do řeči. „V naší domovině, — to mi přece musíš dosvědčiti — nejsou ženy považovány jen za ozdoby člověčenstva; u nás jste skutečnými jeho královnami.“

W. H. Vanderbilt.

Zde na severu, kde žena se stává nástrojem práce, nelze, až na malé výjimky říci, že ženy zaujímají to místo, jež by jim rytířská mysl jihu jakožto první hold k nohám položila."

„Poněvadž, bratráčku, výminky připouštíš, nechci ti odporovati. Kdy odcestujeme?"

„Prosil bych o tvé rozkazy, sestřičko. Dovolím si rozhodovati jen o způsobu naší cesty."

„Sečkej chvílku, máme ještě dva dny v tomto týdnu, kteréž potřebuji abych si všechny věci do pořádku uvešla. V neděli a v pondělí ráda bych vykorala několik návštěv na rozloučenou. V úterý jsem ti, pokud se o odjezd jedná k s užbám."

„A růžový keř, jemuž věnuješ pozornost, již by byl hoden člověk, — rostlina již chceš vléci s sebou dva tisíce mil daleko?"

„Konzelným proutkem dokáži toho, že dostane nohy a že sám za námi poběhne."

Cara podala mu čtveračivě ruku.

„Na shledanou, bratráčku!"

XIV.

Ještě v týž den obdržela Cara pozvání paní Gordonové, jež s ohledem na nastávající svůj odjezd odmítavě zodpovídala, za to však slíbila, že se v pondělí večer dostaví aby se rozloučila. Sotva že o tom zvěděl, počal Ebenezer Gordon konati přípravy, aby záměr jeho zdařiti se mohl. Odebral se na palubu své lodě, pěkně to stavěné briggy, kteráž měla jméno „Salome" a mluvil s kapitánem McLeanem. Náklad lodě měl koncem týdnu ukončen býti a loď měla v pondělí večer odplouti. Gordon slíbil, že vykoná s lodí cestu na jih. Deklarace lodě vykazovala, že „Salome" jest naložena bavlnou určenou pro New Orleans. Asi dvacet černošů mělo v noci v skupinách po pěti na loď dopraveno býti. Byli to upřímní otroci,

kteří se za posledních tří měsíců prostřednictvím „podzemní železnice" šťastně do Bostonu dostali a péčí Gordonové byli svěšeni. Namluvilo se jim, že budou dopraveni do svobodného černošského státu Liberie v Africe. Nemrzelo je ani dosti málo, že se dostanou z chladného podnebí bostonského. Byli již dávno syti unavující práce tovární a naděje, že se stanou svobočnými občany, naplňovala je nevýslovnou radostí a to tím více, poněvadž jim sděleno, že Liberie jest blízka původní jejich vlasti.

Bylo dále ustanoveno, že má brigga skvěle osvětlena a Cara na ni vlákána býti, aniž by však pani Gordonová aneb Filemon byli učiněni spoluvinníky v obmyšlené hanebnosti.

Nadešlo odpoledne osudného pondělka. Gordon nalezal se ve své pracovně s cizincem, v němž jsme již poznali bratrance Cary, Fennimore-a. Mladý ten muž představil se ale Gordonovi pod jménem Carther.

„Zde jest seznam jednatelen na východ od Mississippí a zde poukázka na padesát tisíc dollarů na bank v Savannah. Doufám, že si rozumíme, pane Carthere. Nesmíme přikládati zápalku ku prachu, nýbrž tento spíše ve vlhkosti nadržovati. Měli bychom se vyhnouti srážce. Naši horkokrevní na severu i na jihu špatně rozumí zájmu Unie. Nemůžeme potřebovati ani Lincoln ani Douglase v úřadě presidenta. Peněží svými musíme získati vlivu požívající hlasy pro čekance, jenž by se bral prostělní cestou — na každý způsob pro pana Sewarda. Ten jest diplomatem a nepodletne kmen Unie, jako kterýkoliv z obou jeho soupeřů. Pracujme pro Sewarda! Jih se spokojí. Sever má více bohatství a zájmů na jihu než jih na severu. Ale průmysl náš potřebuje jihu. Ten chce se vymaniti z našeho područí a to se nesmí nikdy státi. Má se státi provincií Anglie! Peníze severních států musí zůstati zajistěny a právě

proto musí jih zůstatí v podnoží severu. Podejte nám brzo zprávu, pane Carthere! Přejí vám šťastnou cestu!"

„Zrádce!" zamručel Fennimore, když dům opouštěl. „Zrádce na nás a na své vlastní straně!"

Zaslechla za sebou šustot, ohlédl se. Dvě dámy kráčely chodbou.

„Není to Cara? Co by ta dělala v doupěti tigra?"

Domníval se i, že poznal její hlas. Zahnul do úzké postranní ulice, do níž šel druhý průčelí domu Gordonova.

Dix vyšel s papíry z domu. Fennimore pohledl bystře na černocho, kterýž se okolo něho ubíral. Rychle uchopil se černocho za rameno. „Dixe, zde tě nalezám!"

Černocho vyvalil oči a s hlasitým výkřikem sklesl před Fennimorem na kolena.

„Ó pane! Milost! Smilování!" A prosebně vzepnul k němu ruce.

„Mlč, padouchu, sice ti vžena kuli do hlavy!" pravil Fennimore tlume-

ným hlasem, mife naň bambítkou.

Černocho objal jeho nohy. „Ó pane, vezměte mne zase s sebou, ó dobrý pane, nenechte mne oběsiti! Budu vždy již dělati dobrotu!"

Fennimore pokynul mu rukou.

„Následuj mne. Ne—jdi raději přede mnou, sem do Bradfortova hotelu!"

Černocho uposlechl. Na celém těle se chvěje, vešel do pokoje Fennimoreova.

„Nuže, Dixe," pravil Louisiančan, „tys se nyní pohlednul po světě a chceš se se mnou opět vrátiti?"

Černocho zase před ním sklesnul na kolena.

„Ó massa, pan Gordon mne vzal s sebou—vždyť já vás nechtěl opustiti. On mne opil a já věru nevím, jak se stalo, že jsem se dostal od vás, pane. Řekl mi jen: „Massa tě prodal; jsi nyní můj.""

Fennimore se zasmál.

„Nelži, Dixe. Byl jsem ti na stopě až u Cypress Swampu. Tam jste se padouši všichni ukryli—bylo vás deset neb dvanáct. Pak vás vzal ďas."

„Ó pane, milost, smilování!" bĕdovál černocho.

„Jaké to zde máš papíry?"

„Psaní pro kap. Mac Leana. Pan Gordon ještě dnes večer odjede."

„Kdo jest ona mladá dáma, kteráž se nalezá u paní Gordonové?"

„Neznám ji, pane; vím jen, že bydlí u doktora Campbella."

Fennimore bez rozpaků psaní rozevřel a četl:

„Filemon budiž spoután, kdyby či-

nil odpor; děvče zavřete do kajuty; na Hackett's Landing mne očekávejte. G."

„Pos yš, Dixe, co má nějaké děvče s kapitánem a panem Gordonem co činiti?"

Černocho udeřil se pěsti do čela.

„Massa ať mne usmrtí, vim-li to; zaslechnul jsem ale před několika dny něco. Tehdy byl kapitán MacLean u pana Gordona. Massa chtěl vzíti s sebou žluté nějaké děvče a kapitán nechtěl—"

„Jen dále!"

„Pan Gordon pravil: Velmi krásná;

M'me Anna Judic.

hraje na piano. Kapitán nechtěl; mas-
sa Gordon se rozzlobil; řekl: Zbabělče!"

Fennimore věděl dosti.

„Dixie," pravil, „já tě nechci trestati.
Ale takové prohnané podšívce jakou jsi
ty, neradno věřiti. Necháš se tedy ode
mně po dobrém svázati a zůstaneš
v mém pokoji dokud se nevrátím."

Sejmul řemen, přivázal jím Dixovi
ruce k zádám a spojil je s rohami rov-
něž svázanými. Potom způsobem mír-
ným ucpal černochovi ústa, tak že ten
ze sebe hlasu vydati a hnouti se nemohl.
Na to zavřel dveře na klíč a zaujal na
ulici takové postavení, že musel viděti
každého, kdo by z domu Gordonova
vyšel aneb doň vešel.

XV.

Malý salon v domě Gordonové byl
jedním z nejnádhernejších v městě.
Snešeno v něm vše co umění želounické,
sochařské, fezbářské a malířské krás-
ného jen vytvořiti může.

Dvě mladé dámy byly zde pohrouže-
ny v horlivou rozmluvu s mladým
mužem.

„Myslela jsem opravdu, že zemí tuto
nikdy nebude moci milovati, zemí to,
v níž umění tak se musí přičiňovati, aby
vykouzliho snesitelnou přírodu a přece
teprvé nyní, kdy se s ní loučím, pozná-
vám cenu země této."

„Děje se vám, milá Caro," odpověděla
paní Gordonová, „jako se nám děje
s přátely, jejich dobrých vlastností, stále
s nimi se stýkající, méně si všímáme a
jejich teprvé pak patřičně oceniti do-
vedeme, když již na blízku nám nemeškají."

„Obávám se, že bostonská společnost
nezanechala v srdci vašem dojmů zrov-
na nejlepší, slečno Caro, když se již
domýšlíte, že stojí velké namáhání naší
přírodě úsměv vylouditi," obrátil se
Filemon na Caru, významně na ní po-
hlížeje; „člověk jest přece také kusem
přírody."

„To právě zvyšuje zásluhu milých
Bostonských, že srdce jejich živěji a

všeleji se pohybuje než jejich přiroča." odpověděla Caro živě odmítajíc ukrytou
výčitku Filemonovu.

„Lidé v teplém podnebí spíše a ry-
chleji bývají dojmuti, ale na severu jsou
stálejší a vytrvalejší," odpověděla paní
Gordonová.

„Sever neb jih — jen když to u vnitru
vše!" zvolal Filemon.

„Z počátku obávala jsem se, že si zde
láska málo oltářů buduje. Shledala jsem
zde málo pohodlí v počitku a přílišný
shon po zisku; příliš málo oddávání se
duchu a příliš mnoho sebeobětování roz-
umua duchu podnikavosti, jež přece
jen vesměs světu zevnímu platí."

„Drahá Caro, neshledala jste také,
že vedle těchto proudů se jeví také ne-
popíratelná touha po vhloubání se v po-
klady věd, že duch podnikavosti jest
výsledkem našeho bádání?" tážal se
Filemon.

„Zajisté že doznávám, že uvědomě-
lost států severních ku vysokému roz-
květu jim dopomohla; mám však za to,
že člověk zaniká, chcete-li vše pomoci
strojů ovládati," odpověděla Caro.

„Vy snad byste si přála, milá Caro,
aby nám byl vrácen věk starých Řeků
— co by nám ženám z toho vyplynulo?"

„Já žiji pro staré Řeky! Jak doji-
mavé jsou činy Hero-a a Leandra! Jak
hrdinné to zápolení o slíbenou Helenu!
Jakých hrdin Helena vytvořila!" zvolal
nadšeně Filemon s něžným pohledem
na svou macechu, k němuž při proněžení
jmen Hero-a a Leandra žhavý pohled na
Caru upřel.

„Naši mužové zaujmou místo Hekto-
ra a Achilla, až je k tomu čin vyzve!"
odvěděla paní Gordonová.

Vešla služka.

„Kočiči prosí o rozkaz ohledně zapřá-
hnutí."

„Vezmeme dva kabriolety, pakliže
nás slečna Caro bude provázeti. Pan
Gordon pozval nás na čaj na svou loď,
kteráž ještě dnes večer odpluje. Pro-

sím, prokažte nám potěšení své společnosti," prosila paní Gordonová, kteráž doufala, že přítomnost Cary zkrátí její loučení se s nemilovaným mužem, kdežto Filemon na důvěrnou hodinku ve společnosti Cary ztrávenou se těšil.

„Nezpozdí-li se přílišně můj návrat," odvětila Cara, „přijmu s radostí laskavou vaši nabídku."

Brzo na to vyjely dva skvostné povozy z nádvoří. V jednom nalezali se pan a paní Gordonovi, v druhém Cara a Filemon.

XVI.

Lelická mlha zahalovala širý přístav bostonský i moře. Poblíž přístaviště nalezalo se mnoho lodí. Ve vzdálenosti bylo viděti pěkně stavěnou briggu, jejíž stožáry i ráhnovi byly ozdobeny krásnými pestrobarevnými lampiony. Hvězdnatá vlajka Unie vesele se třepala na předním stožáru. Stěny lodě v národních barvách natřené, byly rovněž ozdobeny pestrými světly.

Není udalostí fidkou, že bohatí rejdaři aneb kapitáni jednotvárnost života v přístavu nějakou slavností na lodi uspořádanou přerušiti se snaží. Nikdo nedivil se proto, že „bohatý Gordon" dnes na své lodi slavnost podobnou pořádá.

Dva čluny dopravily osoby v kočárcech přijevši ku lodi „Salomé." S této spuštěny pohodlné schůdky. Lehce dostaly se dámy se svým průvodcem na palubu, kde jich již očekával stůl obtížený nejvybranějšími pokrmy. Pan Gordon sám uvedl mladou dámu k místu, od-

kudž měla znamenitou vyhlídku na krásný přístav. Usednul pak po boku manželky své, zúmynně Filemonovi bavení Cary přenechávaje. Jen občas kradmo pohlednul na dívku, na níž tak velice zanevřel. Nemohl jinak, než obdivovati se její kráse a spozoroval, že Filemon a Cara v průběhu rozprávky prsteny si vyměnili; pohledy jejich prozrazovaly více, než slovy vyjádřiti mohli.

„Osud můj v tvých spočívá rukou," pravil Filemon při výměně prstenů,

opakuje tak slova, jež Cara byla napsala pod svůj „valentine."

„Nechť stane se mi blahým, nechť mukou!" dodala Cara.

„Jak ale mohl by se státi mukou?" tázal se Filemon. Za rok budu plnoletým; pak milko duše mé tě budu následovati ve slunýtvůj domov. Pravdu diš, že jich je domovem milenců. Pod vaším stále zeleným stromovým zasněžíme život svůj lásce své."

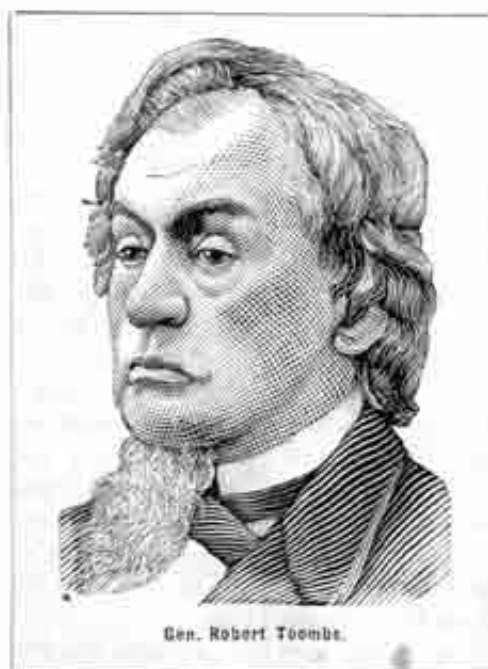
„Zdá se mi," pravil Gordon k mladistvé své manželce, „že se Filemon octnul v kouzelných poutech slíbeného našeho hosta."

„Přeji mu od srdce kouzla lásky; musel se již mnoha odřici," odvětila Salomé.

„Za rok s ním budu muset účtovat; pověz pak sama, Lomy, má-li vůbec nějakého obchodního smyslu?"

„On se nechtěl vaší činnosti přílišně přiblížiti," odvětila manželka.

„Přiblížiti? Řekni raději, že činnosti obchodní opovrhuje."

Gen. Robert Toombs.

„Soudíte příliš přísně, pane Gordone; chtěl-li jste z Filemona učiniti spekulanta, neměl jste mu ponechati svobodnou volbu studia. Mimo to můžete mu dopřáti pohodlného života. Vaše prostředky —“

„Kupec,“ vpadl jí Gordon do řeči, „továrník nesmí se těšiti nabytému. Obrat v životě státním — vážnutí v obchodě a záhuba jeho jest zpečetěna. Právý opak jest vždy možný.“

„Ruka bohaté dědičky mohla by jej dvojnásob chrániti.“

„A ty se domníváš, že ji nalezl!“

Mlha zatím tak zhoustla, že se zdálo, že loď osamělá leží uprostřed širokého přístavu. Paní Gordonová pocítila mrazení a vyslovila se, že by se ráda navrátila domů. Gordon ohlednul se po kapitánovi.

„Vše v pořádku!“ pošeptal mu tento.

„Dopravím tě na pevninu; ponechme Filemonovi starost o mladou dámu.“

Mladí lidé odebrali se zatím pod zadní stěžeň a zahloubali se v horlivý hovor. Zpouštěla uhasla pestrobarevná světla, plachty se nadmuly. Kotva vytažena již z vody. Kormidelník přistoupil ku kormidlu. Vše to bylo dílem několika okamžiků. Loď pojednou zakolísala; milenci nespozorovali ničeho. Když ale těžká kotva s velkým lomozem na palubu dopadla, vybureován Filemon najednou ze svých myšlenek.

„Loď se pohybuje!“

„Ano, vzdaluje se břehu!“ zvolali oba.

„Kapitáne!“

Mac Leana nebylo na blízku.

„Kde jest náš člun?“ tázal se Filemon jednoho z námořníků.

„Váš člun? Zůstal jen jeden při lodi a ten následoval pana Gordona, když odjížděl.“

„Kapitáne,“ vzkřikl Filemon, „okamžitě dejte spustiti kotvu a člun záchranný!“

„Kdo se to opovažuje mně zde rozkazovati?“ tázal se Mac Lean, jenž ruce maje v kapsách, zvolna ze spodka lodě vylézal. „Vy mladý pane? Měl jste si pospíšiti, abyste v čas mohl domů. Co však na tom, mořský vzduch vám neublíží.“

„Ale mladá tato dáma musí domů!“ zvolal Filemon celý bez sebe.

„Co se mladé dámy dotýče, jest přáním a rozkazem pana Gordona, aby byla na lodi zadržána. Dopravíme ji v bezpečí do New Orleansu.“

„Jak můžete se opovážiti odvážeti dámu, kteráž požívala našeho pohostinství? Okamžitě mi dejte spustit člun!“ zahřměl Filemon na námořníky.

„Kdo se hne, bude přivázan k stěžni a dostane se mu sta ran do zad!“ zvolal kapitán. „Chovejte se klidně, mladý pane, však my vás v pravý čas pošleme domů. Mladá dáma však bude tak laskava a sejde do kajuty i oddá se již v osud svůj, kterýž jí činí naší společestovatelkou.“

„Tedy vězenka?“ zvolala Cara zděšená a v tomtéž okamžiku již se vyšvihla na zábradlí lodní.

Skok — a postava její zmizela v moři.

Filemon uvrhnul se za ní do vody. Uchopil se dívky a vlnami zápasící.

„Já to jsem — Filemon!“ zvolal milence.

„Spusťte člun!“ velel kapitán. „Vyloupte je dříve než se nalokají slané vody!“

V tutéž chvíli objevil se malý plachetní člun po boku lodě. Vousatý muž sklonil se na vodu, uchopil se Cary a vytáhl ji ven. Filemon mu pomáhal a sám pak se vyšinul do člunu.

„Fennimore!“ zvolala Cara a zachvěla se. Oba muži uchopili se rychle vesel a přirazili ku pevnině dříve ještě, než mužstvo Mac Leanovo mohlo pomýšleti na jejich pronásledování. Všichni tři vstoupili do připraveného již povozu. Poblíž Gordonova přibytku Filemon

vystoupil, njistiv dříve Cara, že vymě-
že potrestání kapitána. Fennimore do-
vedl zachráněnou do ústavu, kde, aby
se předešlo nemilému rozruchu, smýšle-
nou nějakou nehodu udávali za příčinu
stavu Cary.

Druhého dne Cara a Fennimore od-
jeli se znovunalezeným černochem po
dráze k domovu.

XVII.

Za hodina po této události přecházel
Gordon na pobřeží mořském poblíž
Hackett's Landing, očekávaje svou brigu.

„Svoboden, ko-
nečně svoboden!“
zajásal. „Nyní
mohu škrabošku
svou odhoditi.
Proklatý to život
mezi takovými ta-
rizejci! Na tělo i
na duchu býti spon-
tánn, se zdánlivou
zbožností na rtech
a s ďáblem v prsou!

„Osvobozen od
této ženštiny, kte-
ráž nemá pro mne
srdce! Jaký jsem
byl blázen, že jsem
si připoutal k sobě
takovou koketu!
Což pak jsem se
neučinil p ř e d m ě-
tem posměchu ce-
lému Bostonu? Proč chtěl jsem vítěziti

— proč chtěl jsem získati nejpřednější
krásku města?

„Kdo vítězí — já? — Nikoliv, — ona!
Nesvědčí každý její pohled o tom, že
mne nenávidí? Není každé její slovo
ostnem, kterýž mi vráží do srdce? Koho
miluje z toho sta bláznů, kteří před ní
sklání koleno? — Ano, ona jest schytra-
lá — jest však obezřetná! Dix se mi
bude zpovídati a deset jiných. Kde
ale jen spratek ten zůstal? Černo-
ch zůstane černochem! Černo-
cha nemůže

me na bílo umýti. Emancipace? —
Bláznovství, zlomyslné bláznovství! V
černé kůži vězí celá zkaženost lidské
povahy — a pak ještě může někdo horlití
za práva lidská!“

„Hoj, vy tam! Sem s člunem!“

Námořníci, kteří proň přijížděli, za-
mířili s člunem k místu kde Gordon
stál. Za čtvrt hodiny nalezal se na
palubě své lodě.

„Kde jest naše kráska, kapitáne —
zdaliž pak se již utišila?“

„Myslím že ano, pane Gordone, ne-
boť se nalezá v do-
brých rukou. Ta-
kového ptáčka po-
lapiti není věcí
snadnou; měl jste
viděti jak ulítla.“

„Což Filemon!
Proč jste jej nevy-
sadili na břeh?“

„Filemon! Ten
ulítl za ní!“

Kapitán dal se
do smíchu. „Gor-
done, pravím vám,
že to stálo za
podívanou.“

„Pane MacLea-
ne, vy zapomináte,
že trpělivost mou
velmi tuhé podě-
bujete z kouzlo-
Kde jest děv uspo-

„Pane Gordone, povím vám to sváj-
ka: ona uprchla a Filemon s ní!“

„U všech ďasů, kapitáne, přestde!
se svými žerty! Uprchla? Jak to mož!“
Vždyť tu nebylo žádného člunu!“

„Ó přece, přece,“ odvětil MacLean,
jenž se v duchu pásl na nesnáziích Gor-
donových. „Sotva slečinka spozorovala,
že jest zajatou, zblůnkla do vody a File-
mon za ní. V tomtéž okamžiku přijel
černý nějaký chlapík v člunu a vytáhl
oba: Byli ti tam. Tak, nyní víte vše
i máte dosti času se utěšiti.“

W. M. Evans.

„U všech všudy ďasů!“ vzkřikl Gordon vztekle. „A vy jste všemu tomu připustili! Taková zpropadená nemotornost! Celý můj plán jest zmařen!“

„Což pak jsem vám neřekl, že máte od počátku do konce býti při tom? Možná, že by se byla věc jinak skončila!“

Gordon proklínal bez ustání a přecházel prudce po palubě, až jej drsný noční vzduch donutil odebrati se do kajuty, kdež si dal podávati jednu sklenici rogu za druhou, až mu hlava na stůl sklesla a on v pevný spánek upadnul.

ODDĚLENÍ II.

I.

Stupňovitě sklání se poslední pahorky pohoří Ozark do louisianské planiny. V pozadí máme modravé pohoří a proti řece Mississippi, „otci řek“ rozkládá se před námi pozvolna se sklánějící krajina úrodná. Nepřehlédná role osázená cukrovou třtinou, bavlnou a kukuřicí jsou přerušována nejpěknějšími lesy, jichž mohutné kmeny jsou obrostlé rozmanitými rostlinami úponkovitými.

Na pahorku sotva z dálky spozorovatelném vidíme podlouhlý, bíle natřený dům, jehož plochá střecha jest opatřena nízkým zábradlím. Dům jest dvoupatrový a z trámů zřizený, však rovnější i vnější stěny jsou tabulovitého vánru. Okolo celého domu táhne se šlenekla. Zde prochází se obyvatelé

„Lle. Bohaté koberec pokrývají
„by i podlahu pokojů. Poněkud
obanou od hlavní budovy nalezájí se stá-
ní pro služebnictvo, kuchyň a zásobár-
a. V pozadí stojí v pořadí bílé chýže
černých otroků.

Jest odpoledne. Žhavě spadají paprsky červencového slunce na vlhkou půdu a vyluzují onu obdivuhodně bujnou vegetaci, kteráž jest příznakem tropické přírody. Okolo domu rozkládá se rozsáhlé nádvoří či spíše zahrada, osázená bananovými a pomerančovými

stromy. Broskvové stromy táhnou se podél plotu.

Na střeše domu obydelního nalezá se rozkládající stan shotovený dle čínského vzorku. Elegantní, bíle oděná dáma spočívá nedbale na rákosové pohovce pod stanem. Černoška za ní stojící ovívá ji vějířem a zahání každou mouchu, kteráž by se snad chtěla odvážit a velitelku její obtěžovati neb znepokojovati. Občas chopila se dáma dalekohledu i pohlížela na role, kde právě otroci první dozrálou bavlnu vylupovali a sbírali. V řadách stáli černoši mezi pravidelně vysázenými rostlinami bavlníku, jež na temeni ještě ukazovaly červenavé fialové květy, kdežto dolejší větvičky již ukazovaly vypukávající, sněhobílou bavlnu.

„Bude to dobrá první sklizeň,“ pravila dáma; „ruce nemohou ani přijíti s místa.“

Pohlížela s jedné skupiny na druhou. Jako na povel zvedají se současně ruce otroků a zase klesají, nesouce utřžený plod v pytle, jež mají otroci na sobě zavěšené. Muži i ženy mají velké slaměné klobouky. Hrubá bavlněná košile a kalhoty aneb krátká suknice z těžé látky tvoří jednoduchý šat otroků, kterýž jest doplněn těžkými atřevíci. Za skupinami stojí muž v bílých kalhotách a žlutém, nankýnovém kabátci; hlavu jeho kryje elegantní slaměný klobouk se širokou střechou. Karabáč s krátkou rukojetí má přehozený přes rameno. Jest to dozorce.

„Césare,“ volá na mladého černocha, jenž začal laškovati s dívčicí, „nesesbíráš-li polovinu své váhy, dostaneš se dnes v noci na latě.“

Uleknut obrátil se oslovený a pokračoval mlčky ve své práci. Dozorce vytáhl hodinky.

„Odvádět!“ rozkazoval. Černoši a černošky zamířili ihned k určitému místu a vyprázdňili zde pytle své na rozprostřené plátno, tak že výsledek práce

každého jednotlivce tvořil samostatnou bromádku. Otroci pak se odebrali zase po své práci a dozorce zamířil k jinému skupení.

„Sally, proč pak zahálíš?“

„Ó massa, chřestýš!“

Dozorce se přiblížil. Spatřil opravdu chřestýše. Dozorce vzal karabáč a olověnou jeho rukojetí udeřil hada tak, že bylo po něm.

„Děkuji, pane,“ pravila dívka.

„Nebuď tak úzkostlivá!“ osopil se na ní dozorce; „vy děvčata se strachujete každé myši.“

Dáma pod stánem na střeše vše to pozorovala. Nadcházela večer. U domu zavzněl zvonec. Čas odpočinku. Výsledek práce každého jednotlivce vážen. Jednomu scházela libra, jinému více méně do předepsaného množství nasbírané bavlny.

„Zítřka to musíte nahradit,“ pravil dozorce každému zkrátka.

„Deset liber méně!“ pravil pojednou černoš bavlnu vázící.

„César přijde na latě při vodě a chlebě! Odebeďte se do svých chýží!“

Otroci po dvou a ve skupinách ubírali se, hovoříce, ku svým chýžím, mezitím co jiní bavlnu sebranou na vozy nakládali a do „ginu“ ji odváželi.

U zásobárny všichni zase se shromáždili. Zde byly nahromaděny velké kusy slaniny a nakládaného masa hovězího a vepřového. Také tu stály otevřené sudy syrobu, pytle rýže, mouky a soli. Na zvláštních stojanech nalezaly se balíky plátna, klobouky, ušité šat-

stvy i obuv. Černoškám vydávány obvyklé dávky potravin, mužům potřebné šatstvo.

„Hoj, Sally,“ zavolal dozorce hezkou, patnáctiletou černou dívčinu; „zde vezmi něco za svůj strach!“ a podal jí pestrý šáteček.

Oči dívky se zajiskřily. „Massa jest dobrý!“

„Proč bych nebyl? Tys přece jen hezké děvče. Co bys učinila, kdybych tě vzal z pole a v domě tě zaměstnával?“

„Vše, co by massa chtěl!“ odvětila dívka a oči její blaženě zazařily.

„Dobře, dobře, však uvidíme!“ pravil zkrátka dozorce.

II.

Dozorce povolán k majitele plantáže. Za chvíli se zase vrátil.

„Hoší a děvčata“ — na jihu nazývají tak i nejstarší černoši a černošky — „naše paní mi nařídila, abych vám sdělil, že vás nechá zítřka jen půl dne pracovat a odpoldne smíte si uspo-

řádati tanec. Každá chýže dostane svůj čaj a hoší cider.“

Zpráva ta uvítána výbuchem mi zle! radostí se strany mladších „pochopnouti!“ skali do rukou, děvčata zpět do svého mladíci metali jeden k druhému obličej podě. Zvědavé starší čerko, co jest ti? služebnic v domě slyšely odmítavě rukou. bylo polnutkou: „Zítřka, Caro, až zítřka!“ děly, že mladá

IV.

slavití své všeobecná mohla pochopiti rozehvěnčí větší částí, uhodla však, že nějaká

W. H. Couch.

etili. Jediný César nebral na veselí podílu. Byl dán na latě. Jest to ze silných kmenů stromových zřícené, asi 12 stop vysoké vězení, jehož délka a šířka obnáší polovinu výšky. Otvory vzduchové opatřené železnými mřížemi nalezají se poblíž střechy. Podlaha tvoří jakýsi rošt, kterýž ulehnutí činí velmi obtížným a nepohodlným. Lidumilnější otrokáři dávali přednost trestu uvěznění před trestem bičování, ačkoliv při těžkých přestupech i tohoto používali. Mnohý z otroků zase by byl dal přednost bičování před uvězněním, neboť jim nebylo nic tak protivné jako samota a uzavření.

Pokrmý černochoů, jež byly připraveny od těch, kdo doma zůstali, rozdávány z velkých kotlíků a jiných nádob. Kaše rýžová se syrobem a libra masa pro dvě osoby. Dvakrát, třikrát za týden zelenina a sladké brambory každý den. Pro nemocné vařeno zvláště. Otroci na této plantáži jedné z nepěknějších v zdejší krajině, cítili se u porovnání s jinými velmi šťastnými. Bylo jich asi dvě sta a bydleli ve čtyřech odděleních okolo plantáže.

Nadešlo odpoledne slavnosti. Černoši se vyšňořili co nejlépe. Starší seděli hovoříce na lavicích na udupaném prostranství, jež bylo ohraničeno jejich příbytky. Dva černoši, kteří měli tak zvané „banjos“ a dva jiní s houslemi rozestavili se na velkém stole a ladili si své nástroje. Jiný byl pořadatelem celé „slavnosti.“ Sally, ona černá divobanou která vzbudila zálibu dozorcovu,

ni pro služky přednesem žalobné písa. V pozadí každé řádky každé sloky černých otroků, opakovali. Po zpěvu

Jest odpoledne, tak divoký a dováprsky červencového son černoši vyznají, půdu a vyluzují onu obce až všichni na nou vegetaci, kteráž jest p nohou již se pické přírody. Okolo dom. pochutnávali se rozsáhlé nádvoří či spíše osvěživše se osázená bananovými a pomeran. Přitř

tomu učiněna konečně znamením zvonce, jenž vyzýval všech, aby se do příbytků svých odebrali.

III.

Mezitím co se černoši tancem bavili, seděly dvě dámy, jedna starší, druhá mladší při koflíku znamenitého čaje. Kdo by si byl obou důkladněji povšimnul, byl by shledal, že jsou si tak podobny jako poupě růžové své starší sestře—rozkvetlé, vačnatí se blížící růži.

„Bylo to v tuto asi hodinu, Caro, když jsi spatřila světlo světa. Šestnáctý tvůj rok jest dokonán. Osamělá, jak jsi se narodila, tak jsi se dožila i tohoto dne.“

„Jak to myslíš, matinko? Vždyť jsem se přece narodila v tomto domě?“

„Pakliže oko otcovo je nepozdraví při jeho narození se, tož jest dítě osaměle narozeno. Oko otce i oko matky mělo by současně spočinouti na dítěku, přijímajíce ve svou ochranu a péči drahocenný ten poklad.“

„A proč nemohlo tomu býti u mně, matinko?“

„Milé dítě, zdaž pak pozoruješ onoho kolibříka, jenž se tamto vznáší nad růží? Pohleď jen, on jí líbá, obletuje, ochutnává její sladkosti. Dej dobrý pozor jak dlouho se pozdrží. Hleď, již odlétá, již se třepotá nad květem magnolie, líbá její! Jak dlouho! Již zase odlétá dále. Žádný květ jej neupoutá. Porozumelas mi?“ A slídná dáma zakryla obličej jemným šátečkem.

„Ale matinko, tys tak roztomilá—což pak půvaby tvé nebyly s to upoutati tvého chotě?“

„Chceš snad říci mé slzy? Mužové, ó mužové nemají srdce. Blaze ti, pakliže srdce tvé zůstalo neovanuto jejich dechem.“

Cara se zarděla.

„Poznala jsem jen jednoho, jenž mi lastivý úklad strojil; ale syn jeho pokusil se o mé zachránění.“

„A ty miluješ syna onoho úkladníka?“
„Proto snad, že se pokoušel o mé zachránění? Nikoliv! On se snažil zachránit mne, poněvadž mne miluje.“

„Čin jeho zasluhuje díky, nikoliv ale lásky,“ odvětila matka vážně. „Ty ale proň pocituješ více než pouhou vděčnost?“

„Ano, vše co chceš, matinko — já jej miluji!“

„A kdo jest onen šťastný smrtelník, jenž dovedl toho srdce tvé si podmanit?“

„Roztomilý, spanilý jinoch, spanilý na duchu i na těle.“

„Spanilejší než tento?“

Lady Sylva — tak budeme napříště jmenovati matku Cary — vytáhla za slov těch ze svého psacího stolku démanty posázený medajlon a podala ho otevřený své dceři.

Cara naň pohledla. „Nebesa tof celý Filemon!“

„Milenec tvůj jmenuje se Filemon a podobá se tomuto obrazu?“

„Ku podivu se mu podobá; rysy Filemonovy zdají se mi býti jen mladší.“

Lady Sylva pohroužila se v myšlenky.

„Nuže, dítě, když přece znáš otec Filemonova, pověz mi; podobá se mu tento obraz?“

Cara pohlížela skoro úzkostlivě na podobiznu.

„I jemu, matinko; ale otec Filemonův vyhlíží stařeji.“

„A jak jmenuje se otec?“

„Ebenezer Gordon.“

Dáma potřásla hlavou. „Nepočopitelno! Věz, dítě mé, podobizna tato

jest věrným obrazem tvého otce. On však se jmenuje Benedikt — Benedikt Carolton. Ebenezer severu jest Benedikt jihu. Benedikt miloval matku, syn Ebenezer miluje dceru Sylvy. A tento Ebenezer Gordon chtěl s tebou zacházeti jako s vězenkou?“

Dáma podepřela si hlavu rukou.

„Kdyby to byl on!“ promluvila zamyšleně. „Kdyby tak byl chtěl dceru unést jako matku svedl!... A jeho syn žo té miluje? Mýlíš se snad! Otec sám tě miluje!“

„Matko, co to mluvíš! Pan Gordon nazývá co druhou svou manželku Vennši bostonskou — ženu opravdu nejkrásnější.“

„Ty ji znáš? Vidělas ji?“

„Zacházela se mnou neobyčejně laskavě. Staly jsme se takřka přítelkyněmi.“

„A jest ona sličná, velmi sličná?“

„Mladá a sličná jako Hebe!“

„A jakou pozornost prokazoval ti pan Gordon?“

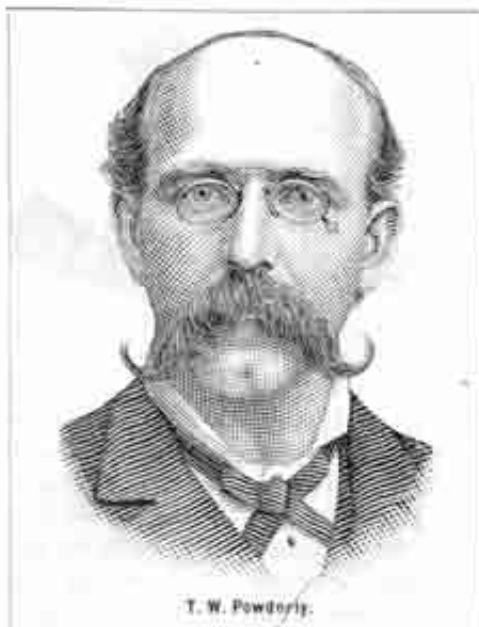
„Nemohu se žádnou jinou honositi než tou, že mne proti vůli mé chtěl dopravit do New Orleansu.“

„Má drahá Caro, dělá se mi zle! Prosim, nech mne drobet odpočinouti!“ A lady Sylva sklésla nazpět do svého lenochu. Vážnost jejího obličejce poděsila Caru. „Matinko, co jest tí?“

Matka pokynula odmítavě rukou. „Bude mi zase lépe? Zítřa, Caro, až zítřa!“

IV.

Cara nemohla pochopiti rozechvění své matky, uhodla však, že nějaká

T. W. Powderly.

sudná vzpomínka, ne-li neštěstí nějaké na srdci jejím spočívá. Ostýchala se však uvést zase rozmluvu na osoby, jež byly příčinou rozčilení matčina.

„Srdcí mému se ulehčí. Caro, vypoví-li ti příběh mé nešťastné lásky, kteráž mne víže ku Benediktu Caroltonovi,” pravila lady Sylva druhý den po obědě.

„Uplynulo od té doby sedmnácte let — let nejtrpčího pokolení, zoufalství, nenávisti. Byla jsem mladá a slíčná jako ty, odbyla jsem v Baltimoru dobrou školu a nalezala jsem se v stejném s tebou věku, když jsem ji opustila. Na loď, kteráž mne měla dopravit do New Orleansu, nalezal se slíčný muž asi dvacetipět let, jenž udával, že pochází z Marylandu a zamýšlí přesídliti se na jihozápad, kam že dopraví své černochoy, jakmile svou plantáži prodá. U stolu kapitánova seděli jsme podle sebe a zde, ano, zde vsála jsem zrádný jed, kterýž mi tak dovedně vléval. Nazýval mne nejspanilejší kreolkou, dovedl mne ukolébati v sladký, svůdný sen, že jsem opravdu běloškou, kteráž smí činiti všechny nároky, k nimž toto výsad pořivající plémě oprávněno býti se domnívá. Vzdělání mé značně převyšovalo potřebu; bylo však mou pýchou skviti se co dokonalá kráska a nečini vzdělání i ohyzdnou dívku roztomilým tvorem? Benedikt mým schopnostem tolik se obdivoval, že jsem o opravdovosti jeho zapřísahání nepochybovala. Dříve ještě než jsme loď opustili, vyznal mi svou lásku a já mu uvěřila. V době našeho příjezdu do New Orleansu pořádaný tam maskarní plesy, Benedikt mne snadno přemluvil, abych s ním jeden navštívila. V šatu fantastickém vstoupili jsme do elegantního sálu.

Přepych maskar, skvělé osvětlení, rozkošná hudba, báječné zařízení a uspořádání plesu a omamující tanec přiváděly mne u vytržení. Tonula jsem v radosti po boku mého Benedikta.

O půlnoci musely se škrabošky odložit a tanec započal. Benedikt odvedl mne na čtverylku. Bylo po tanci a já usedla mezi kreolkami, jimž jsem co do ústroje i ozdoby v ničem nezadala a z nichž mnohé jsem krásou svou zasínila. Brzo však jsem spozorovala mezi dámami jakýsi nepokoj. Poposedávaly dále ode mne, nemluvily se mnou, nedávaly mi na mé otázky buď žádnou, aneb velmi ostrou odpověď. Byla jsem tu jako v ohni. Právě jsem se chtěla obrátiti k jedné dámě, kteráž na mne ukazovala, když dámy většinou opouštěly svá sedadla. V tomtéž okamžiku byla jsem vějířem tak silně do obličeje udeřena, že jsem krvácela.

„Černoška! Černoška! Ven s ní ze síně!” voláno ze všech stran. Chopili se mne — byli to pánové — vlékli mne ku dveřím a já sklesla v náruč Benediktovu, jenž, chráně mne před dalším týráním, s tíží k východu se mnou se dostal a mne do domu mých příbuzných dopravil.

„Nyní věděla jsem, že jsem černoškou; já, žena svobodná, velitelka mnoha set otroků, dcera bělochova, já musela se nechat tlouci od lidí, kteří snad náleželi k vyvrheli bílého plemene!”

Lady Sylva zakryla si šátkem obličej a plakala na hlas. Cara v největším zděšení se vrhla v její náruč.

„Toť strašné, strašné! Tu jsem tedy i já černoška?” Dívka byla na smrt bledá.

„Buď pokojná, má drahá a poslyš dále. Pan Benedikt nadarmo plýtval svým lichocením; já zúfala, já šílila. „Pryč ode mne, tys běloch a já jsem černoška! Pryč, pryč, ty zrádče, ty lháři! Tys mne nechal zapomenouti kdo že jsem!” Únava mne upokojila; usnula jsem. Benedikt druhého dne zase přišel. Srdce mé zajásalo. „A ty mne ještě miluješ?” tázala jsem se bojácně. „Na věky,” zněla jeho odpověď. „Opusťmež místo toto, milko má!”

Provázel mne do mého domova—na tuto plantáži. Můj otec byl nemocen. Žehnaje nám, spojil nám ruce. Po několika týdnech byl mrtvolou. Má matka byla hrdá na mou lásku ku Benediktovi i nalehala na statného ženicha, by si se sňatkem pospíšil. Odjeli jsme do Indiany a byli jsme spolu od dáni. Louisiana jako všechny ostatní státy otrokářské neuznává sňatky mezi bělochy a černochoy aneb jich potomky. Věřila jsem, že před bohem i zákony státními jsem jeho ženou. Nové zklamání! Naše zákony roztrhávají i toto právo. O tom jsem se přesvědčila příliš pozdě. Zůstala jsem dcerou mulatky, ačkoliv již v třetím pokolení v žilách mých obíhá krev bělocha, ačkoliv má matka a babička svobodnými ženami se staly následkem laskavosti bílých mých předků, ačkoliv od praděda manželé jejich byli bělochy. Benedikt o tom věděl. Po roce, v němž jsem nezažila

jediné smutné hodiny, opustil mne, předstíraje nutné obchodní záležitosti a slíbil mi, že se brzo navrátí. Nikdy více jsem jej nespátřila. Tys jeho dceru. Dítě mé, zda-liž pak mi odpustíš?"

Cara matku vroucně objímala.

„Zůstaneme pospolu, matinko, dokud nás smrt nerozdvojí. Kletba těmto zákonům! Kletba těm, kdož je vydali! Ale, milá matinko, já přece nevidím v obličejí tvém nic, co by tě činilo černoškou a já sama viděla mezi bělochy dámy, jež byly tmavší, mnohem tmavší pleti než jest naše vlastní.“

„Máš pravdu,“ odpověděla lady Sylva. „Není to pleť není to vlas, nejsou to rysy našeho obličejí, jež prozrazují tu krůpěj krve černošské v žilách našich. Naše oko, planoucí naše oko jest zrádným tím zradlem!“

V.

„Caro milá, zda-liž pak mi odpustíš, učiním-li tě svědkyní nemilého výjevu? Vždyť jsi vyhledávala pravdy ve vědách. Pokořuje tě to, ale toto pokoření bude ti snad sloužiti ku prospěchu a uchrání

tě před podobným osudem, jakémuž jsem já propadla. Hleď, já tě obmyslila manželím, mužem to v pravdě šlechtným, v jehož žilách stejná koluje krev jako v našich, muže, jehož největší zásluhou jest jeho prostota, jeho pilnost, jeho rozšafnost. Jemu děkuji za rozkvět naší plantáže a on jest s to připojiti k ní skoro stejně pěkný majetek. Miloval tě co dítě a bude tě dnes ještě

Edwin Booth.

více, milovati. On tě může učiniti vskutku šťastnou. Ó kdybys jej jen mohla milovati! Jak velice by toho zasluhoval dobrý Fennimore!"

„Bratranec Fennimore! Ó on jest dobrý a šlechtný. Ale Filemon!"

„Filemon jest běloch a já ti přísahám při hvězdách nebeských, že tě někdy zradí!"

„Matinko, je-li ti láska má milá, neodsuzuj jej!"

„Má Caro, nikoliv já jej odsoudím, ty sama tak učiníš. Slíb mi však, že až tě přesvědčím o pravdivosti mé

předpovědi, Fennimore-a z mých rukou co manželka přijmeš. Řekni ano, mé dítě."

Cara plačky skryla obličej svůj v polštářích lenošky.

„Srdce mi puká, matinko, mé srdce!"

„Učiním tě pevnou proti pokušení bílé krve. Spolehni se na mne."

Lady Sylva zazvonila. Objevila se černoška.

„Povolejte Uxy; nechť se ku mně dostaví!"

Uxy byla nejstarší černoška na plantáži a čítala více než osmdesát let. Po uplynutí čtvrthodinky Uxy se objevila. Byla postavy shrbené; pohybovala se za pomoci hole. Krátký, kudrnatý její vlas byl bílešedý. Okolo vpadlých ramen dala si přehoditi šarlachově červený šátek. Široký, plošký nos, černé tlusté rty, nízké, ploše na zad sražené čelo prozrazovaly plnokrevnou černošku. Modravě černý obličej ukazoval vrásku na vrásce. Tázavě stála tu před svou velitelkou a obracela oči své brzo k ní, brzo ku Caře.

„Sedni si ku mně, dobrá Uxy," pravila paní a dala jí přinéstí rákosovou židli. „Má dobrá Cara tě ještě nezná, Uxy. Pověz jí přece také něco z toho, co mně vždy tak ráda vyprávíš!"

Stařena přicupala ku Caře, nahlédla jí do očí, položila jí kostnatou svou ruku na koleno a pravila pak v lámané frančtině:

„*Que le ciel te garde!* Nebesa tě ochraňujte! Ó mladá missus, dávny čas, dobrý čas! Francouzi dobří muži, Amerikáni špatní muži! *Que le ciel te garde!* Třináct bylo dětí mých! Když jsem byla hezká, zamiloval si mne Francouz. Žluté dítě, hezké dítě mi dal. Dorostla a zemřela, proto že ji zase Francouz měl rád. Vnoučátko, ještě krásnější, zemřelo za deset let po jejím Calottovi. Dobrý Calotte! *Bon mari!* Pravnouče jako andílek — dostalo Amerikána. Špatný muž!"

„Dost již, Uxy, dost!"

Stařena přece pokračovala:

„Bylo jich deset, těch Amerikánů, když jsme sem přišli. Z těch deseti celý se stal les. Mám pravdu, missus! *Que le ciel te garde!* Co si ještě přeje lady?"

„Vypij koflík čaje, Uxy a můžeš zase spát!"

Paní dala černošce koflík čaje a služebnice ji zase doprovodila do jejího příbytku.

„Nuže Caro," pravila lady Sylva, „nyní jsi viděla naší prabábu."

Cara se zachvěla.

Kdyby tvůj Filemon stál podle tebe, měla bys té odvahy ukázati mu náš rodokmen! Stařena má pravdu: *Que le ciel te garde!*"

Cara plakala. Mrazivka ní lomcovala. Přála si odebrati se do svého pokoje. Druhého rána se neobjevila. Cara byla nemocna, velmi nemocna. Povolána Uxy.

„Uzdravím milouška," pravila, odešla, nasbírala kofínků, upravila čaj a dala ho podati nemocné.

VI.

Při zálivu mexickém, nedaleko hranice texasské, tlačí se na jednom místě strmý kofeníkovními porostlém mofe v úzkém pruhu do pevniny a tvoří zde malou, mělkou zátoku. Pisčítá půda nevytluzuje tu příliš bujné rostlinstvo. Kráčíme-li podle zátoky asi čtvrt míle daleko, ocneme se zase v nejpěknějším pralesi. Husté mlází mocně se dere na světlo, jež mu však koruny mohutných stromů tvrdošíjně odpirají.

V této lesní pustině spatřujeme hrubě stlučený srub jednopatrový s málo okny. Skuliny mezi trámy, z nichž srub jest zřízen, jsou hlinou a mechem vyplány. Houpavá podlaha skrývá svou drsnost pod silně opotřebovaným koberecem. Nábytek jest druhu nejjedno-

duššího. Židle ztížené z neohlazených větví, mají sedadla z nevypracované volské kůže. Malý pokoj k s hlavním prostorem sousedící vykazuje více pohodlí. Spatřujeme zde postel, opatřenou záclonou proti komárům. Tu a tam buď leží, buď stojí dlouhé nože lovecké, bambítka a dvouhlavňové ručnice. Poté kudy dále, stranou od domu, stojí jiná, čtyrhrobná budova ze silných prken zřízená, již kryje střecha rákosová. Stavení to nemá žádných oken. Dvěře jsou opatřeny závorami a silným zámkem. Zde jest

nahromaděna kukuřice a kukuřičná sláma. Plot ze slabších, po délce naštipaných, křížem kladených stromů, táhne se v dalekém rozsahu okolo plantáže, k níž buď o vy zmíněné náleží. Pole stejným způsobem oplotěná, jsou osázena třtinou cukernou, bavlnou a kukuřicí. Zde se také nacházejí skladiště a stroje, potřebné ku pěstování plodin těch. Majitel místa tohoto buď že nezná pohodlí nové doby, aneb o ně nedbá.

Vše jest vypočteno na užitek a výhodu. Přemrštěná spofivost vyzírá ze všeho na co pohledneme. Jen nápadně velké množství psů, kteří nás všude hlasitým štěkotem vítají, prozrazuje, že majitel má nějakou libůstku. Černoši v rozedraném šatu a se vpadlymi tvářemi zdlonhavě a lenivě se berou po své práci. Zdá se, že psi mají velkou k nim nechuť, neboť cení na ně zuby a kňučí, jakmile černochoa některého spatří. Čer-

né děti sedí po plotech, jakmile ale spatří psa aneb bělocha, běží ku svým chudobným, polorozpadlým, rákosím krytým chýžím.

Dům zdá se býti prázdny; pouze černocho a obstarožnější černoška zaměstnávají se v kuchyni. On štípá dříví, ona vaří. Aniž by toho byli spozorovali přiblížila se zátoce loď. Zkoumá dno a vyhazuje kotvu. Spuštěn člun a ten dopravuje muže nějakého ku pevnině. Hlavu jeho kryje šátek. Šat jeho jest shotoven z lehkých jemných látek nan-

kýnových. Přichodí přiblížil se ku černocho a poklepal mu holí na rameno.

Kde jest pan Pherson?

Stařec zvolna vzlídnul do výše.

„Na poli, pane!“
Sňal si uctivě klobouk svůj.

„Zavolej ho tedy!“

„Ó pane, já se nesmím hnouti od domu.“

„Ty mne neznáš, hochu, jinak bys věděl že jsem pánem této plantáže.“

Povolej pana Phersona.“

Sadař zvolna přecházel. Psi tu a tam zaštěkali.

„Proklatě osamělé to hnízdo—ale zrovna vhodné!“ zamručel pro sebe. „Musel-li se člověk dát tak dlouho kolébatí a zápasiti s větry protivnými i bezvětřím, jest mu každé místo vhodné, má-li jen pevnou půdu pod nohama. Místo toto není ostatně pro jiné, kromě majitele vášně a přece chce zde raději býti mužem svobodným, než abych žil v Bostoně mezi kněžoury a pobožnickými ženami. Člověk může jisti a

Alexander I.

píti co se mu zlíbí, aniž by musel stále oči k nebi obracet. „Liquor Law,” temperenciáři za dne—opilci na večer.”

„Aj, pan Benedikt!” zvolal muž, jenž se právě blížil po postranní stezce a stejně byl ošacen jako po lodi přijedší, jen že měl vysoké, po kolena sahající boty. Jeho od neštovic důlkovitý oblíček měl do sebe něco vyžilého. „Přijel jste s lodí?”

„Před hodinou jsme zakotvili. Přijíždíme z New Orleansu. Bratr váš černochoy nyní nemůže vzítí—žádný odbít. Vezmeme je tedy sem—také dobře!”

„Kdybyste, pane Benedikte, věděl, jaké to vyžaduje namáhání uprchnuvší otroky zase práci navykati, zajisté že byste se za úkol takový poděkoval. Vždyť člověk není svým životem jist. Řetězy spoutati, zmrskati, při hladu a žizni zavítí—co vše to platno? Holota ta zase uprhe aneb se vzbouří. Teprve před deseti dny jsem jednomu lebkou rozpoltil, poněvadž proti mně pozvednul motyku.”

„Dobře tak, Phersone—jen s nimi dělejte malé caviky; černocho rád jest živ a vidí li, že člověku na jeho životu nezáleží, má se na pozoru.”

„Zažil jsem zde již mnoho zlého. Teprve pět let tomu, co mi chlapi ti střechu nad hlavou zapálili. Pravá to čertovina! Kolik pak jste jich přivezl?”

„Dvacet tři; jeden cestou zahynul.”

„A můj bratr tu hrstku nemohl vzítí?”

„Nemohl, pane Phersone. Vše přepáno. Kentuétí přiváží plné lodě na trhy, aby ještě několik dollarů vytloukli. Podél Ohio již se blýská!”

„U nás také. Obávám se, že se boufe přizene prvé než se toho nádáme!”

Muži vešli do domu. Pherson přinesl lahev whisky a sklenice.

„Musím vám také sdělití komickou historku, pane Benedikte; mohlo to ale

také dosti špatně dopadnouti. Bylo to asi před třemi týdny, když pojednou uprostřed noci obloha zrudla. V celém mém životě jsem nic podobného neviděl. Mraky byly rudé jako by město nějaké hořelo; psi jako sběsili štěkali; černoši se sbíhali i křičeli: „Nebe hoří!” Počali pak zpívati: „Hallelujah, spasitel přichází! Soudný den nadchází, hallelujah, hallelujah!” Vzal jsem do každé ruky bambitku. „Dovnitř, vy holcto, hned mi zalezte do svých děr!” volal jsem na ně, ale žádný se nehnul s místa. Pustil jsem na ně psy; několik černochoů bylo roztrháno—ostatní zalezli zase do svých děr. Zdali pak jste i vy spozoroval severní záři, pane Benedikte?”

Oslovený byl pohroužen v zasmušilé myšlenky.

„Ano, viděl jsem ji v New Orleansu. Černoši tam stejně řádili. Věříte v zjevení, pane Phersone? Mně věc ta nepřipadá tak příliš směšnou. Stává předzvěstí velkých udalostí. Stává předpovědí, jichž člověk v tu chvíli nedbá a je za podřizené přírodní zjevy považuje. Jako krev červená byla obloha—zkrvávena bude i země. Nadejde nová doba; my zanikneme a černá havět zvitězí. Zapamatujte si slova má, Phersone!”

„Vy sníte, pane Benedikte!”

VII.

S vyváděním dvaceti tří zrazených uprchlých černochoů z lodě započato. Viděli, jak v New Orleansu složen náklad, netušili však co je zde očekává. Když se pokus o jejich odevzdání jednomu otrokáři nezdařil, nastoupila loď cestu k zálivu mexickému a přistála o týden později v zátoce, již jsme dříve popsali. S upřimnou radostí uvrhli se černoši na pevnině na kolena a volali: „Liberia! Liberia!”

„Illupáci,” volal na ně Pherson, „tak brzo nelze přijítí do Liberie! Dnes jste ještě v Americo. Dříve musí při-

býti jiná loď, kteráž vás dále zaveze; do té doby musíte zůstat zde a vyděláti si své převozné. Rozuměli jste? Kdo se nepodvolí, bude hned zase dopraven nazpět do Bostonu, aneb bude vydán dřívějšimu svému pánu."

Černoši polekáni na sebe pohlíželi.

Pherson poručil dvěma mulatům, aby přichozích zavedli do skladiště, do oné oken postrádající stavby, o níž jsme se již dřívě byli zmínili. Jakési vrozené tušení jim napovídalo, že jsou zrazení. Skřekem vzteku aneb spíše žalu uvolnili srdcím svým. Nedomnívali se jinak než že budou zase vydáni svým dřívějším pánům. Pherson znal strach ten příliš dobře. Druhý den ráno jim prohlásil že mohou voliti mezi svým vydáním dřívějším pánům a mezi setrváním na tomto místě a sloužením novému pánu. Všichni se rozhodli bez výminky pro nového toho pána. Kousek, jakýž pan Gordon již často provedl, zdařil se i

tentokráte: vždyť otroky stále ještě oživovala naděje, že záchranná loď přijede a kromě toho raději chtěli sloužiti novému pánu, než aby byli vydáni dřívějším svým pánům, kdež je jen krutý trest očekával. Na útěk z této plantáže nebylo pomýšlení. Benedikt dobře vyvolil své místo i svá opatření. Jedna polovina plantáže byla ohraničena mofem, druhou hlídali psi, tak zvaní „blood hounds," tak že by bylo bývalo úplně zbytečno o útěk se pokouseti."

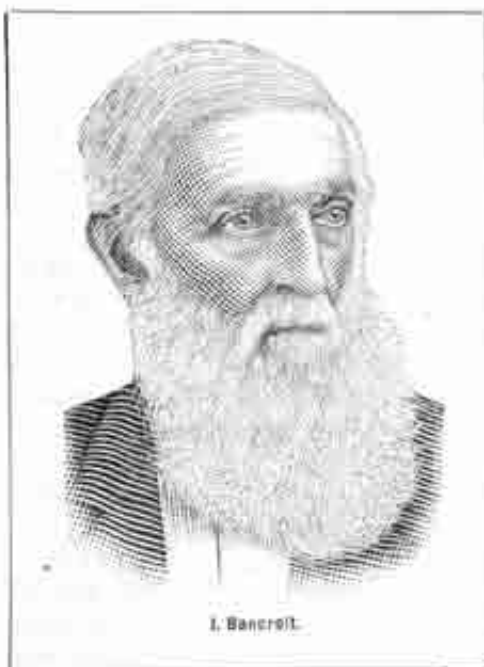
Gordonova loď „Salome" naložena

balíky bavlny a nastoupila zpáteční cestu do Bostonu. Ebenézer Gordon, aneb jak se zde jmenoval Benedikt Carrolton, zůstal na plantáži, navštívil brzo to, brzo ono z okolních městeček a vedl celkem život nevázaný.

* * *

Napnutí politických stran jihu a severu zatím dostoupilo stupně nejvyššího. Pokusy Johna Browna čelci k osvobození otroků, se nezdařily a on sám horlivost svou odpykal na popravišti. Lincoln byl zvolen presidentem a jeho

odpověď daná na dotaz jižního jednoho výboru, zdali by byl Browna odsoudil aneb omlouštil, kdyby byl býval presidentem, zněla v ten smysl, že nemůže v Johnu Brownovi spatřovati zločince smrt zasluhujícího. Jeho zvolení, jakož i tato odpověď ukázaly státům jižním, v kterou stranu nová politika směřuje. Vzpouza vzplanula mohutným plamenem. Louisiana odtrhla se od Unie, po ní

I. Bancroft.

následovaly rychle Mississippi, Alabama, Georgia, obě Karolíny, Florida, Texas, Arkansas a konečně i Virginie. Buben válečný zavířil od města k městu, od okresu k okresu. Milice evičila se všude ve zbrani.

Ze středu jejího vytvořilo se zvláštní tajné bratrstvo, jež nazváno „Ku-Klux." Bratrstvo to tvořilo jaksi tajné soudy a popohánělo všechny poněkud podezřelé osoby ku zodpovědnosti. Svě jednání i činění obklopovali hrůzami tajnosti. Shromažďovali se dobou noční a zaku-

klení. Kdo propadl jejich soudu, mohl očekávat zneuctívající trest, ano i smrt. „Ku-Kluxové“ hlavně dbali toho, aby zapudili aneb zaičili občany ze severu příšedší, v nichž spatfovali špehyfe, jednatele a popuzovatele otroků. Tak jako navštěvovatelé a žáci z jihu sever opouštěli, tak opouštěli i severní průmyslníci, obchodníci a učitelé na jihu usazení, tento kraj země naší, aby se vyhnuli pronásledování, jež nejen jejich živnost a povolání, ale i jejich životy ohrožovalo. Na všech stranáchjevila se nenávisť, již rovné nalezáme jen ve francouzské revoluci z roku 1789.

Benedikt Carolton vystupoval všude jako nadšený přívržence svobody jihu a práv otrokářských. Kdo jej viděl a slyšel, musel se obdivovati jeho jižnímu vlastenectví. Ve shromážděních uzavřených i veřejných měl hlavní vždy slovo a řečí ohnivou popouzel tak již vznítivé mysle jihanů. Održeni se jihu od severu nebylo však jeho politickým ideálem. Byl v tom ohledu mužem umírněným. Snažení jeho mělo za konečný cíl udržení otroctví a podrobení se jihu severu v ohledu průmyslovém. Přál soustavě nejširšího ochranného cla, kteráž mu zajišťovala nesmírné bohatství. Všim tím nebyl z vlastenectví, nýbrž jedině a výhradně ze sobectví nejhoršího druhu. Jeho lakota a ziskuchtivost činila jej zároveň i přímluvčím otroctví i nepřitelem otrokářů, kteří v ochranném clu spatfovali řetěz, jimž k severu byli připoutáni. A tak musel zase býti protivníkem svých severních spoluobčanů, kteří pracovali ku osvobození otroků, kdežto v jich snažení, jež mělo za účel udržení jihu v Unii, zase byl jejich soudruhem v smýšlení i jejich spolubojovníkem. Tato polovičatost, kteráž jej hnala z jednoho tábora do druhého, nutila jej zcela přirozeně ku přetvářce, nechtěl-li býti prozrazen co zrádce a od obou stran odsouzen býti.

Pevnost staré ústavy byla blízka roztrfštění. Nový život měl vykvěsti z jejich trosek. Na jevišti světovém zahájeno nové jednání.

VIII.

Bylo to v prvních dnech měsíce listopadu, když tlupa jezdců vjížděla do malého městečka Tuscala. Slunce sesýlalo žhavé své paprsky a rozpálené obličejy jezdců prozrazovaly, že muži ti dnes již vykonali dalekou cestu. Shromáždili se zpozvolna na hlavní silnici. Stejnokroj jejich nasvědčoval tomu, že jsou „Minute Men,“ kteří se chtějí účastniti schůze, jež se v zmíněném městečku odbýváti měla. Každý z nich byl vyzbrojen ručnicí, dvěma bambítkami a dlouhou šavlí. Dříve než vjeli do městečka, napojili koně své v potoku, kterýmž projeti museli.

„Ku-Kluxové nepochybně že tam také budou,“ pravil starší muž k mladšímu, „kde se mrcha nalezá, tam se i krkavci sletí,“ praví staré pořekadlo.”

„Porovnáváte-li s krkavcem naše spuchřelé poměry, máte ovšem pravdu. Ty musí pomínouti, pak vykonali krkavci dobrou službu,“ odvětil mladší, směje se.

„Myslím, že Ku-Kluxové,“ ujal se slova jiný, muž to s vlasem jako uhel černým, „spůsobem věru zbytečným zaplašují odsud mnohého dobře smýšlejícího a mnohdy také lapí nepravého. Myslím, že v zemi svobodné především jiným by měla zavládati svoboda řeči a svoboda tisku. Není-liž pravda? Smí-liž ale každý mluvíti jak se mu zlíbí?”

„Proč ne! Nechtě si každý mluví jak chce, nechtě ale také jest zodpovědný za vše co pronese. Naše instituce jsou mi tak posvátné, jako slovo boží, na něž přísahám a kdo není se mnou, jest proti mně—to jest má zásada a té se pfidřím!”

Jezdci se mezitím přiblížili prvním domům městečka, jež bylo právě nyní

značně oživené. Ulice byly plny ozbrojenců. Prostor před okresní soudnicí byl naplněn muži, divokými, otužilými to postavami. Známí pozdravovali se, potřásajíce si rukama.

Na schodišti okresní soudnice bylo zřízeno jednoduché řečnické místo. Muž, jehož celá postava prozrazovala vojna, podněcoval své posluchače.

„Záhuba Unii!“ rozlehala se davem ozvěna jeho řeči.

„To jest plukovník Thompson, muž, jenž se účastnil krímské války,“ pravil jeden z jezdců, s nimiž jsme se prvé byli setkali, ku svému sousedu, jenž se tázal po jmenném řečníka. „Nyní mluví maj. White.“
R e č n í k měl krátkou, nadšenou řeč a předčítal pak usnešení zákonodárstva státu Louisiana, jímž prohlášeno odtržení se státu toho od Unie. Po té zavzněl nekonečný jásot. Následoval třetí řečník. Byl to jakýsi vyslanec z Georgie. Klád! důraz na nutnost rychlého se

spojení států otrokářských v konfederaci a odsuzoval ostře netečnost i váhavost států Tennessee, Kentucky a Marylandu.

„Nevěrní naši bratři (obyvatelé zmíněných tří států) tak dalece zapomněli své důstojnosti,“ zvolal a obličej jeho byl hněvem rozpálený, „že se miliskují se zrádnými státy severními. Šlechtná Virginie se srdcem rozervaným na nás pohlíží — sestra její, Západní Virginie miliskuje se s Ohioskými. Neotálejme děle, obsaďte rychle státy severní, zmocněme se Washingtonu a uzavřeme

nepříteli bránu.“ V dalším průběhu řeči své šířil se o válečné síle jihu i ukončil slovy: „Fort Sumter již se nalezá v rukou našich — neotálejme dobytí i ostatních pevností. Vzhůru do Pensacoly!“ Bouřlivá pochvala byla odměnou řečníku. Přijata potom přiměřená usnešení a shromáždění rozdělilo se v menší skupiny.

IX.

Mezi jezdci, s nimiž jsme se prvé setkali, vzbudil zvláštní naši pozornost

statný muž s černým, kudrnatým vlasem, tentýž, jenž se o fádění „Kuklů“ nepříznivě byl vyslovil. Zrovna když se zástup rozcházel, ucítil muž ten, že se někdo dotknul jeho rámě.

„Jmenujete se Benedikt Carleton, pane?“

Oslovený se otočil.

„Ano; čím vám mohu posloužit?“

„Prosím, abyste mne následoval; bude vám sděleno něco důležitého.“

„Povězte mi to tedy hned zde a uše řete mi zbytečnou námahu.“

„Místo toto není k tomu příhodné; nestrachujete-li se, pojďte se mnou.“

„Strachovati se? Jsem muž svobodný a nevím o nikom, koho bych se měl strachovati!“

Benedikt Carleton udeřil na svůj pataš.

„Na vaši čest vás budu následovati.“

„Minnitman“ pokynul hlavou a ukázal na dům osamotě stojící. Byl to ozdobný, dvoupatrový dům, obklopený

Kristina, královna španělská

verandou a bíle natřený. Dvůr byl vrouben palisádami. Pěkné cedry převyšovaly na všech stranách budovu a dodávaly místu zasmušilý vzhled. Okna byla uzavřena žaluziemi. Benedikt Carolton nespozoroval, že mu asi šest mužů v patách následuje. Jeden z nich zavřel bránu palisádovou, druhý dvěře domové, když byli vešli. Otevřeny pak dvěře vedoucí do síně prostranné. Zde zavládalo pološero, v němž oko předměty zde se nalézající v prvním okamžiku poznati nemohlo. I dvěře síně se za nimi zavřely.

„Odložte své zbraně, pane Caroltone a usedněte na tomto místě,“ pravil jeho průvodčí i ukázal na rákosovou židli uprostřed síně stojící. Benedikt postavil svou ručnici do kouta.

„Dejte mi své bambítky a svou šavli.“

„Proč to?“ tázal se Carolton z hrubě.

„Neodkládám svých zbraní—jest to muže svobodného nebudno.“

Ostatní muži rovněž vstoupili do komnaty a přiblížili se Benediktovi.

„Jste naším zajatcem a musíte se podrobiti našim rozkazům!“ odvětil jeho průvodčí.

Benedikt sáhnul po své bambítece.

„Zde jsem a kdo opovažuje se činiti mne svým vězňem?“

„Nalezáte se mezi Ku-Kluxy?“

Caroltonovi poklesla ruka: Mléky zmocnili se ostatní jeho zbraní a vzdálili se. Benedikt nemohl pochopiti co se to s ním děje; mrazení projelo mu celým tělem. Chtěl dveřmi ven. Byly zavřeny. Co si měl počít? Dříve ještě než mohl rozhodnutí nějaké učiniti, vstoupilo z protějších dveří dvanáct mužů; měli obličejy zcela škraboškami zakryté, červené kabátce a černé kalhoty, jež splyvaly do vysokých bot. Za bílým opaskem vězely dlouhý lovecký nůž a dvě bambítky. Usedli na připravené již židle rákosové. Jeden z nich

brzo na to povstal a ostře na zajatce pohlížeje, ual se slova:

„Necháváte se jmenovati Benedikt Carolton?“

„Tak se jmenuji.“

„Jste občanem Louisiany a nejste občanem některého jiného státu?“

„Jsem občanem Spojených Států.“

„Jste majitelem plantáže v okrese Mercedes?“

„Vlastním tam jednu plantáži a jsem správcem druhé.“

„Nazýváte své otroky svým zákonným majetkem?“

„Nikdo mi jich dosud neodpíral.“

„Nemáte žádné spojení se státy severnými na škodu jihu?“

„Má obchodní spojení ovšem sahají až na sever.“

„Pánové,“ obrátil se zakuklený mluvčí ku Ku-Kluxům, „kdo žaluje na tohoto muže?“

Šilná postava s kudrnatým, černým plnovousem se pozvedla.

„Muž ten o nejmenuje se Benedikt Carolton, nýbrž Ebenezer Gordon. Jest bohatým továrníkem v Bostonu a nepřitelem naší země. Jeho plantáže v okrese Mercedes jest zlodějským doupětem, kam dopravuje uprhlé otroky na svých vlastních lodích; ani jeden z nich nebyl právoplatným způsobem koupen. Jest předsedou „Cyklop“ v Bostonu a platí severní jednatele, aby pražovali proti našim čekancům presidentským. Měl té drzosti, že chtěl svobodnou jednu černošku unést, již aby šetřil, mnoho měl příčin. Tento Gordon jest nepřitelem našich jižních zájmů a já vás, pánové, vyzývám, aby jste jej uznali vinným.“

Zavládlo ticho hrobové. Mluvčí zase povstal.

„Ebenezere Gordoné, ospravedlňte se!“

Obviněný stál tu na smrt zsinavý.

„Pánové,“ počal se zajíkati, „kdo vám propůjčil práva souditi svobodného ob-

čana Unie? Vydejte mne šerifovi a nechte mne souditi po zákonu naší země."

"Louisiana přestala býti státem někdejší Unie. Soudíme po svých vlastních zákonech."

"Vydejte mne tedy některému šerifu tohoto státu. Dovolávám se toho jako výkonu spravedlnosti."

"Což pak jste sám konal spravedlnost, že se jí nyní dovoláváte? Ospravedlňte se, můžete-li."

"Dokažte mi, že jsem platil jednatel!" promluvil chvějícím se hlasem.

Podali mu balíček papírů. Gordon klesnul na židli.

"Ztracen!" zamručel.

"Usvědčen!" — pravil mluvčí tajného bratrstva.

"Nikoliv, nejsem usvědčen!" vzkřikl Gordon, ze židle své vyskoče. „Můj udavač nechť odloží svou škrabošku, jak se sluší na muže svobodného."

"Ku-Kluxové nikdy neodkládají škrabošky. Takové jest jejich právo."

"Jste bídní, úkladní vrahové!" zvolal Gordon zlostně, nabývaje nyní, kdy viděl, že vše jest ztraceno, zase své nestoudnosti. „Zavražděte mne!"

"Pánové," počal zase mluvčí Ku-Kluxů, „jakého trestu zasluhuje Ebenezer Gordon?"

"Smrt!" zvolali všichni.

"Prostou smrt, aneb smrt ztíženou?"

"Smrt ztíženou!" zněla zase jednohlasná odpověď.

Mluvčí vytáhl svůj lovecký nůž a

ukazuje jeho špičkou na zajatce, pravil vážným hlasem:

"Ebenezere Gordone, dle mého rozsudku budete natřen dehtem a peřím obalen a potom budete oběšen. Vykonání rozsudku očekávejte do tří dnů."

Dva z mužů zavázali Gordonovi ruce na zad, dali mu pásku na oči a odvedli jej do pevné komnaty, odkud nemohl uniknouti.

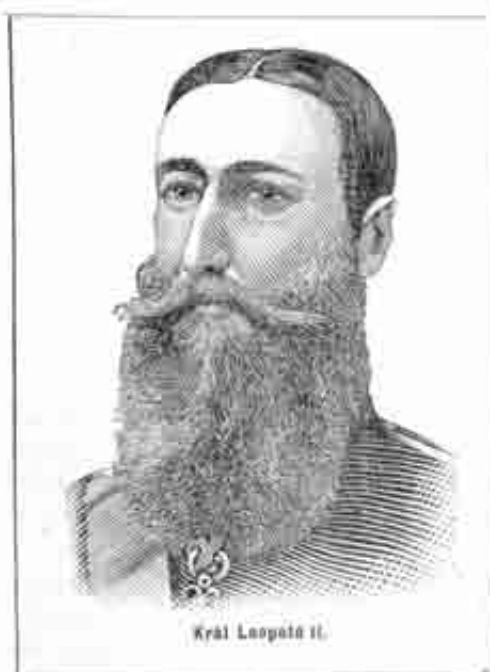
X.

Když se oba zase ku svým soudruhům navrátili, odložili všichni své škrabošky a mluvčí opět ujal se slova:

"Pánové, poděkujme našemu váženému členu, že tohoto zločince vydal našemu nestrannému soudu. Máte ještě nějaký zvláštní zájem na odsouzeného, pane Fennimore a požadoval byste snad nějakého zvláštního zadostučinění?"

"Neobviňuji jej, pánové, osobně, nýbrž v zájmu jedné dámy našeho

státu, kteráž jest jeho ženou. Opustil ji hanebně a pojal za ženu severčanka. Vlastní svou dceru, dítko opuštěné své ženy, dívku to roztomilou a vzdělanou, asi šestnácti let, chtěl na své lodi její matce unést. Že úmysly jeho byly nekalé, lze se snadno domysleti, neboť matka jest svobodnou ženou ve čtvrtém, její dcera pak v pátém pokolení. Ony požívají úplné ochrany našeho zákona, jež Gordon i v tomto ohledu porušil a proto prosím, aby odsouzenec mně byl ponechán. Přisahám vám, že bude muset

Král Leopold II.

smrt podstoupiti. Jiný ještě soud jej očekává, prvé než svět tento opustí."

„Pánové, máme společně své právo na odsouzeného postoupiti našemu soudruhu, panu Fennimoreovi a přenechati mu výkon trestu dle jeho vlastního uznání."

Ku Kluxové přisvědčili.

„Pane Fennimore, odsouzenec náleží vám. Jeho plantáže ale bude zničena, budovy na ni spáleny a jeho otroci co státní majetek ku pracím veřejným použiti. Šest z nás postará se o provedení těchto opatření. Losujte, komu úkol ten připadne."

Když se tak bylo stalo, spiklenci se rozešli.

Fennimore jsa zase opatřen svou škraboškou, vstoupil ku vězni.

„Výkonání vašeho trestu, Gordone, bylo na mou přimluvu odloženo. Musíte mne následovati!"

Gordon dopraven do vozu plátnem potaženého a jakmile se setmělo, opustil v průvodu Fennimorea, jenž se zase převlékl za „minnitmana" městečko, aby byl dovezen na plantáži svého strážce.

XL

V totéž odpoledne seděly lady Sylva a Cara ve společnosti mladého muže na verandě svého domu. Mladá černoška, v níž poznáváme Sally, sbírala zbytky oranžů, na nichž si byli domácí dámy a jejich host v teplém dnu listopadovém pochutnávali.

„Jižní příroda má do sebe opravdu něco něžného, ženského. Jak krásný jest zde listopad! Ženy milují pestrost, rozmanitost. Takové jsou i zdejší lesy, barva na barvě. Zdá se, že všelá příroda ani mysl nenechává vychladnouti."

Mluvíci byl Filemon Gordon, od věrejška host tohoto domu. Nemohl děle odolati popudu srdce svého a musel Caru v domově jejím navštívit. Rovněž tak jej pobádal, aby mohl učí-

niti Cafe sdělení, že kapitán McLean na jeho obžalobu bude muset ztráviti několik měsíců ve vězení, pakliže Cara nebude ochotna upustiti od žaloby.

„Srdečně ráda tak učiním!" odvětila mu dívka. „MacLean byl jen nástrojem muže mnohem vinnějšího."

Filemon učinil jí také překvapující sdělení, že bostonská její přítelkyně, Lelie Montgomery-ova se stala manželkou jeho přítele Lomora a zároveň vyslovil naději, že lady Sylva i vlastnínmu jeho štěstí na odpor stavěti se nebude.

Ta však, jak se zdálo, mluvila s mladým mužem zdržlivě, ba úzkostlivě, neboť jeho nápadná podobnost s Benediktem Caroltonem vzbuzovala v myslí její celou záplavu pocitů a vzpomínek.

„U nás na jihu žijeme méně úzkostlivě než u vás na severu," odvětila lady Sylva na jeho nadšený výrok; „a tam, kde člověk jest prost starostí o výživu, tam může se oddati životu méně všednímu. Podívejte se jen na naše černošy, jak bezstarostně žije toto opovrhované plémě!"

„Učil jsem se znáti otroctví jen po jeho stinné stránce — zde shledávám vše zcela jinaké."

„Já neznám žádně otroctví, jak to nazýváte, pane Gordone; naši černoši jsou našimi služebníky, někdy také našimi důvěrníky. Tam, kde se s nimi dobře zachází, cítí se za jedno s rodinou svého pána."

„A vy se neobáváte osvobození tohoto plemene, paní Caroltonová?"

„Ani dosti málo, pane. Či to snad máme zkusiti a se přesvědčiti?"

„Jak to paní Caroltonová?"

„Sdělím tomuto děvčeti, že jest svobodno."

„Jsem věra zvědav, madame."

„Sally!" zvolala dáma. „Pojď sem ke mně! Poslyš, Sally, myslím, že bys byla ráda tomu, kdybys byla svobodna. Slibila jsem tomuto pánovi, že ti daruji svobodu — můžeš jíti. Nechám ti na-

psati list osvobozující a dám ti peníze na cestu."

Dívka pohledla na dámu s vytřeštěnýmýma očima.

"Proč mne chce paní vyhnat? Dopustila jsem se něčeho špatného?" Slzy finuly se po tvářích mladé černošky.

"Nikoliv, Sally, tys velmi hodná. Dávám ti jen svobodu, abys byla šťastnější než dosud."

Dívka sklesla své velitele k nohám, pozvedla prosebně ruce své a štkajíc, volala: „Ó paní, proč vyháníte ubohou Sally — nechci být svobodna, musím-li paní opustit! Paní jest tak dobrá."

"Zůstaň u mne, milá Sally, chceš-li zůstat!"

"Chci zemřít u mé paní!"

"Dobře, dobře, dítě, jdi po své práci."

"Jaké jiné zkoušky si přejete, pane?"

"Žádné další."

"Přece jednu; mohli byste mi odpovědět, že dívčí mysl této otrokyně přílišně byla polekána myšlenkou na

možnost rozloučení; ženské srdce mohlo by být přichylné i krutovládcí. Zkusme to u mužů. Mužové nemají z pravidla pocit přichylnosti a dětinné věrnosti, jež ženám tak rády za slabost jsou vykládány. Ostatně vás ještě jednou ujišťuji, že nemám otroky, nýbrž služebníky. Považujte mé černochy jen za takové."

Lady Sylva nafičila Sally něco tlumeným hlasem, načež dívka odešla.

Nadešel již večer. Černoši vraceli se z denní práce. Zpívajíce, žertujíce, ale

slušně přicházeli v skupinách před veranda, kdež aby se zastavili, jim rozkázáno. Asi sto černošů, ponejvíce mužského pohlaví, čekali co jim bude nafičeno. Lady Sylva pokynula panu Gordonovi a vyšla s ním mezi otroky.

"Tento pán," promluvila k ním, „přijel ze severu, aby mi oznámil, že všichni černoši jsou svobodnými lidmi. Podrobuji se nutnosti a propouštím vás! Jste svobodní! Jděte! Nemám žádných služebníků více."

Černoši stáli zde celí zmatení a nevěděli, co by říci měli.

"Právím vám ještě jednou, že kdo chce odejít tak učiniti může! Jste svobodní! Kdo však chce u mne zůstat, přistup ku mně!"

Všichni se skupili okolo lady Sylvie, pozvedali rukou a volali:

"Dobrá paní my zůstaneme u vás! Nechceme být svobodní, pokud budeme mít naši dobrou paní. Kdo chce být svobodní?"

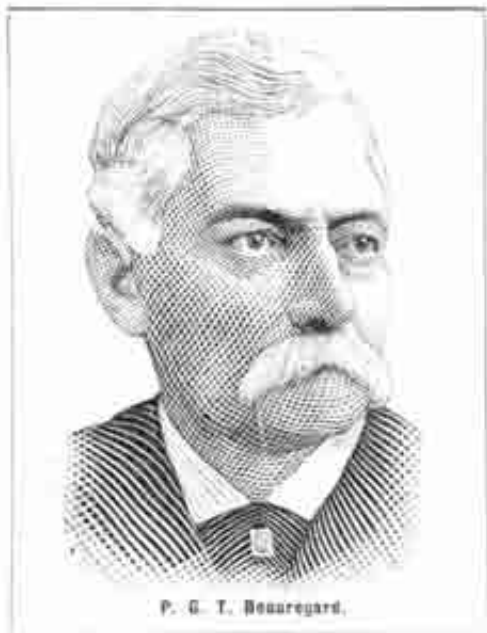
Jeden pohlížel na druhého výhrůžně. „Učíte žertu tomu přítrž, paní Caroltonová," pravil dozorce; „mohlo by dojít ku rvačce, neboť se některým nedůvěřuje."

"Komu?" tázala se majitelka plantáže čile.

"Nedůvěřují Césarovi."

"Tlustému Césarovi?" pravila dáma, smějíc se. „Kde jest? Necht sem bez odkladu přijde."

César, zavalitý, silný černoš jasnější pleti po chvílce přišel a uklonil se dámě.

P. G. T. Beauregard.

„Slyšela jsem, že chceš býti svobodným! Zde máš mou tobolku. Jdi, můj dobrý hochu, jdi!“

„O paní, moji soudruzi mnozí chtějí zahubiti. Nechci býti svobodný. Zeptejte se jen Sally.“

„Miluješ Sally?“

Černocho položil si ruce na prsa. „Jako můj vlastní život.“

„A miluje tě Sally?“

„Myslím,“ pravil černocho váhavě, „nevím ale jistě.“

„Zeptám se jí a má-li tě ráda, smíte se vzít.“

„Děkuji, paní, César jest šťastný a raději by zemřel, než aby dobrou paní opustil.“

„Jděte do svých chýží, hoši a děvčata; jsem s vámi spokojena.“

Filemon Gordon políbil, když se černocho vzdálili, dlaně uctivě ruku.

„To bylo nejvíce povznášející divadlo, jakéhož jsem v životě svém spatřil. Děkuji vám za ně, paní Caroltonová.“

XII.

Jezdec jeden zatím u brány odevzdal koně svého černochovi a blížil se společnosti. Lady Caroltonová pozdravila jej co nejpřívětivěji a ku Filemonovi se obrátiv, pravila, na jezdce ukazujíc: „Domnívám se, že se pánové seznámili již při jiné příležitosti — však jistota neškodí. Pan Gordon z Bostonu — pan Fennimore, můj bratranec.“

Páni navzájem se uklonili s odmětnou zdvořilostí, aniž by si však byli ruce podali. Mezi oběma spočívalo něco, čeho si nikdo z nich nebyl vědom a přece oba přispěli ku zachránění Cary, okolnost to, kteráž by byla mohla vzbuditi mezi nimi důvěru, kdyby se mezi ně nebyl mrazivě vkrádal stín staršího Gordona. Přísna vážnost hostila se v rysech Fennimorových a Filemon cítil při chladném pozdravu, že on, syn severu, stojí proti muži jihu, člen organisace „Wide Awakes“ proti členu podobného společenstva „Minnitmenů“ — nepřítel

proti nepříteli. Cara s bystrozrakem ženám vlastním ihned vycítila nepříjemnost tohoto setkání. V jejich očích byli však oba mladí mužové více než političtí protivníci, byli, ačkoliv nevědomky, také soky v lásce. Cara nebyla dosti velkou koketou, aby s oběma byla mohla prováděti lelkovážnou hru. Oba měli stejné oprávnění na její srdce. * Snažila se tudíž dáti rozmluvě směr žertovný a pravila Filemonovi s úsměvem:

„Vidíte zde, pane Gordone, mého skutečného únosce z Bostonu, jemuž za ochranu mně poskytnutou ku srdečným díkům jsem zavázána.“

„K vůli vám,“ odvětil Filemon, „přidružuji i svůj srdečný dík, ačkoliv společnost naše o svou palmu byla oloupena.“

„Palmy nehodí se na sever,“ pravil Fennimore s onou krátkostí, kteráž prozrazovala, že není zvyklý jemnějšímu a vznešenějšímu hovoru a že není spůsobilým pro uhlazenou, vzdělanou společnost bostonskou.

„To jest pravda, strýče, palma jest deeron jihu. Za to však kvetou růže na severu krásněji.“

„Jest li pak, má Caro, růžový keř, o němž jsme mluvíli před svým odjezdem z Bostonu, přiběhnul za tebou?“

Cara se hryzla do rtu.

„Vždyť já mi nedopřál času, abych byla mohla zanechatí talisman!“ odvětila s vyčítkou.

„Škoda!“ pravil Fennimore. „Zajisté že by byl na jihu pozbyl svých trnů.“

„Možná i že své libovůně,“ dodal Filemon, jenž sice neznal souvislost rozprávky, ale rychle se uměl vpraviti v myšlenkový chod jiných, „tvrdí se, že květiny svou libovůně mění, ano i pozbyvají, jsou-li vzaty v cizí podnebí.“

„Vyslovil jste tu pravdu, kteráž se i v jiném ohledu osvědčuje,“ odvětil Fennimore s významným pohledem na Filemona.

„Jak to?“ tázal se tento napjatě.

„Instituce jednoho kraje neladí se

pro kraj druhý," pravil Fennimore a v jeho očích se zablesklo.

Lady Sylva snad se obávala, že by rozprávka mohla nabýti politického rázu a proto vmísila se do hovoru a tázala se Fennimore-a po novinkách z jeho plantáže.

„To právě mne sem přivádí, sestřenko. Dovol mi však, abych ti novinky mé směl sdělit mezi čtyřma očima.“

Filemon prosil Caru, aby si směl prohlednouti obydlí černochoů a ta povzbuzena svolujícím pohledem matčíným se mu nabídla za průvodkyni.

Fennimore nyní sdělil paní Caroltonové, jak Ebenezer Gordon byl zatknut a od Ku Kluxů odsouzen, zajatec pak že svěřen jeho osobě a že se nyní nalezá na jeho plantáži, dobře jestřežen.

„A nyní se nelekej sestřenko, tento Ebenezer Gordon, otec mladého m^{je}že, jenž právě odešel, jest Benedikt Carolton, tvůj manžel.“

„Spravedlivá ne^{be}sa!“ zvolala lady Sylva. „Nemýlíš se, Fennimoro?“

„Sama se přesvědčíš, neboť ti máho zajatce předvedu, přeješ li si toho.“

Lady Sylva si opřela hlavu rukama.

„Ano, Fennimoro, přiveď jej, ale —“ dodala chladně, „ne jako manžela — ó ne, ne, nýbrž jako zajatce. Věčná spravedlnosti! Před očima vlastních svých dítek musí pocítiti muka pekelná! A jo, přiveď jej.“ pokračovala vášnivěji, „přiveď jej s očima zablouknělými. Zde musí náhle prohlednouti. Fennimoro, děkují ti! Ó, pomsta jest tak sladká!“

XIII.

Lady Sylva bděla po celou noc. Její nadra se bouřně dmula.

„Nevěrník!“ zvolala, „první svou manželku mi zapřel. Jeho syn svědčí o tom, že měl dvě ženy. Mne, svou druhou manželku, opustil a dceru svou chtěl zničití, páchaje zároveň zářdu na své třetí manželce. Jaký trest byl by dosti ukrutný pro tohoto zrádce? A přece jsem kdysi bídnička toho milovala! Vše bych byla opustila, jen abych byla mohla s ním a pro něj žít! Přísahy jeho — ano, já jich

doposud nezapomněla! Mohla bych jej podnes ještě milovat, kdyby on sám zločinným způsobem dceru svou nemiloval. — Byla bych jásala, kdyby se byl vrhl v mé objetí a kdyby mi byl obětoval krásku bostonskou. Byla bych bývala zase tím, čím jsem druhdy byla. Má ubohá Caro, jak tě první sen tvé lásky bude ztrpčen. Otce tvůj spustlíkem, tvůj mileneček jeho

synem, ty jeho obětí, já pak dvojnásob zrazenou. Ó, nekonečná ty spravedlnosti, ty jej vydáš v ruce mé!“

Zahalila se v šál, opustila dům a křičela k chýžím černošským. U první zaklepala na dveře.

„Uxy, Uxy, prosím otevři!“

Stařena dřímala ve své hupašce, ale volání ji probudilo. Otevřela dveře.

„Uxy, pojď se mnou!“

Černoška vzala svou hál a belhala se za svou velitelkou. Když přišli ku panskému domu, otevřela lady Sylva malý

Lord Carnarvon.

rohový pokojík za konci verandy a vpustila starou černošku.

„Proč přišel pro mne můj andělek tak pozdě v noci? Či snad je má drahá nemocná?“

„Ohmatej mě ruce — přesvědčiž se, jsem-li nemocná!“

„Ruce tvé jsou teplé, ale čilko máš rozpálené. Upravím ti nápoj.“

„Ano, milá Uxy, musíš mi něco upravit — však umíš připravovat nápoj, nový život v žily vlévající. Pověz však, umíš-li také upravit nápoj život zkracující?“

„Kdo to, je němcem více slunce zřítí?“

„Černý zrádce!“

„Černý muž tvým zrádcem?“

„Ne tak, Uxy; jest to muž bílý, ale z očí jeho jest černý jako noc. Ty jej znáš — tys mu klnula. Tisíckrát bys mu klnula, kdybys věděla, že i Caru chtěl zničit.“

„Tebe zradil Benedikt — chtěl i on Caru zavraždit!“

„Háže ne! to! Chtěl ji učiniti svou ženou!“

„Svou vlastní dceru? Zná-liž pak jí?“

„Měl ji již ve své moci. Jen odvážnost a obezřetnost Fennimorova ji zachránily!“

„Kde jest Benedikt?“

„Dnes neb zítra dopraví jej Fennimore do tohoto domu.“

„Benedikt musí zemřít,“ pravila stařena po chvíli mlčení. „Pojď, nasbíráme kofení! Kapky, jež ti dám, přimíchej do malé láhve výtečného vína, nazýváte je malažským. Benedikt musí pít na tvé zdraví — pak ti bude volno!“

„Bude smrt jeho lékař? Nemohla bych přihlížeti tomu, kdyby se trápil!“ pravila Sylva teskně.

„Lehce odejde z tohoto světa — tak lehce jako tebe opustil?“ odpověděla jí stará černoška.

Lady Sylva povstala. Stařena vyšla ven a sbírala rozličné rostliny i počala tajuplnou svou práci.

V rozkošné jitro listopadové seděli lady Sylva, Cara a Filemon Gordon v besídce, kdež právě posnídali.

„Kéž by slunko vaší laskavostí stejně příznivě mne oslunilo, jako skvělé slunko vaše ozařuje krásnou tuto krajinu,“ promluvil Filemon ku domácí paní, významně pohlednuv na Caru, kteráž ihned povstala, neboť předzvídaala úmysl Filemonův; „kéž byste schvalovala lásku, již srdce mé pro znamenitou vaši dceru pocituje — kéž byste mne odsud nenechala odejít bez naděje, že smím mateřskému srdci vašemu někdy býti bližším?“

„Musela bych věru litovati, kdyby Cara v pocitech vašich vás byla povzbuzovala, neboť jest opravdu ještě pouhým dítětem.“

„Slečna Cara zajisté že by nevěnovala srdce své člověku nehodnému — její uslechtilá povaha sama sebou jest v tom ohledu dostatečnou zárukou.“

„S vděky přijímám tuto poklonu, jmenovitě, pokud se dotýká vaší vlastní osoby; nemohu však jinak, než prohlásiti, že poměry, jak se mi dnes jeví, činí odročení splnění vašeho přání nevyhnutelně nutným. Možná, že byste si později sám přál, abyste nebyl žádal o ruku Cary.“

„Jak mám se ukázati hodným vaší dcery, aby mně bylo dovoleno ctiti vás co matku svou?“

„Tím, že se šlechtnou silou duševní budete připravovati na obětování svých tužeb vyššímu osudu.“

„Oběť taková, etěná paní, byla by totožnou se zničením mého života.“

„Těšme se, milý pane, tou myšlenkou, že nerozumí všem i, co napsáno ve hvězdách.“

„Lituji, paní Caroltonová, že jsem způsobil váš zármutek, ale slovy vašim mohu dáti jen výkladu nepřiznivého — činí mne velmi nešťastným.“

„Zle má ruka na důkaz, že vás považuji za dokonalého muže čestného.“

Lady Caroltonová mu podala ruku. Vrouci slza Filemonova skanula na ruku, když ji líbal.

„Možná, že se vám dostane údělem většího štěstí, než jakého jste si přál.“ pokračovala paní Caroltonová konejšivě; „neprozraďte o tom Caře ničeho.“

Sally vešla do besídky a oznámila své velitelce, že přijel povoz a dva pánoné že na ni čekají.

„Požádej Caru, aby přišla do této besídky,“ pravila paní hlasem dojatým. „Spatřím vás oba brzo zase; zatím už vejte pěkného dne!“ Spěchala do domu. Fennimore přicházel jí vstříc.

XIV.

„Při byl Benedikt?“ tázala se paní Caroltonová kvapně.

„Gordon bude sem dopraven teprve za soumraku.“

„A kdo jest onen pán, jenž přijel s tebou?“

„Doktor Campbell z Bostonu. Setkal jsem se s ním dnes v Carolsville, kam poštou přijel, chtěje tebe navštívit a poněvadž ani v zacházení s koněm ani v cestě se nevyznal, proto přijal mé nabídnutí a dal se mnou sem dopravit.“

Lady Sylva vstoupila do hovoruy. Doktor Campbell pospíší vstoupivší domácí paní vstříc.

„Rysy vaše, vzácná paní, mi prozrazují, že mám před sebou matku těžce poliřešované žákyně. Odpusťte, že vás návštěvou svou obtěžuji.“

„Ctihodný muž, jemuž za vychování a vzdělání dcery mé tolikerymi jsem za-

vázána díky, byl by mi již dávno býval hostem vítaným. Cara vždy na vás vzpomíná s největší uzualostí. Jak vám bude povděčna za příjemné to překvapení; spatřiti vás v domě našem!“

„Za to však mladý váš host, pan Gordon, nebude příliš příjemně překvapen, neboť jest mým úkolem vyzvatí jej k návratu do Bostonu.“

„A o jak důležité záležitosti se vlastně jedná, ctihodný pane, že jste podniknul cestu tak dalekou?“ tázala se paní Caroltonová, v jejíž hlavě vznikla do-

mněnka, že kazatel bostonský přijel jen co spojenec Filemonův, aby záměry mladého muže podporoval a pro případ potřeby sám duchovních svých služeb mohl nabídnouti. Nemohla se ubrániti úsměvu nad domnělou malou intrikou i dodala laškovně: „Nebude pan Gordon spíše radostně dojat tím, že se mu dostane tak věrného přítele a rádce na pomoc?“

„Pohnutá doba nynější, má vzácná

paní, povolala v městě našem všechny dělníky do zbraně a způsobila v našich dílnách a továrnách nepořádky, k jejich urovnání, dozoru a péče pána jest zapotřebí. Poněvadž pak i otec Filemonův mimo domov se nalezá a nikomu není známo, kde se zdržuje, proto prosí paní Gordonová mladého muže, rby se vrátil a za nepřítomnosti jejího manžela závodu se ujal.“

„Smím vám tedy, Caru a pana Gordona předvésti?“

„Budu neobyčejně šťasten, bude-li

Lillie Langtry.

mi dopřáno milou mou Cara ještě pozdravit!

Brzo na to vešli oba mladí lidé do komnaty a paní Caroltonová se poroučela, aby mohla dostátí svým povinnostem jako domácí paní. Radila se s Fennimorem o tom, jak by měla Gordona přivítati. Oba se snadno dorozuměli.

* * *

Když zakrytý kočár do zadního dvora vjížděl, nastala již noc. Černochoch, v němž poznáváme Dixe, pomáhal při vystupování z povozu mužů, jenž měl na obličejí poloviční škrabošku, v níž nebylo otvorů pro oči. Rysy přichozího, jenž měl na sobě stejnokrój bratrstva „Minnitmen“ byly rozrušené a vpadlé, pěkný kučera-vý vlas jeho byl v nepořádku a celá jeho postava shrbená. Černochoch dovedl jej do komnaty přilehající k jídelně. Zde seděl v křesle, máje hlavu skloněnou a jsa sřežen Césarem a Dixem.

Vedle, v jídelně byla shromážděna společnost u jídla. U stolu oblého před sedala domácí paní, po levé její straně seděla Cara, po pravé Filemon, doktor Campbell vedle Cary a Fennimorea, po boku Filemona. Jedno místo na dolejší konci tabule bylo prázdné — místo domácího pána.

„Zdá se,“ pravil doktor Campbell slečně Caroltonové, „že očekáváte ještě hosta?“

„Příchod jeho se zpozdil,“ odvětila tato.

„On jest zde,“ ujal se slova Fennimore. „Pán zmíněný měl to neštěstí, že upadl v ruce tajného spolku, kterýž s ním nakládal jako s nepřitelem země.“

„Můj dům jest každému otevřený,“ odvětila paní Caroltonová chvějícím se hlasem. „Prosím, nech jej vejíti.“

Fennimore vešel do vedlejšího pokoje, jehož dveře se nalezaly zrovna nãproti paní Caroltonové.

Muž s poloviční škraboškou provázen jsa Fennimorem, překročil práh. Všichni povstali, škraboška padla k zemi.

Gordon jako člověk ze spánku vyburcovaný, otevřel oči a zmateně se rozhlížel okolo sebe.

„Pan Ebenezer Gordon,“ pravil Fennimore.

„Benedikt Carolton, můj manžel!“

„Ó bože — můj otec!“

„Ebenezere Gordone, vy jste členem spolku „Minnitmen“?“

„Kde to jsem?“ zahřekoval Gordon.

„Strašný sne, ustap ode mne!“

„Otec!“ zvolal Filemon a uchopil se jeho raky, „vzpamatuj se, není to sen. Tyto dámy jsou lady Sylva Caroltonová a Cara, její dcera.“

Ebenezer Gordon zachytil se židle, aby neklesl, oči jeho divoce se koulely a byly krví podlité, jeho obličej byl rozpalený a žilky čelní naběhlé.

„Sylvo, odpusť mi.... Peklo!“ a s hlasitým výkřikem sklesl k zemi.

Mrtvice učinila konec jeho životu.

Mrtvý donesen do komnaty, z níž byl právě vyšel. Cara se chvěla, její matka zápasila s mdlobou, Filemon následoval mrtvolu otcovu a doktor Campbell stál tu s rukama sepiatýma a s očima vzhůru obrácenýma.

XV.

Filemon Gordon a doktor Campbell již následujícího dne provázeli těle-né pozůstatky starého Gordona do Bostonu. Dojem, jakýž poznání Fennimorem přivoděno na Filemona působilo, byl zdrcující. Mléky stíkl mladý muž ruku paní Caroltonové. Hlavu Cary ale přitiskl k srdci svému a pravil hlasem bolem tlumeným: „Žij blaze, sestře, mé drahé srdce, žij blaze!“

Obrátiv se pak ku Fennimoreovi, uchopiv se jeho ruky a stíkl ji, pravil: „Co nepřátelé se spolu nesetkáme, neboť nikdy nepozvednu zbraně své proti jihu!“

„Pokoj a mír sđliž s námi všemi!“ zvolal doktor Campbell.

„Na věky!“ dodala paní Caroltonová.

O rok později přibyl zraněný voják, jemuž kule levou ruku roztříštila, na plantáži paní Caroltonové.

Byl to Fennimore. Cara jej pečlivě ošetřovala a když se uzdravil, splnila přání matky své a oblažila jej rukou svou.

Manželství Ebenezera Gordona a paní Salome bylo na přání a žádost této a za

příspěním doktora Campbella za neplatné prohlášeno a skoro v tentýž čas, v kterýž Cara svůj sňatek s Fennimorem slavila, procházeli se dva mladí, sliční lidé zříceninami starého Říma; Filemon a Salome, rovněž novomanželé.

Vzpomínali s pohnutím a s úctou „dcery mulatky“.

NA VÍTKOVĚ.

Pro kalendář „Amerikan“ napsal Adolf Heyduk.

NA dálném poli Špitalském
král s vojvody se zřel,
hněv Říma ze sta tisícův
křižáckých flater vřel.

V něm Němec, Francouz, Angličan
a různý Uher drub,
o běda, koho upoutá
jich ocelitý kruh.

V něm s biskupy je kardinál
a kněží celý roj,
jich šat jak luhem květnatým
by zlatý proudil zdroj.

Den se dne v polích královských
se množí vozů řad
a korunbavný zlatohlav
se blýská odevšad.

A v každý prapor vetkán jest
kýs netvor, v líc i v rub;
Kůň s rohem v čele, s křídly had,
a s dvěma hrdly sup.

Toť moře vzduté v samý hrot,
z nějž hrozná duní zvěšť,
že strhne rudý příboj ten
máť Praha, město měst.

Vnitř hradeb ozývá se zpěv:
„O Pane, v hrůze vstaň
a zahlad šípem hněvů svých
zla sedmihlavou saň.“

By zdroje víry nezkalil
nám černý tuče mrak
a zlatým sluncem zahofel
všom v útěchu tvůj zrak!”

Král směje se: „Hle, kališník
jak úzkostný má strach,
že ďábel vezme tělo dřív,
než rozpadne se v prach.“

Nuž zkuste půtky tu i tam
a šrůtky na přezvěd,
ehei zvědět, hodna-li ta sběť,
by král s ní bitvu sved!”

Šli mnozí. Uhři přišli zpět:
„Sta námi zbítá jsou
těch Černejek s rudým kalichem
před branou Újezdskou.“

Í šestnáct živých lap' náš sbor,
níž kartouzský kde brod,
nuž spal je, zítra svátek jest,
tak přišli právě vhod!”

A Němci přišli po Uhřích:
„Věz, králi, zpurný Čech
zpít vášní u pořičských vrat
do vlastní krve leh’“.

Jak stádo ovcí z brány tih',
než radní zavzněl zvon,
zbít od polou, přech od polou,
my v před a nazpět on!”

„Aj přehá kacíf,” volá král,
„vždyť znám to stádo bab;
kdo na rameni nosíš kříž,
vše co je s nimi zab!”

Ni starců nešetří, ni žen
a tři a bij a dus,
slyš, zas tam vřeští za řekou:
ha, ha! Hus, kacíf, Hus!”

A za Sigmundem divý křik,
jak čert by v tábor vjel:
„Ha, ha, Hus, kacer, kacer, Hus!“
leč kacíř dále pěl.

A pyšně král zas: „Čekat-li?
Než skončí slunce běh,
buď Praha vzata útokem
a povražděn kdo Čech.

Nuž statný lide, nemeškej.
v boj s Husity se dej,
ty Malé město, Nové ty,
ty Staré dobývej!

Vám Durynkové s Mišňany
buď nejvzácnější lov,
v ráz s děly sborů uprostřed
udeřte na Vítkov!

Tam Žižka vzbudoval si srub,
leč neplaten mu přec,
ten steete, pro tu šelmu pak
v něm upravíme klec.

Však ne, ne, raděj na čakan
z těch bude mítí dřev,
nuž černou s rudým kalichem
vyvráťte korouhev!”

I konali jak přikázal,
a konali jak chtějí;
i zavzněl bubnu vír a trub
a temný hukot děl.

„Hrr kacer!” křechce Němec, „hrr!”
a mrakem letí výš,
v němž rudým bleskem rozlícen
meč dvouručák a kříž.

Výš k srubům kvapí Mišně sbor,
hle, k příkopům už leh!
Je lest či slabost? Vše co v nich
lze sčítat na prstech.

Ten malý hlouček Táborův
chce s vojsky Němců v střet,
jihž jako vosů tisíckrát
se hemží pětkrát pět?

Tím hloučkem kmetů raněných
a hloučkem útlých žen
má být Vítkov, Praha, Čech
a kalich ustrázen?

Kde houfnice? kde platví vzdor?
Zde kosa jen a cep,
jen ostrahou se bráníl Čech
a tím, čím těžil chleb.—

Vrah slézá valy, kamením
z nich zpátky tepán kles,
dřív nazpět v hanbu povalen,
než podezdívku sléz.

Jak mravenci vše na valech,
leč houfně dole zas:
vše stepal topor, kyj a cep,
vše čepel kosy zhas.

Les vrahů dívčí odvahou
zpět huán je z pevných míst,
leč opět křídlem křížáckým
v arub tepe antikrist.

Však jako prve nazpět huán:
a nelze stihnout dřev,
vždyť v srubech veří vítězům
jak anděl dívky zjev.

Po šíji rozpuštěný vlas
se stkví jak slunce zář,
zrak na sta špů kalených
Mišňákům metá v tvář.

„Vy myslíte, že ten kdo Čech
hned v řádrech bude tlít,
když Sigmund toulem zachřestí
a Martin počne klít?

Vy chcete robstvím stížit nás?
to ne, jen ten je rob,
kdo čepel chce zaplašit
červánky nových dob.”

A zase veří dívky zjev—
snad jest to anděl přec?
a již se v tlumů ozval hlas
„Kdo křesťan, s hory tec!”

Ji nezasáhá žádný šíp,
ji nezasáhá prak,
vždy mrtev jeden padne muž,
kam svítne její zrak!”

A již již obrací se sbor,
však vůdce volá: „V před!”
Chce Mišňan přehnout před ženou
dřív než král bitvu sved?

Má úklebná snad k Mišni zvěst
nest omí hanbu zlou,
že tisíců vás přehlo šest
před jednou kacílkou?

Hle anděl vás! Muj ostrý šíp
zahabná celý pluk!”
a Jindřich z Iseubarcka sám,
vojsk hejtman, spouští luk.

V hrůf útlé dívky vryl se šíp,
i zavzněl poloh ton
tak vítězně, že Sigmund výsk:
„Aj, nyní počne hou!”

A Mišňan, Sasík, Durinčan
hned v ruči má se skok,
v tom Žižkas houfem Táborův
jim náhle vráží v bok.

A a tře a bije. Zle je přec,
nž Němci obklopen:
„O milý Žižko, otče náš,
to poslední tvůj den!“ —

„...Že poslední, to Pán bůh chraň,
jen sem, mé děti, sem,
cizáckou vytepejme sběť
husitským palcátem!

Jen sem, mé děti, rychle sem,
Bůh věrným sílu dal.....”
V tom s Uhry Sasům potěfným
král v pomoc přichvátal.

A hito znova tře i tam,
lil stěná, dumf zem,
hned Žižka žene vrahy zpět,
hned Sigmund vítězem.

Meč schýlen, pozvednut je cep—
cep padá, meč se vznese,
druh druhu stupněm položen,
až sotva na zem kles.

Hle, v klubko smotán s Němcem Čech
hrud celé hory kryl,
jsou mrtví, ale muže muž
přec z křížku nepustil.

„Čechconvá! Bijte.” křehce král,
„jen bijte, běda všem,
necht žena jest, necht dítě jest,
vše, vše je kacřem!”

A nenf-li, jen bijte přec,
jen chutě, k čemu strach?
Bůh pozná, kdo je katolík
v těch druhých mrtvolách!

Jen bijte, Pán bůh pomáhej—
jsme vítězi, jen sem!”
však hle, tam nový Pražan sbor
se blížf za knězem.

Sbor lučnfkáv a cepnfkáv
a sudličnfkú dav
a za těmi tlum žen a děv
a rusých dětských hlav.

Jsouť paní s Janem Želivským
a dítky českých žen,
jich oči samé hvězdy jsou,
jež hndí ze sna den.

Jich lice jako červánek,
jenž vstří vesny zjev,
a jejich heslem bojovným
posvátný český zpěv.

Kněz, svátost v ruce, v čele všem,
proč záhubě jdou vstříc?
Však ne, ne, zpěvný z Prahy lid
tře křížáky vždy vle.

A peřej chorálu vždy vle
se vzmáhá dál a dál,
Čech jásá; vraha v předf i v zad
lid Páně znova tkať.

V hluk zbraně cinká zvonků hlas
a hvízlá šípů svist
a s vrhu hory přehá zpět
křížácký antikrist.....

Tam sudlice mu sečcu v bok;
tam v záda bušf cep
a v předu ferdich s palcátem
u vlčí tepou leb.

Tak Pražan sbřuk se s Tábořem,
viz, Sigmunde, zda vděk?
běs tisíců tvých padesát
pohání na útěk!

Po srážech hory tu a tam
se náhlý žene strk,
kůň nohy láme, stržen dráb,
a jezdec láme krk.

Vše v úprku, ves tšněn lid,
a druha srážf druh,
vždyť Čechů vůdcem Pravda jest
a jejich králem Bůh.—

Hle na Špitálském poli těž
lid královský se zdvih’,
huěv českých houfnice po řadách
jej mýtf širokých.

Těch po mýtinách běžf vzdor
a hrozí: „Králi, blešf,
víš co jsi hodlal činit dřív?
Nu, co učiníš teď?”

Jsou zbity tvoje zášť a huěv,
v tvých polích slůh’ se strach,
chtěls Prahu na prach rozmetat
a nyní sám jsi prach!”

Hluk rabů tvých se rozpremul,
jak před lvem přehá vrah,
chceš spasit-li svůj živůtek,
spěš, odhoď zlatohlav!”

Král křue, škuje vlas i vous
a soptí huěv a vztek,
lid jeho zbit a kdo posud živ,
zbraňf odhodil a klek.

A vesle krále volá kněz:
„Pryč, pryč z těch českých měst,
zda nezřels boje uprostřed
co já zřel? Zázrak jest!”

Já viděl, kacře kryl Bůh:
z jich svátosti se vznese —
hleď, tam jak ranní slunce jas
vznášf se do nebes.

On sílu v dřevě nádro vřil
a sám jich muže ved!"
Král Sigmund znovu zahřešil
a rudou hlavu zved.

Je oslněn, že kryje tvář?
co žíjí? O není klam,
výš nad zástupem husitským
se vznášel Kristus sám.

Po zlatých kráčí oblakách,
v své páži korouhev,
kam kloují jí, tam padá vrah,
jak v bouři polom dřev.

Král vyje; znova roste jas,
i pláče vztekem král,
a vlny chorálu vždy víc
se peří zvučně dál!

Týn nebe jako v plamenech,
vzduch sálá jako jeh —
jeť tábor Němců podpálen
od dětí husitských.

Kouř s ohněm spolu napořád,
a stěly v před i v zad,
hned smoudný balvan vítězem,
hned plamenitý had.

Zbití přehá vrahů černý mrak
jak zmetešený prach,
v něm šišáky se lesknou jen
a kříže na mitrách.

Vše v zmatku; nohou zapleten
oť panských do zástav
a sotva že je roztrhal
tě zplašen vlastní dav.

Markrabě platví zahodil,
by lehkým byl jak pýř,
purpurný klobouk kardinál,
mnieh hučelý škapulíř.

Zeť králův skvostný buzdycán
a řád draka vzteklý král,
dráb pavuzu, kat dvouručák
a biskup pluvial.

Pro těžký pancéř nemůž pán,
pro těžký život kněz —
ten bázliv do příkopu leh,
ten v plzná pole vlez.

Leč posud zjevem Kristovým
se leskne horský říp
a posud každý paprsek
se mění v zlatý šíp.

Je poťen vrahů zpupný voj
a voje dravý vztek,
i Sigmund hrotem zasáhnut
jak had se nazpět vlek.

A soptí: „Kouzla páše Čech,
buď proklet jeho svod!"
však nedomluvil, z oblak zas
šíp v nádro se mu vlod.

„Mně šípy? proklínám ten zjev,
vše, všechno je to klam!"
leč v okamihu jiný šíp
vjel hlouběj k útrobám.

Král křik a do půl v loži vstal
Kde, služi, kde to jsem?
Před jeho duší doposud
sen tuhnul obrazem.

A marně hlavu odvracel,
pře osykou se třás:
„Zla hoří? nač těch svícl jas?"
a sluha světla zhas.

Král obrátil se, zasténal
a svadlé tváře skryl;
by v srdel, v hučelě řujných snů
zas běs se uhostil.

Z DOBY POHNUTÉ.

Tré povídek vojna Daniela Morgana. Z angličtiny přeložil G. B. Reisl.

1. *Její hluchoněmý syn.* 2. *Rachel Romney-ova.* 3. *Ještěb.*

I. JEJÍ HLUCHONĚMÝ SYN.

PŘED nedávným časem měl jsem v Brightonu Beach dva hosty, jednoho zamklého, druhého hovorného. Navštívili jsme West End, slezli „hlemýžď vřeh" a vrátili jsme se, abychom se vykoukali. Dříve však, než jsme úmysl svůj uskutečnili, zasedli jsme na několik minut za stůl i poručili jsme si jistě lihoviny, abychom zapudili zimořivost o nás se pokonejšitel.

„Robine", pravil jsem mezitím co jsme čekali na objednané lihoviny, „sotva že jste dnes promluvil. Pozůstávaj snad slova vaše ze zlata, že se s nimi tak nerad loučíte? Dal bych za to něco, kdybych znal naše myšlenky".

Vím dobře o čem přemýšlil", ozval se můj hovorný přítel. Však dříve než se mohl hovor náš rozvinouti, přišel obsluhač vaš hostů a my vypivše rychle sličci, spě-

chali jsme do koupele, neboť jsouce hladoví, rádi bychom se byli dostali k obědu.

Spatřiv přátele mé v koupacích šatech, byl jsem nemálo překvapen tím, že jeden i druhý měl okolo krku červený pruh, jak jsem se domýšlel, mateřské znamení.

Po koupeli usedli jsme k obědu, pozůstávajícímu z ústřic a jiných nálevníků.

„Povězte mi,“ obrátil jsem se ku hovornému svému příteli, „o čem Robin přemýšlel.“

„Divil se tomu, jak člověk tak hovorňý jako jsem já, mohl uniknouti oběšen.“

„Proč se domníváte, že měl podobnou myšlenku?“ tázal jsem se dále.

„Proč? Poněvadž jsem se právě sám divil tomu, jak osoba tak zamlklá jako Robin, mohla uniknouti témuž osudu.“

„Tak, tak,“ obrátil jsem se ku Robinovi, „je-li tomu tak, musíte nám pověděti, zdali jste byl někdy blízek toho dostatí to, co jste si zasloužil?“

„Jest to pravda“, odvětil Robin a ukázav na červený pruh na svém chráně, kterýž jsem považoval za znamení mateřské, pokračoval:

„Povím vám, jak jsem přišel ku této známce. Otec můj byl zámožným velkoobchodníkem s tabákem v Norfolku ve Virginii a rozházel své jmění následkem velké záliby v příjemném hovoru a ve veselé společnosti. Vzdělání svého nabyl jsem na universitě Harvardově, jíž jsem po jednu lhůtu navštěvoval. Otec můj brzo na to zemřel. Jediným dědictvím, jehož se mi po něm dostalo, bylo napomenutí, abych byl pamětliv toho, „že moucha nevlétí nikdy do úst zavřených.“ Poněvadž jsem očekával několik milionů a nyní tak trpkého jsem doznal zklamání, nemusíte se diviti tomu, že jsem si počekadlo otcovo dobře zapamatoval.

„Následoval jsem schvalovaného příkladu mnoha jiných a odebral jsem se na západ, kdež jsem se potloukal, když válka občanská vypukla. Nemohl jsem se zachovati klidným, mezitím co by se byly odehrávaly velké děje a proto nabídnul jsem ihned vyzvědačské své služby. Prokázal jsem Grantovi takových služeb v údolí Mississippi, že brzo potom, když převzal velení nad armádou potomaeskou, pro mne poslal.

„Přibyl jsem do tábora jeho v nejosudnější okamžiku celé války. Bylo to v den, v kterýž velká armáda, kteráž přežila stěží ran, byla zachváćena ochromením;

bylo to v den, v kterýž neviditelná válečná duše severu byla ohrožena záhubou; v den Cold Harboru.

„V bitvě té poláno poslední zobrazení Grantova oblíbeného způsobu útočení: třináct tisíc našeho vojska bylo v průběhu jedné hodiny vyškrtáno z rejstříku žijících; třináct tisíc našich mužů a junáků padlo, mezitím co nepřítel sotva utrpěl ledabylého pošramocení. Za několik hodin po tomto sdražení nadešel zkušební okamžik osudu národa. Vojsku udělen znovu rozkaz k opětnému povšechnému útoku. Rozkaz udělen od důstojníka k důstojníku a dostal se takto až k mužstvu.

„Ani jeden z vojínů nepromluvil, ani jeden se nehnul. Armáda potomaeská odepřela poslušnost. Bylo po válce; rebelové vyhráli cenu, za níž obětováno tolik krve vzácné, tolik pokladů.

„Jak již praveno: bylo to v tento den, když jsem přibyl do tábora a byl povolán ku Grantovi. Znal jsem jej tak dobře, že jsem mohl ihned poznati, že se nalzá v stavu nesmírné sklíčenosti. Vojsko jeho dalo svému generálovi právě ponaučení o zásadách umění válečného. Byla to trpká pilulka.

„Jest zcela přirozeno, že mluvil s mlčelivým a důvěry zasluhujícím zvědem mnohem zjevněji, než s generály, kteří byli jeho soky. Tázal se mne co západní armáda soudí o válce. Odpověděl jsem mu podobenstvím, že jsem kdysi vlastnil nejlepšího zápasového berana v zemi; že dovedl usmrtiti cokoliv co ve vlně vězelo, s rychlostí blesku. Zachovával však moudrou jednu opatrnost: nerozehnal se nikdy proti svému soupeři, nalézala-li se mezi nimi kamenná zeď. Vždycky si obešel dříve zeď.

„Domnívájí se tudíž, že má metoda jest špatná?“ tázal se Grant. — „Byla by to nejlepší metoda ve světě, generále, kdyby mrtví vojínové bojovali lépe než živí. Považte jen: za několik dní co jste opustil Rapidan, pozbyl jste šedesáti tisíců mužů — více než jest celá armáda Lee-ova. Což kdybyste byl zůstal kde jste se nalézal a byl držel Lee-a v šachu; a kdybyste tuto armádu šedesáti tisíců mužů byl poslal vzhůru podél řeky James, údolím Shenandoah, kamkoliv jinam, jen ne do nemocnic a hrobů? Lee byl by musel bojovati s nimi aneb s vámi v otevřeném poli.“ — „Takto že smýšlí náš západní hoší?“ tázal se Grant a odvrátil se obličie-

jem ode mne. Bylo to poprvé co někdo s ním promluvil tak zjevně a vzpomínka na celou armádu mrtvých zajisté že mu srdce svírala. Od onoho dne nikdy více nepodniknul žádný z oněch krutých a šleňných útoků, v nichž si druhdy tak velice líboval a jež po tak dráhnou dobu napájely pádu jižní nejlepší naší krvi.

„Dostí podivno, přece však pravdivo: ztráta šedesáti tisíců mužů nedotýká se obrazovnosti člověka tak živě, jako nebezpečí muže jednoho, jmenovitě pak, je-li člověk sám mužem tím. V totéž odpoledne vydal jsem se na cestu, abych vyzvěděl pokud možno nejvíce o opevněních na jih od Rich-

mondu ležících. Vykonal jsem velkou okliku na východ a jih, překročil jsem řeku James a vrátil jsem se ku Grantovi přes Richmond. Znal jsem poněkud krajinu zdejší, neboť jsem ztrávil dvě zimy v městě onom a má obeznámenost s jmeny osob a míst velice mi napomáhala při rozpravě můj charakter, aneb lépe řečeno: mé dva charaktery. Prvním mým charakterem bylo inženýrství, povolání to, jehož příslušníci nepodléhali vylosování; druhým mým charakterem bylo zpravodajství

časopisu „Leader“ v Atlantě vycházejícího. Časopis tento, ačkoliv úvodní jeho články chrlily oheň a síru proti vládě washingtonské, byl založen a podporován vládou severní, aby sloužil jejím zvědám za předstírku. Mnozí zvědové severní co zpravodajové silně odštěpenického časopisu, získali vědomostí a mohli vytratit se omluvami pro případ svého dopadnutí v podezřelých okolnostech, kteréžto vědomosti a omluvy byly stejně prospěšny i vládě washingtonské i jim samotným. Byla to důmyslná ona myšlenka získati rebelský časopis i nadále ve smyslu odštěpenickém psaný, byl to tento podnik, jenž nám v poslední době

války pomáhal k tak důkladným vědomostem o všech záležitostech a poměrech odštěpenců.

„Zpracoval jsem náčrt odštěpenických opevnění okolo Petersburgu, kam armádu svou hnouti generál Grant již se byl odhodlal i ukryl jsem nárys ten v knožíku mého kabátu. Odebral jsem se pak do Richmondu a s očima otevřenými zaměřil jsem na sever od obou armád, abych k našim přirazil od zádu. Nalezaje se na území nepřátelském, obyčejně jsem cestoval za ranního a večerního šera. V první den urazil jsem asi patnáct mil a překročil jsem řeku Tolopotomy. Za soumraku druhého dne, zrovna když jsem se blížil vrcholku třetího pahorku na sever od zmíněné řeky, zaslechl jsem hlasitý křik, jakož i skřehotání papouška.

„Spěchal jsem ku předu a dospěl vrchole pahorku, odtul jsem se těsně u dřevěné boudy, před jejímiž dveřmi stál markytánský vůz. Z této boudy vycházel křik. Domýšleje se, že jsou dveře uzamčeny, přistoupil jsem k oknu a nahlédl do vnitř.

„Výjev byl dosti hrozný. Všude byly patrné známky děsného zápasu, kterýž se schyloval ku své-

mu konci. Při slabém, kmitavém světle světky viděl jsem na podlaze ležeti tělo velkého, štíhlého muže, krvácejícího z nešlešných ran. Podle něho třepotal se ještě papoušek, jehož hlava byla utata. Spatřil jsem vše to na jediný pohled, však tentýž pohled ukázal mi výjev mnohem strašnější.

„Ženština nějaká zápasila s dvěma neurvalci v jednom koutě světnice. Hájila se s obdivuhodnou sílou a vytrvalostí a vrahové právě proti ní chtěli použiti nožů když jsem já se objevil na jevišti. Vytáhla bambítku, vešnal jsem jednomu z vrahů kuli do hlavy, což si druhý vzal tak za výstrahu, že se dal na útek, jsa pronásledován

E. Costello.

ženou, kteráž se byla chopila nože padlého jeho soudruha.

„Však brzo se vrátí—pěkně utvářená, statná žena, prostředního věku, se silným obličejem, silnými rukama, silnými očima a silnými spásoby. Ihned klésla na kolena a počala děkovati nebesům i mně, vzdávajíc mně mnohem více díky, než mně právem přináleželo.

„Pak vyskočila na nohy a rozhlížela se okolo sebe. „Ti hrdlořezi!“ zahlučela; „zabili mého papouška a mého manžela!“

Výrok ten mne pobouřil, však ne více než výrok hned na to následující. Pohlednuvši na mrtvolu manželovu, pravila něžně: „Charley byl plnokrevný jako klíště!“ Nelze ovšem očekávati, že žena markytánova—a tou ženštinou byla—bude na zemřevšího druhu svého života pohlízetis oním beznadějným zármutkem, s jakým se setkáváme u žen jiných. Vždyť má po ruce celý pluk statných mužů, z nichž si může nového manžela vyvoliti.

„Jsmo všichni otroky pouhého slovíčkářství; a v pošetilosti svého vychování opravdu jsem si vdovu pro tyto dva výroky velice znechutil.

„Setřevši brzo své slzy, pozvala mne na večeři a poposedši ku svému vozu, vyřála z něho ptáče, jež v tu dobu bylo ve Virginii vzácnější než Phoenix—slepici. Jakmile bylo po večeři, kvapil jsem odtud, nechť se poskytnou příležitost k otázkám, jež by mohly upoutati na mne pozornost.

„Druhého dne domnívaje se, že se nacházím v území bezpečném, bral jsem se nezdale ku předu. Brzo však jsem seznal svou mýlku, neboť odváživ se asi o polednách na hlavní cestu, byl jsem shlídnut oddělením odštěpenské jízdy a byl jsem zatknut na podezření. V největším nebezpečí nikdy nepromluví slova.

„Ukázalo se, že jezdci jsou částí Magruderova voje, jenž byl vyslán, aby zdržel Grantův očekávaný ústup projevem stly. Vstřícili mne brzo do pokoje nějakého s asi půl tuetem sběhů i bylo nám dáno na srozuměnou, že následující ráno s námi po právu bude naloženo. Jeden z mých spoluvězňů, čenichaje po pokoji, našel dvě velké nádoby plné cideru. S pravou jižní pohostinností bez odkladu nás pozval, abychom pili s ním. Dříve než by uzralé jablko mohlo s větve spadnouti na zem, nebylo v nádobě krápěje nápoje.

„O domy byla nouze v krajině té a dám, v němž jsme právě byli vězněni, byl hlav-

ním stanem Magruderovým. Stalo se, že zrovna v ten večer Magruder chtěl pohostiti několik anglických důstojníků. Preje si našeho pokoje a jsa mužem rázným, v odkladu si nelibujícím, dal nás sobě předvésti. Byl to slíbený vojín ženiálního vzrůstání a když mu bylo sděleno, že jsme uprchlíci, učinil nám ostré kázáníčko a rozkázal našemu strážci, aby nás po jeden týden věznil a pak aby nás vstřelil do trestanecké setniny. Zrovna když nás odváděli z pokoje, pošepstal mi jeden pobočník něco do ucha.

„Jaká to změna!

„Magruder vyskočil ze židle. Obličej jeho byl celý znetvořený! „Pověste je!“ zvolal. „Pověste i nejposlednějšího z těch padouchů! Všichni, jste pravil? A do poslední kapky? A my přece nabylí cideru s tak velkými obtížemi! Musím lorda Partingtona uctít džbánem vody? „Zvěd,“ dodal, upřev na mne pronikavé své oči a obrátiv se k našemu strážci, pravil: „Je-li vám život váš milý, nenechte jej uniknouti!“

„S osudem svých spoluzajatečů nemám nic co činiti i vyslovuji jen naději, že byli všichni dobře oběšeni za svou pošetilost.

„Však druhého dne započalo vyšetřování zavedené se mnou, možno-li to nazvati vyšetřováním, když obžalovaný sám ani slova nepromluví. Drbaný setník, jemuž dána moc rozhodovati nad mým životem, neb smrtí, rozřezal mou obuv i šat na kousky a našel papíry v knoflíku mého kabátu. Uvedl pak ve vyšetřování poněkud rozmanitostí tím, že mne dal pověsiti za palce—spůsob to vyptávání, jaký prováděti často jsem viděl i v našem vojsku, jehož stly přemlouvací však do té chvíle jsem byl nepoznal.

„Bolest, již mi bylo snášeti, byla nesmírná, vzdor tomu však jsem zachoval mlčení. Nemohl jsem pověděti ničeho, co by bylo mohlo zapuditi nepřítelivý pro mne dojem, způsobený nálezem nákrese jihanských opevnění.

„Lidé neradi větší člověka hluchoněmého. Snad proto, že takový člověk nešťastný větší dávkou zvědavosti se vyznamenává než člověk obyčejný. Věděl jsem to a v tom také se zakládala jediná má naděje.

„Setník poručil, aby mne odvážali i dal mne odvésti k nedalekému stromu. Z domu přinesli provaz a oprátka vhozena mi na krk. Nejhorší můj nepřítel—vyjma setníka—doufám, že nikdy nezažije takových

útrap. Vlas můj potem celý zvlhnu. Bohatě krápěje studeného potu řinuly se mi po líčech, oči vystoupily mi daleko z důlků. „Přiznejte se—vzraďte vše,“ pravil setník, „a daruji vám život!“

„Mlčel jsem stále. — Pojednou spatřil jsem ženu markytánovu, jak mluvila s několika vojny. Nyní vrhla se ku setníkovi a s prosebnou výmluvností zapřísahala jej, aby daroval ubohému hluchoněmu *synu* život a svobodu. „Což pak jest to váš syn a jest opravdu hluchoněmý, Sage-Hen?“ tážal se setník, jenž s ní, jak jsem pozoroval, byl dobře znám. — „Přísahám vám, že jest!“ pravila vdova markytánova. — „On však jest zvědem“ odvětil setník, akazuje jí proklatý můj knořfk. — „Bohu díky!“ zvolala žena. „To mohu snadno vysvětlit! Minulé noci byli jsme ve vzdálenosti pěti mil odsud napadeni od dvou zlodějů. Jeden z nich byl zastřelen; kabát mého hochy byl již hodně rozedraný a proto dala jsem mu kabát zastřeleného. Syn můj mluví jen velmi málo; zalekne-li se, pozbuďte řeči na dobro; nemůže vypraviti ze sebe jediného slova. Poslala jsem jej sem, aby poprosil za přispění, abychom mohli pohřbítí zavražděného mého manžela. Museli jste ho polekati, tak že zase pozbyl na dobro toho ždíbce řeči, kterýmž se může honositi za jiných okolností. Můj hoch nemá ani dosti silné mysle, aby se mohl dopustiti zločinu. Ó prosím, nevrážděte mého zblblého junáka!“

„Nevím, zda-li by mne pouhá prosba vdovy byla zachránila. Však vzdor smrtelným mým úzkostem viděl jsem, jak hrst zlatáků vklouzla do kapsy setníkovy. Pohlednul plaše k domu, v němž se nalezal hlavní stan Magruderův a roztrhal pak nákras můj na kousky. „Kdybyste byl promluvil jedině slovo, byl bych vás dal oběsiti,“ pravil po chvílce; „zda se však, že jste opravdu hluchoněmý bloud?“ Sáhnuł do kapsy. Zlato v ní cinkajíc se za mne přimlouvalo. „Přefižněte provaz, desátníku,“ pravil, „a propusťte hluchoněmého.“

II. RACHEL ROMNEY-OVA.

František Sherwood byl kapitánem či setníkem v new-yorském pluku, kterýž sloužil v armádě potomacské od bitvy u Bull Run. V Gettysburgu opustil lůžko, k němuž byl poután nemocí, opustil je, aby vedl svou setninu v boj. Po bitvě již zmíněné povolena mu dovolená, aby mohl své

zdraví zotaviti. Rodina jeho meškala tou dobou v Kalifornii a Sherwood si umínil, že navštíví jedno z údolí Západní Virginie a že zkusí léčebných sil horského vzduchu. Nechtěje však upoutati k sobě nadbytečnou pozornost, vzal na se šat občanský.

Za stádo své vyvolil si Moorfield, střed to zeleného ostrávků uprostřed celého moře pahorků. Úrodná rovina, na níž se městečko toto rozkládá, podobá se co do velikosti i co do tvaru ostrovu Manhattanu. Jižní rameno Potomacu vine se okolo městečka a o několik mil dále nalezají se ústí hlavních jeho přítoků, jižního, prostředního a severního ramene.

Při prvním svém výletu do Baker's Five Corners setkal se s pánem, jenž tu meškál s manželkou a dcerou, rovněž uzdravení svého vyhledávaje. Přetržený fermen sedlo držel, kterýž byl od Sherwooda ochotně opraven, byl prostředkem vedoucím ku vzájemnému se představení a poněvadž jeho cesta byla tatáž jako ona zmíněné rodiny, František brzo se s nimi dobře seznámil.

Jeli spolu skrze Petersburg Gap a ztrávili noc v malebném tom místě. Zde pan Romney, nový přítel Sherwoodův, prohlásil, že jest příliš slabý než aby mohl dále, nalehal však na to, aby jeho žena a dcera jely až k ústí řeky Seneca. Sherwood nabídnul se jim za průvodceho a obě po delším vzpírání svolily.

Krajina byla dámám známa a Rachel, tak se jmenovala dcera pana Romneyho, dodávala četným jejím přírodním půvabům ještě půvab poutavého popisu. Jakkoliv jsou skrovny půvaby ty u porovnání s divokými skalami a pahorky Hořejšího Missouri, Yellowstone-u a Columbic, jimž se do jisté míry podobají, přece jen zasluhují toho, aby jim cestovatel pozornost svou věnoval. Ve vzdálenosti několika mil pod Petersburgem minuli přirozený hrad nazvaný Chimney Rock. Dlouhá jízda přivedla je ku dvěma vysokým i úzkým pomníkům, vytesaným bez dláta lidského, nazvaným Karr's Pinnacles. Cílem jejich cesty byla Cathedrala, chrám s portálem, pilíři a věžemi, zbudovanými od živů poblíž ústí řeky Seneca. Jeli dvacetdvě míle ale čas i vzdálenost zdály se býti Sherwoodovi krátké ve společnosti Rachel Romneyovy.

Byla čilou jezdkyň, slícné tváře a vna-
dné postavy, vyznamenávala se měkkou

jižní řeči i ušlechtilými spůsoby a Sherwood byl stále a stále vděčnějším o-udu za to, že mu uvedl v cestu společnosti tak příjemnou.

Po mnoho měsíců sotva že promluvil s nějakou dcerou Evinou i byl nyní nakloněn domýšlet si, že vzdám-li se jeho obdivu pro slíbenou jihanku v této okolnosti má svou přičinu. Však čím dále ji pozoroval, tím větší nalezal v ní záliby i dospěl konečně toho přesvědčení, že by krásná jeho právnickyně musela jen získati, kdyby byla porovnávána s jinými kráskami.

Rachelin otec přidružil se k nim v Petersburgu a Sherwood jel s nimi k domu jejich, ku značně staré to budově asi dvě míle na sever od Moorfieldu stojící. Pozvali jej, aby je navštívil — pozvání to, jemuž aby brzo mohl vyhověti, jen jen toužil.

Když obrátil s koněm ku městečku, jak zdálo se býti všechno změněné! Stodoly, povozy, dobytek, farmy, plechem pobité střechy domů úhledná b u d o v a soudnice, kterouž se městečko mohlo pochlubiti, ano i ti psi zdáli se býti oblečení v nejkrásnější purpur.

Navštívil Rachelku několikrát, František pocítoval v žilách svých zimnici mnohem citelnější než byla ona, již si ulovil v močálech přímořské Virginie. Za všech svých návštěv nemohl nikdy Rachelku spatřiti samotnu — nalezl ji vždy jako by přišpendlenu k matince.

Však nyní s obnoveným zdravím a s novou svou nemocí mnohem rozkošnější než zdraví samotné, počal mladý muž pocítovali velkou obavu. Rozevrály Rachelčiny vlastenecké pocity mezi oběma propast nepřeklenutelnou? Ona věru nikoho nenechávala v pochybnostech ohledně své vroucí přehylnosti ku jihu a všem jeho zájmům, o něž nyní veden zápas tak krutý, že mu nebylo rovného!

„Jak málo,“ říkávala často, „rozumí

naši generálové umění válečnickému! Sever nás vyžírá. Nám zbývá jen jedna cesta: musíme vtrhnouti na sever. Klesneme-li, klesneme rychle — zvítězíme-li, zvítězíme slavně!“

Sherwood jí nepověděl, že se nalezá ve službách severních. Myslel si, že soukromému občanu severnímu dívka může odpuštění, ale vojínu —

S pochybnou poctivostí snažil se získati si celé srdce jejího prvé než by jí pověděl kdo že vlastně jest.

Dnové rychle míjeli. Dovolená jeho se blížila ku svému konci. V den předcházející rozchodu, přinesl Rachelce kytici

květín a v tu vložil psaní, v němž jí prosil, aby mu povolila tajně dostavenfůčko.

Rachel opustila pokoj a když se po chvíli vrátila, mladý muž mohl jí z očí vyčísti, že povolila jeho žádosti.

Přemýšlel ještě o tom, v které místo a na jakou hodinu její dívka povolá, když tu pojednou černoška přinesla do pokoje talíř ovoce. Nabízelo ovoce Sherwoodovi, vtiskla mu nepozorovaně do ruky proužek papíru. Obsahoval jen tato slova:

„Zde. O půl noci.“

František s těžší že mohl opanovati svou

radost. Muž zamílovaný miluje všechny děti. František pozvednul černušku a laskal je. Obočí matčino se zachmuřilo.

„Nepřicházejte sem nikdy více!“ šeptala mu, když se mladý muž na koně svého vymršťoval.

„Dobrá ta duše patrně se domýšlí, že si s mladou její velitelkou jen zahrávám,“ zahovořil Sherwood pro sebe, jeda k městečku.

Několik minut před půlnocí nalezal se již zase na schodech vedoucích k domu, v němž stádlila spanilá vřla. Dveře se otevřely. Něžná ruka uvedla jej do pokoje společenského. Celé její ovzduší mu prozradilo, že to Rachel — nebylo mu potřeba

Samuel I. Tilden.

světla nížádného, aby poznal vyvolenou svého srdce.

„Rachel,” šepotal opojený mladík, „prosil jsem vás o toto dostaveníčko, abych vám mohl vyjevit, jak vás miluji!”

Chtěl ji obejmouti, ona však jej udržela v slušné od sebe vzdálenosti.

„Pane Sherwoode,” pravila, „vy jste důstojník severního vojska.”

Sherwood neodpověděl.

„Kdyby nic jiného, vaše mlčení vás prozrazuje!” pravila a z očí sršely jí blesky. „Vy však jste ještě horší než to; byl jste sem vyslán, abyste studoval naše údolí, abyste otevřel cestu severním hordám, jež přijdou, aby nás vyplenily a vyjedly jako naše sousedy. Byl jste střežen a pozorován — vy jste zvěd!”

„Lžete!” zvolal Sherwood rozhorlen.

Potupný smích byl mu odpovědí. V nejbližším okamžiku byla dívka tatam. Mladého důstojníka projelo mrzčení.

Zaslechl šramot jakoby myš hlodala ve zdi. Současně slyšel jak Rachel zvolala: „Všechny sirky jsou vlhké! Někdo mne zradil!”

Sherwood hned věděl, kdo to byl; byla to černoška.

Pojednou se rozbřeslo světlo. Rachel se okolo něho kmitla. Držela v ruce velký kus hořelé louče, již byla od ohně zapálila. Stála nyní u okna a zamávala svou pochodň.

„Pohlédněte mně do očí!” zvolala a obrátila se k němu.

„Jste překrásná!” zvolal Sherwood chladně, ačkoliv dobře věděl, že se nalezá ve velkém nebezpečí.

„Mojí tři bratři byli zavražděni od severních hrdlořezů,” pravila zvolna. „Do dnes nejsou pomstěni; já však jsem vašim popravčím!”

„Pozoruj to!” odvětil Frank.

Mezitím co mluvila, slyšel pádné kročeje; pochodeň shasputa a dříve než Sherwood spatřil svého nepřátele, byl vězněn.

Do pokoje přineseno nyní světlo a Sherwood seznal, že jest zajatec silné družiny nepravdělného vojska jižního.

Očekával, že každý okamžik bude jeho posledním a obavy jeho věra nebyly zmenšeny, když vůdce tlupy prohlásil, že za svítání nového dne bude oběšen.

Údlosti tyto sběhly se v několika minutách a když se rozruch, jímž bylo jeho zajetí provázeno, utišil, slyšel František odbijeti půlnoč. S podivnou směsíc odvá-

žlivostí a lásky obrátil se ku zrádné své milce, kteráž stála nedaleko od něho s obličejem odvráceným.

„Rachel,” promluvil, „slibovala jste mi polibek o půl noci; dostojte slibu, kterýž jste svému hosti byla učinila.”

S výrazem rozhorlení ve tváři přistoupila dívka ku mladému muži na údech spoutanému i udeřila jej ve tvář. Odvrátila se pak a odkvapila.

Nad údolím rozburácela se znenáhla bouře. Někteří z vojínů nalezli ve sklepě soudek kořalky a poněvadž se nyní nemusili obávat, že budou někým vyrušováni, oddali se všichni pitve.

Na rukou i na nohou jsa spoután, zanechán František v pokoji společenském, máje za jediné společnický podobizny několik panů a dam po stěnách rozvěšené.

Pokoušel se o uvolnění svých pout, brzo však seznal, že jeho jtmatelé nebyli v tom ohledu nováčky.

Na hodinu před rozedněním byli vojínů pohrouženi v pevný spánek přivoděný opilostí.

František vzpomínal matky své a bezvýsledně se snažil usmířiti se s truchlivým svým osudem.

Však co to? Pojednou slyší lehké kročeje plížící se po koberci; naplná své oči. Příliš dobře zná onu postavu, kteráž s dýkou v ruce k němu se kradle.

Pohlíží v obličej Rachelčin. V ukrutné jeho sličnosti vidí obraz mrtvol zavražděných jejích bratřích, jejich smrt přichází pomstíti.

„Děkuji vám, Rachelko,” šepotá mladý muž. „Jen dobře mne zasáhněte a zachraňte mne před smrtí hanebnou!”

Usmívá se v divoké její oči; dýka její se kmitne před jeho zrakoma. Mladý muž sebou škubne — jest živ; pouta jeho jsou přerušena.

Jest svoboděn!

„Prehněte! Kéž dojdou odpuštění za zradu spáchanou na mých bratřích — na mě vlasti!”

Slza zachytila se jí pod řasami oka. Zjev její byl v tu chvíli božský!

Vše bylo odpuštěno, vše zapomenuto.

Sherwood objal spanilou bohyní pomsty a nikdy nesetkali se rtové dvou smrtelníků u vrounějším polibku.

Za chvíli nalezal se mladý muž na cestě k životu a svobodě, ale srdce jeho obrátilo se nazpět jako praporek nesný proti větru.

Prehal s vědomím, že mu souzeno trávit život ztracený — že nabyv lásky děvy, ji samotnu na vždy ztratil.

A vědomí to nebylo klamně. Sherwood vrátil se k pluku svému, padl v jedné z prvních bitev na to následujících. Sličná Rachel nikdy nevěděla o osudu milovaného muže. Úbohá děva uvržena hned po jeho útěku silnou horečkou na lůžko, jež více živa neopustila.

III. „JESTRÁB.“

Bylo to v den, v kterýž generálu McClellanovi znovu svěřeno velitelství nad armádou potomacskou. Ve Washingtonu pablesk naděje zachvěl srdci těch veteránů, kteří jako ovce zahánáni v opevnění sídelního města vlády. Maroděři sbíhali se ku svým praporem; pluky shromažďovaly se o k o l o s v ý c h velitelů a kouzlo jména McClellanova, jež chyby a pok'esky jeho následníka učinily tím mocnějším, proměnilo houfce uprehlků v složitou a bojebchtivou armádu.

Asi o polednách stála řada povozů v Pennsylvania avenue ve vzdálenosti několika set stop od Bílého Domu. Část lidí na chodníku se hemžících, se zastavila i přihlížela k tomu, jak pluk vojska táhl ulicí. Vzduch se zachvíval hudbou sboru hudebního, jenž se zastavil před jedním z povozů asi uprostřed řady se nalozajících. V kočáře tom seděly dvě dámy, z nichž mladší měla obličej nemalé krásy a výraz ženatiny, kteráž jest uvyklá přijímati poklony. Obě byly bohatě ošaceny a jmenovitě mladší byla předmětem pozornosti obdivujících se zraků a pochvalných úsudeků.

Paň Gallatinová — neboť dáma byla v skutku lépe známou manželkou dobře známého plukovníka Gallatina — s opravdovým zájmem si prohlížela hrdě si vykra-

čující vojny pluku jmenem „Mohawks“, jak se okolo ubírali.

V zástupu nedaleko odsud stál mladý muž, z pola opilý, jenž pohlížel tak jako by byl ztrávil noc v krémě nejspustlejšího druhu. Široký plstěný jeho klobouk neměl více žádné ceny — nebyl by mohl sloužiti ani za terč, neboť byl plný děr a pravý rukáv jeho kabátu byl samá roztrženina, tak že bylo podnikem snadnějším odkryti cestu ku severní točně než navléci rukáv na ruku. Hrube ruce, drsný obličej, zechaný vlas a vratké pohyby — na celém muži nebylo ničeho pěkného, přitažlivého, kromě jeho oka. To planulo z obyčdného svého obklíččen tak jasně a ostře jako oko myšky, z pastě.

Pobuda stál tu a po několika minut pohlížel neodvratně na paň Gallatinovou.

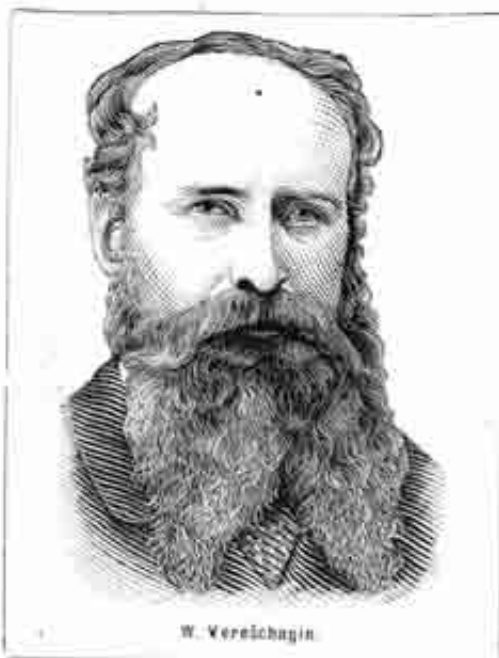
Pojeďnou dáma ta vykřikla a sklesla na zad kočáru. Tulák s obličejem následkem vzteku znetvořeným, skočil na stupátko kočáru a uleřil paň pěsti do obličjeje.

Vykřiky proklínání, vyslovování lítosti, volání po policii — však dříve než se tuláka surového mohl někdo zmocniti, byl ten tam.

David Double — tak se totiž jmenoval — dopracovav se zkrze zástup, zaměřil rovnou cestou k nákladním vozům armády. Opilost u něho vymizela a chladná rozvaha se navrátila. Ale prázdné vzezření opilce bylo přiljemnější než ostrý výraz zlomyslnosti, jenž nyní hyzdil a znetvořoval jeho obličej.

Nepohlednul ani v pravo ani v levo, ale po nějakou chvíli zdál se, jako by zápasil se zlým jakýmsi duchem, jenž jej popoháněl na cestě vedoucí k čírcmu sílenství.

Když pak se večer počal snáseti na pahorky, dorazil tulák ku skupině markytánských vozů a jako by byl býval potěšen nad pozváním, jehož se mu dostalo ve společnosti štěkotu zlovolného psa, zaměřil přímo

W. Verelchagin

ku nejbědnějšímu ze všech vozů. Majitel vozu právě si upravoval skrovnou večeři na bedně, kteráž mu za stůl sloužila.

„Parde,“ pravil tulák, jenž byl nyní dosti rozumným. „dejte mi něco k snědku; cítím okolo žeber strašnou prázdnotu!“

Markytán odpověděl přechozímu celou spoustou nadávek, z nichž „mizerný chlastouně“ byla ještě nejvybranější a nejušlechtilější. Brzo však umlknul, spozorovav, že přechozí trpělivě naslouchaje jeho láteření, zatím všechny potraviny v jeho dosahu se nalezající, co nejrychleji do svého pytlíku na chleba uklízí.

„Co znamená pozdní váš příchod?“ tážal se pak markytán mrzutě.

„Pozdní příchod! Kdož pak přišel pozdě? Co platno jíti někomu na pohřeb, dokud není mrtev?“

„Mám sto chutí vás propustit!“

„O jen si propustte své vlastní štěstí, blázne,“ odvětil Double. „Poslyšte, Parde! Nemáje rozumného muže jakým jsem já, aby držel na úzdě vašich deset odřačů a zlodějů, hnedle byste byl od některého přisného vojína za palec u nohou povážen!“

„Slibil jste Jestřábe, že se nikdy neopijete více, budeme-li se nalezati na pochodu,“ pravil markytán mfrnějším již hlasem.

„Eh, co Parde,“ odvětil Jestřáb, jak Double od svých přátel pro své bystré, sliďivé oko nazýván, „nalezá-li se člověk ve sboru McClellanově, nikdy nemůže vědět, kdy se nalezá na pochodu a kdy ne. Kdy zase vyjdeme?“

„Zítřa za svítání.“

„Doufám, že budeme mít lepší výdělky než v bažinách Chicahominy!“

Dýmka a tabák markytána ležely na bedně a Jestřáb za slovy těch klidně si na epal do dýmky a počal kouřit.

„Každý se domnívá,“ pokračoval pak, „že malý Mac (přezdívka daná McClellanovi) jest velkým generálem. Kdyby ním byl, nebyl by býval se svou armádou obkročil řeku Chicahominy. Byl by nechal vojny své po ženském způsobu jeti po jedné straně řeky. On však jest jedním z vašich markytánských generálů.“

„A to jest také nejlepší druh generálů,“ mnil markytán zastrašen svým společníkem.

„Co pak vlastně ví naši generálové o válce?“ pokračoval Jestřáb. „Stonewall Jackson jest jediným mužem z obou stran, jenž má dvě nohy.“

„Nemluvte takto, sice nás utratí,“ zaše-

ptal markytán. „Všichni jsou po malém Macovi potřeštěni.“

„A za to se může poděkovatí Pope-ovi. Po velké Bakerově peči každé ohniště se zdá býti chladným místěčkem.“

Jestřáb položil dýmku na bednu, vlezl si vzadu na vůz a natáhnul se.

O několik dní později markytán a podivný jeho společník nalezali se, vlnou válečnou jsouce unášeni, na cestě ku Antietam.

Jestřáb byl z pola opilý téměř po celý ten čas, dnem i nocí. Však podivno, jakmile počal větriti rebely, stále více a více střízlivěl. Zdálo se, že vyhlídka na bitvu vzbuzuje v něm nelidské jakési potěšení.

Dne 15. září rozestavilo se vojsko naše po levém břehu řeky Antietam. Toto bojiště, na něž sever i jih s chloubou poukazuji, vyznamenává se svou jednoduchostí. Jest to parallelogram, na jihu a západě ohraničený žlutým Potomacem a na východě bahnitou řekou Antietam. Jediné město, Sharpsburg, uprostřed. Rovnoběžně s řekou Antietam mýtní cesta, kteráž parallelogram skoro ve dvě třetiny a pak se obrací ku Hagerstownu na severozápadu a ku Harper's Ferry na jihovýchodu. Od řeky Antietam půda se zvedá k zalesněnému pahorku a sklání se zase ku Potomacu. Rebelské řady táhly se podle mýtní cesty; právě jejich křídlo opíralo se o Potomac a křídlo levé rozvíjelo se v jisté vzdálenosti nad Sharpsburgem a dotýkalo se téže řeky. Snahou McClellanovou bylo obrátiti levé křídlo Lee-ovo. V odpoledne dne 16. září Hookerův sbor překročil řeku Antietam, aby podal Lee-ovi výstrahu o očekávaném předpadnutí.

V ten den Jestřáb vzdor nalahavým prosbám svého společníka zanechal obelohu a odešel. Byl nyní zcela střízlivý, zdálo se však, že si slibuje nemalou radost z ukřutného krveprolití.

Na západní straně mýtní cesty nalezalo se návrší na sever od řad rebelských, jež vývolilo postaviti tomu, které bylo zaujato levým jejich křídlem. Na tomto návrší, jež uniklo pozornosti velitele obou stran válečných, nalezal se ráno v den 17. Jestřáb, jenž se mohl honositi okem vojanským, brzo spočinulo oko jeho na zástupci vojska heroicm se lesem. Bylo to 18,000 mužů Hookerových vrhajících se na 4000 mužů Jacksonových.

Výraz slabé radosti zohyzdil obličej Jestřábův. Neměl sympatie ani pro jednu

ani pro druhou stranu. Sbory Hookerův a Jacksonův se srazily jako dva protivné mraky. Jestřáb se krutě poušmál a zamručel:

„Když loď se stroskotá, žratok slaví hody.“

Hodinu po hodině stál tu, pozoruje střídavě štěstí obou bojujících stran. Hookerův sbor brzo se rozprášil. Mansfieldův byl mu poslán na pomoc, následován jsa Summerovým. Bylo patrné, že se celá rebelická armáda soustřeďuje na levém křídle.

„Kde jest Burnsido?“ zamručel Jestřáb. „Museli zrovna vystrčit strašáky, že se boje nesúčastní!“

A v skutku měl pravdu, neboť na jihu dvě sta rebelů zdržovalo celé naše levé křídlo.

Před polednem byly sbory Hookerův a Mansfieldův ochromeny. Sedgwickova divize sboru Summerova byla spláchnuta čerstvým vojskem přivolaným z pravého křídla Leeova. Ale nepřítel zle byl zakoušel. Sbor Jacksonův byl skoro na dobro zahuben a za soumraku bylo levé křídlo rebelické Franklinem zapuzeno blíže Sharpsburgu. Kdybychom byli rozestavili dělostřelectvo na návrší, z něhož Jestřáb boji přihlížel, byl by silně prořídil voj Leeův nám na milost vydán býval.

Když slunce nad dokončeným se bojem zapadalo, vzal na se obličej Jestřábův výraz divě želmy; muž zasmál se surově a zvolal:

„Pádu lovit v moři krve!“

Po slovech těch spěchal s návrší na bojiště. Když pozoroval své stanoviště opouštěl, vyletěli dva krkavci z redalekého stromu a skřehotání jejich pronikavě se rozlehlo okolím.

Jestřáb spěchal přes pole dčly zbrázděná. Kráčel po udupaném obilí skropeném krví padlých bojovníků. Jak hrozná tu provedena od rána změna! Mrtvý želest

větru večerního mšlil se v nářek a sténání umřajících a mlčlivé, neproměnlivé hvězdy shlížely s oblohy v němém údivu dolů na strašnou, však rychlou sklizeň mečem přivoděnou.

Jestřáb na cestě své nobyl nečinným. Kdykoliv mu šat mrtvého vojína prozradil důstojníka, vždy se k němu sklonil a rychlou rukou oloupil mrtvolu o hodinky, prsteny neb peněženku. Sebrav pak něco těchto věcí, ukryl je vždy na nějakém význačném, snadno poznatelném místě a pokračoval zase v hanebném svém díle.

Brzo po půl noci dostal se ohavný lupič na místo poblíž „Dunker's Church“ na zá-

pad od mýtní cesty, kteréž označovalo poslední úspěch našich vojů.

Pohyboval se směle, ale zároveň ostražitě, neboť jeho živnost, ačkoliv z husta prováděna, netěšila se přízni poctivých vojáků; pojednou postřehl muže, jehož počínání jej opravňovalo ku domněnce, že jest jeho soudruh v „povolání“.

Jestřáb přiblížil se ku přehození a tázal se jej jak se mu daří. Cizinec pohlednul naň s výrazem lásky a ducha nepřítomnosti; bylo patrné, že není úplně při svých smyslech.

„Jsem generál Blake,“ odvětil. „Hledám svého bratra.“

Důstojník odehával a věnoval svou pozornost obličejům padlých vojáků.

Podivný pocit zdál se ovládati srdce lupiče. „I já,“ zamručel, „já hledám mého bratra.“

Za slov Jestřábových důstojník pozvednul tak aby jim v obličej mohl pohlednouti, dva muže, kteří leželi v malé vzdálenosti od celé skupiny padlých. Sotva že Jestřáb, jehož zraky stopovaly počínání důstojníkovy, shlédnul jeden z obličejů, již přiskočil k němu.

Položení obou mrtvých mužů bylo divné. Mladší z nich držel v levici smačkané psa-

E. Zola.

ní i zdálo se, jako by starší byl býval usmrčen od mladšího při pokusu o zmocnění se psaní toho. Oba, jak zřejmě bylo, byli důstojníky severními.

V obličejí Jestrábově objevil se výraz zájmu skoro lidského. Zmocnil se psaní a bystrými svými očima přečetl jeho obsah.

Zachvěl se na celém těle.

„Či dosud boha nějakého—či dosud vládně bůh?“ zašeptal. Prohledal mrtvolu druhého důstojníka a podle psaní u něho nalezených seznal, že to plukovník Gallatin. Zastržil psaní obou padlých do své kapsy, ale jinak mrtvoly neoloupil. A pak stál tu hodinu po hodině jako socha, zraků svých s mrtvol neodvraceje. Když konečně den rozbřeskovati se počínal, nebylo v obličejí mužově po výrazu divokém ani sebe menší stopy. Jediné jen slovo přelétlo přes jeho rty:

„Možná!“

A za svítání nastoupil krokem, jenž vzdoroval únavě, cestu do Washingtonu.

Přibyl do města tohoto, pozeptal se po obydlí plukovníka Gallatina a bez odkladu zazvonil u dveří domu.

„Povězte své velitelce,“ pravil služebníku, jenž mu otevřel, „že jít přináším zprávu o Davidu Doubleovi.“

Místo odpovědi paní Gallatinová seběhla sama po schodech dolů a vtáhla podivného hosta do pokoje společenského. Aniž by slova promluvil, podal jí psaní a pohlížel jí v obličej. Byl to obličej, jenž svěděl o mnohých dnech slastných i strastných a jeho krása byla bezvadná.

Sotva že paní Gallatinová přečetla psaní jí podané, upřela na Jestrábu pohled pronikavě zkoumavý.

„Davide, odpusť mi!“ zvolala a sklesla mu k nohám. Byl to výjev podivný: dáma v bohatém, nádherném šatu klečící u nohou muže, jenž ještě před několika hodinami olupoval mrtvoly padlých vojáků—výjev to, jehož vysvětlení s naší strany každý čtenář požadovati by byl oprávněn.

Psaní bylo prosté a obsahovalo jen tato slova:

„Zítřka budu svoboden. Poletím k Tobě na perutích lásky! David Double.“

„Editho,“ pravil Double, pohlížeje přísně na ženu u jeho nohou klečící. „Editho, neobdržela jsi nikdy psaní mé?“

„Ó běda!“ zařkla žena. „Ukázali mi psaní správce vězení, v němž jsi byl držán, psaní oznamující, žeš byl usmrcen při pokusu o útěk!“

„Podvod!“ zvolal Double rozhorlen.

„Roznemohla jsem se následkem zprávy té—nepochybovala jsem ale o její pravdivosti! Odvezli mne odsud a za dlouhý po tom čas, domýšlejo se, že jsi mrtev, provdala jsem se....“

„Za svého manžela....“

„Nemám manžela.“

„Pravdu říkáš,“ pravil Double. „Plukovník Gallatin byl včera usmrcen.“

„On mne podvedl; nebyl nikdy mým manželem!“ zvolala vdova divoče.

„A tvůj otec?“ tázal se Double.

„I on jest mrtev,“ odvětila a propukla v pláč. „Na smrtelném svém loži mne prosil za odpuštění. Kdybych byla věděla vše, byla bych mu odpuštění odepřela.“

Sklesla do křesla a zakryla si rukama obličej.

Když tu tak Double stál, pohlížeje na plačící damu, obrazy mladých jeho let, zdánlivě tak blízké a přece tak vzdálené, jeden za druhým před duševním jeho zrakem se vynořovaly. Jsa synem kazatele církve škotských presbyteriánů, nadobrosiřel v patnáctém svém roce. Vystěhoval se do Spojených Států a stal se úředníkem bankéře. V dvacátém svém roce setkal a seznámil se se sličnou dívkou, Edithou Tappancvou i zahořel k ní prudkou vášní, kteráž s její strany byla opětována. Otec její, velkoobchodník, nalezaje se na pokraji záhuby finanční, padělal směnky, aby si pomohl z okamžitých nesnází. Double byl mladý, sebeobětavý muž a aby zachránil rodinu své vyvolené před záhubou i potupou, přiznal se, že on sám podvodil se dopustil. Trest vyměřený mu byl poměrně nepatrný i bylo ujednáno, že pojme Edithu za manželku a že s ní odjede do nové nějaké krajiny, jakmile si trest nezasloužený odbude.

Dříve však než Double trest si odpykal—jak nyní vyšlo na jevo—otec Edithy a bohatý jeden její obdivovatel, plukovník Gallatin se smluvili a podali jí důkazů, že milenec její jest mrtev. O rok později se provdala Editha za plukovníka.

Den před svým propuštěním z káznice dal Double jednomu ze svých spolupracovníků, jemuž k účtce pomohl, psaní svědčící Edithě. Bůlák psaní mu svěřeně neodvezdal, nýbrž seznav jak se vlastně věci mají, podržel je pro sebe, aby mohl z plukovníka kořistiti podstatnou výhrádkou, že prozradí jeho ženě klam na ní páchaný. Donutil plukovníka k tomu, že mu dal ve svém

pluku místo důstojníka. Byl to pokus plukovníkův o ukradení psaní tohoto zraněnému důstojníku, byl to jedině tento pokus, jenž přivodil smrt plukovníkovu. Držitel psaní, chtěje toto podržeti, vytáhl bambitku a střelil plukovníka do srdce.

Účinek na Double-a všeho to, co považoval za hanebnou zrádu Edithou na něm apáchanou, byl věru strašný. Pád jeho byl tak značný jako byla jeho výše. Nalezal prapodivnou radost ve všem nejhanebnějším a nejponižujícím. Od té chvíle, kdy byl propuštěn z vězení, neviděl Edithu kromě ono odpoledne ve Washingtonu, kdy ji pěstí v obličej udeřil.

Nyní však paní Gallatinová k němu vzhledne. Následuje vysvětlování provázené slovy plnými něžnosti, Double-ovi zdá se, jako by zlá ta leta a jejich účinky jako šupiny s těla jeho spadaly.

Mezitím co mluvili, vběhnul hořík čtyřletý do pokoje.

„Jak se jmenuje?“ tázal se Double.

„David Double,“ odpověděla ona. „Nyní vím, proč svého syna nikdy jmenem nevolal.“

Tulák propukl ve vzlykot.

O rok později slavili oba sňatek; a nikdo by v skromném lidumilu Double-ovi nepoznal tehdejšího omrzelce a neurvalce.

P A N E N S T V Í .

(H. W. LONGFELLOW)

Dívko! v jejíž hnědém zraku
leží stín, jak za soumraku,
když je nebe bez oblaků.

Vlas tvůj, jako slunce skvělý
v jeden zlatý proud se celý
jak by jarní vody spěly!

Stojíš nohou, která váhá,
kde se potok v řeku vzdmáhá,
v klidné ženství dětskost blahá!

Zraky tvé, jak by se bály,
hledí na ten potok malý,
na tu širokou řeku v dáli.

Hluboká a tichá splývá
před tebou ta řeka snivá,
krásná, jako ve snech bývá.

Proč teď váhat v říše jiné,
když ti ve snu anděl kyne
v elisejské luhy stinné?

Vidíš stíny, jak se rojí,
jako holub, jenž se bojí
sokola nad hlavou svojí?

Slyš ty hlasy zúfci kvapem,
které my už sotva chápem,
ohlušení bouřným slapem.

Ó ty zbožné, dobré dítě,
život spády má a síť,
strast a stáří dohoní tě!

Jako sladké hudby hraní
k polednám se jitro sklání,
a máj v červen z nenadání.

Haluzkou jsou léta dětí,
v jejíž květy ptáci sletí;
atáří sněhem těžkou snětí.

Sbírej tedy květ plu něby,
který mládí vroubí břehy,
než ty chladné příjdu sněhy.

Lilii nech v ruce kvéstí,
branou z kovu muž' tě věští
kyn té černé ratolesti.

V zármutku a klivdě, lkání,
chovej v srdci rosu ranní,
na rtech pravdy usmívání.

A ta rosa mládí skane,
jako bašám v srdce zraně,
sen jak v srdce uonlaně.

A ten úsměv slunce vloží
v muohé srdce zraně v hloží,
neboť ty jsi úsměv boží!

Přeložil J. V. Štěpánek.

ORAKUL FAITH LEFFINGWELLOVY.

Fovíčka z let bojů za nezávislost osad amerických.

(Z angličtiny přeložil Gust. B. Reisl.)

NÉDALEKO od srázné propasti, do níž se vrhá hlaďící řeka Yantre, poblíž staré části města Norwich nalezá se rodné místo muže, jehož jména v zemi naší nikdy nemůže býti zapomenuto. Skoro jedno a půl století uplynulo od té chvíle, kdy muž ten se zrodil a pokrok zlepšovací skor na dobro zařadil všechny stopy prvního jeho domova.

Před nedávnem nalezena v místech těch starožitnost, vzhledem k níž v prvních letech našeho století kolovala zvláštní tradice. Byla to stará studně, již našli jistí dělníci pod mnohaletým nahromaděním dřvu a rostlinstva. Starobylé zdivo rozpraskalo a sesulo se do vnitř, dno bylo suché a na něm nalezena věc tak zvláštního tvaru, že odložena stranou, aby později důkladně prohlídce byla podrobena. Rez a káz téměř stoletý znetvořily podivnou tu věc, zůstávala však dosud taková pravidelnost obrysů a takové známky zámyslnosti v jejím utváření, že bylo patrné, že to ruční práce některého muže, kteráž byla vhozena do studně. Dělníci oškrabující nález chvíli svými noži, odhodili ho co věc bezcennou, avšak pán, jenž nalezal záliby v starožitnostech, domohl se nálezu a trpělivou prací navrátil mu něco dřívější jeho podoby — alespoň tolik, že nabyl

přesvědčení, že to poprsí Jiřího III., krále anglického a že bylo s nemalou dovedností vyřezáno z kusu dubového dřeva. Takové sošky králů jim vládnoucích za dob osadnických často byly v osadách vystavovány nad vraty hospod a nad vchody do budov, v nichž jménem královým spravedlnost vykonávána.

Milovníku starožitností zdál se býti nález velmi cenným, neboť byl přesvědčen, že to není nic nepatrnějšího než předpověď staré studně, v jehož jsoucno mnozí ze starých osadníků pevně věřili a jehož mlčelivě věštby byly vykládány a tlumočeny osobou, již se každý strchoval pro její zástrašnou schopnost v takovém tlumočení. Bylo to nepochybně toto dřevěné zobrazení krále, jež uváděno ve spjati s podivnou tradicí, jak vyprávěna v letech nápatomních. Byl to orakul Faith Leffingwellovy. A tuto jest tradice sama:

V jedno ráno na počátku poltímú roku 1772 přicházel po poštovní cestě vedoucí od přístaviště Chelsea při ústí řeky Temže ku důležitým vesničkám severním, silčný, celý mladý muž. Ačkoliv nebyl velký, byl přece jen hmotná postava. Krok jeho prozrazoval obratnost, ráznost a překypující zdraví. Krok jeho byl rychlý a silný, ačkoliv nohy

jeho vězely v těžkých jízddeckých botách, lesklými ostruhami opatřených. Zdálo se, že nedávno seskočil s koně a zvíře své někde byl zanechal. Dlouhý kabát jeho byl zaprášen, jako by muž byl jel ze značné vzdálenosti.

Mladý muž se zastavil na cestě a s patrným zájmem pohlížel na prostý, pevný dům s prejzovou střechou, který stál v jisté vzdálenosti od silnice uprostřed plochého role, v jehož pozadí ve vzdálenosti asi tisíce yardů se táhl příkrý zalesněný břeh. Když pak se okolo sebe rozhlédl, poloviční úsměv prokmtul jeho přisnými drsnými rysy a zároveň dal muž myšlénkám svým průjevu.

„Dobře jsem jednal, opouštěje toto místo, ačkoliv to mé rodné místo a výtečná půda. Dobře jsem jednal, odříká je se rolničeni.

Bah! V povolání tom není ráznosti a látka z níž pozůstávám, jest schopna lepších věcí; ano i lepších věcí než bylo vyrábění pilulek v lékárně, již jsem v New Haven byl zřídil. Však příznivá má příležitost — ta leží ještě v budoucnosti. Nejsem již dnes velitelem gardy guvernérovy! A prvé než uplyne mnoho dnů,

naskytne se mi mnohem lepší zaměstnání než jest toto vojákování!”

Stál tu pohlížeje na domov svého dětství a rty jeho se zkvívaly, jako by klidné toto místo jen vzpomínky pohrdavé v myslí jeho vyvolávalo. Pak se zase posmál — tentokráte s jakousi rozmarností.

„Tamtoto jest stará studna pod jabloní a okov jest utržen. Hahahá! Pořádně

jsem je tehdy postrašil. Zdá-liž pak starého Leffingwella-šoska krále Jiřího dosud se nalezá na dně studny, kam jsem ji vhodil ze msty za to, že mi staroch ten pořádně vypráskal!”

Mladý muž zamířil rovnou cestou ku staré studni a rahnuv se přes tlící vroubení nahlížel pozorně dolů. Voda byla čistá, ačkoliv hluboká a tam na dně viděl s labé rysy lidské podoby, jež následkem zachvěvů vody

podivně úšklebky činiti se zdála.

„Jest tam dosud a zdejší lid říká, že předpovídá osud. Jací jsou to blázni, — zbožní tito lidé.”

Mladý muž chtěl studnu opustiti, když jej pojednou ženština podivně oolečená zastavila.

„Dovoľte, pane Benedleto, abych vám hádala o ud,” pravila. „Znáte mne —

Touha.

Už to není k vydržení tady, nemohu ničeho vydělat a do Ameriky mi pas dát nechťejí, že se musím ještě stavět na vojnu, kdyžby už pán bůh se mnou nějaký konec udělal a vzal si mne na onen svět abych se aspoň s nebe na tu Ameriku podíval.

jsem stará Nancy. Znáám vás, ačkoliv tomu již dlouho, co jste odsud odešel."

„Vy ještě žijete, Nancy? Na mou věru, myslel bych, že byste již dávno měla meškati v kruhu sobě rovných na onom světě! Jen s chutí do toho! Jaký jest můj osud?"

Stařena nahlédla do studně a obrátíc se pak k muži s pohledem, jenž měl být strašným, jím však ani dosti málo nepohnul, pravila:

„Budete velikým — budou vám ale klnouti!"

„To že povídá váš orakul! Vyřídte mu, Nancy, nejpěknější mou poklonu a řekněte mu, že nevěští věci podivných. Budu velkým a proklínán jsem již byl každou zdejší osobou, kteráž mne znala, co mladíka. Hleďte odbyti tajuplné své zboží u pošetilých zdejších děv, Nancy."

„A přec jest má předpověď pravdiva, pane Benedicte. Lépe by vám bylo, kdybyste dnes v této studni vyhledával i nalezl smrt."

„Jdiž k ďas!" zvolal.

Pak spěchal odsud ani dosti málo neznepokojen nesmyslem tím, neboť strachu v pravdě nezual. Přišel do klidné obce za jistou záležitostí i přál si vyříditi ji, aby ještě u večer mohl nastoupiti cestu zpáteční do New Havenu.

Kráčje dále po silnici, na pravo ani na levo se neohlížeje, blížil se nízkému červenému domu farmerskému, jehož průčelí čelilo k úzké stezce a strana jeho ku hlavní cestě. Z venčí zřizen velký komín, kterýž vyčníval daleko natezku, tak že osoba kráčejíci po této, nemohla odnikud býti vidína. Mladý muž kráčel zrovna proti komínu, pak náhle se zastavil a ustoupil několik kroků nazpět. Spatřil u okna v pokoji za komínem se nalezajícím něco, co si ještě jednou a lépe chtěl prohlédnouti, aniž by byl vyrušován. Slabé hrčení unikající z okna částečně otevřeného prozrazovalo, že někdo uvnitř pilně se zabývá předemim. Šejmuv pro větší pohodlí klobouk, mla-

dý muž opatrně nahlédl okolo rohu komínu a tak na okamžik neb dva spočinuly oči jeho na divčí postavě. Byl to věru zjev spanilý. Mladá dívka skláněla se tu ku kolovrátku, vřetenem obratně zacházejíc a bílé, oblé, obnažené ruce důlkovité nevědomky pozorovateli svému ukazujíc. Obličej její byl spanilý a profil jeho ušlechtilý a bezvadný, jako by byl z mramoru vysekán. Dlouhý, temný rozpuštěný její vlas splýval jí po jedné straně přes rameno.

„Slídná to děvka, na mou věru," pravil mladý muž pro sebe. „Kdo as to jest? Býval to dům squire-a Leffingwella. Zdaž pak by přísný starý ten Puritán mohl vypěstovati zde takovou květinu? Však to vyzvím! Zjev děvy mne vskutku oblažuje."

Pověděv to, předstoupil, tak že děvka jej spatřiti mohla; pozdravil ji ušlechtilé i uctivě

„Promiňtež, panno, že vás tak neomaleuě vyrušuji; byla jste však tak pohroužena ve své předivo, že jste mne nespozorovala, dokud jsem nepromluvil..."

„Komín ukrývá všechny, kdo přichází po silnici a jen málo kdo přichází po stezce na této straně," pravila.

Za slov těch pohlížela pátravě, ale skromně na cizince, jako by přemýšlela, kdo by zdvořilý tento muž mohl býti. I on na chvílku nechal spočinouti pátravý svůj pohled na dívce a pak s úsměvem i se způsobem tak ušlechtilým, že nebyla ani dosti málo poplašena, přistoupil bliže k ní i podával jí ruku. Nepřijala ruky jeho, nýbrž ndíveně naň pohlížela.

„Paměť má tedy jest lepší vaší," pravil, jednu ruku dosud jí podáváje, kdežto druhou se opíral o fimsu u okna. „Já vás nyní poznávám a přičiním se o to, aby i vy jste si na mne vzpomněla. Před lety vyšla tamto na ono pole dolů k potoku malá dívka oblečená v jasně červený šat a rozrušené zvíře bezmála jí nabodlo na své rohy, když mladý jun se jí uchopil a bezpečně ji přenesl přes

kamennou zeď. Vy jste byla onou malou dívkou. . . .”

Obličej její se vyjasnil a dívka pohlédla na mladého muže s výrazem srdečnosti.

„A vy jste byl velkým hochem, jenž mne zachránil. Jste to opravdu vy, pane Benedicte, ačkoliv velice se lišíte od v paměť mou vstípeného obrazu onoho hochu, jenž mne zachránil a jehož zlomyslnost — jak otec můj děl — rozuzčila zvíře.”

„Ano,” odpověděl on, směje se. „Pamatuji se, že jsem zvíře to trýznil Obávám se, že tropení nezbedností tehdy bylo mou kratochvílí. Já však za to odpýkal. Zachránil jsem vás a dovoluji mi, panno Faith, říci, že nikdy jsem nevykonal lepšího činu a že jsem za to s důstojností odměněn viděním, jež jsem měl před chvílkou, spatřiv a pozoruje vás sedící při práci, aniž byste si byla vědoma, že jste pozorována.”

Pohlédla naň rychle, nikoliv ale s nevolí, že si dovolil učiniti jí takovou poklonu, nýbrž proto, že nebyla zvyklá tak náhlým a upřímným projevům přízně.

„Přijmete nyní ruky mé, panno Faith?” tážil se.

„Ano, však nikoliv skrze okno; vstup-

te jen do vnitř a buďte vítán při mém návratu, pane Benedicte.”

Povstala a odešla a za chvílku slyšel, jak odstrkávala závoru u dveří; stála tu nyní na práhu, podávajíc mu ruku svou.

„Nemohu uvěřit,” pravil, když se byli uvnitř octnuli, „nemohu ani uvěřit tomu, že byste měla býti mou malou družkou Faith, kteráž mne jednou pořádně vykrákala za vlasy, když jsem ji pozlobil.”

Františkán. Berete si Mařenku z lásky anebo s přinucením?

Matěj. Já si ji neberu z lásky ani s přinucením.

Františkán. Soud nechcete udělat nějakou hloupost a vzít si ji bez lásky?

Matěj. Prošm, velebný pane: já za to nemůžu, ta hloupost je v našem rodě dědičnou, můj tatínek taky neměl maminku rád, kolikrát ji nasačkoval a vzal si ji přec.

„A opravdu, pokud paměť má sahá, vždy jste nalezal velkou zálibu v tom, mohli jste někoho pozlobiti.”

„Tak aspoň lidé o mně říkávali,” pravil rychle. „Vím že jsem se netěšil přílišné vážnosti, když jsem odsud odešel — a jmenovitě váš otec nebyl mne nakloněn. Doufám však, že on zapomněl mé zlomyslnosti

a vy, vy zajisté že jste mne nevzpomínala s neláskavostí!”

„Zajisté že ne, nepovažujete-li za neláskavost, pakliže jsem na vás vůbec nevzpomínala,” pravila s takovou hrnou škodolibostí ve svém hlase, že bylo patrné, že jen žertuje.

„Bylo by věru nelaskavo, kdyby bylo pravdou, co jste právě tvrdila; vím však, že tomu není tak. Doznejte jen, panno,

že jste si někdy vzpomněla na zlomyslného Benedicta."

„Nuž tedy ano: někdy, byla-li upomínka na vás oživena," nemile připouštěla děva.

„Oživena! Kým neb čím?"

„Viděla-li jsem rozruženého, řvoucího býka, nemohla jsem ovšem jinak než vzpomenouti mého zachránce."

„A mnoho jste jich viděla?"

„Jednoho."

„Vzpomenula jste mé osoby tedy pouze jednou?"

„Možná, že ještě jednou!"

„Kdy?"

„Když jsem náhodou kráčela okolo staré studny v zahradě vašeho otce."

„Stará studna," pravil přemýšleje.

„Jak ta vám uvedla mou osobu na mysl?"

„Zajisté že se pamatuje na to, když jste mne dovedl ke studni a vážně i s hrůzou ve svém obličejí jste mi šepotal, ukazuje do studny: „Buď ticha, Faith, sice sluha ďáblů se vynoří i vezme tě" a pak jste mne přemluvil, abych se podívala dolů a já opravdu zřela podobu lidské neb ďábelské tváře i prchala jsem zděšením křičíc, mezitím co vy jste se posmíval mému strachu."

„Smál jsem se jen své pošetlosti. Nemám příčin obávat se obyvatele studny. Docházíte k ní nyní ještě?"

„Nebyla jsem tam od té doby nikdy více!"

„Měla byste tam choditi. Staré to chlapisko tam dosud jest. Objevilo se dnes ráno na mé zavolání a povědělo staré Nancy Riggsové strašné o mně věci. Ručím vám za to, že půjdete-li tam, osud váš vám předpoví. Znáám toho sluhu ďáblova příliš dobře."

Podívala se naň podivně, neboť se jí zdálo, že tato řeč lehkovážná úplně ospravedlňuje pověst, jakouž tu o sobě byl zanechal, když odsud odešel, aby se jinde usadil. Divila se tomu, že vůbec někdo, i muž tak zmužilý, může mluvit

lehkovážně o věci tak strašné. „Jest tak podivným mužem, jako býval podivným hochem!" pomyslela si. „Nestrachuje se ničeho viditelného ani neviditelného nyní, jako se nestrachoval ničeho ve svém mládí."

Ačkoliv nemohla opomenout projevit mu v duchu onen respekt, k jakémuž nabádají činy odvážlivé a ačkoliv viděla, že nabyl některých těch ušlechtilých způsobů propůjčovaných dobrým vychováním, přece jen se ho obávala a když pošinul křeslo své blíže k ní, odtáhla ona křeslo své s patrnou zámyslností, kteráž jej rozesmála, ačkoliv jej netěšila. Děva uchýlila se tak před ním za velké kolo svého kolovrátku. Nelíbily se jí velké jeho oči, ačkoliv byly zářivé a ona s žalostí seznávala, že jest stále pokoušena v ně pohlížeti.

„Panno Faith," pravil mladý muž, „jest tomu deset let, co jinde se zdržuji a když jsem odcházel, byla jste děvčátkem sedmi- neb osmiletým. Takovou jsem si vás vždy představoval. Tak sobečtí a neuvažující i zapoměnliví jsou mužové pilně zaměstnaní."

„Byl jste takřka již mužem, když jste odcházel, pane Benedicte."

„Pravdu díte, neboť jsem čítal zrovna jedenmécitma let. Moji vojíní říkají, že dnes sotva se zdám býti starším. — Však jedno vám povím, panno, vy neměla byste lepost i ušlechtilost svou skrývatí v této mrtvé oúci. Zajisté že den co den dům váš nikdo nemíne, leda nějaký ten výrostek farmerský. Měla byste přijíti do New Havenu, kdež byste poznala veselí i šum života čilého."

„Neznám tam nikoho, kromě jednoho."

„Máte tam přátel?"

„Ano, jednoho ze žáků tamnější vyšší školy."

„Ó — jednoho z těch bledolících výrostků," pravil s úsměvem, jenž byl spíše posměškem. „Nedbejte jich, má malá družko. Děvy takové, jakou jste

vy, jsou určeny pro muže statečné i silné a takových nenaleznete mezi knihokazy."

„Nathan jest i statečný i silný," odvětila děva.

Pousmál se a to tak pohrdavě, že byla podrážděna. Host dotazoval se na to po starých známých i rozmlouval o té době dávné, kdy si spolu hrávali. Brzo na to vstoupil její otec, přísně si prohlížeje cizince, až mu Faith pověděla, že mladý muž jest dávný jejich soused, Arnold Benedict.

„A váš pokušitel, squire," pravil Benedict. „Však jste mne jednou pořádně vytrestal."

„Ano ano, Benedicte, býval jste velmi zlovolným hochem a neščíslněkrátě jsem vám předpovídal, že někdy špatně skončíte. Jak jsem ale doslechl prospíváte dobře i stal jste se mužem rozhodujícím ve své obci. Buďtež spravedlivým, bojte se zla i budete mužem mocným, kdekoliv byste sídlil. Bude-liž pak v skutku válka s králem?"

„Bezpochyby."

„A toužíte-li pak po ní?"

„Dojde-li ku válce však o mně uslyšíte. Bylo mně řečeno, squire, že ve mužů látka, z níž vznikají vojíní."

„Také podobně soudím; ozbroíte se však pancéřem práva, abyste byl dokonale vybaven."

Rozmlouvali spolu chvíli; mladý muž vyprávěl, že si kůň jeho urazil podkopy, kterouž mu kovář nyní znovu připevňuje a že si vyšel pěšky, aby vyřídil jisté záležitosti.

„Vrátíte se tedy touto cestou z večera," pravil squire. „Zastavte se tu a

povečeíte s námi. Rád bych s vámi o válce více pohovořil. — Dozvíte se ve velkém vašem městě více než my zde na samotě."

Mladý muž pak odešel.

Později byla děva pilně zaměstnána u svého kolovratu, když tu přijel až k oknu jejímu jezdec. Volal na ní hlasem něžným:

„I a n n o Faith, panno Faith, smí-liž pak seskočiti s koně?"

Uslyševši

hlasu toho, vzhléhla radostně k jezdcovi i zvolala, srdečně jej vítajíc:

„Aj, Nathane, jste vy to! Zarmucovalo by nás, kdybyste nás měl minouti. Zaveďte svého koně do stáje Nathane a pak vstupte do vnitř, abyste viděl, jaké uvítání vás očekává."

Mladík, štíhlý, vysoký jun seskočil se sedla na zem a pak odváděl koně zaprášeného. Ihned na to se vrátil i na-

Doktor. Tak vy si stýkáte na žaludek, že vás tlačí; nejedl jste nějaké kyselé okurky?

Sedlák. Prosim pane doktore jedl, ty byly ale za chvíli venku.

Doktor. Tak co by to mohlo být?

Sedlák. Ten můj soused mne dopaluje, toho chlapa mám v žaludku, jak si na něj vzpomenu, tak je mi zle.

Doktor. To je lehká pomoc. Kupte si pořádnou opici z plzeňského, tak bude venku jako ty okurky. Já mou tehyni také měl v žaludku a jak jsem to udělal, tak jsem usnul a měl jsem pokoj, to je ten nejlepší prostředek.

lezi Faith jej očekávající, stojící na velkém prasklém mlýnském kameni, jenž sloužil za schod u hlavních dveří domových. Vztáhla k němu obě ruce a obličejem jejím pohrával úsměv, jenž byl sladkou odměnou za mnoho mil jízdy. Mladík pojal ji za ruce i podržel je ve svých vlastních a ačkoliv stál na zemi a ona na práhu, tak byl on vysoký, že oči jejich se nalezaly na roveň, vyměňující spolu na vzájem pohledy potěšení a radosti. Květ něžné mladosti byl vdechnul na lice mladého muže, jež byly skoro stejně sličné jako ony děvy. Oči jeho byly velké, tmavé a bylo příjemno v ně pohlížeti, neboť projevovaly poctivost a zmužilost. Když byli spolu vyměnili první slova pozdravná, děva jej, ruku svou v jeho vloženu majíc, uvedla dovnitř.

„Cesta byla plna prachu a den parný, Faith,” pravil mladík, „nedbal jsem však těchto nepříjemností.”

„Musel jste býti tudíž mysle spokojený.”

„Dobře víte, že jsem byl—neboť mysl má zabývala se myšlenkou, že před večerem zase užijím svou Faith.”

„A takovou spokojenost vám zjednávala myšlenka ta?” tázala se ona něžně.

„Ovšem, že zjednávala a veždy bude. Myšlenka na vás musí mne těšiti po celý rok budoucí, jenž uplyne, právě než zase budeme moci navzájem v oči si nahlédnouti.”

„Tak dlouhý čas?” tázala se s přízvukem slabé výtky.

„Ano, Faith. Bude to poslední můj rok v ústavě. Právě se nalezám na cestě tam. Po tomto roce budu moci volně zužítkovati vědomostí nabytých, tak že po mém návratu za nějaký čas vás si budu moci vzíti s sebou.”

„V dalekou pozíráte budoucnost, Nathane,” pravila s tak okouzující upejpavostí, že věru se nemohl dočekatí uplynutí měsíců a let oddělujících jej od cíle jeho.

„Přál bych si, aby doba ta byla již nadešla. Musíme však býti trpěliví. Víím, že mne v tomto světě očekává důležitý jakýs úkol. O tom jsem pevně přesvědčen u vnitru svém a na úkol ten také musím býti připraven. Mimo to: toužím jen po příležitosti, abych darův mi svěřených, mých schopností tak mohl zužítkovati, aby Faith, má drahá Faith s hrdostí na mne pohlížeti mohla.”

„Co jste to pravil, Nathane? Mluvíte tak podivně, jako byste nemluvil ku mně, nýbrž k někomu mně neviditelnému, na nějž však upření jsou vaši zrakové!”

„Byl liž jsem takto s duchem svým nepřítomen, Faith má? Nedbejte toho! Dlíti s vámi jest s mi klidem, mírem a mysl má dobou poslední se zabývala myšlenkami znepokojujícími.”

„Jaké jsou vaše nesnáze, Nathane? Vždy tak jste usedlý — však dnes se zdá, že duch váš jinam zalétá! Což nejsem zde po boku vašem?”

„Ó ano, a jakou jest útěchou míti vás podle sebe! Však rodičů vašich spatřiti bych si přál! Dnes večer pak, slunko až zapadne, dívati se budeme do těch hvězd tam nahore, jak za časů dřívějších.”

„Squire Leffingwell byl potěšen přítomností mladého svého hosta. Bývalo zvykem Nathanovým, když jezdíval tam i zpět mezi svým domovem v obci Coventry, asi dvacet mil vzdálené a školou v New Havenu, ztráviti vždy noc mezi lidmi těmi. Silný strý muž nalézal záliby v mladého muže učenosti, v jeho střízlivých návycích, i v mužné zdržlivosti, jakouž se vyznamenával. Tak si jej zalíbil, že moudrým, obezpečným jsa mužem, s potěšením spozoroval, že vznikla náklonnost, která slibovala dáti něžné jeho květině, spanilé Faith sličného ochrance v pravou dobu.

V tento den mnoho hovořil s Nathane o mracích, jež se nad vlastní jejich stahovaly; o Samuelu Adamsovi a bur-

cujejí jeho řeči a o statečných činech jejich bratří massachusettské kolonie v Bostoně. Staroch spozoroval, že Nathan vážně o všech těch věcech přemýšlí a že jest ovládnán vroucím vlastenectvím. Když pak Nathan s neobyčejným nadšením a rozehvěním pravil: „Pane, mně v době nedaleké jest přisouzena zvláštní důležitá úloha!“ tak přesvědčujícím bylo vše v řeči i pohybech mládežových, že stařec stejn byl přesvědčen o pravdě slov těch i odvětil: „Nathane, já tomu věřím a jsem přesvědčen, že úkol svůj dobře provedete!“

A stalo se pak že zrovna na krátko před hodinou k večeri ustanovenou dávný jejich soud pan Benedict se navrátil.

„Nathane,“ pravila Faith, „nás dávný soud a velký můj soudruh z dětských let stojí před vámi. Pane Benedicte, přítel o něm jsem před kratinkým časem mluvila, náhodou k nám zavítal“ a představila pak oba muže jmenem jednoho druhému.

A v letech pozdějších, po celý svůj život nezapomněla děva podivné to setkání, jehož byla svědkyní. Zdálo se na okamžik jen, že mladí muži jeden o druhém něco věděli, že se jim dostalo podivného jakéhosi pokynu, že pocítili jakési předtuchy o tom, co se jim později mělo přihoditi a že pocit ten na chvíli jim dal za omenouti obvyklých, při ta-

kových příležitostech formalit. Starší upřel své pronikavé tmavé oči na mladého studenta, nikoliv neslušně, přece však podivně a pak, vzpamatovav se, uklenil se hluboce. Mladší, stejně pevný a mužný vzdor svému mládí, opětoval tento pohled podivný se skoro napnutým výrazem dotazu. Pak opětoval i pozdrav. Ani jeden ani druhý nepromluvil.

Když pak byli zasedli za stůl, zabočil hovor mužů na hroziící odboj osad.

„Dojde k tomu,“ pravil pan Benedict, „a jaká nenaskytne se tu příležitost silným mladým našim mužům ku dobytí si slávy a ku hrdinným činům. Ne-liž tomu tak?“ tázal se obrátě se k Nathanu.

„Dojde k tomu,“ pravil Nathan vážným hlasem „a jak mnohá naskytne se tu příležitost sloužití věrně vlasti.“

Starší z mladých mužů obrátil se s tak značnou pohrdlivostí ve hlase, jak toho dobré jeho vychování jen připouštělo, k Faith i pravil:

„Mladý váš přítel jest snělek!“

Když pak se měli rozejíti, Benedict promluvil k Nathanovi: „Něco mi napovídá, že dojde-li ku válce, že o nás obou bude mluveno. Ten dojem se mne zmocnil, když mne panna Faith vám představovala.“

„Jest věru podivno, že podobná my-

Pin: Prosim vás, lidičky, nebojte se o mne nic, vůči mne usoudnes.

Lidi: Prosim, milostpane, my se jen bojims, aby jim ten dočtník nezval.

šlenka v tutéž chvíli v mé hlavě vznik-
nula," odvětil Nathan chladně.

Záhy z večera, dne následujícího,
když Faith seděla na téměř místě, jež
v předcházející večer zaujímal po boku
muže, ježž nade vše milovala, zaslechla
hlas volající:

„Faith, mé dítě, ó Faith!"

Znala hlasu toho i pravila:

„Co si přejete, Nancy?"

„Pojď a projdi se se mnou!"

Mladá dívka učinila jí po vůli, neboť
byla zvědava co jí tajuplně, podivné to
stvoření s vážným obličejem a se za-
chmuřeným čelem chce sdělit.

„Faith, Faith Leffingwellova," pra-
vila stařena, „Nathan byl včera u tebe."

„Věděla jste o tom, Nancy?"

„A pan Benedict byl též u tebe."

„Viděla jste jej?"

„A setkali se dva ti muž? Svedla
jí je spolu?"

„Ano; proč Nancy?"

„Nathan tedy jest tím druhým mu-
žem. Věděla jsem, že spatřím i dru-
hého. Pojď se mnou Faith."

Stařena vedla dívku ku staré studni.
Zapadající slunce vrhalo skoro přisurné
světlo na stromy a role.

„Podívej se dolů na povrch vody,
Faith," pravila stařena.

„Nemohu, Nancy. Byla jsem již jed-
nou podčesena."

„Nebude ti abliženo. Učič jen jak
žádám."

Dívka nevěděla proč tak činí, přece
však uposlechla rozkazu; pojednou ale
zavravorala nazpět. „Jest to tatiž tvář,
tentýž obličej, Nancy," pravila. „Pojď
mež odsud!"

„Viděla's jí tedy. Toho jsem si přá-
la. Nech nyní mne se podívat!"

Stařena nahnula se daleko přes ovru-
bu studně a setrvala tak po dlouhou
chvíli. Potom se vzpřimila a obrátivši
se k mladé dívce, pravila:

„Pověděl mi. Již vím."

„Co víte, Nancy?"

„Mnohou divnou věc. Sláva a haneb-
nost zde meškaly včera. Obě vzniklo v
malém tomto zákoutí osady connecticut-
ské. Toto mi vyjevil orakul, Faith Leff-
ingwellova: „Muž velký, ale bídný ji
zachráni; mnohem větší a šlechtetnější
bude jejím milencem." Dobře to uvaž,
Faith. V tom vyrčen osud tvůj."

„Co to znamená, Nancy?"

„Dožiješ se, abys zvěděla. Pověz mi,
nezachránil ti pan Benedict někdy ži-
vot?"

„Zajisté, že tak učinil."

„Polovina tedy již jest vyjevena."

Po mnoho dní mladá děva přemýšle-
la o tajuplné této věštbě. Sedávala sni-
vě, zamýšlena u vřetene, zapomínajíc
svého zaměstnání, tak že se kolo zdlou-
havě pohybovalo a ruce její s předivem
do klína jí poklesaly. Pak zase se pro-
bouzela ze snění svého a silným pohy-
bem se chápala přerušené práce. Ačkoliv
však si domlouvala, že vše to jest čirý
nesmysl, přece jen stále se zabývala
věštbou a mohla mysl svou rozlušťová-
ním smyslu záhadných slov tajemné
stařeny.

Minula čtyry leta. Válka nadešla.
Oba muži, jež děva byla spolu seznámi-
la, brali v zápase tom podíl. Jeden z
nich, pan Benedict, dě byl si již slávy;
druhý, Nathan, dosud byl prostým vo-
jínem. Jehož listy jí zasýlané, byly plny
zmužlostí a naděje a vroucím překyp-
povaly vlastenectvím.

Jednoho dne doručil posel Faith psá-
ni. Přicházelo od Nathana, Bylo plno
něhy, téměř žalostné něhy; žádal jí,
aby nepozbývala dobré mysle, ačkoliv
on se chystal nastoupiti posláni nebez-
pečně, nieméně však takové, jež přijmou-
ti povinnost jeho jej donucovala. „Totof
má druhá Faith," psal zbožňované dívce,
„jest úkol, jenž mi byl předurčen, úkol
o němž jsem již před lety věděl, že mně
bude svěřeno, ačkoliv jsem tehdy neznal
ještě povahu."

„On úkolu svému dostojí, otče.” pravila Faith. „Nathan nikdy se nemine cíle.”

A vlastenecký starý muž pravil:

„Nathan vykoná svůj úkol, nechť si jest jakýkoliv.”

O týden později squire Lettingwell vyhledával Faith.

„Mé dítě,” řekl, naleznuv ji, „můžeš-li pak se honositi tou zmužilostí, jakouž abys sobě osvojila. Nathan tak vroucně si přál!”

„Myslím, že ano, otče; jaká však potřeba pro zmužilost podobnou?”

„Faith—kdyby Nathan musel obětovati své cře — i život za svou vlast — co bys tomu řekla pak?”

„Což — což pak se nevydával v nebezpečí stav se vojínem?”

„Chtěla bys, by Nathan obět takovou přinesl?”

„Ano! Ne! Nemohu říci. Věru nevím!”

„Kdyby to však bylo pro jeho i naši vlast?”

„Otče, jakou to máš novinu?”

„Mé dítě — pouze tu: Zpráva, již jsem obdržel, praví, že Washington vyslal muže jednoho co zvěda na Long Island, svědčí mu nebezpečné, ale důležitě poslání. Muž ten byl od Angličanů jat, odsouzen a oběšen a stojí na popra-

višti, poslední jeho slova zmužilosti a neskonale lásky ku vlasti zněla: „Lituji jen, že mám pouze jednoho života, jež mohu vlasti v obět přinést!” To byla poslední slova umírajícího Nathana Hale-a, dítě mé, tvého Nathana. Však neplač proň, nýbrž buď hrdou na to, že byla milována od muže takového.”

„Můj Nathan!” zvolala jediným vášnivým výkřikem a pak v mrazivém zou-

falství zavrátala k otcí svému; aby u něho opory vyhledávala. „Nathan učinil, co mu bylo souzeno. Děkuji osudu svému za to, že mne muž takový miloval.”

Pak nastala tma.

Minuly měsíce, minula leta. Faith rozuměla tajuplné věštby: „M u ž větší a šlechtnější bude tvým milencem” i nalezala útěchu, spokojenost i radost nejen uvědomí jeho velikosti, ale i všeobecném uznávání této.

Jak ale má se to s mužem druhým? Velký a bídný! Za velkého muž ten nyní uznáván — byl velkým vojínem, odvážným velitelem. „Jisto však, že není bídným,” často rozvažovala.

Jednoho dne přišel k ní zase její otec. Oblíčeť jeho byl rozechvěním celý přeměněný.

„Faith, mé dítě; Benedict splnil oče-

Není nad člověka, který si dá říci.

*Muž: Ženo, ty mi připadáš jako lživý ďábel, čím jsi starší tím jsi horší, už to není s tebou k vydržení, ju se stanu od tebe rozvest.
Žena: Ty se mohlš ubítat dřívě, než jsem jsi té vzala, teď ju už ale konec. Když jsi u otěže přibíhal, že budeš smájet dobře i sě, sic bych tě ubíla k smrti pro krivou přísahu.
Muž: Když jsi to tak, to je něco jiného, to jsem já nevěřel, proto se na mne neob.*

kávání, jež v něj za mládí jeho kladena.
Stal se bídným!"

„Co tím vlastně míříš, otče?"

„Poslyš jen: Velitel west-pointský
byl přistřížen při pokusu o zrazení své
vlasti a uprchl k Britickým."

„Kdo byl ten velitel, otče?"

„Benedict Arnold, bývalý náš soused."

„Muž bídný—muž bídný. Vskutku
podivná ta věštba byla pravdivá!" a
Faith pověděla pak otcí svému vše o
orakulu. A tak nepochybně zachovala
se tradice o orakulu v ústech lidu až po
naši dobu.

— TAK TO UŽ NĚKDY BÝVÁ. —

ERATOCHVILNÁ HISTORIE OD H. B.

BYLO krásné jarní jitro. Na prahu
venkovského statku stál Florián,
kochaje se v pohledu na krásnou, právě
se probouzející přírodu. Slepice kdá-
kala, sedíc na vejci; kohout stojí na
jedné nožce a máje oči přimhouřené, dá-
val kokrháním znamení, že již čas ku
vstávání. Čeledín Váša hvízdal nářev
rozmarně písničky, jež si byl od posled-
ní muziky do hlavy vštípl. Však to
vše nezalálo se Floriána zajímati, neboť
čko jeho utkvělo na něžné postavě švar-
né Petronily, která váže vodu ze studny
vesele prozpěvovala. Ale byla to také
krása, takhle Petronila! Vlasy zlaté,
hodně do zrzava se měnící, byly luzně
rozčuchané, a v zadu v rulič svázané;
oči, nad kterýmiž husté se obočí po ce-
lém čilku koketně rozplemenilo, měla
bledomodré přebíhající až do zelena —
tvář červená jako nejkrásnější vypálená
cihla — a pihami eudně posetá; vše to
jí slušelo znamenitě. Nos rozplesklý
činil na každého hluboký dojem a dodá-
val celku náležitého respektu a konečně
ty velké pysky, za nimiž se dvě řady
zubů, za kteréž by se ten nejpyšnější
valach stydět nemusel, cenily; to vše
činilo dohromady obličej nad míru sli-
šný. Pomysleme-li si k tomu ještě krát-
ký krk, malé zavalité tilko, tu se nám
objeví obraz této vlnadné, kvetoucí děvy.

Florián, znalec to ženské krásy, cítil,
kterak srdce jeho pod bílou pškovou ve-
stou se ozývá, cítil, kterak se mu dech
úžasně krátí, kterak ústa k polibku se
krouť. A v blahém tom zanícení, máje
oko v sloup obrácené, přitlačiv ruku
močně na vzbouřené srdce vzdychl z
hluboka: „Ach jak krásná jest ta naše
Petronila!"

Nemožno perem vypsatí ten cit, ja-
kýmž pronášena tato duchaplná věta. —
Byltě Florián básníkem a poetický duch
jeho zabral se do dalšího blouznění: „O
přírodo!" tak rozjímá, „ty tvárkyně vši
krásy! jak štědře obdařila jsi toto milost-
né stvoření! He! jak graciálně spouští
okov do studny, a jak slušně jej opět
vytahuje nahoru polhizeje při tom do
bráčekým okem na nerozumné voly péči
její svěšené. — O Petronilo, Petronilo!
tvou lásku musím získati — ty musíš
býti...."

„Kam pak zas troubiš, kluku!" vytrhl
jej náhle hlas z blahého snění, a on o-
brátiv se, spatřil otce.

Kdo byl náš hrdina Florián?

Florián byl syn Emanuela Krucilná-
ta bohatého to sedláka ve vsi Močálo-
vě. On byl mládence osmnáctiletý, při-
jemného zevnějšku i vědomostní obe-
hacený, neboť byl s prospěchem odbyl
třetí latinskou, načež ukončil svá studia

maje se zcela oddati stavu rolnickému. Ačkoli byl čtyři roky pobyl v hlavním městě, zůstalo přece srdce jeho čisté, prosté vši vášně a náruživosti. Avšak kdož odolá osudu mocnému? Netušilťe Florián, že návratem v rodinný dům očekává zkáza jeho posavadní tichý život. Onť nevěděl, že v zeleném oku pihovaté Petronily, mílek ukrytější, by zhoubnou střelou srdce Floriána — na vždy poranil!

Bylo to jednou odpoledne. Florián hově si ve stínu plané hrušky a jsa zabrán v myšlenky nepozoroval, že se byla Petronila majje nůši na zádech, za strom přiloudila a jeho blouznivé vzezření pozorovala. —

Nyní vystoupila, milostně se zafektaje: „Hihihí! O čem pak tu pan Florián přemýšlí?“ Florián vzhopil se pln úžasu i radostného překvapení, i rozepjav náručí chtěl ji obejmouti, poznav však, že ruce jeho nestačejí, by jí i s nůši v náručí sevřítí mohl, nechal je opět sklonouti a pohledna na ní roztouženým, blouznivým svým okem, vzdychl hlasitě: „Ach Petronilko — o anděli! jaká šťastná náhoda přivedla tě v tato místa?“

„Hihihí! jahoda? Jaká pak jahoda? Vždyť já nejdu, pane Florián na jahody, ale na trávu! Hihihí!“ Slušno podotknouti, že Petronila byla hodně přilouplá.

„O!“ povzdychl Florián, „jak spanilá jest při vši své prostotě! O, Nilko! Petronilko!“ pravil k ní hlasitě, „shod čerstva nůši a posadť se do chládka vedle mne, vždyť ti mám tak mnoho co pověditi!“

„Hihihí! Pan Florián nanechce něco

pověditi? a co pak to bude? hihí!“ začlechala se Petronilka a shodivši nůši se zad posadila se vedle Floriána.

„Ach Petronilo!“ vzdychl Florián; „já tě nevýslovně miluji!“

„Hihí! Co pak jest to miluji? Hihí!“

„Ty to nevíš? To znamená, že tě mám přenáramně rád!“

„Aha! hihí! — Voni že mně mají tak moc rád? Ale jdou, voni mne bulíkují.“

„A ty se mne můžeš takto tázat? Ó kdybys věděla, kterak duch můj toliko jen k tobě zalétá...“

„I jdou, voni vypálenej! co pak jejich duch také lítá? hihihí!“

„Jest to pravda, dráho, co stojí v těch hřebených nůšičkách, že bude v hrušku smádit pánem?“
„A božty? — pane koutě, se bys z toho teď už měřil.“

Florián nedaje se vytrhnutí pokračoval dále: „Kterak jen stále na tě myslím, o tobě sním, tebe básní opěvám! O věz, že Muza duchem nevšedním mne obdařila!“

„Ale, pane Florián, kdo pak je to ta Muza? nejspíše nějaká slečinka z Prahy, vědí? Hihihí!“

„O, nikoli, vrou-

cně milovaná Petronilo. Muza jest bohyň básníků čili poetů; ona povznáší mysl každého poety do říše kouzelné a on pak vše co tam spatřil a vyštoual, velekrásnými slovy na papír napíše! Jako příkladně já! — O, já vim dráhně rýmů na vznešené jméno Petronilo! Ku příkladu: pobříslo — petrolino — kovadlino atd. — Snad mně rozamiš, dráho Petronilko!“

„Já tomu sice ani dost málo nerozumím, hihí, ale zdá se mi to býti tuze krásné, hihihí!“

„Poslyš, Petronilo má, máš-li mne jenom polovic tak ráda jako já tebe, světice má, tož rei! o zjev mi to! — a já se ti zapřísahám, že žádná jiná na tom

širém světě nebude mou kromě tebe! — O mluv, panno ušlechtilá!" I obejmul jí horoucně.

Petronila se mu chtěla stydlivě vyvinouti, nechala toho však a pravila upejpavě: „O já jich mám taky ráda, hihí; ale vono to nesmí bejt; já jsem jen chudá děvečka a voni, hihí! — hihihí! voni jsou pan Florian!"

„O může to být! musí to být!" zvolal Florian. „a zde sedě přísahám ti, že žádná jiná kromě tebe nebude mou. — Toto první políbení nechť potvrdí přísahu...."

I chtěl právě přitisknouti své rty na pysky Petronily, an tu ucítí něco těžkého na hlavu svou padnouti a v uchu jeho zavzněl hlas: „Ha, lenochu mizerná! Tak tedy plníš vůli mou? A což ty, zrzavý lenochu, místo práce zde dřepíš a posloucháš jeho tlachání! Klid se po své práci a zítra táhneš sirky. A ty Floriáne, jdi domů, já si s tebou promluvíím."

Florian nebyl však tak hloupý, jak otec se domníval; on věděl, kolik ubodilo a nečekaje, až tatík důtklivý monolog ukončí, vzechl se rychle a přechal do háje, zaslechna jen ještě hlas rozhněvaného otce: „Počkej, už přijdeš domů, však já ti jich nabaněm!"

Florian však již zmizel v háji.

Nastal večer. Slunce zapadlo, zanikl i červánek a soumrak šedým svým závojem počal zahalovati krajinu.

Z okna svého statku vyložen, dýmku dřevěnou v ústech — a ruce založené hledí starý Krucihnat zamračen na dvůr. Vztek posud víří v útrobách jeho. na čele rozhostil se škaredý mrak a on zatínaje zuby do troubele žádostivě vyhlíží, zda Florian již se vrací. Ale Florian nešel.

Přišla noc. Byla to pro Krucihnata noc plná hrázy. Hodiny evakaly a jedenáctkrát po sobě zahrkly. Pan Krucihnat posud nespal. Nemohl usnouti, vlasy se mu ježily, pot stál ve volkých

krápějích na jeho čele, i zmocnila se ho lítost nad krutým nakládáním se synem jediným, tvrdá kůra obalující srdce jeho počala se již — již trhatí, an tu pojednou usnul.

Blížilo se jitro. Hodiny zarachotily čtyřikrát, kohoout zakokrhla a Krucihnat se probudil.

Zároveň s ním probudila se i lítost. Ptal se čeládky, vrátil-li se Florian? Nebylo ho tu. Vyšel na pole až k samému háji, vořal, hledal, zapřisahal, nic platno. Floriána zde nebylo! Obešel celou vesnici; ve všech staveních se poptával — nadarmo. Krucihnat div nezoutal. Přijda domů tloukl se do čela, rval si vlasy s hlavy a lítostí div se nezbláznil. Na to zavola Petronilu, zaplatil jí mzdu a vytloukl ji z baráku.

Přešel den, přešel i druhý, uběhly týdny, měsíce — Florian se nevracel.

Krucihnata oko vyhaslo, tváře zbledly, vlasy se mu ježily — a zuby drkotaly, nos zmodral a ret zašpičatěl; tak kráčival s hlavou smutně skloněnou hledaje Floriána. Florian však zmizel a úplně zanikl.

Dlouhý čas mluvilo se o podivném a náhlém zmizení jeho; konečně se naň úplně zapomnělo.... Inu tak to už někdy bývá!

II.

Pět roků uplynulo od této události. Podívejme se na chvíli do Ameriky a sice přijde-li se tam hned na levo do obroměho města New Yorku. V jedné z hlavních ulic obrátí na se pozornost naši vysoký šestipatrový dům s ohromnou firmou, na nížto zlatými slovy jest psáno: „Frank Wotipkenson". Před touto budovou jakož i na postranním jeho nádvoří množství pisarů a dělníků, což jest důkazem, že dům ten patří bohatému velkokapci.

Avšak kdo jest majitel tohoto bohatství? kdo jest velitel těchto lidí? kdo medle jest Frank Wotipkenson? — Bohužel, v smutnou přicházíme chvíli. Ille, tyto

čtyři černě oděné pány, přicházející po schodech s třetího patra, kdož jsou oni? Jest to Ivan Čuchovič Heřmánkov, rozzený Rus, nejvýtečnější to lékař toho času a majetník patentu na vyrábění pilulek proti couravému psotníku. Druhý jest Giacomo Osolsobie, Vlach, včhlasyň právník. Ostatní dva jsou majorové rozličných měst. Přicházejí přímo od pana Wotipkersona, jako vykonavatelé jeho poslední vůle.

A opět jest slyšeti kvapný běh po schodech — a domácí služka vází do pisárny oznamující, že se má pan Klaus Iselbein (t. č. první účetní hořejší firmy) bez prodlení odebrati ku svému principálu, Iselbein běží.

Ve velké bohaté dekorované komnatě třetího poschodí leží na smrtelném loži americký velkokupec pan Frank Wotipkerson; u hlavy postele stojí smrt, hledíc na malý zdrobek životní jeho svíce, kteráž toliko pro ní viditelná na stole domrkává. Klaus vstoupí. Umírající pokyne slabě rukou, by se posadil. — Klaus si sedne.

„Pane Klaus Iselbein,“ promluvil kupec hlasem mdlým, „nechal jsem vás zavolati za příčinou jisté záležitosti. Jest to poslední mé přání a jediná žádost, spočívající na tajemství, jež vám sděliti chci.“ Oddychne si; Iselbein otvírá oči a nefiká nic.

„Čtyry roky již tomu, co jste přišel otrhán a hladov z daleké své německé vlasti, jak jste sám pravil — a což i dle jména vašeho za pravdu mám.“ — Iselbein se zachvěl a přejel si po čele rukou. „Čtyry roky již tomu, co jsem vás přijal do domu svého a věru, že jsem toho posud nelitoval. Avšak — vy se chvějete? Co jest vám?“

Iselbein náhle se vzehopil, po ruku umírajícího a přitiskna ji ke rtům, zvolal zoufalým, srdce rozrývajícím hlasem:

„Odpusťte, drahý dobrodinče můj! Ach možno-li vám, byste mi odpustil! Já vás klamal a tudy jsem se stal důvěry vaší nehodným; neb vězte, nejsemť já Němec a mé jméno jest nepravé a toliko ctižádost m á p řivedla mne k tomu za Němce se vydávati. Takto jsem doufal jakožto německý krajan získati si větší vážnosti a přizně, jakž to

„Ale Pavle, proč mlčíte kumpři dřevě raději zde v knihně?“
„Proč? Proč to tu moue pohodlně dočítat Paul de Kocka, a kterým by jsme doma tuší.“

v Čechách jest obyčejem! Jsem — o slyšete a neztrácejte mne! — Jsem rodilý Čech, jediný syn bohatého sedláka Emanuela Krucihnáta ze vsi Močálova a jméno mé jest Florián Krucihnat.“ I sklesl citem přemožen na koberec.

„Kr—Kru—Krucihnat!“ zasténal umírající, vzehopil se na loži s takou prudkostí, že smrt na tři kroky od postele odskočila. „Ó matičko celenská,“ zvolal, „popřej mi síly v tomto okamženi! — Mladíku,“ obrátil se k Floriánovi a

popadna jej za hlavu, zlíbal ho. „Příteli, vy jste přišel tajemství mému vstříc — neb vězte — též i já jsem rozený Čech. Býval jsem ponocným v Močálově a jmenují se František Votýpka.“ Florián počal dřevěnět. „O slyš dále, příteli můj! Patnácte let tomu, co jsem opustil rodiště puzen bídou a nouzí, zanechav jediné pětileté dítě, dceru mou pod ochranou sousedky mé—Klotildy Sifiškové.“ Florián zdřevěněl docela. „Tehdáž četl jsem v „Denničku“, jak dobře se mají lidé v Americe, i umínil jsem si stůj co stůj, štěstí své zde hledat. S penězi strženými za chalupu, vystačil jsem sotva do Hamburku a tu pak chtěje se přes moře dostat, musel jsem pomáhat veslovati a jiné práce na plachetníku vykonávati. Avšak síla má nestačí, bych vše mohl vyprávěti; pravím toliko, že mi štěstí přálo, a že za několik let jsem nashromáždil své nynější jmění. Co se stalo s dítětem mým, nevěděl jsem, any mi okolnosti nedovolovaly do Čech psáti.“

Florián vyrvav se pracně ze svého zdřevěnění zvolal hlasem prudkým: „O recete, jak se jmenovala vaše dcera?“

„Petronila!“ vyrazil ze sebe umírající hlasem namáhavým a sklesl zemden zpět na lože.

„Pe — Petronila!“ vzkřikl Florián a zůstal pětáčtyřicet minut bez sebe. — Vzpatmatovav se opět zvolal: „O povídejte, kterak vypadala. Měla zrzavé vlásky, zelené oči, není-li pravda? Červené pihovaté tváře, velké zuby, pravda-li? Krátký krk, malé, zavalité tělo? Recete, že jest to pravda?“

„Ano—ano!“ zaúpěl umírající. „což pak jsi ji znal, synu přítele mého?“

„Ó zdali jsem ji znal!“ rozbouřil se Florián v divém zoufání, „zdali jsem ji znal! O slyšte mne, otče mé Petronilky! Ona spanilá, rozvíjející květinka to byla, ona jediná touha srdce mého, pro kterouž jsem opustil vlast svou a odebral se v tuto dálnou krajinu. — O

slyšete!“ tu počal vypravovati příhody své nám již známé.

Starý Votýpka vyvaloval své již zhasínající oči a když Florián dokončil, tu sepna ruce zvolal: „Pane na nebi! Jak podivné jsou cesty tvé!“ Však již již počínala svíce života dohořívati a smrt přistoupie k posteli vztáhla kostnatou ruku svou.

Tu pospíšil si Votýpka a zvolal posledním namožením síly: „Floriáne! synu můj! vrať se do Čech. vyhledej Petr. onilku, vezmi ji. a že. nu. zde máš mé po. po. žeknání. pro te. be a. pro ni! S bo. hem! Po. zdra. vuj. Eman. Kru. ci. ci. hnáta....“

Poslední slovo vylitlo zároveň s posledním škytnutím. svíce života zhasla, smrt smáčkla mu kostnatou svou rukou hrdlo a Votýpka natáhnuv se, přestal dýchat. Bylo po něm.....

III.

Opětně minul rok. V Praze na vaječném trhu panuje živý ryk, paničky a kuchařky procházejí řadami hokyň, vybírajíce a smlouvajíce s babami, čímž nemalý povyk vzniká. Hned u kraje blíže Můstku sedí obstárlá žena, mající nůži s vejci před sebou a svolává ječivým hlasem kupovačky. Jest to Klotylda Sifišková podruhně z Močálova a někdejší sousedka Františka Votýpky.

Mladá dáma přiblížila se k naší Klotyldě a kupuje od ní vejce. Mezi řečí hledí Sifišková s rostoucím podivením na kupovačku, až konečně, nemohouc se udržeti, vyrazí ze sebe: „Ach, božičku! Snad se nemýlím, Petronilo, holka drahá! Kde pak jsi se tady vzala! A jsi ty to skutečně?“—Ženština se zapýří a ohlíží se kolem, zdali to nikdo neslyšel, načež pohlédnouc zrakem zdrcujícím na Klotyldu, praví: „Hm, jo vidět, kmotra, že pficházíte ze vsi a protože spůsoby městské neznáte. Vězte tedy, zle v městě jmenují mne slečna Nilli a jsem hospodyně u starého vdovce, pana rady barona z Křemole! S

bohem!" A ani se neohlédnuvší, kráčí pyšně dále od trhu.

Stará Klotylda probírá se z podivení a bručí pro sebe: „Hleďme,hleďme, kterak se ta zába změnila. A jak že jí říkájí? Slečna Nilli? Já znám chvála bohu hezkých pár svatých, ale o svaté Nilli—o té nevíma. Nu nechme ji, st. dí se za své jméno. Však se k tobě nebudu více hlásit, ty pyšná kruto!" I vedla ještě dále svůj monolog, svolávajíc při tom kupovačky.

Jsou čtyry hodiny odpoledne. Pan baron z Krsmoste, as sedmdesátiletý mužík, s bílou hlavou, červeným voussem a modrými brýlemi na očích, prochází se po pokoji a vede následující samomluvu: „Mám se oženit, nemám se oženit? Hm, nevím věru co je činiti. Dvacet let kráčím již po tomto světě osamělý bez přátel. Leta ubíhají a v brzku snad již klesnu v tmavý hrob—neoželen — neoplakán. Umru bez

potomků a slavné jméno „z Krsmoste" zmizí s povrchu země. Hm, hm, myslím, že mi naše Nilli vlezla do hlavy i do srdce. Již po nějakou dobu stále na ni myslím, v noci nemohu ani spát, kdežto dřívě jsem chrupal jako dudek; avšak—co je pravda, to je pravda! Ctnostná je! Sáhnout na ni člověk nesmí, to to! — to by byl oheň na střeše. Nu co škodí! Nilli jest hezké, šsvárné děvče, šest roků již mne věrně slouží, a když si pomyslím, kterak se za několik těch let zdokonalila jak na těle tak na

duchu, toť pravý zázrak. Ujednáno tedy: bude-li mne chtít—ožením se. A už punktum!"

Pán z Krsmoste oblékl kabát, vzal klobouk a hůl, vyšel na procházku, by na tak důležitý krok náležitě se připravil.

Slečna Nilli jest sama v kuchyni a strouhá jablka na taženou „štrudl", kterouž k večeři připravuje.

Popatíme přec na naši Petronilu. To již není ta umouněná otrhaná děvečka na statku Emanuela Krcelnáta. Zatých

šesti roků vyrostla víc jak o stěvie, postava její stala se svižnou a obratnou, vlasy častým mazáním voňavek zčernaly oči častým pohlížením do zrcadla zmodraly, u o s začastým zaš se taháním dostal obyčejnou způsoblost a formu, tváře poněkud zbledly, pihy zašly, rty staly se hladkými. A což ta nožka v té sněhobílé punčošce sevřená v malý úzký střeviček.

Mezi baletkami!... A milostek jesté Arthura? — „Bože, mu smu johtë nějaký tyžim—včera mi dal brléantový brucelet!"

Ano, ze spráste Petronily stala se spanilá slečna Nilly.

Bilo šest hodin. Pan rada se byl vrátil z procházky a nechal si oI slůžky zavolat slečnu Nilli. Slečna přišla.

„Co ráčí milostpán poroučet?" ozvala se po krátkém mlčení, ač příčinu zavolání tušila a i příštímú jednání velmi povděčna byla.

„Hm, hm." odkašlal si pan rada, nevěda jak začít. Podívej se na mne, Nillinko, ale nesměj se mi! Zdaliž pak bych se mohl oženiti? Co myslíš? Mo-

hlo by se ještě některá ženské srdéčko ke mně nakloniti? Ku příkladu: zdali pak by's ty mne mohla milovati. Pověz pravdu! Ty se usmíváš? Nu, což by to bylo něco těžkého?"

„Aha, už jsme v tom," pomyslíla si Nilli a pravila hlasitě: „Milostpán ráčí se mnou dnes žertovati."

„E milostpán a pořád jen milostpán. To jméno začíná se mi již oškliviti. Nilinko, ty mne musíš jinak jmenovati! Tedy slyš! jestli budeš chtit, neb to záleží na tobě, tak mne můžeš budoucně jmenovati, jak? mužíčku, staroušku, foťrlínku, jak ti bude libo. No, bude to tak dobře, co myslíš?"

„Ach jak bych si mohla já prostá, chudá dívka na takové štěstí pomyslíti," pravila slečna Nilli hlasem skromným a sklopila stydlivě oči k zemi.

V t m vejde služka a oznamuje, že jakýsi pán si přeje s milostpánem mluvíti. —

„Ten přichází zpropadeně v nečas!" zahučí pan rada, „nechť vejde. Ty pak, Nilli," obrátil se opět k této, „můžeš — než pána toho odbudu — si to zatím rozmyslíti."

Slečna Nilli odejde.

Sotva že se dvěte za ní zavřely vejde drahými mladý muž v obleku cestovním a slušně se ukloniv pravil příjemným hlasem.

„Mám tu čest mluvíti s panem radou z Krsmole?"

„Ano pane, ten jsem recete, čeho si přejete?"

„Vašnosti, račte odpustit, že jsem se osmělil v době snad nepříležitě Vašnost obtěžovati. Nejsemť sice cizinec, avšak pobyv několik roků ve světě vrátil jsem se opět do Čech a zaměřil přímo do Prahy, hodlaje nějaký čas zde prodlíti, uhostil jsem se as před hodinou v tomto domě — v prvním patře a tu jsem se dozvěděl, že nade mnou bydlí vážený a zkušený muž pan rada z Krsmole. Nemohla odolati pudu svému, spěchal jsem

bych Vašnosti svou nejhlubší poklonou složil."

I uklonil se až k zemi.

Pan rada se též dvorně uklonil a mna si ruce, pravil rozpažitě:

„Přítomnost vaše, milý pane, činí mně veliké potěšení a kdybych nebyl právě zaneprázdněn jistou důležitou věcí — snad mne rozumíte, pane! Avšak doufám, že se spolu seznámíme. A pravil jste, že jste ve světě pobyl. O toť výborné! Též i já dlouhý čas cestoval; toť si budeme moci o lodačems vzájemně vyprávěti, těším se již na to. Škoda, že důležitá ona věc nedovoluje mne hned v tomto okamžení — avšak ani nevím, jak mám pána jmenovati? Prosim vaše jméno?"

V tom otevřely se dvěte a slečna Nilli vešla. Uklonivši se slušně před cizincem vyřizovala eosí tajně panu radovi.

Mladý muž upřel své pronikavé oko na tuto stepilou postavu a pojat jakousi milou upomínkou, zvolal nemoha se děle přemoci, hlasem se chvějícím: „Je-li pak to možné! Sním li či bdím? O jakým kouzlem, jakým zázrakem spatřuji tohoto anděla z říše nebes v této pozemské světnici?"

„Petronilo — milenko má!" A zapominaje na vše vůkol sebe pustil klobouk z ruky a rozptálna nárači učinil krok ku předu. O běda, nešťastný blouznově! Tys vyvedl pěkou koněnu!

Pauna Nilli se obrátí, pohně hrde hlavou a praví: „Tuším, že se pán mylí! Nemám věru tu čest pána znáti. Také nejmenuji se Petronila! Fi, jaké to ošklivé jméno!" a ušklibnouc se opovržlivě odejde pyšným krokem.

Pan rada hledí na to otevřenými ústy.

Florián — neb on to byl — svěsí ruce a zůstane leknutím hodnou chvíli jako omráčen. Konečně se vzpomatuje, bací se pěstí do hlavy, až se mu v očích zájiskří a zvolá: „Oh what a fool I am!"

Myslím, že jsem v Močálově a jsem zatím v Praze." I vjede rukou do nakažených vlasů a učíní v nich náramnou spoustu; popadne cílindr, vyrazí jedním skokem ze dveří, druhým octne se v průjezdě a třetím — na ulici.

Kdo šel téhož dne o sedmé hodině v městském parku, mohl viděti člověka s zsinanou tváří, jenž máje smačkaný cílindr pod paží, v pravici kus pergamentuav druhé ruce olůvko, jak běží dvakrát po sobě od „Národního divadla" až na Smíchov a zase na zpět, načež více letí než běží na „koňský trh" a u „zlaté husy" zmizí. A kdo to byl? — Florián Kruclihnát.

Druhý den po této podivné katastrofě — a sice v neděli — spatřujeme slečnu Nilli opět v kuchyni, zabývající se přípravami k obědu. Otevrou se dveře a posluha vejda doručí jí psaní. Slečna Nilli dá mu dva šestáky od cesty a on opět zmizí. Ona hledí s udivením na obálku, na níž krásným rukopisem bylo nadepsáno: „Slečně Nilli Wotipkensonové." Slečna rukou chvějící otevře list a čte následovně:

„Srdce moje, vyvolená vtomto světě jediná má krásno!!

Včera po šestém letě uzřel jsem náhodou opětně andělskou Tvoji tvář a tu nemoha se samou touhou zdržeti, nazval jsem tě „Petronilo"—Odpusť, prosím, pakli jsem Tě sprostým tímto slovem urazil a přilni opět ku prahnoucímu srdci mému. — Co toto píšu nabíjí můj černý sluha bambítka, kteráž životu mému, pak i za hodinu příznivé odpovědi neobdržím, na dobro konce učíní. S Bohem

Florián Kruclihnát,

Tvůj věrný amant.

Dočetla a psaní jí vypadlo z třesoucí se ruky. „Svatý bože!" zvolala hlasem zoufalým, „mé tušení mne tedy neklamalo! On to byl a já jej tak hrdě odbyla. Ach co mám činiti? On mne posud tak vroucně miluje! O rychle, čas miji! On se zastřelí! Ach kdož mi poradí, co mám činiti? Ale kdož jiný než pan rada nač by byl medle radou?" I popadnuvši list běží k panu radovi.

Pan baron z Krsmole byl právě posnídal i četl v kalendáři, ana tu slečna Nilli vrazí do pokoje, před ním klesne a podávajíc mu list zvolá: „O ráciž mi, milostpán vytrhnout z této uchvacující tísně a radou svou mi přispěti!"

Pan z Krsmole hledí pln podivení brzy na ní brzy na list, načež se dá do čtení. Mezi čtením se usmívaje praví: „Oho toť tuším můj sok!" Čte dál—na jednou se zarazí a upustí překvapením dopis z ruky. „Toť podivné, přepodivné," zabručí, bylo by to možné?"

Na to praví k slečně Nilli, kteráž

se byla opět listu zmocnila: „Hm, uvidíme co se dá v tě věci dělat. Nyní se na okamžik vzdal, Nilli, já musím s pisatelem, pro něhož si hned pošlu, o samotě pohovořiti. Až bude třeba, zavolám tě."

Slečna Nilli rozčileně odejde.

Pan rada chodí po pokoji, přemýšlí a kroutí chvílemi hlavou.

Florián vejde a ukloniv se praví hlasem se chvějícím: „Vašnost ráciž mne míti omluvena pro věřejší mé chování, an jsem tak podivným způsobem, vlastně nespůsobem se odstranil. Nenadál jsem se, že mne zde očekává rána, kteráž život můj na vždy zničila."

Pan rada hledě neodvratně na Flo-

O čtení a listech. Proč by se ti klášterníci, taký jednou nezamysleli!

riána pravi po chvíli: „Ba máte pravdu, pane. Tak náhle jste zmizel, že jste ani sebe nepředstavil. Však co škodí, to můžete dnes vynahraditi. Nuže, pane, vaše jméno?“

„Florián Krucihnáta.“

„A jste syn?“

„Emanuela Krucihnáta, sedláka v Močálově.“

„Emana—ano—Eman se se jmenoval!“ rozkřikl se náhle pan rada a rozejpav náručí zvolal: „Ó pojď na mé tlukoucí srdce, bratrovče můj! O neváhej a nehleď na mne okem nedůvěřivým! Slyš! Já jsem Metoděj Krucihnáta baron z Krsmole, vlastní bratr Emanu Krucihnáta a tadyž strýc tvůj!“

Floriánovi se zatočí hlava, i padne, nevěda ani jak, strýci do náručí.

Dlužno připomenouti, že Metoděj Krucihnáta již v útlém mládí do ciziny přišel, drahně let po světě cestoval, načež navrátil se místo tajného rady zastával. Vláda konečně uznávajíc nesmírné jeho zásluhy, které si při zařizování veteránských spolků získal, povýšila jej do stavu baronského s titulem „z Krsmole“

Vratmež se však k poslednímu výstupu. Strýc vyvinuv se mladému Amerikánu z náručí pokračoval hlasem vážným: „Musím ti též, bratrovče, sdělit, že mívám již snad v přáctích dnech se oženiti a sice bůfu si onoho anděla, jehož si se včera tak ulekl.“

Florián byl zničen. „A myslíte to, pane strýče, do opravdy?“ tázal se po chvíli.

„Bude-li mne chtít, proč ne? Opravdu,“ pravil pan rada táje úsměv. „Však jest čas, abych ji zavolał a tebe jako mého bratrovce jí představil.“ A vezma zvonek ze stolku zazvonil.

Po malé chvíli otevrou se dvéře, slečna Nilly vstoupí a— „Floriánku!“ zvolá spatřivši jej a letí k němu. „Petro—Nilli“ zvolá Florián a již ji letí v náručí. Neradím rozhodně nikomu, aby je

chtěl roztrhovati. O, jaké to radostné shledání!

Strýc se usmívá a utírá si slzu z oka, načež praví: „Aj, hle, vida, vida! Tuším že se znáte? Avšak, Nilli, to přece nevíš, že jest pán ten můj bratrovec?“

Nilli se vyvine Floriánu z náručí a táže se ho zrakem, je-li tomu tak.

„Ano, ano, Nilli moje, pan rada jest vskutku můj strýc.“

„A nyní, Nilli, slyš!“ praví dále pán z Krsmole a vezma Floriána za ruku, postaví jej vedle sebe. „Zde vidíš před sebou dva Krucihnáty, mladého a starého. Pověz, kterého si raději vezmeš. Máš na vůli!“

Nilli sklopí oči a praví rozpačité: „Ač otázka tato do velké nesnáze mne přivádí a až i oddanost i vděčnost má k panu radovi jest nesmírná, tož přece srdce mé praví, že mohu býti šťastna, jen po boku mého Floriána!“ I polibivši panu radovi ruku, obejmula Floriána.

„Tu to máme! Vždyť jsem to věděl!“ zvolal pan rada a nutil se k mračení. „Nu tedy, když jinak nechceš, tak si vezmi mladého Krucihnáta a já vám tuhle dávám moje požehnání.“

Snoubenci padli sobě opět do náručí a zůstali tak drahnou dobu, což ani určití se nedá. Strýc slzel

IV.

V Močálově jest dnes veselo. Veteráni bouchají z hmoždíků, krávy příjemně bučí, pastýř troubí „Hail Columbia“ a starý Krucihnáta radostí pláče, tak že podlaha jest slzami jako by ji umyl. — Mladý Krucihnáta hází americké „pěťáky“ mezi lid. — Pan rada provolává mladým novomanželům hřimavé „Na zdar!“ nu a co to vše znamená! Inu jest veselka mladého Amerikána Floriána Krucihnáta s milionářkou Nilly W dipkensovou. — Konečně nutno ještě připomenouti, že starého Krucihnáta šedivá hlava ze samé radosti opět zčernala, tváře ztloustly, k čemuž stará Šifíščová podotýká: „Inu, tak to už někdy bývá!“

VYPRAVOVÁNÍ OSMAČTYŘICÁTNÍKA.

Stapeal Stanislav Jeseňský.

MALÉM postranním hostinci pana Bláhy na Starém městě scházvalo se vždy na večer několik studujících z vysokých škol pražských, kdež při dobrém ležáku se rozličným způsobem bavili, jednou politikou, jednou literaturou, jindy zase veselým vypravováním, po druhé opět rozmanitými historkami z uplynulých let. A tak i dnes slíbeno měli velezajímavé vypravování starým osmačtyřicátníkem, panem Soukupem. Pan Soukup byl živ nyní ze skrovného výslužného, jež se mu dostávalo od státu za jeho dlouhé služby, co vrehňho dohlížitele při státním vězení. Byt jeho nalezl se v prvním poschodí téhož domu, v němž hostinec pana Bláhy se nacházel. Čekání studentů nebylo marné, což sami byli dobře věděli, neboť dané slovo p. Soukupem nikdy nebylo rušeno. I dnes dostavil se p. Soukup do kruhu svých dětí, jak v obyčejí měl jim říkati. Jakmile vkročil do vniř, všichni z netivosti k starému vlastenci povstali a společným pozdravem: Buď nám vítán, starý Čechu, do svého středu jej přijali.

„Drazí přátelé, nežli počnu, musím posílniti se výtečným nektarem, neboť ku svému vypravování potřebuji nejen duševních ale i tělesných sil.“ Po slovech těch notně přihnul si ze sklenice, kteráž ihned svého obsahu zbavena byla. Tento první výkon starého hrdiny nezůstal bez následování se strany studentů. Ti majíce v čele dobrého vojevůdce, na vlas jej napodobili, tak že hostinský nechtěje hosty své, spíše však svěřence nechat při prázdných, byl nucen nalíti na novo jinak — vzal to od repetice. Studenti všichni pozorně obrázení byli k starému vypravovateli, ožrkávajíce začátek zajímavého drama. Starý Soukup uhladil si nyní dlouhý ředivý vtěš. A jel pravice po holé již hlavě a kořm se rozlákem

zkoumavým se rozhledl, jako by z obličejů přítomných vyčítati chtěl jejich myšlenky.

„Ano, přátelé,“ počal ctihodný stařec potřásaje hlavou, „již mnoho a mnoho uplynulo času od doby té, o které vám chci vypravovati, již snad nikdo z těch několika, kteří ještě žijí, nebude pamatovati (pozn. spis.: mollus acc. qu. gen.) na ty řeči, zvláště žofinskou, na ty odvážlivé činy studentů na ty slavné průvody rozličných korporací a vůbec na vše to, co dělo se v roce čtyřicátém osmém.“

Ano, tenkrát byl jsem ještě mladíkem jednadvacetilým, plným jareho ohně, nie tak snadno neodstrašilo mne od toho, co jsem si byl předsevzal vykonati; byl jsem pevným ve svých zásadách, spolehlivým ve skutečích. A to nejen já byl jsem tenkrát pro vše nadšen, nýbrž i moji kollegové byli pravými muži, statečnými ochranci své vlasti, drabě Čechie. O doby, doby, kam jste uplynuly, kam jste zašly! Vše dal bych za to, kdybych aspoň jeden den, jeden večer mohl prodlti v kruhu svých sou-druhů z doby červnové tak jako dnes mezi vámi. Jen ten pohled na ty řady, na ty šiky nadšeného mladého lidu, činil člověka blaženým a což téprve když s bodáky v ruce objevili jsme se na barikádě, hledíce odhodlaně vstříc nastávající bitvě, kterouž zvěstoval lehký zadumčivý krok přicházejícího vojska. Zajisté že i těm ubohým vojákům nechtělo se v době té, kdy prapor svobody počal rozprostírati se nad celým Rakouskem, počal veselé si pohrávati s větříkem od Francie přicházejícím, s nímž zdálo se, jako by se na vzájem objímal a vše, co v předešlých dnech bylo se událo jim zvěstoval, nechtělo se těm nově sebraným synům téže vlasti nastavití zbraně proti nám a namířiti na prsa bratrů svých, v nichž mladistvá srdce nadšeně pro vlast,

pro svobodu bila. Já vím, že mnohému tomu vojáku na mysl přišlo svou zbraň spíše naproti těm otrokářům obrátiti a jim učiniti to, co od nich usouzeno bylo nám. Ale mysl jejích nebyla ještě tak prochnuta svobodou jako naše, oni nebyli s to pojednou vybaviti se z okovů despotismu rakouského, neboť vychováni byli v duchu otrockém, v rukou Bachových — jim bylo hlavním zákonem neomezené poslouchání rozkazů vyšších.

Ano, tenkrát prsa naše vlnila se odhodlaností, tenkrát pravice, které doposud spíše peru a knize uvykly byly, pevně třímaly britké meče. Ach, jak blaženým jsem, drazí přátelé, když vzpomenu si na doby ty, kdy před očíma zjevil se mi statná postava mého přítele z mladosti. S ním při přednáškách v jedné lavici jsme sedali, s ním z jedné knihy jsme se učili a s ním i na téže barikádě bojovali; vůbec Jaroslav Hallon a Ferdinand Soukup byli nejlepšími přáteli, byli sobě více než vlastní bratři. O tomto svém příteli chci vám vypravovati a odhaliti roačku, kteráž doposud zahalovala slavné činy toho šlechtického a odhodlaného vlastence. Myslím, páni studiosové, že nemáte dnes na spěch, neboť svátek ztřešňá muže nahraditi vše to, co dnes zameškáte; ostatně já to znám, že studenti nemají nikdy do útěku s učením. Pročez počnu s vypravováním hned od počátku. Jaroslav Hallon rozen byl od Strakonice, z rodičů venkovských. Poněvadž otec jeho byl chud, ujal se jej pan farář z blízkého městečka, neboť přesvědčen byl o jeho remalém nadání a dal jej na studii do Prahy. Ač velmi přibný byt jemu byl vyhledán, přec v brzku počal v sobě cítiti ducha svobodomyšlného, který nedá poutati se okovy otrockými. Láska ku čtení rozmožovala jeho vědy a působila na mladého ducha okouzlujícím způsobem. Spisy Sabínovy, Havlíčkovy, Sladkovského znal téměř z paměti. Tím stávalo se, že často přicházela na něho stížnosti panu faráři stran jeho smýšlení, začež četných důtek se mu dostávalo.

Již v té době byli jsme si věrnými soudruhy a nerozpakovali jsme se jeden k vůli druhému největších obětí přiněsti. Já uznával jeho nadládu, já cítil, že úzev k němu přikován jsem a také nikdy nepokoušel jsem se pojtěk těch přetrhnouti. Nebyl jsem snad nesamostatnkem, jak by se někdo domýšlel — ne — já byl jsem učitelem velikého ducha.

V brzku, poněvadž posavadní byt počal se mu zdáti žalářem, hleděl vynajíti si svobodnějšího, v němž by nikdo práva neměl klásti mezi v jeho počtůnání: chtěl být nezávislým.

To však ale tak smalno nešlo, neboť s veškerymi potřebami odkázán byl na pana faráře, který jenom k vůli tomu jej podporoval, že domýšlel se, až odbude studia gymnasiální, na kněžství se obrátí, v čemž však ubožák staroch velice se klamal, neboť mysl jakou již tenkrát Jaroslav choval, byla u porovnání se stavem kněžským jako zákony katolicismu a rozum zdravého člověka. A tu nebylo divu, že největších antipathí choval ku stavu, k jakémuž stále připravován byl. Poněvadž ale věděl, že nejménš jeho vyjádření u věci té, přivedlo by jej do sporu s jeho podporovatelem, což za následek by mělo odepření všech dalších pomůček k studiu, udržoval se stále v mezích, v stálém sebezapřání. Však ani to nemělo trvati děle, i tu měla nastati změna.

Byli jsme již v sedmé latinské, když došla Jaroslava zpráva, by se dostavil na pohřeb svých rodičů. To se neptejte, přátelé, jak účinkovala na něho tato zvěst, neboť neměl na světě nikoho vyjma těch, jež nadě vše miloval a jim jednou štědrě odplatiti chtěl vše, co pro něj byli učinili. Však nešťosná smrt ve způsobu nešťovic dostavila se do chudé, ale spokojené rodiny a v brzku unesla životy jich v podzemní říši. Tenkrát poprvé slyšel jsem od něho slova nářku: „Což jen nešťosti a zármutek jest mým odkazem? Drazí rodiče, již nebudu s to vám se odměniti a vaše stará leta spokojenějšími a blaženějšími učiniti, neboť vás šťastnými učiniti, bylo touhou mou!“ Po slovech těch klesl na sesli a tak zadumán uvažoval trapné chvilky své. Já usedl naproti a hleděl jsem jej vyrazeti a bol, jaký v sobě choval, zmírnutí, ukazuje při tom, že práva jeho matka doposud žije a stále pomoci se dovolává dítek svých, jí by nyní obětoval veškerých sil, pro ní by nadšeně pracoval, v čemž že jej budu podporovati i já. Tu povstal a jako dnes by to bylo, vidím tu jeho krásnou, štíhlou postavu, ten hustý, kudrnatý vlas, jenž po ramenou v krásných kotoučích se mu vinul a ten heřký, velitelský pohled, jímž mnohé d vedl si nakloniti a svým zámečrím zlákat; povstal a mohutným hlasem vynesl k četěrá zároveň v úplném znění v „Inu, ta“ uvažla: „Ano, vlast, ta

pravá naše matka posud žije, ta žádá syny své o pomoc té veškeré práce své usvěcujejí a jen jí, opět jí náležeti chce. Vše to jiný směr by vyžadovalo, daleko mne vzít, leno budiž."

Nyní obrátil se ke mně a pravil: „Ferdinande, přístup blíže a podej mi pravici, při čemž slib, že vždy—v štěstí i v neštěstí zůstaneme si věrnými přátely, nikdy že od sebe se neoddělíme, nebude-li toho vyžadovati prospěch naší vlasti. Přísahěj, že tak učiníš, vztýč pravici společně se mnou a jednohlasně zvolíme: „Ku prospěchu vlasti, ku oslavě národa necht' je naše síla, necht' je naše námaha."

O světe, světe, jak mění se v tobě časy, jak krátkou dobou u tebe jest žití člověka. Tenkrát tak nadšeně a pevně stál jsem s rukou do výše vztýčenou a krev v žilách takou rychlostí proudila jako nikdy před tím a po tom již jen jednou a to když bojovali jsme společně na barikádě. A dnes opět—na dobro již vysřlen, stojím na prahu života, na pokraji temného hrobu. Ruka nemá již více té síly, hlava nemá více té paměti a srdce, které dříve vše podstupiti připraveno bylo, dnes nemá té odvahy, dnes již tlukot jeho sotva cítiti jest. Ano, tenkrát byl jsem horkokrevným mladíkem a dnes—křehkým starcem. A tak i vy, nadšené mladci, přijdete tam, kde jsem dnes já, nepodlehnete-li ještě dříve té zubaté.

Však nebudiž to pro vás odstrachem, ne— toho nechci vypravováním svým dostici; nýbrž budiž to pro vás příkladem, jak si počínati máte, dokud mladistvá krev v žilách vašich proudí. Myslím, že i vaše činy budou ostatními ctěny a obdivovány, že i vy vstoupíte v řadu slavných mužů naší vlasti.

Odhýlíl jsem se od svého zamýšleného vypravování, což však nevdí, neboť toto též k věci náleží.

Po přísaze, kterou společně zavázali jsme jen vlastní náležitosti, počal Jaroslav vypravovati se na pohřeb svých rodičů. Já doprovodiv jej na nádraží a s ním se rozloučiv,

zamýšlen vrátil jsem se do svého bytu. — Čtvrtý den již opět uvítal jsem jej do Zlaté Prahy, již opět byli jsme u sebe. Pochoval své drahé rodiče, pochoval s nimi i svou veselost.

Po smrti rodičů Jaroslavových nastal velký obrát věcí. Netajil se nyní více Jaroslav se svým smýšlením o nábož. nství, nýbrž veřejně, když farář jej byl navštívil, se pronesl, že nikdy nechce náležeti v ty řady, tlupy ošemetníků a pokrytců, jakými na většině jsou kněží; pročež by jej více ku kněžství nenutil. Farář spatřiv idey své rozptýlené, počal jej nenáviděti a podpor, jakých dříve mu poskytoval, nyní rozhodně odepřel. Jaroslav po tomto rozhodném kroku odstěhoval se ke mně, kdež majíce sami pro sebe světnici, počali jsme pilně pracovati na poli liter. a politickém. Čas

Na hřbitově.

„Trochu zaliti jste přece měla ten hrob.“ — „Či sva paněčko, napadá! Můj starý jakže nemohl voňt ani vidět.“

ubíhal a s ním i naše léta. Přišla maturita, před kterou vždy tolik strachu bývá; avšak i ta přičiněním dobře nám vypadla. Na to obrátili jsme se na studia filosofická, která tenkrát ještě nejširšího měla pole. Na universitě v řadách jiných studentů, z celých Čech sešlých, poznali jsme brzy jiný život, život mužnosti a práce. Nyní byli jsme již svobodnými občany, prosti jsoouce přísných paragrafků gymnasiálních.

Myslénka, že svobodnými jsme, činila z nás muže vážnější, ku všemu odhodlanější. Pilně účastňovali jsme se veřejných i soukromých schůzí, všude, kde jen možnost se nám naskytovala, byli jsme svobodomyslnými řečníky a vůbec vždy nalezáli jsme se v prvních řadách studentských. A nebylo divu, neboť kdož by se byl tenkrát udržel, by nepřidal se k legii rytířů, jejich prvním heslem bylo — vybavení se z despotických zákonů Rakouska. Ano, tehdy bouřný rok 1848 byl již před dveřmi. Zakládaly se rozličné spolkové, čety zásobovaly se zbraní, studenti na všech místech řečnili a lid připravovali na nastávající dny, v nichž velmi mnoho rozhodnutí se mělo.

Vliv Jaroslavův bylo všude viděti, on veškeré své práce nyní věnoval jen vlastní,

nícheho jiného se nevšímaje, v kterýchžto šlepičích šli tenkrátě téměř všichni čeští studenti.

Osudný rok nastal a s ním i veškeré strasti se přiblížily. Na Karlovo náměstí v sále Chvojkové ustanovena byla schůze všech studujících vysokých škol. Ač sál byl velmi prostranný, přec nemohl stačiti návalu studentstva. Zde vyvolen byl výbor, který všase potřeby zastupovati měl veškeré studenstvo a za předsedu vyhlášen Jaroslav Hallou. Zde postaveno řečníště a první kdo na něm vystoupil byl Jaroslav. Mocný jeho hlas otfásal celou prostorou, výmluvná jeho slova hýbala celým mladičtvím davem, celkem nebylo v celém shromáždění výmluvnějšího nad Jaroslava a jakéhosi právníka Jandu.

A věřte, že kdyby byl již tenkrátě zvolal: „bratři, do zbraně!“ zajisté že všichni nádechnuti jeho slovy byli by sáhli po nástroji tom vražděném, což později také skutkem se stalo.

Schůze skončila velkou oslavou Jaroslavovou a ač bránil se, přec vyzvednut do výše a ulicemi pražskými za jasotu nepřehledných davů mesen. Zajisté že jiný na místě Jaroslavově byl by zhrdl v okamžiku touto, kdy tolik hrdel nadšené provolávalo jemu slávu. On však při tom všem zůstával chladným, zůstával rozvážným. Ku konci přezpíváno ještě několik nadšených písní a provoláno „Na zdar!“—nastávajíc svobodě,—pak ubíral se veškerý zástup pokojně domů.

Druhého dne však měla se odbývati velká demonstrace na ostrově Žofinském, tam sejtí se mělo měšťanstvo, spolek Lípa, pražská garda a studenstvo. Byl to zajisté den velmi důležitý v roce osmačtyřicátém. Večer navštívili jsme ještě Chvojku, kde rozličné porady, týkající se příštího dne, konány byly. Na to odebrali jsme se do svého bytu a ulehli, bychom posilnili se na události ztřejtší. Však rozožilen z předělného dne nedalo nám usnouti, nýbrž dlouho do noci vše na mysli nám tékalo. Druhý den počal krásně. Slunko objevilo se na obloze v plné své náhlíže, vysílajíc teplé paprsky své všem pozemským tvorům. Hned brzy z rána ulice pražské naplněny byly lidem, který vyšel si buď k vůli občerstvení na zdravém raním vzduchu, aneb ze zvědavosti na příští události.

I my rychle se oblekše, spěchali jsme do místností universitních, kdež všichni shromážditi jsme se měli. Mně stále bylo

nápadným, že v doč tak hlučném a slavném příteli svůj neustále zamýšlen a zadumán byl, přičež táži se jej: „Jaroslave, pověz mi, proč tak smuten jsi, když všichni ostatní se veselí?“ — „Ferdinande,“ odpověděl a při tom krásné oko své na mne upřel, „jsme nešťastní a s námi i naše vlast.“ — „Proč?“ táži se opět. „Vidím,“ praví Jaroslav, „za každým dnem může vypuknouti povstání a pak jest naše záhuba jistá, neboť přípravy, které vykonati se měly co se týče řádné organizace, jsou neúplny, jsou nedokonalé. Vše kráčej příliš rychle, vše žene se v před, opomíjejíc věci velmi důležité. Lidstvo nadšeno a rozjařeno jest nastávajíc svobodou, ono jest jí o lepeno. A tu není záhodno přikročiti k provedení nejhlavnějšího. A také čas nám ještě nedovoluje, neboť nevíš, že ve Vídni a v Uhrách konají se teprve přípravy k všeobecnému povstání!“ Vypuknutí v Praze povstání dnes, neb v některých příštích dnech, jsme ztraceni a s námi vše to, co již tolik namáhání stálo.“ „Uznávám,“ pravím na to, „platnost tohoto, ale jak zastaviti krok lidu, jak takové masse dati důkaz, že chybuje?“ — „To vše dalo by se vykonati,“ odpovídá Jaroslav, „kdyby nebylo tajných lidu pobuřovatelů, jimž hlavně o to jde, by vyvolali předčasnou revoluci, a to podařili se jim, což se asi podaří, došli pravého cíle, došli naší záhuby. My s našimi přípravami nejsme s to dlouho odporovati silnému řádovému vojsku, kteréž že mocné bude, viděti jest z toho rychlého a četného ztahování rozličných pluků ku Praze. — Tajní tito buřici jsou většinou sami Němci, a několik jimi podplacených Čechů, kteří mrzkému tomu řemeslu se zaprodali.“ Za takovéto rozmluvy došli jsme místa, kde téměř všichni byli již shromážděni. Jaroslav tenkrátě nenalezal se v popředí nás, netoužil býti na novo oslavován, nýbrž stoupil si do neodlehlejší části místnosti, odkudž pozorně sledoval řeci pronesené na řečníšti. Přistoupím k němu a se táži: „Co soudíš o tom?“ — „Nic, než že i my jsme mnohem v před, než kde by jsme dnes měli býti. Pokusím se ještě zastaviti předčasnou bouři, neboť jest to moji povinností, pochybuji však, že se mně to podaří.“ Po těch slovech bral se zástupem k řečníšti. Po horkokrevné řeci právníka Housy, která téměř celý zástup rozohnila pro okamžité vypuknutí bouře, vystoupil Jaroslav na místo svobodného slova. Ač postava jeho byla zpříměna, přec pozorovaly jsme roz-

čilení, jaké nikdy u něho se neukazovalo, již ten bledý obličej prozrazoval vše, co v nitru jeho se dalo. Počal asi takto: „Drazí bratři, vidím vaše nadšení, vidím vaši pevnou lásku, vidím ta srdce, jak rychle bijí dnešního dne a jak nadočkávé jsou jeho konce. Avšak, kollegové, nikdo z vás v této oslepující době netuší, jak hrneme se v jítech záhuby, jak kráčíme v ruce našich úhlavních nepřátel.“ Nastal hluk a šramot v davu poslouchajících, což však nestavělo řečníka. „Opusťme tento směr, jakým v poslední době se bědeme a vstupme na cestu jinou, na cestu mfr—“ poslední slova utonula v křiku zástupu. Pryč s řečníkem tohoto směru, pryč s naším zrádcem, neboť on jest podplacen a chce dosáhnouti toho, abychom prodléváním pozbyli příhodné doby nadšení a poskytli času našim nepřátelům, by shromáždili na nás dostatečný počet bodáků a tak mohli zašlápnouti nedávno vztýčený prapor svobody. Takové a podobné hlasy slyšeti bylo z davu a již i četné páže chápaly se řečníka, by jej ze shromáždění vyvrhly. Viděl jsem, drazí přátelé, že přítel můj na to byl připraven. A ještě v posledním okamžiku vztýčil pravicí a silným hlasem zvolal: „Klamete se nazvavše mne zrádcem; dokáží vám, že tak jako vy dovedu pro vlast umřít.“ Však slova ta nebyla již povšimnuta, nýbrž ztopila se v davu a s nimi i řečník stržen k zemi. „Ach, běda mu,“ mimovolně zvolalo několik hlasů, „již u konce jest se svoji slávou.“ Zabolala mne tato slova, neboť odsuzovala muže, který si toho nijakým způsobem nezasloužil, muže, jež nejlépe mohl jsem znáti já. Neotálel jsem dlouho nýbrž mocí vrhl jsem se mezi rozrušené a všemožným způsobem hleděl jsem vysvoboditi jej z rukou nelítostných, v čemž několika málo jsem byl podporován. Pořádilo se nám vynéstí jej ze středu, však bylo také již na čase, neboť poslední rozčilení a nemalé namáhání, k čemuž násilné stržení z řečnické přípravy Jaroslava o poslední stly, tak že upadl v mdloby. Vzali jsme jej s medikem Kovalským a odnesli do vedlejší sňh, kdež počkal jsem u něho a Kovalský odebral se rychle pro kočár, v němž odvezli bychom jej z místa plného hluku a zmatku. Povož se dostavil. Jaroslava pozorně uložili jsme do vnitř a odvezli do domu rodičů medika Kovalského. Již uložen byl na měkém lůžku v pokoji a přec nevracelo se mu vědomí; tiž sil. Teprve kdy již počali jsme pozbýjati na

děje, dal známku života v sobě. Kovalský skutečně bratrsky o něho staral: třel, kapky rozličné připravoval, až konečně přec podařilo se mu přivéstí jej k životu. Jaroslav otevřel oči, rozhlédl se kolem a opět je zavřel, byl velmi vysřlen. Otec Kovalského, paní, slečna Růžena a já jak přimrazení stáli jsme kolem lůžka nemocného, hledíce v jeho bledý, zsinálý obličej. Všichni jsme již zmalomyslně nad stavem nešťastníka, jediný medik Kovalský obezřetně pracoval v oboru lékařském. Hledě jemu v obličej, spozoroval jsem jakési bolestné trnutí. Pozvednu mu hlavu, bych podložil ji podhlavnicí, spatřím k svému velkému uděšení tratoliště čerstvé krve. „Pomoc, pomoc!“ volám, „Jaroslav jest těžce poraněn na hlavě!“ Mladý Kovalský přikvapí z vedlejšího pokoje, kde připravoval léky a ohledal ránu na hlavě. „Nevím, nevím, bude-li nám možno zachrániti jej před smrtí,“ praví, „neboť rána zde na zadu jest velmi hluboká, nějakým hrubým nástrojem způsobená. Jaroslav opět slabě sebou pohnul, při čemž na okamžik oči otevřel, načež opět je zavřel. Na vyzvání pana Kovalského opustili jsme všichni pokoj, jenom on zůstal na stráži u jeho postele. V předním pokoji spatřil jsem seděti u okna slečnu Růženu, kteráž jak se pamatuji, byla nazývána mezi studenty „slůnou Polkou“. Tenkrát nebylo jí více než osmnácte jar, však duchem svým a věstranným vzděláním mohla již s každou třicetiletou damou v zápas vstoupiti a že vítězství bylo by na straně její bývalo, směle byl bych mohl vsaditi hlavu svou, která již také vědomostmi byla přetřžena. Růžena byla sestra Kovalského, jichž rodiče pocházeli z Krakova a nedávno přestěhovali se do Prahy, kdež starý pan Kovalský zastával místo zemského zeměměřiče.

Růžena znala Jaroslava již z doby dřívější. Poprvé spatřila jej na výletu v Chuchli, an řečník k přítomnému shromáždění a již tenkrát počtčila k němu jakousi bližší náklonnost, jakousi sympathiis jeho zajímavou osobou.

Avšak hrdost Růženčina rozhodně bránila se proti tomu, neboť viděla, že by musela se ponížiti před mužem tím a ve všem uznati jeho nadvládu. Dlouho nemohla po výletu tom zapomenouti na něho; dlouho před sebou viděla obraz Jaroslavův, však jak přísloví praví: „S očí, vyjde z mysle“, tak i zde—sešel s očí a dobou času

vymizel z mysle. Poslední ale případ zacerenou ránu Růženčinu opět obnovil a sice mnohem mocněji. Srdéčko opět bylo vytrženo ze svého klídu. A jaký div, vždyť byla nyní poblíž muže, muže to hrdeho, kterýž jen pro vznešené věci stvořen byl, i ona spatřila, kdy u lože stála, jeho černé bolesti vysilené, avšak přec krásné oči, jak na ní se upřely, v kterémž pohledu bylo tolik zajímavosti, tolik něhy a konzia, že nebyla s to děle udržeti slzí a meodejiti stranou do syta se vyplakati, pro muže, kterýž nyní opět byl jtvším, kterýž jí byl více než vlastní její rodičové, více než láska bratrova. Růžena ani sama nevěděla, jak horoucně miluje Jaroslava, jak pevně srdce její jest upoutáno k němu. Milovala, však, zdaž láska její opětována jest, nevěděla. Růžena obávala se lásku svou někomu zjeviti, neb se domýšlela, že by másilně miláčka jí vyrvali a na vždy od sebe je oddělili. A v okamžiku, kdy bez sebe na lůžku ležel, myslela, zemře-li Jaroslav, zemru i já, neboť co do světa, v němž by nebylo Jaroslava. Ano, přátelé, kdo nepozná jste pravé lásky, nemůžete ani ušimiti si pojmu, nevíte, co srdce musí vytrpěti v době, kdy milujícím překážky v cestě jsou.

Co byl jsem vám nyní vypravoval o Růžence, zvěděl jsem v pozdější době od ní samé.

Však, bych vlastně s pravým dějem pokročil, vrátím se opět k vytknutému.

Jak dříve byl jsem již podotknul vzdáfilijšme se na vyzvání Kovalského z pokoje, v němž odpočíval můj přítel a odebrali jsme se do pokojů vedlejších. Já vkročiv do předpokojce, spatřil jsem státi Růženku u okna, ana slze stírá.

Na první pohled uhodnul jsem příčinu toho, pročž přikročím k ní a všemožně napjav svoji výmluvnost, hledím ukojiti její bol. Sotva že zmínil jsem se o Jaroslavovi a jeho osudu, opět bohaté slzy polily její tvář a štkajícím hlasem promluvila: „Oh pane, vy neznáte pravý podklad bolu mého, vy nevíte, čím srdce mé naplněno jest. Já jsem nešťastna, já vím, že někdo bolu mému nepřinese útěchy.“ Po jednon obrátila se ke mně a hlasem zvýšeším zvolá: „Uzdraví se Jaroslav, či jest mu se světem se rozloučiti, pane?“ „Doufám, slečno, že se uzdraví,“ pravím, „však zapotřebí jest mu řádné obsluhy a obezřetosti.“ „Ano ano, pane, to se musí státi,“ zvolá opět Růžera rozčileně „já ve dne v

noci budu při lůžku jeho a nepřestanu mu sloužiti, dokud se nepozdraví a byt bych i věděla, že pozdravení jeho splatiti musím vlastním životem, přec ani na okamžik se nebudu rozpakovati v obět jemu jej přiněsti. Lépe pro mne bude, zemru-li já a on zůstane, než by on rozloučil se se světem a já zůstala zde. On jest mužem statným, člověčenstvu prospěšným, kdežto já jsem pouze slabou dívkou ve vřru světovém. Ne, ne, Jaroslav zemřítí nesmí, neboť já jej miluji.“ Po slovech těch položila hlavu v ruce a usedavě plakala.

Věřte, přátelé, že tenkrát byl jsem nad míru dojat upřímným Růženčiným vyznáním a že záviděl jsem v té chvíli Jaroslavovi; byl jsem tenkrátem sobcem. Viděl jsem v tom prostosrdčném děvčeti pravý čistý ideal, jakého dosáci bylo vždy mou touhou. Přiznám se, že vždy vyhledával jsem společnosti Růženčiny a celým šťastným jsem býval, když zraky její na mne spočinuly. Nevěděla o mé lásce, neznala citů mých a také nikdy neseznala jich. Já miloval, nebyv milován, já se trápil, vida trápěl se. Byl jsem nešťasten a ona též. Oba zkoušeli jsme nad míru, oba žili jsme jen v bolných vzpomínkách, toužíce po tom, co daleko—daleko nás vzdaleno bylo. Já počal Růženu milovati, kdy již milovala a srdce své jinému zasvětila; ona milovala muže se srdcem kamenným. Muž ten nikdy nepoznal lásky, nikdy bližší náklonnosti k dívce, Jaroslav zdál se stvořen býti pro věci vyšší.

Mohl by sice někdo z vás podotknouti, že láska také náleží k vysokým věcem, čím by také nechybil, avšak přec vyššího než dívčina láska — jest láska k vlasti a vědě.

Vím, pánové, že jste nedočkavými co a jak stalo se s Jaroslavem a se všemi ostatními v rodině Kovalských, než pro úpnost věci byl jsem nucen také své vlastní dějiny vám předložiti, neboť také značné místo v ději tom zastupuji.

Než však počnu, pánové sdalím vypravováním, musím se posilnuti řizným ležákem našeho přítele, pana Bláhy.

Po slovech těch chopili se všickni sklenek, je k ústům přitiskli a ve chvílce jak nám praví staré přísloví: Kde nic, tam prý ani starý ďas nebeře (nevím, jest-li mladý ale starý ne), vše až na dno bylo vyprázdněno. Povinnost hostů přestala a hostinskému nastala. Tak to chodí ve světě, jeden přestane, jiný začne. A i zde v krátkém okamžiku vše do starého pořádku

uvedeno bylo—sklenky s čerstvým, dobře spěněným pivem naplněny na naše hosty se usmívaly.

Pozor, páni kollegové, pokračování započne, volá na ostatní právnick Šmaha, který s velikou horlivostí celý běh povídky, vlastně pravdivé události sledoval.

Přiblížila se noc započal pan Soukup a sice noc, které jsme se všickni báli, neboť bolestí Jaroslavovy stále se většily a již stopy hořečky počítaly se ukazovati.

Kazimír stálým napínáním sil svých značně zeslábnul a tím se stával k dalšímu ošetřování neschopným. Pročež vešel otec Růženčin mezi nás a prosil, zdaž by jeden z nás nepřijal na se několik hodin u lůžka Jaroslava, by mohl Kazimír, tak se nazýval mladý Kovalský, opět posilnutí se na práci, které ještě jej oči kávaly. Na vyzvání to oba jsme povstali a své služby nabízneli, zvláště Růženka prosila otec, by ona vyvolena byla k obsluze Jaroslavově, při čemž zároveň obrátila se ke mně s prosbou, bych přenechal jí těch několik okamžiků, ve kterých naskytovala se příležitost něco pro miláčka učiniti. — Vida Růženčinu k tomu oprávněnost ihned jsem svolil.

Růženka hned na to odešla vystřídati bratra. Kazimír přišel, přisedl si k nám

v předpokojí a vyjevil nám názory své o nemoci Jaroslavově při čemž pronesl, že postavení, v jakém se nemocný nalezá, jest velmi povážlivé, však přesto již výbuchy horečné v začátku, že myslí, že se pozdraví.

Vida umdlenost obou Kovalských zvláště Kazimírovu, požádal jsem je, by odebrali se na lůžko, neboť stálým napínáním sil, že by mohli si uškoditi. Já pak bych nemusil se nuditi o samotě, neboť že bych usnul, nejmenší naděje jsem neměl, poprosil jsem starého pana Kovalského o nějaké knihy, v čemž také vyhověno mi nebylo. Zůstav v pokojí samotě, ponořil jsem se v proud myšlének a tak tiše nikým nevyrušován a oddán sám sobě setrval jsem asi dvě hodiny. Pojednou zaslechl jsem temné bouchnutí a sice od dveří pokoje, v němž Jaroslav odpočíval. —

Opatrný kazatel.

Pan farář kázal v neděli o pekelných mukách. Bylo právě v lednu a hodně mrzlo. Duchovní pastýř ujišťoval své ovečky, že ta zima není ničím proti zimě, jaká „pauze“ v pekle. Po kostele sedli se s vycházkem. Rychleť omešili se lázati, jak to vlastně je, že dříve vždy léčil pan farář, která se dříve v pekle smála a pokou, ale nyní že tam má být tak zima. „Inu,“ odpovědi pan farář. „Šlovek se musí říkati *de arctico*, neboť kdybych byl při nyní již zimě léčil pekle hodné vytopené, utekli byste mne tam k valí teplé větrání do jednoho!“

Vstanu, přiblížím se tiše ku dveřím a naslouchám, co dále dříti se bude. Slyším: „Komu možno pomozte, neb Růžena . . .“ a dále nemohl jsem pro slabost hlasu slovům vyrozuměti. Neotálím, lehce otevru a vstoupím do temné osvětleného pokoje a co vidím? — Velmi smutné divadlo!

Růžena leží na zemi bez sebe a Jaroslav celý zkrvácen těžce oddychuje, byv polo vztýčen na lůžku.

Já pak bych nemusil se nuditi o samotě, neboť že bych usnul, nejmenší naděje jsem neměl, poprosil jsem starého pana Kovalského o nějaké knihy, v čemž také vyhověno mi nebylo. Zůstav v pokojí samotě, ponořil jsem se v proud myšlének a tak tiše nikým nevyrušován a oddán sám sobě setrval jsem asi dvě hodiny. Pojednou zaslechl jsem temné bouchnutí a sice od dveří pokoje, v němž Jaroslav odpočíval. —

Vstanu, při-

Rychle přikročím k loži a táži se Jaroslava, mám-li volati o pomoc? „Není zapotřebí bouřiti celý dům,“ slabě odpovídá nemocný přítel, „ale přičiň se, jak sám můžeš Růženu vzkřísiti.“ Ukazuje mně na zem. Pozvednu ze země Růženu a v náručí na měkou pohovku ji odnesu. Pocit, jaké bouřily duši mou v okamžiku, kdy cítíl jsem dítvku, již tak jsem miloval, na prsou, nemohu nikomu vypověděti, chvěla ta byla pro mne vždy blahou i žalnou upomínkou. Položiv ji na pohovku, počal jsem se všemožným způsobem snažiti k životu ji opět přivěsti, při čemž jak malé děcko jsem se trásl. Konečně otevřela krásné své oči a upřela je na mne, jako by mne chtěla jimi děkovati.

Mně sotva bylo sněsti pohledu toho, sotva opanoval jsem citů svých před vášnivým vypaknutím.

Po krátké chvílce snažila se již povstati, což bez mé pomoci by se jí nebylo podařilo. Chtěla bych jí pomohl k loži Jaroslavovu, neboť jest prý jeho ochránitelkou. Vzav ji kolem pasu dovedl jsem nešťastnou k posteli, kdež usedla do lenošky. Nyní vzal jsem vedle ležící bílý šátek a utřel jsem Jaroslavovi krev s obličeje a prsou, která horečným rozčillením jemu vyšla z úst.

Ač v okamžiku tom byl Jaroslav velmi slab, přece snažil se několika slovy upokojiti Růženu, která vedle seděla, skláněje hlavinku, jak větrem zlomená květinka. Zápasila v nitru svém velmi, bojovala proti vzbouřeným citům, zrodilším se v duši něžné, v duši čisté. Až pojednou vyrušena slovy Jaroslavovými, zadívala se v bledý ale přec dojemný a krásný obličej jeho. „Nijakým způsobem,“ počal slabě nemocný, „nezasloužil jsem takových obětí se strany vaší, slečno, byste po celou noc bděla u lože mého, chtějše mně sloužiti. Zde stojí můj přítel, který nerozpakuje se největší obětí pro mne přiněsti, ten převeze vaše místo dnešní noci a vy pak jděte si odpočinouti, byste nabyla dřívějších sil, nežádám nijakých od vás obětí, neboť vím, že vám jich splatiti nebudu moci. Jsem nešťasten a nechci by jiný byl se mnou nešťasten, by trpěl nevěda proč. Vše dovedu s myslí chladnou sněsti, vše nohou pevnou překročiti, nelekám se žádného boje, žádného zápasu, jenž věsti má ku spáse utiskované vlasti a k vztýčení praporu svobody. Dnes ještě trpím, však co nejdříve již dotrpím, vidím blížit se

konec.“ Nemohl dále mluviti, silný kašel zamezil slovně a zeslabil jej tak, že nebyl s to již ani slova proněsti. Růžena doposud tiše seděla, s námahou klekla vedle lože a chopše zemělou ruku Jaroslavovu dolů vislel počala ji horoucně lsbati. „Ne, ne, Jaroslave, ty nesmíš zemřiti, ty nesmíš vzdáliti se ode mne, neb já tě tak nevylovně miluji, pro tebe nerozpakuji se posledně krůpěj krve své vycediti. Víím, ty že mne nemiluješ, však ani to mne neodstraší, bych nemilovala já tebe a byt bys mne i nenáviděl, přec zůstanu u tvého lože tobě sloužiti—s tebou dovedu sněsti vše.“ Sklonila nyní Růžena hlavu na okraj postele a jak pravá hrdinka tiše trpěla.

Věřte, přátelé, že tou scénou byl jsem nadmíru dojat, div že slzí jsem se zdržel. Jaroslav pak ještě mně pokynul, bych ji zvedl se země a do lenošky posadil, čemuž jsem vyhověl. Růžena zemdlena nervósním rozčillením, ponořila se v těžký spánek. Já pak podav ještě sklenici vody nemocnému, usedl jsem stranou na sesli a oddal se svým myšlenkám. Tak setral jsem až do rána. Opomenu vyprávěti rozličné výjevy jež udály se později v nemoci Jaroslavově a zmíním se jen o tom, že nemoc, v níž málo naděje bylo na uzdravení Jaroslavovo, trvala celých osm dnů a po celou tu dobu stále střídali jsme se u lože nemocného a Růžena vůbec málo kdy opouštěla Jaroslava, čimž také pravých svých ráziček ve tvářích pozbyla. Horečka, do které v osudné té noci byl upadl, zmírněna byla přičiněním pana Kovalského a doktora Bauera, který později povolán byl.

Čím dále tím více přibývalo síl Jaroslavovi avšak zádumčivost a smutek nerozloučily se s ním více. V desátém dnu nemoci Jaroslavovy dostavila se studentská deputace do bytu pana Kovalského, žádajíc býti vpuštěna k Jaroslavovi.

Vešedši k nemocnému, sdělovala své posláni, by totiž co nejdříve dostavil se do výborové schůze, kde složití mu bude účty z posledního jeho jednání, neboť jej doposud považovali za zrádce.

Žádosti jich slbil vyhověti, načež deputace se vzdálila. Následující dny byly stále bouřlivější a bouřlivější, až konečně očekávané se přiblížilo, všeobecné povstání vypuklo.

Lid ozbrojený naplňoval ulice, stavěl se v řady, budoval barikády a vůbec vše připravováno bylo, co k odražení vojska za dobré se uznávalo, neboť silné vojsko pod

vedením Windischgrätze již kolem Prahy rozloženo bylo.

Konečně vojsko vtrhlo do Prahy, s nasazenými bodáky hnali se několikrátě proti povstalcům a vždy se značnými ztrátami byli odraženi.

Po celý den od střelby se ani neustávalo; mrtvých a těžce raněných bylo všude viděti, jásot a nátek se všech stran zazníval. Vinná i nevinná krev barvila zemi. První den pro vzbuorence vypadl obstojně, však ztráty na té i oné straně byly veliké. Druhý den sotva že slunce na obloze se ukázalo, již četné zástupy hnaly se do bitvy. Šiky vojska několikrátě seřídily opět vyplněny byly a ihned do nového ohně vechnány. Měšťané, studenti, řemeslníci — vše ve zbrani, vše na barikádách jako bratři statečně se potýkalo a nadšeně pro vlast zmíralo.

Však co pomůže statečnost lidu proti přesile a to dobře vyzbrojeného a organizovaného vojska? Barikáda za barikádou klesala do rukou vojnů, dům za domem dobýván, mrtvol všude se množilo. Nové a nové zástupy z obou stran se přiháněly, s novou silou do boje se pouštěly, až buď rozbity neb zahaný místo učinily opět novým.

My přísně poručeno jsme měli od lékaře ničeho Jaroslavovi nesdělovati o povstání a vše, co by mysl mohlo rozčiliti, před ním tajiti.

Několikrátě se mne tázal, zdali již povstání vypuklo a vždy podařilo se mně to zapřítí a jej ukojiti.

Druhého dne, kdy tak prudce na obou stranách bylo bojováno, slyšeli jsme střelbu až do předpokoje, blíže něhož Jaroslav ubytován byl. Obávaly jsme se, by rány a pokřik nedonesly se k sluchu Jaroslavovu. Čím dále k polednímu, tím více vřava bitevná se blížila, až konečně kolem dvanácté vběhlo několik studentů, mezi nimiž i naši známí, do domu Kovalských a vše co našli počínali s velikým kvapem odnáseti na stavbu nové barikády, která se měla stavěti se poblíž Kovalských.

Nyní nemohli jsme již více zapřítí Jaroslavovi, neb pohled na ozbrojené dosvědčoval vše. Krev v něm se vzbouřila, oči ohněm zajiskřily a již prudce spěchal ven, při čemž všichni jsme mu bránili, zvláště Ráženka, obávaje se o svého miláčka, padla na jeho prsa, obejmouc něžnými ručkama kadeřavou jeho hlavu, prosila, nařkala, násilně zdržovala; avšak nadarmo,

vše minulo se cile. Slova jeho: „Pustte mne — pustte, chci dokázati jim svoji nevinnost, chci spěčetiti slova svá vlastní krví," učinila nás proti němu bezbrannými. Jaroslav použiv toho okamžiku vběhl ven a ač ještě slabým byl, přec spěchal, kde nejprudší se řádila. Já v patách svého přítele následuji, bych buď s ním zemřel aneb zvítězil.

Již viděli jsme tu a tam na ulici buď mrtvé aneb těžce raněné ležeti, již blížili jsme se barikádě, kde na život a na smrt první legie studentská s vojskem zápasila. Nežli doběhli jsme ještě k barikádě, sehnul se Jaroslav k mrtvému studentovi a meč rukou pevně třímajícím odebral se slovy: „Pokoj tobě, neboť jsi již dobojoval; nám však teprve to nastává. Když ty s tímto mečem dovedl jsi zemřít, dovedu i já. Příkladu přítele svého následoval jsem i já, nejbližší mrtvole odřal jsem zbraň a rychle spěchal za Jaroslavem do boje. Ne-trvalo to dlouho a již oba na téže barikádě bili jsme se s nepřítelem.

Již — již počínali nás tlačiti v zad, již jsem myslel, že barikáda jest ztracena, an tu pojednou objeví se v čele Jaroslav s mečem do výše zdviženým a hlasem hluk převyšujícím zvolá: „Vzhůru, bratři, vzhůru na nepřítele, dokažme, že jsme věrní vlasti synové!"

Po slovech těch ještě jednou vzepnul se studentský lev, který z mnoha ran již krvácel a s novou silou a nadšením hnál se na barikádu, proti nepříteli, jenž domýšlel se, že více již z barikády neustoupí.

Nový boj, nová seč nastala, obě strany jak hradby stály, místa kleslých stále vyplňující. V čele nás stále bylo viděti Jaroslava, jak mečem v řady nepřatel seče, které stále a stále počínaly před nově vzpruženým návalem ustupovati.

„Neochabujte, bratři, nelekejte se smrti čestné, položme životy na oltář vlasti, když nepřitelem napadena jest. Za mnou — za mnou, rozraďte řady jejich, necht' pomstí meče naše padlé bratry. Ano, spějte, spějte v před, já již nemohu, dokončte započaté."

Kule zaryla se v prsa Jaroslavova a vy-síleného k zemi srazila. Klesl s mečem v ruce na zem mrtvolami posetou. Viděl jsem, byv mu po boku, jak zvedl ke mne krásných očí, jak děkoval mně jimi za mé upřímné přátelství. Nyní poprvé viděl jsem opět zjasněnou tvář, spokojený úsměv na bledém obličejí svého nezapomenutě-

ného přítele. Rychle sehnul jsem se, chopiv jej do náruče a spěchám s ním stranou, by nemusil dokončiti život svůj pod nohama nešťastných bojovníků. Ach, příteli, proč též mně není popřáno s tebou umřít, proč já musím oddělit se od tebe. Ihledal jsem smrt, toužil jsem zemřít čestně po boku přítelově a přece nebylo mně blaha toho popřáno. Byl jsem nešťasten, jako Jaroslav, on šťasten odcházel na věčnost a já bídnému osudu svému ponechán.

Sotva že položil jsem jej na zem, drže mu při tom hlavu ve svém klíně, přikvapili k nám mladý Kovalský se svou sestrou Růženou, kteří hned za námi k osudnému místu byli se odebrali.

Růžena poklekla vedle umrajšedlo a hořce štkala nad svým miláčkem.

„Konec jeho již se blíží,“ tiše pravil Kazimír, „neboť tepna ochabuje v pravidelném chodu.“

Naposled otevířel oči, přelídl nás všecky a tiše pravil: „Již dobojoval jsem — za vše vám děkuji, co v poslední době pro mne jste učinili — nemohu vám služby ty více splatiti. Buď šťastna, Růženko, a zapomeň na muže, který neznal lásky — on — milovati nedo — vedl. A ty, příteli Ferdinande,“ pozvedl oči ke mně, „pokračuj, kde jsme přestali — miluj vlast svou — více než marnotratnosti a rozkoše. Já jsem dokázal těm, — kdož mne podezřívají, že nejsem zrůdcem, že nejsem tím zač — dřívě pokládán jsem byl.“

Naposledy ještě zvedl slabou pravici, požehnal vlastní zka: „Buď blažená, krásná moje vlasti, Čechie.“ To byla poslední jeho slova, vzdechl a již držel jsem ve svém náručí pouze mrtvolu.

Růžena líbala studené tváře, stírala šatečkem svým prýstíř se z čela krev, volala miláčka svého k opětnému životu, slibuje vše, však mrtvé tělo neslyšelo, necítilo více, veškeré namáhání Růženiino bylo marné.

Konečně naložili jsme mrtvolu a odvezli do domu Kovalských, kdež zůstal ještě tři dny. Pohřeb jemu vystrojen byl rodinou Kovalských a sice velmi nákladný.

Zmíním se ještě několika slovy o dalších výjevech. Dobrý příklad Jaroslavův na opětne dobytí barikády, nabíhal povstalec tak, že ještě jednou jim se povedlo nepříteli zatlačiti, ač stále bojovati jim bylo proti značné přesile. Dobyté však nemohli dále udržeti, neboť prudká střelba z plných opět řad vojska drtila jednu řadu za dru-

hou z nešťastných bojovníků. Netrvalo to dlouho a prvá legie byla téměř celá zničena. Strašné bylo podívání na zoufalý zápas hrstky, která ještě zbyla z povstalec; opětně a opětně sráželi se jednotlivci v řady a jak praví Husité pokrývali zem mrtvolami, kam meči svými zabrodili. Každý krok ústupu skropili krví nepřátel, každý krok zpět stál četných obětí z obou stran.

Však bylo již viděti, že zoufalý ten zápas nemůže dlouho trvati, neb ze řady hrdinů klesal jeden po druhém k zemi, dokonav sotva vykvětlý život svůj na bojišti. Bolný byl pohled na ty svižné, lehké postavy statečných mladíků, jak loučíc se se životem a vstupují se zakaleným okem v podzemní říš. Ještě okamžik a již klesal poslední s proklánýma prsoma na lůžko bratry vystlané.

Vojsko dobylo naposled osudnou tu barikádu a ji i silně obsadilo.

Když konečně odváželi jsme Jaroslava do domu Kovalských, spatřil jsem ještě rozličná srdcervoucí divadla. Viděl jsem smrt mladíka as triadvacetiletého, an loučíc se se všemi svými drahými, zasílaje jim do dálných jích domovů poslední polibky se slovy: „Ach, draží rodičové, kdyby jste věděli dnes o svém synu, znali jeho poslední přání, zajisté že byste spěchali k němu a jej útěchy plnými slovy na cestu života posilnili. Vím, že drahá má matinka dlan svou by na ránu přiložila, aby prýstříc se krev z hluboké mé rány zastavila, že klečela by u svého syna, jež pod srdcem nosila, až by ducha vypustil. Taktéž opuštěn sám a sám na tvrdém loži poslední okamžik, poslední tluk srdce očekávám.“ Další slova uvízla v hrdle, poslední chraptot vydávajícím. Zemřel v cizině, zemřel na posteli kamenné!

Popošel několik kroků dál, spatřím známého kollegu ze studií, Fialu, an s křivčovitým tisknutím meče umírá. Spěchám k němu, shýbám se k bratru umrajšedmu, bych v náručí stranou jej odnesl. Však posledním mávnutím ruky na jevo mi dal přání své, že totiž skonati chce na místě, na němž smrtelnou ranou zasažen byl. — Stál jsem u něho až dokonal. Stiskl jsem mu ještě ruku, v níž před chvíli statečně jflec meče třímal a spěchal jsem dále. Podobných divadel bylo mnoho viděti. Mnoho a mnoho statečných, naléhajících mladíků neložkalo se ovoce namáhání svého, vypustivše na bojišti ducha. Tenkrátě pall květ českého studentstva, květ, jenž v hu-

doucnosti mnoho krásného ovoce mohli přinést. Po osudném povstání nastalo zatýkáni, kterémuž ani já jsem se nevyhnul. Ti kteří nepadli, neb útekem se nespasili, byli chyceni a na mnoho let uvězněni, kdež rozličnými útrapami buď z části aneb na dobro zlomeni byli jak na těle tak i na duchu.

Pročez, přátelé, nejednejte nikdy převapeně, nikdy nepouštějte se do věcí, jež jste dobře nebyli promysleli, neboť výsledky takového jednání bývají žalostné.

Pro dnešek, drazí přátelé, mějmež již dost, neb dvanáctá se blíží, pročez přeji vám dobrou noc.

Po slovech těch pan Soukup za pomocí právníka Šmahy odebral se do svého bytu. Studenti pak o událostech z roku čtyřicátého osmého ještě nějakou chvíli hovořivše, vzdálili se též. Otec Bláha shasiv světlo, položil své znavené tělo na mládeckou postel a v brzku na perutkách blahého spánku unášen byl do ráje snů.

— MRTEV NALEZEN. —

Příběh newyorský. Napsal R. T. Prescott.

DNES ráno, asi o třetí hodině nalezl strážník O'Kane z třináctého okresu, na lavičce Washington Square-u mrtvolu mladého muže střeleného do srdce. Mohl čítati i 30 roků věku svého a byl jednoduše oblečen. Měl vzezření muže z vyšších vrstev společenských, na osobě jeho nenalezeno však ničeho, co by bylo mohlo přispěti ku ztotožnění jeho osoby. Mrtvola byla dopravena do umrlčí komory a dnes odpoledne bude konána úřední obhlídka. Bambitka, z níž smrtonosná kule vystřelena, nebyla dosud nalezena. Zdá se, že máme v případu tomto co činiti se sebevraždou."

Nalezaje se v jedno příjemné ráno únorové u snídání, sáhnul jsem po časopisu „Herald“ a kratičká, výše položená zpráva byla první, jež upoutala mou pozornost. Zvědavost má byla vzbuzena a ačkoliv jsem, jako kterákoliv jiná zahálčivá a v spořádáních poměrech žijící osobnost, pohodlně dočetl noviny, ano i oznámky si přečten, rozhodnul jsem se přece hned po přečtení zprávy, že případ tento blíže vyšetřím.

Obleknul jsem se tedy teple, nespálil si doutník i bral jsem se zvolna ku

Washington Square-u. Smrt tohoto muže nepochopitelným jakýms způsobem účinkovala na mou obrazotvornost i ovládala mne myšlenka, že zvím ještě více o žalostné té truchlohře. Ačkoliv pokud mně bylo známo, nešťastnou oběť nikdy jsem nespáčil, přece zpráva o smrti mladého muže podivně mne prochlivala a nevysvětlitelná jakási moc mne stále nabádala, abych záležitost tu blíže vyšetřil.

Octnuv se ve Washington Square-u, bylo mi, jako bych byl popoháněn zrovna k jednomu z četných sedátek, jež se nalezalo poblíž strany, kteráž čelí ku University Place. Stannul jsem, pohlíže zamyšleně na lavičku, až člen policie parkové ku mne přistoupil a prohlédnawsí mne způsobem, jak jsem se tehdy domníval, nanejvýše drzým, pravil:

„Ztratil jste něco?“

Odpověděl jsem zkrátka záporně i počal jsem se ubíratí dále, když tu strážník pojednou prohodil:

„Zde to jest!“

Obrátil jsem se k němu s otázkou, co se slovy svými míní.

„Co míním?“ odvětil. „Zdálo se mi, že se díváte na lavičku, jako byste vě-

„děl, co se zde stalo. Mladý člověk nalezen zde dnes ráno mrtev a já mám za to, že o tom víte něco. Na každý spůsob jest nanejvýše podivno, že jste přišel do parku, krácel z přímá sem a zrovna zde jste se zastavil. Myslím, že bude nejlépe, půjdete-li hezky pěkně se mnou a vysvětlíte-li kapitánovi podivné své jednání. Pojďte jen bez odporu!”

Za těch slov položil mi ruku na rámě, jako by mne chtěl zatknouti. Byl jsem tak polekán a překvapen, že mne odvedl malý kousek cesty prvé než jsem se vzpamatoval.

Nabyv zase své duchapřítomnosti, podal jsem mu svou navštivenku a zároveň jsem mu udal jména některých mých přátel, u nichž by se na mne mohl poptati, i tázal jsem se ho, má-li snad za to, že jsem vrahem. Když byl pohlednul na jméno, jednání jeho doznalo změny; prosil, abych mu odpustil omyl, jehož se v nejlepším úmyslu byl dopustil i poskytnul mi zprávu o všem, co se nalezalo ve spojení s nálezem mrtvoly.

Z vypravování jeho jsem seznal, že v dobu tu sice ve službě se nenalezal, že však pomáhal při dopravě mrtvoly na policejní stanici a že prohlídal šat zemřelého. Za hovoru našeho kráceli jsme nazpět i octnuli jsme se zase na místě, kde se osudná trublohra byla odehrála, prohlédli jsme pak pečlivě i sedadlo i jeho okolí.

Za lavičkou byl nahromaděný sněh, ze stezky sem naházený, ale značně uslápaný nohami mužů, kteří mrtvolu odnášeli. Nikde však nebylo možno naléztí krvavé známky aneb cokoliv jiného, což by bylo sloužilo ku odhalení záhady smrti mladého muže obklopující. Prohledali jsme okolí v naději, že nalezneme bambitku, ale snaha naše nedoznala zřadu.

Jedinou věcí, již jsme našli, byl kus časopisu „Herald”. Na prázdném, bílém prostoru nad oblažením časopisu našly se jméno a adresa ženy nějaké;

časopis samotný byl pomazán a pomastěn takovou, lepkavou jakousi podstatou, v níž jsem hned poznal mýdlo, jakéhož se užívá ku natírání nábojů, určených pro bambitku. Byl jsem přesvědčen, že člověk, jenž použil zbraně, také použil kusu časopisu, aby ním setřel s náboje tuk, kterýž jsa přimrzlý, nebyl by činil náboj spůsobilým ku vtěsnání do hlavně bambitky. Ze známek na papíru soudil jsem, že bylo použito bambitky kalibru „32”.

Neslyšel jsem ani nečetl jsem jak velká byla rána způsobená kulí. Schoval jsem pečlivě kus časopisu, dal jsem strážníkovi malé zpropitné za jeho zprávu a spěchal jsem do umrlčí komory, abych se podíval na mrtvolu. Mezitím co jsem krácel skrze třetí avenue, chtěje po vyvýšené dráze jeti dále, nemohl jsem se zbaviti myšlenky, že si dělám značně starosti ve věci, kteráž se mne ani dosti málo nedotýkala a po níž mně vlastně nic nebylo. Dospěl jsem ku stanici v deváté ulici i čekal jsem zde na vlak. Shledna dolů, spatřil jsem dva mladé čidiče bot, jichž stojany se nalezaly na úpatí schodiště ku vyvýšené dráze vedoucího; prohlíželi si bambitku a bylo patrné, že jsou nemálo rozčileni.

Konečně se dali cestou do města k Bowery i slyšel jsem, jak jeden z nich pravil:

„Prodejme ji někde za dollar!”

Seběhnul jsem po sciodech dolů, vzdor tomu, že se očekávaný vlak právě blížil stanici a v malé chvíli byl jsem venku na ulici. Zrychliv krok, brzo jsem hochy dohonil. Pokynul jsem policejnímu strážníkovi na blízku se nalezajícímu, pověděl jsem mu, že hoši mají bambitku, již bych si rád prohlídnul, jakož i že bych rád věděl, jak k ní přišli.

Strážník nebyl žádostí mou překvapen, neboť v New Yorku stává zákona zapovídajícího tajné nošení zbraní a proto bylo žádostí mé rychle vyhověno.

Strážník zastavil hochy, dovedl je do nedalého průjezdu a vyzval je, aby mu bambitku vydali. Hoši z počátku tvrdili, že zbraň náleží jejich otci, však nalehavým, tvrdohřejším dotazováním se přinutili jsme je konečně ku doznání, že ji našli na jedné lavičce ve Washington Square-u, na níž jakýsi mladý muž spal.

Když jsme jim pověděli, že muž nespal, nýbrž byl mrtev a že nepochybně byl

né budovy, v níž bývají uloženy mrtvoly osob neznámých. Když jsem vstoupil nízkými dveřmi a zahrnul do chodby vedoucí okolo mramorových stůlů, na něž se mrtvoly kladou, pojalo mne mrazení — zmocnil se mne pocit takový, „jako by chodil někdo po mém hrobě“. Na okamžik zdálo se mi, jako by se ve mně byl všecken život zarazil.

„Ó hanba!“ napomínal jsem sebe sama, „Vždyť jsem za života svého viděl

zastřelen touže zbraní, byli nedobro postrazeni. Strážník odvedl je na stanici, kdežto já mu jen udal své jméno, slibiv zároveň, že se dostavím ku zřadní obhlídce mrtvoly, vrátil jsem se na stanici vyvýšené dráhy a brzo jsem kráčet úzkou ulicí, kteráž vede ku umrlčí komoře.

Minul jsem bránu Bellevue Hospitalu kdež jsem byl zdržen vynášením něko ho z vozu ambulančního a posléze vstoupil jsem do nízké, smutné, vlhké a tesk-

nosti mrtvol, než abych se nyní něčeho podobného děsil.“

A chutě pustil jsem se uličkou mezi stoly.

První mrtvola již jsem spatřil, byla ona mladá dívky, devatenácti- neb dvacetileté.

„Nalezena v East River-u“ bylo napsáno na tabulce v hlavách umístěné.

„Zajisté, že to není nic neobyčejného,“ prohodil jsem ku dozorce umrlčí komory.

„Ó není," odvětil on. „Sotva mine jediného dne v roce, a byť celou nedostali jedné jí podobné a najde a v létě sotva že jim zde můžeme poskytnouti místa. Podívejte se tamto na onoho muže na třetím stole," pravil a ukazoval na mrtvolu muže tak pěkně zrostlého, že jsem podobného nikdy neviděl.

Byla to mrtvola, již jsem hledal. Za živa musel býti celý šest stop vysoký, možná že i o několik palců vyšší. Široká, hranatá ramena, silná prsa, rovné údy, úzká, dlouhá noha s vysoko vykrojeným chodidlem, dokonale utvořené ruce, z nichž se na pravé nalezaly zvláštní mozoly způsobené užíváním šavle, krátce přistřižený vlas a dlouhé kníry rovněž mu dodávaly dokonalý ráz vojáka.

Silný postavou, ušlechtilý rodem. V obličejí jeho zrcadlil se výraz smíšené nenávisti, nechuti a zoufalství. Slabé jeho rty, z nichž barva krve nadobro se vytratila, tvořily jen slabou modrou čáru v jeho obličejí. Jeho vlasy a kníry byly temně hnědé, skoro černé. Celkové vzezření obličejí jeho bylo ono typického severana, postrádalo však prohnaného onoho výrazu pravého „Yankee".

V levém jeho boku nalezala se osudná ona rána, kteráž před několika hodinami učinila konec jeho životu. Pohlížel jsem dlouho a vážně na mrtvolu. Neviděl jsem muže toho nikdy dříve o tom jsem byl přesvědčen. A přece zmocňoval se mne pocit jakési zpřiznčenosti, jež jsem nemohl nikterakž zapuditi. Prohlédnul jsem šat visící za ním na stěně. Byl to laciný, hotově koupený šat pozůstávající z kabátu a vesty z černého diagonálu, temně šedých spodků, obyčejné bílé plátěné košile s límcem a manšetami, jež byly připnuty lacinými kostěnými knoflíky a z modře pruhovaného spodního prádla. Ale svrchník byl svrchník důstojníka pravidelného vojska, jen že z něho zlaté prýmy, jakož i knoflíky, na nichž číslo pluku bylo udáno, odstraněny a poslednějši obyčej-

nými černými knoflíky nahrazeny byly. Prohlédnul jsem pečlivě každý kus šatu, abych se přesvědčil, nenaleznu-li někde jméno majitelovo, bylo mi však učiniti seznání, že i jméno krejčího bylo ze šatstva odříznuto. Na náprsence košile a na podšívce vesty bylo možno spozorovati několik kapek krve. Bylo patrné, že si rozepnul i svrchník i spodní kabát a že je rozhalil, dříve než sestřelil a poněvadž kule měla okamžitou smrt za následek, proto bylo krvácení skoro nadobro vnitřní.

Podivno mi jen bylo, že nešťastník nalezen v sedě, neboť lidé do srdce střelení obyčejně klesnou na obličej. Či snad jej někdo zvednul, domnívaje se, že jen omdlel, a naleznuv jej mrtvého a obávaje se mrzutých zápletek s policií, posadil jej na lavičku a pak uprchnul? Kdyby tomu bylo tak, byl by býval sniž potřísněn krví a tak by byla vysvětlena ta okolnost, že šat jeho krví skoro ani nebyl zbrocen. Však sniž okolo lavičky nebyl ani dosti málo zakrvácený.

Jinou podivnou okolností bylo, že na vestě nespozorováno ani sebe nepatrnější známky propálení, kteréž by tu přece mělo býti, kdyby se sám byl střelil, neboť bambítka by byla musela býti držána dosti blízko těla, ž by byla zapálila látku aneb jí aspoň ožhla.

„Snad se něčeho dozvíme při obhlídce mrtvoly," pomyslíl jsem si.

Dav dozorců umrlčí komory zpropitného, opustil jsem smutnou budovu a prošel město křížem, octnul jsem se brzo v Broadway. Zanedáv ku Gilsey House, setkal jsem se s Vojtěchem Perinem, s jedním z nejdůvěrnějších mých přátel i kráčeli jsme spolu dolů do města. Cestou vyprávěl jsem mu o všem i o tom, jaká se mne zmocnila zvědavost. I on počal se o záležitost tu zajímati a poněvadž se blížila hodina ustanovená k úřední obhlídce mrtvoly, zašli jsme do restaurantu, pojedli jsme spolu a Vojtěch prohlásil, že mne bude provázeti.

Pojedše, vsedli jsme na vůz pouliční dráhy a jeli jsme na policejní stanici, kde úřední jednání v smutné té záležitosti konati se mělo.

Prvé než budu pokračovati ve svém vypravování, nebude snad na škodu, vysvětlím li, kdo jsem a jak se stalo, že jsem se zajímal o záležitost tu. Jsem muž, nalezající se v čtyřicátém šestém roce svého věku, povoláním býval jsem trestním obhájcem. Šťastnými spekulacemi, spolu se značným dědictvím po svém strýci, dokázal jsem toho, že jsem uschránil s důstatek statku tohoto světa, abych mohl žítí v poměrném poklidu a pohodlí. Vzdál jsem se své praxe, však dosud se stykám se soudy a někdy ještě se v nich činně podílím. Vždy však se ujímám obhajoby a i pak, jsemli pevně přesvědčen o vině obžalovaného všemožně se namáhám v jeho prospěch.

Jest to jakási má monomanie, kteráž mne učinila známým většině právníků a soudních úředníků. Jakožto starý mládenec nemohu zužitkovati pro svou vlastní potřebu celý velký můj dům a proto větší jeho část pronajímám a sám se spokojují s několika pokoji. Mám pouze jednoho sloužícího, on však mi jich nahradí celou kopu a jest ochoten učiniti pro mne, cokoliv bych na něm požadoval, neboť jsem jej uchránil šibenice. Jest mi oddán s největší vděčností i mohu mu úplně důvěřovati; ačkoliv býval jedním z nejnebezpečnějších zločinců.

Přítel můj, Vojtěch Perrin býval důstojníkem námořnictva Spojených Států, vzdal se však svého důstojenství a žije nyní jako já v poměrně zahálce. Vlastní malý majetek, kterýž mu poskytuje důchod postačitelný ku pohodlnému životu a občasnému výletu do Evropy. Úplně dobrosrdečným a ženialním jsa soudruhem, jest i mužem, jenž silně si oblíbiv někoho, aneb pojmov opravdový zájem pro něco, nikdy nezůstal v polou

cesty státi, nýbrž vždy celým srdcem, celou duší se obětoval.

Přibyvše na policejní stanici, shledali jsme, že porota ohledavače mrtvol již byla sestavena a zapřísáhnuta a že si již prohlédla mrtvolu.

Prvním svědkem vyslýchaným byl strážník, jenž nalezl mrtvolu na lavičce. Ve svém svědectví pravil, že muž zastřelený z pola ležel, z pola seděl na lavičce. Když položil ruku na rameno muže, o němž měl za to, že spí, mrtvola se převážila do předu a kdyby ji nebyl rychle zachytil, byla by spadla na obličej na zem. Oba kabáty byly rozhaleny a klobouk stažen daleko na čelo. Strážník dal obvyklé znamení, že potřebuje pomoci a zatím se rozhlížel okolo sebe, neuvídl-li nikde důkazné stopy zločinu. Nedomyšlel se z počátku, že muž byl zastřelen. Myslel, že se nalezá ve mdlobě aneb že zamřel vadou srdeční.

Prohledal kapsy jeho kabátu a vesty, nikoliv ale kapsy kalhot. Kapsy nebyly obráceny na venek a nenašel v nich ničeho. Když přišla pomoc, pomohl dopravit mrtvolu na policejní stanici v ulici Mercer, asi osminu míle vzdálenou. Nespozoroval žádnou krev až mrtvola v stanici položena na podlahu. Soudě podle velikosti rány, kule byla kalibru 32. Ani na těle, ani na šatu nebyla stopa nějakého popálení aneb prachu. Považuje to za sebevraždu. Na místě, kde mrtvola nalezena, meškal asi hodinu před tím. V tu dobu neviděl nikoho na lavičce.

Dalšími svědky byli strážníci, kteří pomohli mrtvolu donést na stanici. Vyřekli totéž povšechné svědectví jako předcházející. Jeden z nich vypověděl, že viděl a spozoroval časněji z večera muže, potulujícího se po Washington Square-u. Když byl naposledy viděn, ubíral se ku University Place. Strážník konal svou službu od 6. hod večerní do 1. ranní. Myslí, že mladý muž měl

vzvezení člověka scrstmi stíženého. Povšimnul si ho hlavně proto, že vždy ušel kousek cesty, se zastavil, ohlednul, tlumeným hlasem pro sebe něco zahovořil a pak zase popošel. Jednou zamířil zpřímá ku lékárně na rohu osmé ulice, rozmyslel se ale a zašel do jednoho olízského hostince. Později viděl muže, nyní mrtvého seděti za stolem poblíž dveří a čísti noviny nějaké. Sklenice pивní částečně vyprázdněná stála před ním na stole. Byl mírný ve svém jednání a strážník nespozoroval na něm nic co by bylo vzbuzovalo zvláštní nějakou pozornost, leda že celé jeho vzezření se nerosnávalo s jeho šatem. Poznámkou touto minil, že šat nešťastníkův byl velmi laciný, že však jeho majitel byl skutečným gentlemanem. Domníval se, že snad neznámý muž někoho očekává. Podle celého jeho vzezření považoval jej za vojína. Sám býval někdy v jízdě i může prý každého poznati kdo jednou sloužil. Nemůže vysvětliti, podle čeho pozná člověka takového, pozná jej ale jistě.

Předvolán pak majitel hostince. Vypovídá, že mladý muž přišel do jeho místnosti asi o 9. neb o půl 10. hodině. Ví, že to bylo v tu dobu, poněvadž obyčejně natahne v čas ten hodiny a pak domů se odebral, zanechav obchod svému obsluhovači na starosti. Památuje se na zemřelého, poněvadž jej tento žádal o časopis „Post“ a seznav, že list ten jiný host čte, přijal „Telegram“. Poručil si jen jednu sklenici piva. Zdálo se, že měl peněz, avšak svědek nemůže pověditi mnoho-li: hrst stříbra—možno že pět dollarů. Host zdržel se hodinu neb déle a nalezal se ještě v místnosti, když hostinský odcházel. Svědek myslí, že neznámý muž ztrávil minulou noc pod širou oblohou. Vyhlížel znavený a nepromluvil na nikoho.

Svědectví toto bylo stvrzeno od obsluhovače v hostinci zaměstnaného, jenž pravil, že viděl téhož muže asi o půl

noci na železném zábradlí před hostincem sedícího, když místnost zavíral. Muž neznámý kouřil a, jak se svědek domníval, čekal na vůz pouliční dráhy. Nemluvil. Bylo velmi zima; zemřelý měl svůj kabát úplně zapnutý a límec přes uši ohrnutý. Svědek poznal jej hned podle jeho výšky a podle knír. Muž neznámý byl zcela klidný a nezdál se býti pod účinkem lihovin.

Svědectví obou mladých očíčů bot znělo v ten smysl, že vykonávali své femeslo u taneční jedné síně na východní straně a že se nalezali na cestě k svému domovu v ulici Varick. Kráčejičkem přes Washington Square, viděli zemřelého s obličejem dolů na zemi ležícího a přistoupivše k němu, spatřili bambitku. Posadili muže na lavičku a shledavše, že jest mrtev, velice se ulekli i, vzali do zaječích. Ostrému křížovému výslechu byvše podrobeni, přiznali se, že mimo bambitky vzali i peníze, jež v kapsách neznámého našli. Čekali v povzdálí až viděli, jak strážníci mrtvolu odnáší a ubírali se pak k domovu. O peníze se rozdělili a bambitku zrovna chtěli dáti do zástavy, když byli zatčeni.

Ohledavač mrtvol odkázal je soudu pro okrádání zemřelé osoby. Lékař podal zprávu, že neznámý zemřel následkem stělné rány, kteráž zasáhla srdce jeho. Kule byla vytažena ze zad. Všechno ostatní ústrojí těla shledáno v zdravém stavu.

Ohledavač stručně shrnul veškeré svědectví a porota odebravši se k úradě, vrátila se za několik minut s výrokem: „Zesnulý přišel o život kulí, kteráž mu projela srdce a již nepochybně sám vystřelil. Jméno a obydlí zesnulého není porotě známo.“

Ohledavač vyhotovil pohrobničku povolání ku pohřbení mrtvolky a tak skončila se poslední kapitola v knize života jednoho člověka.

Perrin a já ubírali jsme se k domovu, rozmlouvajíc o svědectví právě slyša-

ném a na vzdor nezvratným důkazům pro sebevraždu, přece jen jsme měli jisté pochybnosti o správnosti rozsudku poroty. Rozešli jsme se na rohu Broadway a 14. ulice a já bral se dále do města. Nalezaje se skoro u „New York Hotelu“ vzpomenuť jsem přítele umělce, jenž nedaleko odsud měl svou dílnu a pohlednuv na hodinky, seznal jsem, že jej mohu doma nalézt.

Vystoupiv po schodcích nahoru do jeho pokojů, nalezl jsem jej, jak jsem byl očekával, nataženého celou délkou ve visuté plachtové lenošce. Kouřil a pohlížel na obraz, kterýž měl téměř na dobro hotový. Ani slova pozdravného nepromluvil, vzal jsem židli a usednuv, počal jsem rovněž obraz studovati.

Bylo to dílo umělecké. Výje v představoval útok jízdy. Uprostřed vzdálenosti nalezala se njiždějící škadrona; vojíní mávali lesklými svými šavlemi ve vzduchu a koně s otevřenými čířipěmi a vykoulenýma očima hnali se plným tryskem ku předu a jak se zdálo přicházeli zrovna z pravé strany obrazu. V popředí byl nepřítel—několik Indiánů vykukujících z hromad kamení a z pozadí křovísk, z nichž vykukovaly jeny jejich pušek.

Však co poutalo pozornost diváka na celém obraze nejvíce, byla postava vůdce, nalezající se drobet na levo o l útočící jízdy. Velký a silný šedý oš z pola vzepnutý a s hlavou nazpět staženou, byl tak dokonale malován, že diváku se zčálo, že slyší bolestná jeho rčání.

Ušlechtilé zvíře bylo zraněno a krev unikala mu z vazů. Jezdec schvácený zlostí a zoufalstvím, rychle vyprostil nohy své třemenů, aby předešel svému pádu, stále však maje hlavu obrácenu a mávaje šavlí, povzbuzoval své vojiny. Hlava jeho, s níž přílba spadla, slavně a statečně se skvěla v záři zapadajícího slunce.

Ale více než dokonalost obrazu poutal pozornost mou obličej důstojníkův. Byla to úplná podoba mladého muže, jehož mrtvola právě za mé přítomnosti byla předmětem úřední obhlídky.

Stál jsem tu jako přikouzlén a čím déle jsem na obraz pohlížel, tím více jsem byl přesvědčen, že důstojník a muž neznámý jsou jednou a touže osobou. Zatajit co nejvíce své pohnutí, obrátil jsem se k umělci a pověděl mu několik zdvořilůstek o zdařilosti obrazu, tázal jsem se ho, kde vzal model důstojníka.

„Ó toť román sám o sobě, obávám se, že ubožák již doko-

nal svou jízdu. Jest to smutné, neboť lepšího člověka sotva kdy žilo, nebyl bycť však překvapen, kdybych v tu chvíli slyšel, že jest mrtev. Posledně když u mne byl před dvěma neb třema dny, řekl mi, že jest syt života a že nyní žije již jen pro svou dcernšku, sličnou malou dívku pěti neb šestiletou. Sdělil mi, že má naději, že jí nějací zámožní příbuzní přijmou za svou a stane-li se tak, že zemře, neboť úkol jeho bude prý pak vykonán.“

„Co v něm vzbuzovalo takové úmysly?“ tázal jsem se.

Doktor: To jsem se dlouho neviděl! Nu, jak se vám posíd vede? — Občan: Nebudu mluvit za te platit, když vám to povím, pane doktore!

„To co obyčejně zničí nejlepší muže: žena a pak, aby záhřba byla dokonalá —kořalka!“ odvětil můj přítel. „Případ jeho nebyl neobyčejný, však i jeho život má zajímavé chvíle.“

Požádal jsem malife, aby mně pověděl vše co ví o neznámém i vyslovil jsem náhled, že jeho zrodil a sebevrah jsou jednou a touž osobou. Když jsem pověděl o nález mrtvoly a o úřadní její obhlídce, jakož i mu popsal mrtvolu, přítel můj tak se rozčílil, že jednal jako člověk smyslu zbavený. Pospíšil ku skřini, vyňal kabát a klobouk, stáhnul mne téměř se sebou, rajal povoz a rozkázal kočimu, aby „s ďáblem o závod“ jel k úřadovně ohledavače mrtvol.

Vše to stalo se tak rychle, že se mi zdálo, že uplynul jen okamžik od náhle skončeného mého vypravování do té chvíle, kdy jsme usedli v povozu a jako šílení ujížděli ulicemi města. Teprv pak mohl jsem z něj vypraviti slovo ohledně příčiny náhlého tohoto rozčílení. Vyběhl pojednou:

„Ubohý Bert! Znal jsem jej po celý život! Ó proč toho učinil! Ubohý hoch! Das vezmi tu ženštinu! Tak dobrý hoch, jakého kdy jen žilo—a on se k vůli ní nadobro zničí. Musím dostat jeho mrtvolu. Pohřbím jej, kdybych pak třeba musel hladem zahynouti! Pokud budu živ, nesmí se mu dostat hrobu chudása!“

Takové a podobné nesouvislé věty jen se mu draly přes rty. Zde pomyslil jsem si, jest stopa a osvědčí-li se, že jest to tatáž osoba, bude záhada, v níž život neznámého muže jest zahalen, rozřešena.

Dostali jsme se brzo ku ohledavačí mrtvol i obdrželi jsme od něho dovolení ku pohřbení mrtvoly, bude-li sebevrah hledanou osobností. Zvěděli jsme, že mrtvola dopravena do umrlčí komory městské nemocnice i pospíšivše sem, přibylí jsme zrovna ještě v čas, abychom zabránili studujícímu lékařství v pytvě mrtvoly. Místo aby ji políbily městské

úřady odevzdaly mrtvolu do pitevny. Vzteklost, jakouž přítel můj po tomto seznání dal na jevo, byla věru strašná. Přítel můj byl Francouzem rodem, ale Amerikánem následkem přibčeni a nyní s plyností jakouž se prvnější národnost honositi může, vychrlil ze sebe celou epoustu nejvybranějších amerických nádávek, jimiž oblažil mladé studenty lékařství i jejich učitele.

Konečně se upokojil a obstaravše povozy, odvezli jsme mrtvolu do jeho bytu. Posláno pro pohrobniika a objednan pohřeb, jakéhož se dostane jen málo lidem. Nic nebylo příliš dobré neb příliš drahé pro ubohého sebevraha. Když jsem vyslovil své nad tím podivení, pravil jen:

„Jakmile bude pohřben, přijď ke mně a já ti povím celou jeho minulost i mé s ní spojení. Nyní mne zanech. Uvidíme se zítra o polibku a vše bude vysvětleno.“

Opustil jsem jej, jak si přál a brzo nalezal jsem se v mém pokoji a koufe dlouho do noci, přemýšlel jsem o událostech posledních několika dnů. Pojednou vzpomenu jsem si na kousek papíru, kterýž jsem sebral v parku na sněhu i prohlídal jsem kapsy své a našel ho.

Adresa byla „číslo * * východní 39. ulice“ a jméno „Bessie“. Bylo-li to jméno ženy, dívka neb přítelky sebevraha, nemohl jsem říci a proto zapudil jsem to z mysle své, předsevzav si dříve, že se na to pozeptám svého přítele malife.

Druhý den jsem vzkázal panu Perrinovi, prose jej, aby přišel do mého bytu a se mnou pohřbuse súčastnil. Dostavil se určitě v ustanovený čas a když jsem mu sdělil co se bylo událo v předcházející večer, byl ještě více dychtiv než dříve, záhadu, v níž smrt muže toho byla zahalena, rozřešiti. V pravdě jsme byli oba více zvědaví, než jsme sami doznati chtěli. Nebude na škodu, povím-li něco bližšího o mém příteli malí-

fi, aby alespoň poněkud byly vysvětleny jeho zvláštnosti. Jmenoval se Emile Da Silva. Narodil se v Elsassu, přišel ale v desátém roce věku svého se svými rodiči do Ameriky. Zde byl vychován, uveden v život obchodní, brzo však dával na jevo takovou vášeň pro malířství, že rodičové jeho, lidé zámožní, dovolili, aby se oddal studiu tohoto umění. Navrátil se do Francie, Da Silva sloužil za války prusko-francouzské ve vojšti francouzském a za svého pobytu v Paříži v době dlouhého obléhání hlavního města, maloval téměř výhradně obrazy představující výjevy ze života válečného zvláště a vojanského vůbec.

Později navrátil se do Ameriky i cestoval po státech západních, kdež se obíral studiem ze života indiánského, zálesáckého a vojanského. Jeho obrazy představující pátky mezi vojskem Spojených Států a potulujícími se Indiany jsou s důstatek známy po celé zemi. Z toho co byl pověděl v předcházející den, soudil jsem, že za některého svého západního výletu se setkal s osobou, jejíž smutný konec tak velice jej dojal. Byl člověk horkokrevný, ale dobrasrdečný. V dobu mého vypravování čítal asi čtyřicet let svého věku, nevyhlížel ale ani o den starší třiceti.

Když jsem spolu s Perrinem přibyl do bytu Da Silvy, očekával nás u dveří, aby nás uvítal. S pouhým pokynem ruky nás uvedl do své pracovny. Zde stála rakev na márnách a podle ní na malířském stojanu nalezal se obraz — věrná to tužková podobizna zemřelého. Pod obrazem bylo napsáno jméno a stáří a věta ze spisů Shakespeareových. Přečetli jsme několik těch řádků i museli jsme uznati jejich případnost kde se jednalo o muže, jehož srdce bylo zdrčeno. Co jsme pod obrazem viděli, bylo toto:

Vojtěch Rollins Taylor,

druhdy setník vojska Spojených Států. Zemřel dne — února 188 — v 32. roce věku svého.

„Zlehčovánli jsem nevědomci, kteří neznají ani mých vlastností, ani mé osoby a přece chtějí býti soudci mého jednání — nechte mne říci: Vina to jen má.“

Mlčky přihlíželi jsme tomu, jak mrtvola snešena v rakvi a dána do pohřebního vozu, mlčky následovali jsme ji v povozu a mlčky pohřbívali jsme ji na hřbitově greenwoodském. Nemodlil se zde žádný kněz, pakliže ale slzy a žal přátelství se nevyrovnaly nesrozumitelnému mumlání tak mnohého kněze, pak věru byl ubohý náš přítel pohřben nemilován a neznán.

Perrin a já rozešli jsme se s Da Silvou, slibivše, že jej později v tentýž den navštívíme v jeho pracovně. Vrátili jsme se do města a vyhledali jsme dům označený v adrese na kusu časopisu, kterýž jsem byl ve Washington Square-u nalezl. Byl to, jak jsme očekávali, prostý cihelný dům, patrně ztravní dům určený pro lepší třídu klerků a prodavačů. Činili jsme poptávky, nemohli jsme však dopídití se nikoho, kdo by byl znal osobu jmenující se „Bessie“ aneb „Taylor“. Konečně však po dlouhém doptávání se, bylo nám sděleno, že muž jehož popis se srovnával s vzezřením zemřelého, zde obýval pokoj, že však byt svůj před několika dny opustil. Věci jeho se zde dosud nalezaly, ale domácí paní nechtěla nám dovoliti prohlédnouti si pokoj a jeho obsah a my, nemajíce práva nalehati, aby nám prohlídka taková byla povolena, zase odešli.

Odpoledne ztrávili jsme v domněnkách a když jsme zase přibyli do přibytku Da Silvy, zvědavost naše téměř již neznala mezí. Když jsme vešli, seděl Da Silva u svého stolku a srovnával nějaké papíry. Vzhlédnul k náia a přif-

větivě nás pozdravil, žádaje nás, abychom usedli a na chvílku jej omluvili. Privil, že chce naléztí některá psaní setníka Taylora, jež by mu velmi prospěla, nejen pokud se jednalo o vypravování osudů nešťastného muže, ale i při vy-máhání pozůstatostí nějaké, již snad zemřelý zanechal.

Perrin při prvním spatření obrazu, kterýž představoval útok jízdy proti Indiánům, zrovna tak jako já byl překvapen věrou podobou vůdce jezdců se zemřelým setníkem.

„Nebyl bych překvapen, kdyby obraz ten představoval skutečný výjev, v němž zvěčnělý náš přítel bral účast,“ pravil, obrátiv se ke mně.

Da Silva odvrátil se od své práce a odpověděl:

„A věru se nemýlíte. Setník mi výjev ten vylíčil, ba on i hlavní osoby narysoval. Já pak obraz dle jeho nárysu i dle jeho líčení maloval. Mám vylíčení toho dne napsané z le v mých rukou. Nalezl jsem psaní potřebná a povím vám, jak dobrý člověk byl zničen.“

„Znám Berta Taylora od té doby co jsme se setkali spolu ve škole. On byl několik let mladší mne, nalezali jsme se ale v jedné třídě. Byl neobyčejně čepný hoch a já následkem svého cizého původu byl značně pozadu za hochy v stejném se mnou věku se nalezajícími. My Francouzi nesrovnáváme, jako vy Američané a Angličané školní své spory a nesnáze pěstí a proto jsem byl obyčejně předmětem škádlení se strany mých spolužáků. Bert vždycky se mne zastal, naučil mne brániti se pěstmi a mezi námi dvěmi vzniklo upřímné přátelství.“

„Když jsme opustili tuto školu, Bert vstoupil do vojenské školy ve West Pointu a já se odebral do Francie. Po dlouhá leta jsme se nesetkali — až zase na dalekém západě. V Paříži jsem viděl tak trochu toho bojování a navrátil se do Ameriky, toužil jsem seznati jak

Indiáni bojují. Dostalo se mi dovození provázeti škadronu jízdy, kteráž se ubírala de Černých Vrchů.

„Jaké bylo mé překvapení, když jsem se ve Fort Thompson setkal s Bertem Taylorem, tehdy prvním poručíkem. Radost naše z neočekávaného našeho shledání byla upřímná a veliká. Odvlékl mae ihned domů, aby mne představil své ženě. Zamíloval si mladou dámu, dceru jednoho důstojníka a byli svoji asi dva roky. Měli děvčátko asi deset měsíců staré. Vše to mi sdělil, když jsme se ubírali přes prostranství cvičební k jeho příbytku.“

„Jakmile jsme vešli do jeho pokoje, byl jsem představen paní Taylorové. Byla opravdu spanilá. Asi dvacet roků stará, pěkně vysoká, lesklých očí a jasné pleti. Já však v ní pozoroval něco podivného, jak bych to jen nazval — zrádného? Bylo to něco co vzbudilo ve mně dojem, že by se neštítala žádných prostředků, aby si pojistila nějakou rozkoš. Bylo by jí bývalo lhostejno kolik lidí by bylo následkem jejího jednání učiněno nešťastnými. Vzdortomu byla velmi příjemná a byla nemálo hrdá na své malé děvčátko — celou tu spousta kraje a rýžků s velmi malým kouskem dítky.“

„Bert chopil se dítky, líbal je a prodělal s ním všechny ty manévry, v nichž si mladý otec se svým prvním dítěkem vždy tak líbuje. Mně, starému mládenci, zdálo se to býti dosti hloupé, myslím však, že bych se za podobných okolností zachoval stejně špatně. Ztrávil jsem asi týden velmi příjemně s Bertem a jeho ženou, když jednoho dne zvědové přišli s novinou, že Apačové vraždí a plení poblíž Little Big-Horn. Bert ujal se velitelství škadrony a opustil v ten den stanici vojenskou, aby rudochy zahnal nazpět na jejich rezervaci. Poslední slova, jež pronesl dříve než odjížděl, zněla:

„Nekoketuj mi s nikým, Karolínko,

mezitím co zde nebudu!" a ona směje se, odvětila: „Ó ano — však já budu!"

Zdalo se mi, že oba to považují za pouhý žert, sotva však že prach odjíždějším koňstvem do výše vyhnany zase se usadil, Karolína Taylorová již se nalezala na cestě ku přibytku plukovníkovu, zanechavši dítka, Bessie nazvané, péči chůvy, ženy to jednoho z vojínů. Na stanici žil v dobu tu mladík, druhý poručík, jenž právě byl k pluku tomu poslán, odbyv v předcházejícím letě svůj běh ve West Pointu. Byl to mladý muž slušného zevnějšku a mezi

pouštěl. Nebylo mi však potom nic a proto jsem mlčel. Výprava, v jejímž čele se můj přítel nalezal, nevrátila se na stanici vojanskou dříve než jsem tuto opustil, brzo však jsem zvěděl, že se setkali s Indiany a že je zahnali nazpět na rezervaci, u rpěvše ztrátu pouze několika životů, vracejíce se ale s mnohými raněnými, mezi nimiž se nalezal i Bert Taylor. Byl sečnou ránou sražen s koně svého a tak zle zraněn, že se po nějakou dobu mysliło, že zemře, on však se konečně pozdravil, musel ale hned učiniti seznání, že žena jeho uprchla s

Mudre z kláštera.

Fraťer Chrováin: Chlboňný bratře, pověsto mi jednou, jaký je náitek ze šdupaní! — Fraťer Sreafin: Velký, milý synu; šápněť mne moš šápněť!

dámami na stanici oblíbený, neboť se vyznal ve všech písních, povídačkách a novinkách z východu a ku všemu tomu byl výborný pianista a ucházející zpěvák. Zámožný otec zásoboval její s důstatek penězi a mladý muž mimo to stále dostával z východu bedny naplněné knihami, hudebními a dárky pro dámy.

Nalezal zvláštní záliby v Karolině, kteráž, jak jsem s lítostí pozoroval, patrně jej povzbuzovala. Dosud však jsem to připisoval jen svobodě života vojanského. Ztrávila celý svůj život, kromě pěti neb šesti let škoře věnovaných, na západě, stěhuje se z jedné stanice na druhou, jak otci jejímu bylo rozkázáno a proto s těží se mohlo od ní očekávati, aby zachovávala onu zdržlivost ve svém jednání, jakouž očekáváme u mladých, v městě dobře vychovaných dān. A přece nemohl jsem si pomoci i myslet jsem ji považovati za svobodnější ještě než způsob jejího vychování při-

druhým poručíkem.

„Bert byl příliš hrdý, než aby byl mohl stavěti žal svůj na odív a vymluvív se na svou ránu, vymohl si dovolenou i přišel se svým děvčátkem na východ. Zanechal ji v rukou své ovdovělé matky a všemožně se pokoušel o vypátrání své ženy.

„Poručík vystoupil z vojsťe a odejel se svou obětí do Evropy. Zvě-

děv o tom, odplul Bert do Londýna a od toho dne nezvěděl jsem o něm ničeho až jednoho dne asi před pāl rokem, když vstoupil zrovna do tohoto pokoje.

„Jak ale byl změněný!

„Někdejší jeho usměvavé oči byly zapadlé a bezcitné. V obličeji jeho nerozhošťoval se obvyklý jeho úsměv, nýbrž výraz přísné nenávisti zaujal jeho místo. Vešel do tohoto pokoje a uvrhnuv se na pohovku, pravil: „Nuže, starý brachu! Zde mne máš! Vystoupil jsem z vojsťe, pozbyl jsem všech svých

peněz a jsem, až na mé dítě, osamělý! Zabijme se společně!"

„Pohlednul jsem naň s ustrnutím. Mohl tento cynický, krutě vyhlížejší muž býti Bertem, jež jsem znal? Povšimnul si mého pohledu a otevřev přístěnek natil si sklenici brandy a vyprázdnil ji. Pak na mne pohledna, pravil: „On jest mrtev. Ona jest ztracena. Tak skončila se první kapitola.“ — Tázal jsem se ho, jaké má vyhlídky, jak zamýšlí žiti a na podobné věci. Nedostalo se mi však jiné odpovědi než: „Nevím!“ aneb „Nedbám!“

„Pověděl mi, že má najatý pokoj poněkud dále od středu města a že se poohledne po nějaké práci, ale ne zrovna nyní. Opustil mne brzo, ale přicházel pak každý den, aneb alespoň ob den i zdržel se vždy u mne hodinu neb i dvě. Jednoho dne pověděl mi vše o srážce s Indiany i o svém zranění. Přiměl jsem jej k tomu, že mi napsal celý podrobný popis boje toho a spolu jsme se pak radili o tomto obrazu.

„Často říkával, že až bude obraz dohotoven, on sám půjde do místnosti, kde dílo má být vystaveno, že bude státi u obrazu a vysvětlovati ho divákům, svou přítomností dokazovati dokonalost podoby a mně tak napomínati. V takových chvílích zdálo se, že do jisté míry zapomíná svých vlastních nesnází.

„Jednoho dne mne navštívil patrně opilý. Přemluvil jsem jej, aby se na pohovce prospal a když tak byl učinil, pověděl mi, že právě viděl mrtvolu své ženy v umrlčí komoře. Byla zastřelena v hádce vzniknuvší v jednom nefestném domě na západní straně města. Zdálo se, že smrti její velice želí i hovořil více pro sebe, než aby byl mluvil ku mně: „Myslím, že musím jíti a přesvědčiti se, jak brzo ji budu moči následovati. Musím se postarati o Bessie: pak i já si upravím lůžko v umrlčí komoře.“ Věru jsem se tehdy nenařadil toho, že mluví pravdu. Ubohý, ubohý Bert!“

Zde vyrušili jsme Da Silva otázkou, co bychom mohli učiniti za účelem nalezení Bessie. Pověděli jsme mu o bezúspěšné naší návštěvě ve východní třicáté deváté ulici.

Da Silva ukázal nám psaní sepsané ve způsobě závěť samotným setníkem Taylorem dříve než odjel do Evropy; v psaní tom vyslovuje přání, aby Da Silva jednal jako poručník Bessie a aby se uvázal v držení jakéhokoliv majetku aneb papírů, nichž by snad po sobě zanechal.

Po našem odchodu uplynuly tři neb čtyry dny, aniž bychom byli zvěděli od Da Silvy nějaké novinky. Potkal jsem jej jednou, spěchajícího z radnice s rukama plnými papírů, on mne jen pozdravil pokývnutím hlavou a spěchal dále.

Konečně mi poslal lístek, kterýmž mne žádal, abych jej s Perrinem navštívil některý večer v běžném týdnu. Vyhlídal jsem neprodlen Perrina a navštívili jsme přítele malíře, ještě v ten večer. Když jsme si byli pohodlně usedli v jeho bytu, Da Silva nám sdělil výsledek svých prací. Vymohl si nutné papíry spolnomoceňující jej ku požalování pozůstalosti setníka Taylora a takto jsa vybaven, navštívil dům číslo 39 ve východní 39. ulici a bez velkých obtíží obdržel věci zemřelého přítele. Domácí paní pravila, že má dostati nějaký obnos od setníka a přítel náš ji zaplatil. Šat a prádlo vyjma uniformu setníkovu, rozdal. Sto dollarů ve zlatě a něco papírových bankovek, celkem asi dvě stě dollarů nalezeno v jednom z kufrů.

Da Silva vzal všechny papíry, psaní a všechny tři patenty: druhlého poručíka, prvního poručíka a setníka. Patenty dal zasklíti a nyní visely na stěnách jeho pracovny. Mezi papíry nalezal se jakýsi deník, v němž zaznamenával setník Taylor svou cestu, již podniknul za účelem nalezení své ženy. Mezi místy vyjmenovanými nalezaly se Londýn, Paříž, město porýnská a Řím, v kterémžto následním městě patrně delší dobu se

zdržel. Zde bídák, jenž zničil jeho život zemřel fimskou zimnicí. Nešťastný muž z rutil veškeru stopu po své ženě.

Slyšel později často, že se zdržuje na tom neb onom místě, když však přibyl do města udaného, bylo mu vždy učiniti poznání, že přichází pozdě, že zde ženy jeho více není. Konečně zvěděl, že se nalezá v New Yorku i přispěl sem a hledal ji bez ustání vždy a všude. Den po dni procházel semo tamo ulicemi. Noc co noc pozoroval davy lidu, jimiž ulice veleměsta oživovány. Někdy bylo srdce jeho ovládáno duchem pomstychtivosti, jak sám v denníku svém doznával; pak zase se domýšlel, že by ji mohl odpustiti; však kdykoliv spatřil své opuštěné dítě nenávisť vůči hanebné matce vracela se silou zdvojnásoběnou a když ztrávil celou noc v ulicích, mnohdy celý jsa prosáklý deštěm, jindy zase polozmrzlým, zkoušel umrtviti myšlenky své, vzpomínky své, lihovinami.

Tělesná jeho soustava, přirozeně silná, počala ochabovati; on však dopouštěl se nejdívočejších kousků. Tak ztrávil poslední rok svého života. Seznav konečně, že zdraví jeho jest podkopáno a domýšleje se, že do smrti nemá daleko, počal pomýšlet na to, aby dítě svému opatřil u některých svých příbuzných nový domov. Odevzdav ve prospěch deernšky své vše co mu zbylo z jeho jmění, přišel zase do New Yorku a najal pokoj v ulici třicáté deváté a pod cizím jmenem znovu počal pátrati. Takto živoře — neboť životem to nazývati nelze — navštěvoval pracovnu Da Silvovu a zde ztrávil co často nazýval nešťastnějšími okamžiky zatčelto trudných, hrozných dnů. Zde vyprávěl o přibězích ze svého vojenského života i zapomínal na chvíli sama sebe, aby odcházaje odsud strašnou tíhu krutého svého osudu dvojnásob pocítoval. Jednoho dne viděl dav lidu hrnoucího se do umrlčí komory a následuje příkladu jejích, našel konečně předmět dlou-

hého, nennavného svého pátrání. Stál zde tak dlouho zadíván jsa na mrtvolu své ženy, že dozorce umrlčí komory jej konečně musel vyzvati k odchodu.

Nepověděl nikomu, kdo žena ta jest. Nechal ji pohřbiti na útraty města a pak potuloval se po dva dny neb snad i déle. Navrátiv se konečně do svého bytu, vzal k sobě bambitku a odešel. Však dříve ještě napsal do denníku svého poslední kapitulu osuť svých, již nám Da Silva sdělil. Napsal také psaní svědčící malíři, žádaje jej, aby přečetl jeho papíry a pak je zničil a aby dítě jeho zatajil způsob smrti otcovy a o ně pečoval a je střežil, jako by bylo jeho vlastní. Děkuje Da Silvovi za vše co proň byl učinil, ukončil své psaní větou:

„Po smrti mé jen na mne zapomeň, neboť nemůžeš o mně dokázati nic hodného, leda že bys chtěl vynaléztí nějakou milosrdnou lež, abys pro mne učinil více, než pro mne učinila má vlastní smrt.“

„Co činil aneb kde meškal v době od opuštění svého pokoje do hodiny v kterouž nalezen mrtev ve Washington Square u, nikdo nemůže pověděti,“ pravil Da Silva. „Mohu jen říci o něm, že byl člověk dobrý. Když dojde odpuštění hříchů svých a toho miru i poklidu, jehož mu za živa nedopřáno.“

Když Da Silva skončil, Perrin a já nemohli jsme jinak, než opakovati závěrečné jeho přání. Oba jsme věděli a cítili, že psaní a papíry zemřelého jsou posvátným tajemstvím a co takového jsme si jich vážili. Opuštějíce pracovnu, vrátili jsme se do svých příbytků, oba jsouce vypravováním přítelovým do duše rozteskněni. Navrátiv se domů, zasednul jsem k stolku a mezitím co udalostí minulých několika dnů ještě živě na myslí mi tanuly, sepsal jsem je tak, jak zde jsou podány.

Jak málo víme jeden o nesnázech druhého a jak málo soucitu navzájem pro sebe chováme!

Z angličtiny přel. G. B. Reisl.

❧ Český učitel Josef Mašík v Texasu. ❧

NAŠTIN ŽIVOTOPISNÝ .

Dne 1. července 1881 zemřel v Caldwell okresu Burlison, Texas, zasloužený kmet vlastenec rázu 48cátníků a jeden z nejprvnějších přistěhovačů do Texasu, jenž působil zdárně co český učitel i v nové vlasti a odechoval v úctě k mateřtině veliký počet dítek českých a moravských rodičů, aby byly pak udržovateli české národnosti v osadách po celém Texasu.

Byl to Josef Mašík, rozený dne 30. března 1810 v Žacanech na Moravě. Jeho rodičové přestěhovali se s malým děckem do Imramova, kde mu šestiletému zemřel otec a poručníkem stal se tamní učitel p. Ženatý, jenž jej vychovával pro stav učitelský. Byl pilným a sehopným, že co mladík 16 letý mohl odbytí zkoušku učitelskou v Brně a obdržel hned podučitelské místo na Březíněch, načež za dva roky byl povolán za učitele do Čermí v Čechách, kde zdárně působil po 23 roky a byl uznán vládou pochvalným dekretem. Jsa svobodomyšlností odkojen z mládež, očekával veliké převraty svobodné v 1848 pro celé Rakousko, zvláště ale pro milou vlast česko-moravskou. Když byla Praha ve stavu obležení, vybral se s několika občany čermáskými stejného s ním smýšlení a nadšení vlasteneckého, opatřili si zbraně a umluvili se, že sejdou se v Ústí v počtu několika set vlastenců z celého okolí, aby táhli matičce Praze na pomoc. Tu přišla zpráva, že Praha se vzdala a z jejich výpravy nebylo nic, ba museli se teď tajiti svým vlastenectvím, aby neměli z toho nemilé následky.

Nový císař, nové naděje. Učitelové byli tehdy velmi bídne placeni a nadávše se zlepšení svého stavu do nové vlády, posílali k císaři Frant. Josefovi, jenž právě dvorem byl v Olomouci, deputaci, jejíž mluvčím byl Jos. Mašík. Císař přijal je laskavě, hovořil s nimi přívětivě, slíbil jim všecko, o čem žádali, řka, že zvláště na své milé země Čechy, Moravu a Slezsko chce pamětliv býti a milostivě je propustit. Zlepšení ale nepřišlo, a p. Mašík říkával pak vždy o tom vypravuje, že slibiti a splniti rakouská vláda nikdy nedovede, aby

se toho od ní ani nečekalo. Bylo-li učitelům nedobře dřív, nebylo jim lépe teď a marné bylo čekání a prosení od vlády.

V 1851 počalo se v Čermí hovořiti mnoho o Americe. Přišla sem psaní od p. Bergmana, který nalezal se v Texasu, chválil nejen kraj, ale i svobodu a to zalíbilo se některým, že zatoužili po Americe. Vyprodávali své statky a hlásili se o průvodní listy. P. Mašík učinil totéž, avšak od rodiny tehána svého byl přemluven, aby nejezdil do Ameriky. Nechtěl však na dále zůstat zde pro nedostatečný plat k vyživení rodiny jeho. Nabídl se mu lacino grunt u Líptálu na Moravě, koupil jej a odstěhoval se tam. Ale shledal, že se sklamal, neb byla půda bídna, strání holé, kamení hojnost a jalovce až dost všude, ale živobytí to neneslo. I hleděl zbaviti se toho a zatoužil po Americe teď tím vřeleji. Teď už žádné domluvy neplatily u něho a jal se činiti přípravy k vystěhování. Avšak jeho ochota a přátelství k jiným krajánům přivedla jej do nesnází velikých, které ještě jednou jeho vystěhování se odložily.

Kolem Vsetína roznesla se v lidu zvěst, že p. Mašík učitel pojedje do Texasu. Přicházeli, vypyčovali se, četli dopisy, jmenovitě od pp. T. Batly, J. Matušítka a V. Špačka a všem se to zalíbilo hnedle, že požádali otce, aby jim napsal žádosti za průvodní listy. Avšak počala vláda obávat se o své poddané, aby se ji nerozutfkali všichni do Ameriky a nechtěla vydávati už teď listy, leč po dlouhém týrání a zdržování. P. Mašík měl svůj list, ale když ostatní prosili jej, aby na ně počkal, aby měli s kým moudřejším do daleké ciziny jeti, učinil jim to k vůli a odstěhoval se do Jablůnky, odkudž chtěli společně vyjeti, jakmile listy průvodní obdrží.

P. Mašík nejen byl napsal všem známým svým žádosti za průvodní listy, ale i všechny jejich dopisy do Bremen psal ohledně přeplavu a tu bylo přirozeno, že páni od úřadu počali považovati jej za přemlouvatele toho lidu a jednatele odvádějícího poddané z područí jejich. Pojed-

nou když se toho nejméně nadál, byl zatčen, četníkem, že prý svádí lid k stěhování, prohlédali všechny věci v domě, zabavili všechny jeho papíry a odvedli jej na Vsetín. Rodina jeho byla arci postrašena a manželka jeho druhý den spěchala za ním. Avšak k její největšímu zármutku viděla, jak jej právě odvázejí na voze do vězení do Meziříče. Ubohá omdlela, jak to spatřila a když přišla k sobě sotva se s ním rozloučila, vidouc jej neviného jako zločince odvážeti do vězení. Byl vězněn nevině několik neděl, nežli počal výslech

jeho. Zatím totiž pozatýkali všechny ostatní, zdali by se byl kdo vyznal, že byl od Mašíka sveden k vystěhování. — Když ale nealezli ničehož, zač by nějakou vinu naň mohli uvaliti, a č dosti chytře vykračovali, zákony všechny možné na pomoc si brali, museli jej přece pustiti na svobodu, a le průvodní list a ostatní papíry zadrželi a marné byly jeho prosby a žádání, nedostal nic

zpět. Toť se rozumí, že od doby nevině naň vrženého věznění zanevřel ještě více proti vládě a všemu pořádku rakouskému, a nechtěl ani slyšeti o tom, aby tam zůstal. Ostatní všichni, k vůli kterým se sám zdržel, čekaje na ně, odjeli do Ameriky už v dubnu, ale on musel zůstat zpět, neb nedostal list průvodní od úřadu a bez toho to nešlo, aspoň nechtěl utíkatí z vlasti jako nepoctivec, neb si na čestném jménu svém nechal záležeti vždy velice. Podařilo se mu dostatí se do Čech a tu musel znovu žádati o list průvodní, který mu na Mora-

vě byl úřady ukraden. List konečně dostal a nemeškal už s odcestováním. Dostal ještě povolání za učitele v Čechách, ale nepřijal je a 10. listopadu 1854 ocitil se s rodinou svou v Bremen, vzdálen nenáviděné vlády rakouské.

Př. Rozalie Skřivánková, nejmladší dcera p. Mašíka, vypravuje dále následovně: V Bremen přišel k našemu otci známý jeden z Moravy prose ho, aby mu nějak pomohl na další cestu, neb neměl ani peníza, v hospodě byl dlužen za šest týdnů za ztravu, už mu hrozili, že jej pošlou zpět

postrkem na Moravu, že bude žebrákem, pakli mu nikdo nespomůže. Otec upotřebil poslední své peníze, aby mu zaplatil polovinu převozného a druhou polovinu mu vyprosil od společnosti zdarma. Cestoval s námi na plachetníku. Není to zrovna příjemné, jak starší přistěhovalec všichni zakusili. My měli na štěstí svého chleba a sušeného ovoce hodně sebou a tak jsme nouzi

Josef Mašík.

netrpěli. Všem spolucestujícím bylo divno, že z naší rodiny nikdo netrpí mořskou nemocí, na kterou stonali skoro všichni cestující ostatní. Bylo nás na lodi asi 90 osob, většinou Němců, dvě rodiny polské, 15 rodin z Čech a jedna z Moravy. Cesta trvala 8 týdnů, nový rok jsme slavili na moři a 2. ledna 1855 už jsme byli vysazeni na břeh v Galvestonu. Dráhy ještě žádné v Texasu nebylo a my téhož dne ještě odpluli po vodě do Houstonu a odtud pak po vozech do státu. Všechny 15 rodin mělo jeti pospolu až do Catspringu. Jeden Ameri-

kán nabídl se, že nás tam na voze všechny dopraví za dobrý plat. První den nás zavezl za město, kde jsme museli nocovati pod stanem, který jsme s sebou přivezli. Bylo tak pěkně ten den a teplo, až radost. Ale k večeru se obloha zatáhla černými mraky, v noci se přihnala bouře, blýskalo se a hřmělo, déšť se jen lil a k tomu nás prvně přivítal severák zuřivý. Na štěstí měli jsme s sebou dosti peřin a to nás chránilo. Když voda počala téci do stanu našeho, naše dobrá matinka, chtějše své děti chrániti, zapomněla sama na sebe a tak se silně nastudila. Druhý den bylo po bouři a náš Američan vezl nás dále, ale velmi pomalu, neb byla cesta rozmoklá, samá louže hluboká a místy musel zapřáhnouti i deset párů volů, aby vůz z bláta vytáhl. Třetí den jsme přešli přes řeku Bayou. Tu nás potkalo to nejhorší. Nocovali jsme tu a milovaná matinka se tu roznemohla na cholera po všech těch neznázích a útrapách cestovních a třetího dne zemřela. O, bylo to smutné loučení, když poslední nás napomínala: „Dítky milé, poslouchejte tatínka.“ Rána tato pro otce a nás byla strašná. Když chudinka máti dojela až do zaslíbené země, kde čekala spásu pro celou rodinu, musela zemřít.

My ji druhý den pochovali a museli jsme hrob její opustiti a dále jíti. Celých 14 dní nám to trvalo, nežli jsme se z Houstonu do Catspringu, ne celých sto mil, dostali. Teď otec měl starosti, jak zaplatit \$23 za dopravu sem, neb poslední své peníze byl půjčil známému na cestu v Bremen a musil je teď sháněti u známých, aby mohl zaplatit.

Byl to smutný počátek v Americe. Bydli jsme zatím u známého našeho z Moravy, p. Matušíka 14 dní. Nejstarší bratr Josef byl 17 roků, já 13 a nejmladší bratr Vincent 5 roků star. Otec musel s nejstarším synem na práci. Já bych byla místo nalezla ve službě, ale otec nechtěl nás dáti od sebe, aby nás mohl mít na očích a konečně se mu to podařilo, neb nás vzal všechny na službu jistý pán z Rozenberků Němec, potomek českých Rozenberků, a rozdělil nás tak, že podržel u sebe otce, nejmladšího bratra a sestru, syn jeho vzal mne a zeť jeho Josefa. Tak jsme byli ubytováni v pořádné a hodné rodině, ačci německé. Otec a bratr Josef dostali po \$5 na měsíc, já se ale musela spokojiti s půl třetího dollarem. Náš otec půl stáda

ovců a vídala jsem jej denně s malým Vincentem s puškou na rameně vycházeti do prérí a byl stále smuten, neb nemohl zapomenouti na matinku.

Po půl roce nalezl si otec nové místo u jistého p. Vogelsanga, Němce, jenž slíbil nám měsíčně ve svém mlýně \$20. Byl to muž vzdělaný sice, ale velmi nadutý Němec, který měl za to, že kdo u něho pracuje, jest jeho otrokem a musí si nechat vše od něho libit. Byli jsme u něho čtyři a půl měsíce, ale on nechtěl otec peníze trpce zasloužené vyplatiti, až k tomu byl soudně donucen.

To otce rozmrzelo a umínil si, že raději bude pro sebe farmařit, neb se už byl rozhlédl, jak se tu pracuje a těží. I najal si 25 akrů půdy a dostal k tomu bídnou chatrč za byt. Byl to byt bídný, nemajel ani podlahy, ani oken; trochu sbitého šindele tvořilo dvéře. Takové bylo tehdy obydlí pro nájemníka, o nic lepší, nežli černí otroci na sadech. Na jaře jsme s chutí započali na poli pracovati, ale uhořel suchý rok a my měli kukuřice málo, a bavlny ještě méně a když jsme zaplatili nájemné, nezbylo nám pranic. Bratr Josef vida nezdar první rok, odešel a pracoval s dobrým mistrem tesařským Němcem. Druhý rok najal půdu jinde na lepším místě zároveň s krajanem z Moravy p. Šebestou. Museli si ale nejprve pro dvě rodiny postaviti přibytky, lámali pak prerie a štípali ploviny a za to jim přišlo málo nájmu platiti. Těšili jsme se na úrodný rok, ale byl špatnější prvního. S jara všechno zmrzlo, pak bylo sucho veliké, kukuřice nebyla skoro žádná a bavlny se neurodilo ani pátý díl tolik, co obyčejně a museli jsme zase celý rok zápasiti s nedostatkem děsným, neméně neztrácejte naději, že to půjde přece lépe později.

Až třetí rok se vydařil a úroda byla hojná, tak že užitek z ní byl veliký. Tu otec počal se rozhlížeti po rozhlížeti po nějakém pozemku, aby ho koupil, k čemuž i p. Šebesta se chystal. I nalezli dobré místo a koupili 120 akrů prerie a 100 akrů lesa po \$10 za akr prerie a po \$5 za akr lesa, neb půda už počala růsti v ceně, čím více se přistěhovalců sem hrnulo. Ještě na podzim dali se do stavění přibytků a po novém roce jsme se konečně odstěhovali do svého ještě nedokonaného obydlí. Byl to kus krušné práce pro otce a já mu pilně pomáhala, ale co může při také práci slabá dívka pomoci? Pozemek ten nalezá se asi

mlí od nynějš českomořavské osady Veselý (Wesley), kdež tehdy nebylo ani jediného obydlí lidského k spatření. Byli jsme tam z Čechů a Moravanů prvními, ale netrvalo dlouho a počali se krajané kolem nás zakupovati a usazovati, stavěli a vzdělávali půdu a zvláště po skončení občanské války jich sem hojně přicházelo. Hnedle byla českomořavská osada četná, vystavěla si evandělický chrám a tu počal otec zase vyučovati dítky krajanů svých v mateřském jazyku a v počtech. Měl sice už farmu svou zaplacenou a něco peněz uhořpodařeno, ale nemohl si toho odříci, aby se nevrátil k povolání svému bývalému, láskou k dítkám a k věci mateřské jsa veden. Nejprve počal učiti v domě

p. Šupáka asi 4 míle od Veselý, kdež bydlel značný počet krajanů moravských. — Když později seznal, že nejde to dvěma pány m sloužit, škole a farmě, zanechal farmaření a přidržel se školy, vyučuje ve chrámu ve Veselý. Byl arci prvním českým učitelem v Texasu (ba v celých Spojených Státech. Poz. red.) a dělalo mu to radost, když žáci jeho prospívali, a dítky rádi z blízka i z dále k němu do školy chodily. Farmu svou prodal synu svému Josefovi, u něhož bydlel. Pokud otec byl na farmě, měl nejmladšího syna Vincenta u sebe při práci a ten mohl navštěvovati školu anglickou jen v zimě. Když ale přestal farmařit, poslal jej k řádnému učiteli p. Metzovi na učení anglické i německé. Vyšel ze školy obdržel místo v Brenham eo krámský a hnedle dostal ještě lepší místo u kupce p. Hofmana, kdež dlouhá leta věrně a pozitivně pracoval k největšímu uspokojení obchodníka i odběratelů českomořavských.

Otec zatím vyučoval dále, maje 50 až 100 žáků a žákyň někdy, kteří byli sem posíláni ze všech českých osad až 20 i více mil

vzdálených. Farářem v osadě byl p. Opočenský a p. učitel byl zároveň vůdcem zpěvu ve chrámu, neb znal hudbu také.

V 1872, když otec, ač takto silný a zdravý na těle, počal už cítiti stáří více, nežli dřívě, jsa 62 roků stár, přihlásil se za učitele a kazatele do Veselý p. Fr. B. Zdrůbek, jenž právě byl z Čech do Texasu přijel a otec přičinil se, aby se pán ten získal pro osadu, což se také stalo a otec s potěšením pohlížel na to, jak se osada zvedá mravně, školně i národně. Kázalo se svobodomyšlně, jak se otec velice líbilo, do školy chodilo na sto dítek stále, škola byla státem placena a p. Zdrůbek vyučoval česky i anglicky, postavila se národní síň pro Čtenář-

Vincent Mašita.

nářský Spolek který se byl založil a soustředil všechny probudilé krajany z celého okolí v sobě a mnoho zdárného dalo se očekávati pro budoucnost nejbližší. Avšak p. Zdrůbek pronásledován jsa dlouhou nemocí v rodině (zimnicí hlavně) zatoužil zpět na sever a přijal místo redaktora „Pokroku Západu“ v Omaze, Neb. Odjel provázen smutným loučením rodáků a zvláště otce na jeho v 1873 na-

podzim. Otec ještě trochu vyučoval pak, ale nestačily mu síly valně. Syn jeho Josef vedl zdárný obchod, pilu a bavlnový mlýn a on měl pokojík u něho. Když pak se syn vyprodal a odstěhoval severněji ve státu, odebral se staříčký otec ku své dceři, ke mně do Caldwell. Jeho dlo životní bylo dokonáno, jeho síly vyčerpány a ovoce prací jeho ještě viděl před sebou hojně a potěšením a zadostojněním. V létě 1881 pojednou počal slábnouti a po krátké nemoci tiše usnul u prostřed naší rodiny a neprobudil se více. Pochovala jsem jej mezi dítky na hřbitově, kde odpočívá v pokoji.

Rosalje Skřivánková,
rozená Mašikova.

Nejstarší syn p. Jos. Mašfka, také Josef, vedl dlouhá léta obchod ve Veselý, avšak přišel do neštěstí, musel ho zanechat a započítí znovu v Caldwell, kde teď se svou rodinou spokojeně žije věren jsa zásadám od otce hlásaným, národnosti, svobodomyšlnosti a poctivosti.

Mladší syn Vincent jest už nebožtkem v nejlepším mužném věku a poněvadž jest znám mimo Texas v Chicagu, St. Louisu a Omaze, v kterýchž městech nějakou dobu meškal mezi rodáky a všude se přičiňoval užitečným se státi v národním životě, dlužno ku památce jeho změřitise šffe o jeho zkušenostech a pracích.

Byl zrozen 5. prosince 1848 v Čermí v v Čechách a byl co pětiletý hoch přivezen do Texas, kde ztratil matku a zůstal pak miláčkem otce svého Josefa, který při všech těžkých pracích svých jej vyučoval mateřskému jazyku a když si pomohl a mohl na něco peněz věnovati, poslal jej k učiteli p. Metzovi, aby se přiučil potřebné angličtině a němčině. Pak dostal místo v Brenham za krámského u p. Hoffmana, kdež byl oblíben velice, tak že kdykoli se vzdálil na cesty a podniky, a přišel zase zpět, měl vždy v krámě tom místo pojištěné. Když dospěl, byla touha jeho státi se svobodným zedníkem a ta se mu splnila, a pokročil v řádu tom až do 12. stupně. Touha po vlasti přiměla jej že v 1871 s úsporou svou odebral se do Čech a Moravy, aby spatřil vlast krásnou, matičku Prahu poznal a přátele za mořem navštívil. V Brně byl přítomen sokolské národní slavnosti a s nadšením o tom vyprávěl vždy. Měl také v úmyslu připojití se ve válce franko-pruské k vojsku francouzskému, neb býval ode vždy nepřítel utlačovatelů a pomlouvatelů českých, totiž Němců a chtěl proti nim bojovati v poli. Avšak válka byla skončena, nežli se do Evropy dostal. Po několika týdním pobytu ve vlasti navrátil se zpět do Texas a na své staré místo do obchodu Hoffmanova.

Když měl uspořeno zase něco peněz, nedalo to mladistvé krvi jeho pokoje a odebral se do Omahy a prohlédl si Nebrasku, zdali by zde snad našel místo pro působení zdárnější. Avšak seznal, že by to proň nebylo a zakusiv dosti nesnázi cestováním, navrátil se zpět do Texasu. Tu vstoupil do spolku obchodního s p. Gieseckem a seznámiv se se sl. Maríí J. Loretovou z New Orleansu, pojal ji za manželku 9. srpna

1877. Spojil se pak v obchodu se starším bratrem svým Josefem—a tu štěstena odvrátila se od nich a on pozbyl všeho svého nevelikého jmění za krátký čas, aby jen zachránil poctivé své jméno bez úhony.

Štěstí jeho, že domácnost jeho byla blažená a to jej sílilo a pobádalo, by se staral dále. Odebral se do Waco, Tex. a když po 3 měsících nic zde naléztí nemohl, odjel s rodinou do St. Louisu, Mo., aby byl více ve středu českého života. Než i tam mu štěstí nepřálo, ač přišel zdrav, silen a s chutí ku práci jakékoli. Když nemohl naléztí ničehož, započala manželka jeho štíti oděvní krám, naučil se od ní, zařídil krejčovskou dílnu a pracoval s několika dělnicemi tak dlouho, až si vydělal na cestu dále. Mezi tím stihla jej těžká nemoc prsní a hrozila mu zkázou, ale přirozenost jeho silná překonala ji. Odebral se do New Orleansu pak a hned dále do Texasu a přijal místo staré u p. Hoffmana. Dva roky klidně tu vydržel a zase počal přemýšletí, jak by samostatně něco podnikl, neb toužil po neodvislosti. Chtěl zaříditi si dílnu oděvníkou, ale nemohl dostati dělníků. I umínil si podřívati se do Chicaga. Dostal hnedle místo co krámský, avšak nebyl zvyklý nízkému platu krámských na severu, jakého se mu dostalo. V Brenham dostával \$75 měsíčně, pracoval denně 10, nejvýše 12 hodin, neděle měl celé pro sebe, kdežto v Chicagu za poloviční plat musel býti v krámě 14 i více hodin denně a v neděli též aspoň dopoledne. Pak i zimy tuhé na severu panující postrašily jej a jeho rodinu, která nebyla tomu zvyklá a trpěla velice. Ač nerad, odebral se z Chicaga znovu do Texasu a usadil se v San Antonio 3. ledna 1885, pln naděje v budoucnost a síly tělesné i duševní. Avšak co se mu nestalo na severu v nejtěžší zimě, potkalo jej v Texasu počátkem dubna. Nastudil se těžce, ale nepovažoval to za nebezpečné, dostal záněť střeva pak dostavily se souchotě. Pět nejlepších lékařů se pokoušelo o jeho uzdravení, ale marně, a po osmiměsíční nemoci zesnul klidně sice ale s bolestivým srdcem se louče s milou rodinou, manželkou a 3 malými dítkami, z nichž nejstarší Růženka Vlasta 5 roků, Jaroslava Lilie 2 roky a toužebně očekávaný synáček pouze 14 dní starý. Zemřel 21. listopadu 1885 v stáří nepřítelných 37 roků a byl pochován na hřbitově svobodných zedníků v San Antonio.

Frank Kubrt, Oxford Junction, Jones Co., Iowa.

Frant. Kubrt narodil se na panství Čáslavském v 1804, vyučil se tkalcovství, pak se držel při ovčářství a oženiv se, rolničil. Byl pak po 3 roky rychtářem na Rovni, Rychnovském panství. Do Ameriky jej vypudila zvláště msta žandarmů, kteří nevinně jej z počátku stíhali, a když na některých soudním zakročením vymohl potrestání, mstili se mu. V 1854 sebral manželku a 5 dětí, vyprodal vše a zaplativ cestu celou, přivezl s sebou na místo pro nový počátek \$700. Železnice šla tehdy jen do Davenportu a chtěl se dostat za Fr. Prokopem, jenž dva roky dříve se tam byl usadil v okrese Jackson. Nalezl jej a koupil od něho živnost a p. Prokop se odstěhoval do Nebrasky.

S Kubrtem přijelo pět rodin pohromadě, a sice jeho, Fr. Vaníčka Vinc. Stěpánka, Václava Fišera a Rackova. V Maquoketě pohlíželi na nově přijeté Čechy jako na něco nevdaného. Kubrt převzal pak roubeninu, místo dveří dali plachtu a střecha byla slámou kryta. Vůz měl zrobená kola z klad.

Bída z počátku byla veliká. Peněz nebylo, práce nebylo a potraviny se nedostávalo. Nejlepší lahůdkou byla kukuřice pražená a na mlýnku umletá a pak v polévku uvařená. Černá mouka byla jedině k dostání. Angličané byli dosti milosrdní k prvním těm Čechům a poskytli jim v nouzi vždy pomoci moukou a masem. Paní Kubrtová zhotovovala krajky a prodávala je za potraviny mezi bohatšími sousedy. Otec pracoval u jednoho Němce za půl dolaru denně na polích. Dětky byly ještě všechny malé, ale ani do školy se první

rok děti poslati nemohly, neb otec dával vše za pozemek, nepodržel ničehož pro živobytí.

V létě se sekalo seno a svázelo se na saních domů, neb první tři roky nebylo možno koupiti vůz. Na živnosti té o 80 akrech pracovala rodina Kubrtovic celých 20 roků, neb už třetí rok se namlátilo 200 bušlů pšenice a bylo dobře. Všechna bída pominula, síla a chuť se navrátila a odrostlejší dětky počaly pomáhati. Postavila se brzo nová farma, opatřoval se dobytek; les byl obstojný. Za 20 let to prodal. Původně dal za to \$400 a dostal teď \$1825 a odstěhoval se do okresu Johnson, vedle, kde zakoupil byl pro syna dříve 80 akrů za \$500 a teď vzdělanou po jeho odstěhování se převzal za \$2,200. Po delším zvelebení její má usedlost ta ceny na \$4,000.

Za doby války občanské zakoušel p. Kubrt značných útrap. Měl dorostlého syna, který dobrovolně se dal v službu vlasti, ale nemohla se sestaviti celá setnina na blízku, byl ponechán přece doma. Doba válečná byla trudná zvláště první dva roky. Venkov byl stále obtěžován rotami poludů všelikých, kteří kradli vše co dostali, že museli rolníci stále hlídati.

Když první rok byla rodina v té bídě na farmě, chodíval otec na vršek nejbližší a rozhlížel se kolem. Nic nebylo k vidění, leč tři chatrče na nynějším místě Monmouthu. Zaplakal vždy. Byl zvyklý společnosti, přátelům, sousedům a zde nic toho nebylo. A co byl souseď nemohl s ním mluvit. Druhým rokem už šly děti do školy a třetím rokem už se uměli smlu-

Frank Kubrt.

viti. Amerikáni sousedé byli dobří k přistěhovalcům a nešidili je, aniž využítkovali. Když viděl jeden Amerikán, že do stává otec za denní práci u Němce 50 ctů, nabídl mu u sebe „work“ a ukázal mu na penězích, že mu bude dávat 1 \$.

Nejstarší syn Josef přenechal otcí svému osmdesátku, odstěhoval se do Nebraska, kdež má teď 5 osmdesátek a jest šťastný.

Teď praví p. Kubrt: Svou osmdesátku bych nikdy nedal ani za tři ty živnosti, které jsem měl doma a přeji každému, aby se mohl dostati sem a domov si poříditi. Každý může lehce pomoci si k osmdesátce zde a to postačí k vyživení rodiny jeho a k uhošpodaření něco peněz pro děti. Zde ještě narodily se p. Kubrtovi tři dítky tak že měl jich k obstarání osm a všem se dobře vede. Jeden syn jest v okresu Salline, Neb., druhý v okresu Jackson, Iowa, tamtéž jest jedna dcera p. Jarolímová,

pak jedna dcera jest provdána za p. F. Mičela a druhá za p. J. Šindeláře; jedna dcera jest vdaná v New Yorku za p. Jos. Nedošinského, jiná má Fr. Rulu jenž zemřel a ona jest ovdovělá u rodičů i s dětma; poslední syn jest hospodářem na otcově statku se svou rodinou.

Rodina p. Kubrta celá jest svobodomyšlná. Otec měl nepřítjemnosti s kněžími v Čechách. Privil jednou soukromně k několika přátelům: „Nemějte nic s kněžími, neb jest to jedna černá banda, která nestojí za nic.“ Měl skrze to býti pronásledován a zavřen, ale vyrovnalo se to přízní justitiara. Za to v Americe si dal p. Kubrt pozor, aby o kněze ani nemusel zaváditi a vychoval všechny děti v mravnosti rozumové bez kněží a jich služeb a oni si u něho nikdy nic nevydělali. Tak jsou i rodiny jeho dítek, neb dobré smůlo rozumu zaseté otcem nese u všech dobré ovoce k potěšení všem.

Žádost ku všem čtenářům kalendáře tohoto.

Poněvadž jest to velmi důležité pro náš národní život v Americe, abychom všichni Čechové a Moravané, kde jaký jest, nechali o sobě věděti, naučili se jeden druhého vzájemně zošiti a přestovali tak duchovní vzájemnost mezi sebou jakož abychom sdělovali si veřejně ze svých zkušeností a utrpení při počátcích v nové zemi této, aby po nás přicházející a počínající měli na předcích příklad vytrvalosti odměněné a práce dobré ovoce nesoucí, jakož i abychom potomkům svým zachovali památku po sobě, čímž se zároveň přispívá k sestavení dějiny českého přistěhovalectva do Ameriky, až jednou bude na čas by se sbírka podobná sebrala, tudíž žádáme všechny krajany o nichž a o jejichž osadách ještě v předcházejících ročnících kalendáře tohoto ni žádná zmínka se nestala, aby nám posílali plně popisy svých osad nově zakládanych neb dříve už založených, kde Češi tvoří nějakou část osady, aby nám vysvětlili, kdo první se v místě tom usadil a kdy jaké obtíže měli k pře-

konání, jaké nesnáze a zkušenosti musel každý snášeti, nežli se domohl samostatného postavení svého, jakému se teď těší, jak se v národním životě mezi nimi pracuje, zdali dítky mají nějakou příležitost vzdělávati se v řeči mateřské, aneb zdali odpadávají a stydí se snad už za předky své a jejich řeč, jaké spolky se dosud kdo zakládaly a čeho jest k zvelebení národního smýšlení mezi nimi zapotřebí.

Nemusí se nikdo báti, že nedovede správně všechno vypsat, neb každý dopis i sebe chybějící bude náležitě opraven a upraven, aby se k celku hodil. Doufáme, že nás bude každý krajan v této těžké a zdoluhavé práci podporovati, kterou podnikáme jen ku povznesení národnosti, ku zvětšení památky všech našich plavých a věrných národovců a ku postavení bojových příkladů pro naše dítky, aby se naučili zošiti zkušenosti otců a neměli přičiny se styděti za ně, ale mohli se časem svým jimi pochlubití a snažili se, aby jim sloužili ku cti. *Vydarovalásteo.*

Ze života Josefa Raimana, z Hayward, Minn.

Narodil jsem se r. 1835 v obci Sv. Kateřiny v okresu Litomyšlském, kraj Chrudimský, kdež byl otec můj bednářem. R. 1854 prodal otec naši malou usedlost, s tím úmyslem, že se vystěhuje do Ameriky. Počali jsme tedy hned konati přípravy na cestu a dne 9. srpna toho samého roku jsme se vydali na cestu přes Brémy. Z domova jsme jeli do Pardubic po voze, neb z tohoto města vedla toho času jediná dráha do Prahy. Do Bremen jsme přijeli dne 13. srpna a zde mne již potkala první nepřijemnost. Šli jsme totiž s jistým Korábem měnit peníze na banku, ačkoliv z nás neznal slova německy, když však jsme měli peníze, přece jsme dosáhli, co jsme si přáli. Když jsme byli na bance hotovi, vyšli jsme ven a kráčíme tu po ulici. Koráb náhle pohlednul do jednoho přízemku a spozoroval že jest tam vinárna. „Josefe, nebude jedna škodit?“ obrátí se ke mně.

„Pro jednu nebude tak zle,“ odpovím a již jsme se octnuli uvnitř.

„Dejte nám láhev vína,“ pravím po česku. Sklepník, ačkoliv neuměl česky, porozuměl nám čeho si přejeme a přinesl nám žádané. Víno nám chutnalo výborně a láhev byla za okamžik prázdná. Zvláště muselo chutnat Korábovi, neb se poznovu ke mně obrátil se slovy: „Což abychom si vzali ještě jednu?“

Prisvědčil jsem mu kynutím hlavy a druhá láhev již stála pohotově, již jsme také ihned načali. Pomału jsme počali pocítovati jak ten německý nektar rozpáluje náš českou krev, tak že jsme dostali chuť na třetí. „Ještě jednu!“ zvolá zase Koráb a když sklepník viděl že máme peníze, rozumí se samo sebou, že nám byl ochotně k službám. S touto třetí lahví jsme naložili jako a oběma předešlými a než jsme viděli opět její dno měli jsme řádnou opičku.

Vyjdele tedy na ulici, ale nyní jsme nevěděli kudy kam, neb jsme úplně zapomeli odkud jsme přišli. Dali jsme se odhodlaně jedním směrem, který jsme uznali za nejspříhodnější avšak neznajíce města zbloudili jsme. Šli jsme však přece dále a spletli jsme se tak, že jsme úplně nevěděli kde se nacházíme a tak jsme městem bloudili až do jedenácti hodin v noci.

Když jsme oslovili některého kolemjdoucího, dostalo se nám vždy za odpověď prostě německy: „Nerozumím.“ Po dlouhém již bloudění přišli jsme konečně k jednomu malému domku, kde se nalezal dřevkový krámek, jehož majitel měl před domkem velkou

jednu dřevěnou dýmku, za znak svého obchodu pověšenou. Mě připadala tato dýmka hned jaksi podezřelou i zastavím se se slovy: „Korábe, znáš tuto dýmku?“

„Ty hlupče, takových visí všude dosti,“ odpověděl urzutě Koráb.

„A já ti zase povídám že je to ta samá, která se nalezá se na třetím domě od hostince, kde jsou všickni naši krajané ubytováni!“ A nemýlil jsem se, neb již jsme se v malé chvíli shledali s našimi rodinami a ostatními krajanými.

„Kde jste chodili? My tu umíráme strachy že jste se již ztratili.“ uvítali nás tito.

Tři z našich krajanů již byli se svítilnami připraveni, že nás půjdou hledati. Za osm dní, jsme byli konečně vypraveni na cestu; v Brémách nás naložili na malý plachetník, po němž nás dopravili do Bremerhavenu. Zde jsme vstoupili na větší plachetník, který nás měl dovézt do Ameriky. Než jsme se usadili na náš loď, sešli jsme se s krajanem jedním, panem Janem Ráčkem, který se ubíral tou samou cestou, jen že měl zaplacený lístek na parník.

Vyjeli jsme měli všickni v ten samý čas. Bylo to kolem poledne, když parník s naším krajanem vyplul. Každý z našich krajanů smutně hleděl za parníkem, který Ráčka prudec unášel, tak že za malou chvíli se nám jevil jen co černý bod v nedostupné dáli.

Pojednou se strhne v přístavišti poplach, lid běhá jeden přes druhého sem a tam, a my mlčeně na ně pohlíželi, nevědouce co se děje. Dva vlněné parníky rychle vyrazily z přístavu a přitáhly parník s naším krajanem nazpět, který byl velmi uděšen a na smrt bledý, neb se parník musil porouchati. Cestující z parníku museli čekat celý týden v přístavu, než byl parník zase spraven.

Pan Ráček chodil stále za mým otcem, aby mu vyměnil jízdni lístek, že prý raději pojede po plachetníku než po parníku. Otec můj vída že jej hned u kraje neštěstí stálo, neúčinnil tak ze strachu.

Dne 21. srpna jsme tedy vstoupili na loď, abychom se nechali převezti do neznámé zaslíbené země, kde, jak jsme očekávali, na nás čeká štěstí. Z počátku nebyla plavba tuze příjemnou, loď sebou prudec zmítala, tak že tři dny a tři noci nemohly být plachty nataženy. Na tuto bouři zase následovalo takové utišení, že se loď naše po dva dny nemohla ani z místa hnouti.

Za 58 dnů jsme konečně přistáli šťastně v Novém Yorku, jsouce cestování po moři již syti. Po dvou dnech odpočinku jsme se od-sud vydali zase na cestu do Buffala, kteréž bylo tehdy ještě malým jen městečkem. Odtud jsme jeli dále do Detroit, kteréž bylo taktéž ještě velmi chudé.

Z Detroit ubírali jsme se k Chicagu, kteréž by byl tehdy snadno zakoupil trochu zámožnější vystěhovalec. Stála tam jedna hospoda, podobná spíše pohraničnímu srubu, nežli k nějakému ztravnímu domu. Sestávala všeho všudy z jedné světnice, ze

čekárny a jídelny. Zde jsme vsedli na parník, abychom se nechali převézt do Milwaukee; v Chicagu feklí nám že s sebou nemusíme bráti žádné ztravy ježto v několika hodinách bude me v Milwaukee ve 4 hodiny ráno tedy jsme vypluli a po celodenním zmítání dorazili jsme se u večer zase nazpět do Chicaga.

Druhý den jsme přesešli zase na jiný parník a jeli poznovu do Milwaukee.

Milwaukee bylo toho času již pěkným městem, mnohem lepším než Chicago a pohledně nyní na rozdíl. Dorazivše sem, zjednali jsme si hned zase jednoho Němce, aby nás dovezl do Watertownu. Byli jsme tři rodiny a on nám to udělal za \$25. Toho času byla z Milwaukee do Watertownu položena překenná cesta, po níž jsme se měli ubírat. Proklatý Němec, aby cestu dříve odhlý, nřžděl jako o závod tak že jsme se všickni po celém těle třásli. Bylo nás dohromady na voze třinácte osob a každý jsme měl nějaká

zavazadla a k tomu jsme měli ještě tři velké bedny, tedy si může každý pomyslit, jaké to bylo příjemné cestování.

Do Watertownu jsme přijeli večer, a náš roztomilý vozká nás vyklopil u jistého p. Tikasa, Němce a vydal se zase na zpáteční cestu. Tedy jsme byli u ciele, v cizí zemi, na venkově, neznaříce žádný ani slova anglicky. Němec, kdež nás náš vozká složil, vlastnil také jakýsi ztravní dům polorozbitý, začazený, tak že se podohal spíše nějaké černošské chatrči, než přibytku bílých lidí.

Druhý den jsme se přestěhovali k jistému p. Majtnerovi, Čechu, který měl manželku Němkyni a vlastnil farmu 24 míle za městem. U tohoto farmáře jsme se zdrželi 15 dnů. Jednoho dne k nám přišel jeden farmer a tázal se, zdali by některý z přistěhovalců nešel k němu pracovat. Já, maje radost, že si budu moct něco vydělat nabídl jsem se mu. On mne hned přijal a já jsem se s ním vydal hned na cestu k jeho

Josef Raimann.

farmě. Cestou na mne mnoho nemluvil, už když jsme se dostali k hromadě staré slámy, dal mi do ruky vidle, řka, abych slámu házel na starý přistěšček pro dobytek. Práce tato byla pro mne velmi unavující, tak že za pul dne jsem nemohl vidle více v ruku udržet, maje dlaně co jediný puchýř. Odešel jsem proto pryč, neptaje se ani po platu.

Po několika dnech k nám přišel jakýsi Čech, jménem Frantl a radil nám, abychom si zakoupili farmy. Asi osm mil od města byla pěkná farma na prosej, k níž nám vlast-

ník nechával i 6 krav, 12 prasat, všechno nářadí farmerské, obydlí i celou sklizeň. Na tomto pozemku, 80 akrů čítajícím nalezala se tři obydlí a za všechno toto chtěl pouhých \$1200. Farma se nám líbila a proto jsme ji koupili všichni dohromady totiž čtyry rodiny. Druhý den měl pro nás důvěřivší majitel přijet i odstěhovat nás na naši farmu. Ale on nepřišel.

Všickni, totiž pp. Fr. Maděra, J. Boháč, Jos. Bednář a můj otec drželi v této okolnosti poradu, řkouce: „Chlap prodal, peníze za farmu má a pro nás nejede, bude nejlépe, když půjde někdo z nás na farmu hlídat, aby se nám věci neztratily. Hoši, kteří půjdete kteří to tam znáte?“

Ale žádný ani nemohl; pojednou se obrátil můj otec ke mně se slovy: „Josefe, půjdeš toho chlapa hlídat.“

Mnoho chuti jsem ovšem neměl, ale když to otec nařídil, tedy jsem přece šel. Vzal jsem tedy pušku na rameno a ubírám se k Ixonu. Zbloudit jsem nemohl, ana byla cesta pěkně po obou stranách ohrazena. Hůře to ale šlo od Ixonu, odtamtud vedly tři cesty a já nyní jsem se octnul v rozpacích, kterou se mám dáti. Po chvíli sem tam nvažování napadlo mi staré české přísloví, že se rádno vždy držeti cesty uježděné, kteréž jsem se též přidržel. Jak jsem se rozhodnul, tak jsem také jednal, kráčím tedy odhodlaně v před, však cesta se stále súzovala, že zůstala k poslední jen jediná kolej. Já se zalekl a zastavím se; obrátil jsem se tedy nazpět, hledaje cestu jinou. Tu jsem však nemohl nalézt i popletl jsem se tak, že jsem pak nemohl si vzpomenouti, kde jsem a tak jsem bloudil celý den až nastala tma. Těšil jsem se, že snad naleznu nějakou farmu, však marně, daleko a široko vůkol nebylo žádného lidského příbytku k spatření. Konečně jsem se dostal do vysokého lesa, kterýž byl kříž na kříž polámán. Najednou spatřím ve tmě nějaké stavení a radostí jsem zajásal, že jsem konečně našel nějakého farmera.

Však chyba lávky. Když jsem přišel blíže, spatřil jsem skrze okna od záře měsíce, uvnitř lavice, toť jistě kostel, napadlo mi, a vedle kostela bývá hřbitov. „Brr!“ zachvěl jsem se a mráz mi políhal po zádech, to by bylo nepříjemné. Když jsem však přišel blíže a lépe si stavení prohlédl, seznal jsem, že jest to škola.

To opět byla malá útěcha a já bloudil lesem dále, nemoha se nikterak vyplést. Po velkém namáhání jsem se konečně dostal z lesa a v malé chvíli jsem sem se octnul u velké sluje. Rozhlížel jsem se ve tmě kolem a k mému velkému zděšení jsem pojednou spatřil přicházení nějaké zvíře od lesa. Ulekl

jsem se nesmírně, vlasy se mi zježily, neb jsem často slyšával o velkých medvědech, ve zdejších lesích se potulujících, kdyby tak to byl on! Sejmul jsem pušku s ramena a pomalu ji natahuji, pozorně střeže každý pohyb záhadného tvora. Myslil jsem si: „Střelíš-li, Josefe, můžeš snadno chybět, a pak je po tobě veta!“ Puška byla jen jednoška a já slyšával, že jedna rána pro medvěda jest jen slabé zalechtání, čímž se ještě více podráždí. Tedy jsem čekal, až přijde blíže. Náhle se mne ale polovice strachu spadlo; neb když zvíře přišlo blíže, seznal jsem, že jest to jen velký honič pes. Pomyslil jsem si: „Pes běží pomalu, Josefe půjdeš za ním a on tě jistě k nějaké farmě dovede.“ Sotva jsem ušel asi sto kroků, vyběhl mi pes na nějaký vysoký předmět, za nímž mi zmizel a já byl opět naděje zbaven.

Asi za čtvrt hodiny dostal jsem se zase na cestu, kterým směremi vedla nemohu říci, neb jsem byl celý popleten. Když jsem ušel asi jednu míli po cestě, spatřil jsem v nevelké vzdálenosti malé stavení a v něm plápolající oheň. Radost mou nelze popsat, neb jsem myslel, že bude již mému bloudění konec. Postavil jsem pušku u dveří a vrazil do světnice, kde se v levém koutě nalezalo velké ohniště. Obyvatelé domku sestávali ze tří mužských a dvou ženských. Jakmile jsem vešel do vnitř, zůstali na mne všickni udiveně hledět a jeden z mužských ke mně přistoupil a oslovil mne. Já jsem ale nerozuměl a proto jsem mlčel. Když jsem mu na jeho otázky neodpovídal, otevřel jednoduše dveře a již jsem letěl z domku ven. Na štěstí bylo ode dveří poněkud s kopce a já jsem jel po bříše dolů, jako na saních.

Vstanu a nevím co si mám počít, mám-li plakat, aneb klít; vrátiti se, to mne po této trpké zkušenosti ani nemohlo napadnout, když byli ti chlapi tak nemilosrdní. Co jsem měl dělat? Sebral jsem tedy svou pušku a ubíral jsem se dále, zdali naleznu někde milosrdnější lidi. Však oni chlapi z domku neměli na tom dost, že mne tak počastovali, poslali za mnou ještě dva velké psy, kteří mne s ohlušujícím štěkotem provázeli dále, až jsem se dostal k vysokému plotu. Ze strachu před zlými psy jsem lezl po zpátku, drže v ruce nataženou pušku, jsa odhodlán některého psa pokřítiti, pakli by mne chtěl kousnouti. Přeskočil jsem na druhou stranu a psi se vrátili. Ubíral jsem se zkormoucen nad svým osudem a rozzloben na nelidské obyvatelé domku dále, až jsem se opět dostal do vysokého lesa, kde panovala taková tma, že jsem musil puškou každý předmět ohmatávati, abych nenarazil. Po opětém bloudění jsem našel zase nějaký příbytek, v němž

bydlel jistý Němec. S neúvěrou šel ke stavení, obáváje se, abych nebyl zase podobně přivítán, zaklepal jsem a dveře se mi otevřely. Obyvatel domku byl trochu lepší povahy a hned seznal, že jsem zbloudilý.

Nabídnul mi židli, abych se posadil, kteroužto nabídku jsem s vděčností přijmul, načež ukazoval na ústa, tázaje se mne posušky, nemám-li hlad, já jsem mu odpověděl že nikoliv, jsa celý ustrašen a umdlen. Pak mi připravil lože, já si utelil a po dlouhém přemýšlení jsem usnul.

Spal jsem výborně a ráno když se rozednílo, slyším že jest farmář již vzhůru a rozdělává oheň. Vstal jsem tedy také a běžel jsem k němu. Vzpomněl jsem si, že onen Němec, od něhož jsme farmu byli koupili, je švec a ten že se po německu nazývá Schuster; spustil jsem naň tedy německy jak jsem jen mohl, on tušil, co mu chci asi vyprávěti a dával mi znamení, že mi po sňatí ukáže k němu cestu. Jak byl slibil, tak také učinil, vyvedl mne na kopec a ukázal mi farmu, kterouž jsme byli koupili a k mému podivu nebyla tato tuze daleko. Já jsem mu posuškem poděkoval, načež jsme se rozešli.

Zmíněná farma ležela as tak tři míle odsud a musel jsem tam jíti přes veliký kopec. Pustil jsem se tedy chutě na cestu s vrchu dolů, ale v brzku jsem ztratil směr, že jsem se musel vrátit zpět. Všimnul jsem si jednoho stromu, dle něhož bych mohl směr svůj říditi a tak jsem se v brzku dostal na pravé místo.

K mému největšímu překvapení jde proti mne celá haďa mých lidí, kteří tonuli ve strachu o mne a již se vydali na cestu mne hledati. „Pro pána boha, to je Josef,“ zvolal můj otec, „tys mi hoebu nadělal starostí, já jsem nespal celou noc, kde jsi chodil?“

Já jsem jim ovšem hned musel vyprávěti mé zkušenosti.

„To jsem si hned pomysll,“ odpoví Bednář.

„Dobře že jsem já nešel,“ liboval si Bečka.

„Zrovna jsi Josefe jen odešel,“ pokračoval můj otec, „přijel onen člověk pro nás, tak jsme tu byli již věru v poledne.“

Nyní jsme se usadili v našem novém domově. My a rodina Maděrova jsme zůstali v jednom příbytku a rodiny Bednářova a Boháčova se odstěhovaly do příbytku druhého asi sto a padesát amerických sáhů od nás vzdáleného. Tento čas se nám vedlo ještě dosti dobře, ana byla ještě nějaká zásoba peněz ze staré vlasti.

Bylo to právě o masopustě, když jsem štípal dříví na kámel. Já jsem držel sekera a

moje matka mi na ní tloukla dřevěnou palič. Sekera se mi pojednou ze špalku vysmekla a zaryla se mi hluboko do levého stehna. Já jsem rychle vyskočil, řka, že již štípat nebudu. Matka moje na mne udiveně pohlédla a tázala se proč již nechci štípat, načež já jsem odpověděl že jsem se posekal. „Ukaž, kde,“ zvolá matka uleknou se, já jsem z prvu myslil, že rána jest nepatrná, však když jsem ránu obnážil a ohledal, shledal jsem, že jest rána velmi hluboká a otevřená, na níž visel velký kus sseďlé krve.

Maděrová přiběhla ke mně a odvedla mne domů, kde mi ránu hned vymyla. To však bylo ještě mnohem hůře, neb pak nebyla krev k zastavení. Tu se všichni kolem mne sběhli a každý radil co mohl pro zastavení krve, však vše marno. Krev tekla bez ustání po celých dvanáct hodin než přijel lékař. Tu mi krev zastavil a ránu obvázal. Já jsem byl již tak vysílen, že jsem byl téměř bez vědomí. Musím říci, že vykrvácení jest lehká smrt. Nyní jsem byl upoután na lůžko, však asi za 3 týdny jsem se mohl zleška procházet.

Nesmím zapomenout na p. Kadlše, který v mé nemoci mi zaslal tři láhve dobrého vína darem, na posilnění po mém lékaři.

Na jaře jsme rozdělili pozemek na čtyry díly a každý jsme pak začali hospodřit pro sebe. Poněvadž toho času se ještě mlátilo cepy, nemohli jsme mnoho osívatí.

Roku 1855 vyhlila se řeka Rock ze svých břehů, tak že zatopila všechny pozemky kolem ní ležící. I náš pozemek byl z části zatopen a obydlí naše bylo jako na ostrově. Když jsme chtěli někam se dostat od našeho stavení, museli jsme po lodi. Obydlí p. Bednáře bylo v zátočině, kterou řeka v tom místě tvořila a když vystoupila ze svých břehů šla přímo. Následovně byl příbytek jeho do pola vodou zatopen. Když jsme se tak pro zábavu na malé lodici po vodě projížděli, vjel jsem do obydlí p. Bednáře dvěma a oknem opět jsem vyjel ven.

Po opadnutí řeky vypukla zimnice v našem okolí. Všichni v našem domě onemocněli, jen já ne. Sousedé se mne stále tázali: „Josefe, máš ji již také?“

„Ještě ne,“ odpovídal jsem, „což myslíte, že musím všechno zlé zažít? Já jsem můj zlý osud zcela pozbyl.“ Po krátkém čase počal jsem postonávat; zimnice řádila mezi námi zle. Já jsem šel k lékaři, kterýž mi řekl, že musím užívatí léky proti zimnici. „Vůlyč já dosud nemám,“ pravím.

„Právě proto, abyste ji nedostal,“ odpověděl on a dal mi jakýsi lék. Já jsem vzal hned jednu dávku a než jsem přijel z města domů, měl jsem zimnici taktéž na krku. Nešťastně bylo, že jsme ji měli s Bednářem stejnot

dobu, tak že jsme nemohli žádný pracovat. Jednoho dne jsme byli u p. Kadlše, on se mne tázal, zdali mám ještě zimnici. Já odpověděl že ano. P. Kadlš pak pravil, že mi dá proti ní lék, když mne uzdraví, abych mu dal 50 ct. a když ne že mu nemusím dáti ničeho. Dal mi láhev a já byl spokojen. Já jsem se ho tázal, jak mám lék užívat, načež on mi odpověděl: „Dávej dobrý pozor, v který čas na tě přichází, až budeš vidět, že na tebe jde, vypij tento lék a béhej venku, až se zahřeješ. Pak ulehní do postele a dobře se vypoť.“ Jak mi nařídil, tak jsem též učinil. Procházel jsem sem se venku, čekaje až se zimnice dostaví. Foukal právě studený vítr, já však byl dobře oblečen. Náhle jsem pocítil mrazení i chopil jsem láhev a jedním douškem jsem ji vyprázdnil. Počal jsem ze všech sil béhat, však čím více jsem béhal, tím větší zima mi bylo, až jsem unavený musil ulehnoti do postele. Zimnice se ale stíhala dále. Jednou přijel okresní lékař k Josefu Bednáři, podívá se na mne a praví: „Vy ji také máte!“ Já pravil že ano a on mi slíbil, že až podruhé přijede, že mi také něco přiveze. A také přivezl. Byl to dobrý lék, neb zimnice má hned pomínuła.

Asi za rok po zimnici byl jsem zase tak vysílen, že jsem nemohl téměř nic pracovat a k dovršení neštěstí ještě nám zemřela naše matka dne 13. srpna. Já jsem byl starší než můj bratr Franta, tedy jsem musel nyní i kuchaře zastávat a vůbec všecku domácí práci. Nejhuře bylo, když jsem měl jít dojit, poněvadž jsem nikdy dříve nedojil, nemumím jelt na a kráva mi nechtěla stát. Až jednou náhodou jsem šel po pravé straně, a tak jsem vypátral, po které straně se má dojít a od těch časů mi to šlo lépe.

S otcem a bratrem jsem dělal šindel a s jedním volem jsme ho vozili na starém dřevěném voze do Watertown na prodej, za nímž můj otec vždy kráčel a volou zaléval kola, aby neskřípala. Tak jsme pracovali po tři roky. Pak jsme prodali naši živnost, 27 akrů čítající za pět set dollarů a můj otec se uradil s jakýmsi p. Výborným, že se vytěhujem dále na západ do Lowy do Mitchell Co. Na začátku dubna r. 1839 jsem se oženil, pojal jsem za manželku slečnu Františku Chlumčovou. Po odbytí sňatku jsme zapřáhli čtyry voly, naložili na vůz nejnutnější potřeby a jeli jsme do Lowy.

Cestu jsme měli špatnou, neb nastalo deštivé počasí, tak že každý den přšelo a my jsme byli stále mokří. Jednoho dne jsme uvázli v jedné sluji, najednou se ale přihnalo malé mračenko, z něhož se spustilo tak prudké krupobíí, že když někdo vystrčil část těla zpod vozu a byl zasáhnut kroupou,

zčernalo místo ono. Byli jsme všichni zmlátnuři. Tu počal se starý Výborný, dobrá to kopa a známý po svou svobodomyšlnost, modlití fka: „Bože můj, jsi-li jaký, co myslíš, chceš nás tu snad uchat sluit? Vždyť já jsem dosud nikomu tak neublížil, abys mne tak trestal!“ atd.

My jsme se museli ze všeho dáti do smíchu a on se nám pak vysmál, fka že prý nás přece přivede zase k životu. Když jsme již jeli do Mitchell, najmuli jsme si zde 10 akrů pro kukuřici, kdež jsme byli celé léto.

Můj otec a Výborný si zase vzpomněli, že se odstěhujem do Minnesoty, však ujednali jsme se, že se tam pojedeme napřed podívat. Vyšli jsme se tedy na cestu do Freeborn Co., já, můj otec a Výborný, kterážto cesta nám trvala den. Na večer jsme přibyli ku krajanům pp. Dan, Čapkoví a Josefu Chmelíkovi. Otec a Výborný si vzal na ztravu p. Chmelík a já jsem zůstal u Čapka. Nebude s místa, zmíním-li o ztravě, kterou museli naši krajané za vděk vzít, kteří se usadili první v Minnesotě. I mne stihl podobný osud; Chmelík měl mouky dosti, ale jináče bylo u Čapků. Čapek měl rosinu se čtyř členů sestávající a já byl pátý a vše co jsme měli k jídlu byly čtyry libry mouky kukuřičné. Po slední má večere byla v Mitchellu. K večeru, u zmíněného Čapka byla přinešena kukuřičná polévka, při pohledu na níž mne hned všecken hlad opustil. Ráno jsme se šli podívat na vládui pozemky s úmyslem vyhlídnout si nějaký vhodný kus pozemku pro nás. Od rána až do poledne jsme se potulovali po širokých prérích v jižní Minnesotě. Pojednou se mne zmocnila taková slabost, že jsem dále s místa nemohl, musil jsem si sednouti, abych si odpočinul. Když jsem si poněkud odpočal, dostal jsem po velkém namáhání zase nappět k Čapkovům. Paní Čapková se mne tázala, mám-li hlad a já jsem ovšem odvětil, že mám.

Za chvíli mi přinesla zase kukuřičnou polévku, pohledna na ní poznovu jsem onemocněl, tak že jsem již myslel, že vícekráte svou manželku uespátím. Chmelík se pak dověděl o mém osudu a popřál mi trochu lepší ztravy, po níž jsem zase oběrstvil.

Ne smel aby si někdo domýšlel, že bída ona byla následkem nedostatku peněz, to nikoliv, peníze takový osadník držel v ruce, však nemohl za ně ničeho dostati. Druhý den zapřáhl p. Čapek pár volů do vozu a vydal se na cestu do Iowa City pro kukuřičnou mouku,

Asi čtvrtý den jsme si vyhlídli vhodně pozemky a vrátili jsme se do Mitchellu v Iowě. Na podzim vrátili jsme se zase nappět do Minnesoty abychom si udělali něco sena. Tentokráte jsme přibyli k jistému Kučerovi, který se v krátkém čase vystěhoval z domu,

nechaje vás tam samotny. Stavení toto byl jednoduchý srub ze stěn a střecha byla pokryta pouhými prkny. Počasí bylo stále vlhké, tak že skorem každý den přšelo, když ne ve dne, tedy v noci jistě, tak že jsme měli šat na sobě stále mokry. Jednu noc, když silně přšelo a nám do našeho paláce neustále teklo, pravil mi otec: „Josefe, proč pak máme na voze u plachtu; jdi pro ni, postav obruče na podlahu, a vlezeme si pod ni, abychom byli chráněni před deštěm.“ Dobrý to nápad, pomyslí si a již jsem pro ni šel. Vytáhnul jsem rychle z vozu obruče a stěhuji celý ten improvizovaný ochranný aparát před deštěm do světnice. „Vidiš,“ praví otec, „tohle jsme již dávno mohli udělat a nemuseli jsme tolik zkusit.“ V malé chvílce byla plachta postavena a my si hned pod ní vlezli. Za chvíli se opět ozve můj otec: „Josefe, na mne teče.“

„Na mne také,“ odpovím já.

„Sebeť to a vyhoď to opět ven, není to nic platno, ono teče zpodem,“ pravil otec. Učinil jsem tak a snášeli jsme mokrú dále.

V ten samý podzim ještě přestěhovali jsme se na čisto do našeho mokrého obydlí z Mitchellu. První den po našem příchodu do Minnesoty, zůstala manželka má sama doma, ani my jsme jeli do Mitchellu. Když jsme odjeli, jelo okolo nás asi 20 Indianů, mužů, žen a dětí; títo, když viděli, že domek jest obydlen, zastavili a vešli dovnitř. Je snadno pochopitelné, jak se manželka moje ulekla, při spatření rudochů, avšak když jeden z nich ukázal na ústa, snaže se posuňky vyjádřiti, že by jedl, upokojila se tato poněkud. Aby Indiany ukojila, vzala dvě mísy mléka a všechen chléb, který doma měla a dala jim je. Títo se najedli a táhli dále. Večer, když jsme se navrátili, vypravovala nám co strachu zakusila.

Za několik týdnů po událostech právě vypravovaných, ubíral jsem se pěšky domů z Mitchellu. Cesta, kudy jsem se ubíral, byla tehdy ještě velmi málo osazena, že na mnoho mil nebylo žádné farmy. Abych si nadešel, šel jsem přímo po preriích a právě panovala taková mlha, že nebylo vidět ani na sto kroků před sebe. Občas jsem zaslechnul jakési houkání, které se velmi podobalo houkání sovám. Když se za chvíli trochu vyjasnilo, zpozoroval jsem u malé vzdálenosti před sebou státi člověka a když jsem přišel blíže, k mému největšímu zděšení jsem poznal v něm Indianu. Já jsem se leknutím zastavil. Můj pes mi právě přinesl minka, kteréhož jsem mu vzal a uvažuji, co mám dělat. Poněvadž mne Indian pozoroval, nezbývalo mi nic jiného, nežli jíti mu vstříc.

V té samé chvíli jsem spatřil jednoho člověka z Minnesoty, který s párem volů proti

mně jel. Já jsem pospíchal, abych se s ním setkal na místě, kde stál Indian a on byl toho samého smýšlení. Když jsem přišel až k Indianovi, cbechtal se z daleka na mne, ukazuje mi, abych minka stáhl a maso mu dal. Já vyndal z kapsy nůža nabízel jsem mu jej, aby si zvíře stáhl sám, což on učiniti nechtěl. Zatím nás onen člověk s volma přejel a já zůstal s Indianem sám, z něhož jsem ovšem měl velký strach. Když se k stahování minka neměl, vstřčil jsem rychle nůž do kapsy a dal se na útěk. On zůstal pozadu a mně bylo volněji. Za chvíli se obrátím a k největšímu mému překvapení zpozoruji, že chlap běží za mnou. Já zrychlil svůj běh, ale nic platno, Indian mne dohonil. To mi opakoval několikráte, až se zastavil u jedné farmy, kde lisovali syrob. Já jsem teď běžel se zdvojenou rychlostí, maje strach, že si jej přivedu domů.

To byl začátek mého hospodaření v Minnesotě. Pšenice zde měla toho času mizernou cenu, 20 až 30 centů za bušl, proto jsem ani nic neoral ani nic nesel.

Zdali někdo z nás zasel trochu pšenice, tu musel s ní až do McGregor na trh, což byla velmi odtázná cesta, tak že musel náklad několikráte denně překládat. — Jeden podzim pustil jsem se s mou celou sklizní na trh do McGregor; měl jsem 35 bušlů pšenice na voze. Cena byla tenkrát pěkná, totiž 45 centů za bušl. Do McGregor to ještě ušlo, avšak hůře bylo zpět. Neustále sužili, tak že jsem musel více státi, než se bráti ku předu. Má cesta vedla skrze Calmer, kdež byli Čechové již usazeni a zde jsem se musel zdržeti sedm dnů, než jsem mohl dále a u jistého Mikše, dále na cestě, jsem se zdržel 3 dny. Vzdor tomu, že mi krajané byli dle možnosti nápomocní přivezl jsem domů za mou úrodu celých 5 centů. Manželka moje čekala, že něco šatstva aspoň přivezu, ale já jsem přišel s prázdnou a tak jsme hospodařili dále.

Náhle vypukla občanská válka a ceny rolnických plodin úžasně vystouply do výše. Pšenice platila 3 doll. bušl, fazole 9 dollarů, máslo libra 50 ctů., co to však bylo mě platno, když jsem pšenice na prodej neměl. Měl jsem ale sedm krav, tak že jsem přece něco utržil. V tom čase jsem si koupil koně, z nichž jednoho jsem koupil za samé máslo, za 140 doll.

Pak ale začal Severaní prohrávat, k čemuž se ještě přidružilo ono děsné vzbouření Indianů a ve vojenské stanici bylo jen 60 vojinů, mezi nimiž jeden Čech, jmenem Kazda. Vojni mysleli, že jsou Indiani pryč a vyšli se podívat z pevnosti. Indiani je ale spatřili a spustili na ně prudkou palbu. Zmíněný Čech byl trefen kulí do krku, ještě však před ním utíkal a schoval se v jednom slaměném pšístěšku na dobytek. Diví rudochové však

přístřešek zapálili, tak že ubohý krajan už ubohel. Já jsem bydlil vedle hlavní cesty, tak že jsem také dosti strachu zažil.

Mnoho farmerů z velkých prairí a z Iowy bylo vystěhováno ze strachu před Indiany a dílem také před jihany. Cesta kolem mne se netrhla prchajícími a já byl také stále k útěku připraven.

Jednoho dne přišel ke mně starý Chmelík a pravil mi, že jsou Indiani 15 mil za Albert Lea.

Já jsem se hrozně ulekl a myslel jsem si, že se mi to bude špatně utíkat, neboť jsem měl odřenou nohu. Nastal večer a já jsem venku naslouchal, zdali bych snad něco podezřelého uslyšel. Náhle jsem se zachvěl, neb uslyšel jsem vzdálený dusot koňský. Nyní byla dobrá rada drahá; pájdu-li do světnice, myslel jsem si, jsem fejch, tedy jsem si vlezl pod velkou starou bednu. V malé chvíli jsem spozoroval, že jsou to farmaři z Iowy, kteří byli za tlačit Indiany na západ.

Na severu se nedostávalo branců, proto byl každý schopný člověk nucen dostaviti se k odvodu a já jsem dostal obšílku, že se mám dostaviti do Albert Lea k prohlídce. Dostavil jsem se a byl jsem uznán za neschopna, což mi bylo listinou potvrzeno. Myslel jsem si, že mám vyhráno, ale kdo pochopí mé překvapení a leknutí, když tu jednoho dne dostanu novou obšílku, abych se dostavil podruhé k prohlídce, zase do Rochester.

Vydal jsem se tedy podruhé na cestu, s Chmelíkem a ještě jedním Amerikánem. Když jsme přibyli na místo, praví nám onen Amerikán, že má ještě někde něco k řízení, abychom se šli někam ohlídnout, že nás nalezneme. Poněvadž mi bylo zima, uposlechl jsem rady jeho. Jdu po městě, konkám kde je nějaký krám, abych se tam ohlédl. Jdu okolo jedné dveří, spatřím na nich viset topírku od sekvy a šle. To bude krám, myslel jsem si a již jsem tam vrazil a Chmelík za mnou. Jdu rovnou cestou ku kamnům, tu vidím, že jsou to kamna pro vaření. Ohlížel jsem se kolem a k mému největšímu leknutí zpozorují, že někdo za mnou dvěře zamyká. Chmelík jde za mnou do dveří, člověk onen mu slovíce a zase dvěře za ním uzamkne.

Teprve nyní jsem seznal, kde se nalozáme, byla to pasť na vojenské slůhy a uprchlíky, kteří se nechtěli k odvodu dostaviti. Okamžitě mně zima opustila a strachy jsem se počal potit. Chci zpátky ku dveřím, ale voják mi praví jen abych se ohlédl. „Mně není zima,“ odpověděl jsem mu, však voják nám pravil, že prý to nic nedělá a že nás dříve nepustí, dokud mu každý nezaplatíme 50ctů. Já jsem se dlouho nerozmyslel, vytáhl jsem dollar, ať Chmelík chtěl nebo ne. Voják

nám otevřel a my jsme byli zase na svobodě. Nebyl by nás ale pustil, kdybychom nebyli měli průkazní lístky, že jdeme k odvodu. Pak jsme se odebrali k místu, kde se odbyvala prohlídka, tam ale odváděli napofád, což nám nahánělo mnoho strachu. Ale nám to dopadlo nad očekávání dobře, neb jsme dostali vysvědčení, že nejsme k vojné schopni a my se vesele odebrali zase domů.

To však ještě nebylo vše. Po nějakém čase jsme se dozvěděli, že jest nás šest z townshupu London vytaženo, abychom se znovu dostavili k odvodu, mezi nimiž jsem byl i já. Doslechl jsem se též, že dva z nich se vyplatili a jeden prohl, tak že jsme zůstali jen tři.

Obecní dráb mi přinesl obšílku, abych se dostavil opět k odvodu. Já jsem právě nebyl doma, on tedy hodil manželce mé psaní a odešel. V tomto čase byla válka v největším proudu a brali každého napofád, ať byl schopným aneb ne. Přemýšlel jsem co mám dělat, nováčky posílali přímo na bojiště — mně se tam ovšem mnoho nechtělo. Pomyslel jsem si, že pro mne nebude jiná spása než útěk a tak jsem také jednal. Oni dva, kteří měli se mnou jíti k odvodu nechtěli beze mne jíti, ježto jsem já měl číslo první. Když pro mne přišli abych s nimi šel k odvodu, byl jsem již pryč. „To je dobře,“ pravil můj spolunováček, po zaslechnutí této zprávy, když on utekl, prchnu také! Já tam bez něho nepůjdu.“ A tak jsme jeden po druhém prohl.

Mezitím Richmond padl a válka byla skončena, však jeden můj soudruh byl ještě po tom celý týden schován.

Po válece nastaly lepší časy. Pšenice lépe platila, pozemky se osazovaly, tak že u nás v London townshupu bylo poněkud veseleji.

Koupil jsem si prolumovač pluh a orač jsem svým sousedům devět roku a vydělal hodně peněz. Děti mi zatím dorůstaly, tak že už jsem měl trochu pomoci, přikupoval jsem pozemky, vzdělával je, tak že se farma moje stále rozšiřovala. Dobytek se mi také množil a celý můj majetek pomalu rostl.

Nyní vlastním 400 akrů pozemků, 14 koní, 18 kusů hovězího dobytka, 50 vepřů a hojnost drůbeže. Dále mám dva mlátičel stroje, dva samovazače a jeden harvestr, jakož i veškerá hospodářská stavení v dobrém pořádku a jsem úplně spokojen.

Číslo časopisů denníku „Svornost“, týdeníku „Amerikán“ a nedělního „Duch Času“ pošle se každému na požádání na ukázkou zdarma a jest žá loucno by každý žadatel svoji adresu správně udal.

RODINA VÝBORNÝCH V PLYMOUTH, IOWA.

Píše Vratislav Výborný.

Jan Výborný byl zrozen r. 1806 v Libeněch, kraj Čáslavský v Čechách, kde byl vychován a v jeho 28. roce si vzal za družku životu Annu Růžičkovu a měli v šťastném jejich manželství pět synů a jednu dceru. Však čas ubíhal a jeho synové dorůstali, neb nejstaršímu synu Josefovi bylo už 15 let a tu on na to pomýšlel, co že se stane s jeho syny jakmile dorostou, neb je nanejvýše miloval a to dobře věděl, že mu je bude vláda do vojanských kabátů obklíkat. Ačkoliv se mu vyšších škol nedostalo, proto přece měl k tomu velkou náchylnost, že rád četl a rád se dozvídal a všmal si, co se ve světě děje. Zvláště nebyl velkým příznivcem kněžstva, neb bibli uměl skoro na zpaměť, čehož výsledkem byl, že měl časté výstupy s tavnějším katolickým knězem, tak že i časem byl úřadně potahován k zodpovědnosti neb jak jest známo, že ta černá chatra nenechá žádného na pokoji, pakli není právě dle jejich libosti, neb kdyby se kdo dost málo proti ní ozval třeba svá práva háje, hned má za to nepřijemnost, neb se mu tam též stalo skrze pokřtění jednoho dítěte, že otec pocházel z evangelického náboženství a matka z katolického a tu katolický kněz ho chvilu donutiti na pokřtění dítěte na katolictví, čemuž on na nejvýše odporoval; tak měli spolu nějaký nemilý výstup, avšak kněz toho přece nedočetl, však kněze msta nebyla dokončena a tu si ho vzal do oka. Jednoukrát měl na noze vřed a vzal na pole hnůj a po cestě právě táhlo procesí a on šel podle vozu přirhben pokukujavě a nesmekl; tu v krátkém čase byl potahován k zodpovědnosti, že se neslušně k svatému procesí zachoval a že se posmíval. To ho všechno dopalovalo a na to on o nich složil písničku, která mu byla hned zapovězena. Za jeho pobytu v Čechách byl též dobře osobně znám s Karlem Havlíčkem a četl mnohé jeho spisy a odbíral jeho „Slovana“, kterého p. Havlíček toho času v Kutné Hoře vydával a on pilně četl a až do Ameriky přivezl. Roku 1850 se na tom ustanovil, že opustí Čechy, co mu přišlo za těžko, ale skrze nesnesitelné poměry poddanosti a jeho rodina jej také nutila a jeho cílem byla zaslíbená země, svobodná Amerika, kam též nutil Havlíček, ale on na to nechtěl připustit, že

on raději zůstane v Čechách, kde pro blaho národa raději zahyne. (Budiž čest a sláva jeho duchu.) Na to otec vyprodal mohovitost a roku 1851 opustil Čechy a po 7týdní na plachetku nepřítjemné plavbě připlul šťastně do New Yorku, odkud se hned odebral dále na západ do Wisconsinu a přibyl do Milwaukee, kde se nějaký čas pozdržel. Německy uměl dobře a Němeč už zde bylo dost, tak že se mohl domluvit skoro všude, tak že mu nebylo nejhůř, však nevěděl hned co má začít. Mínil si koupit kus nějakého pozemku; na to mu jeden Němec prodával 40 akrů, as jednu míli od města za \$600, ale to se mu nelíbilo, neb toho bylo as polovic mokrého. Tenkrát Milwaukee bylo ještě malé město; myslím že za nynější doby by to vzalo o něco více koupit těch samých 40 akrů. Otec jel se podívat dále do vnitř státu as 40 mil k Watertown v Jefferson Co., kde bylo též tenkrát jen malé městečko, však se mu tam dost líbilo a už tam též našel několik Čechů, jako bratry Nedvídky, Kvize, kteří našli spásu z 48. roku v Americe, dále Jos. Matáka, Jana Jeřichu, zámečnicka, bratry Husovc, sládky, Procházký a některé jiné. To jej též těšilo, že zase bude mezi svými krajaný a hned koupil 40 akrů pozemku blíže městečka, podle hlavní cesty u řeky, kde už byl mlýn a pila, též vinopána. Postavil stavení, koupil pár volů, vůz, krávy a jiné hospodářské potřeby, vše co potřeboval k hospodářství a byl hotov si dobývat živobytí v nové zemi a ještě po všech vydajích mu zbylo \$300. Nejstaršího syna dal učít řemeslu kovářskému, druhého k umění uzlířství a s ostatní rodinou chtěl spočít jen žítí na své usodlosti; avšak jeho spokojenost neměla míti dlouhého trvání, za krátký čas na to vyhořel skoro se vším, neb se chytlo v noci, když všichni spali. On a matka pamatovali na zachráněná dítě ty vyvedli nejdříve ven; avšak tu si vzpomněli, že ještě jeden nejmladší je na hořící části stavení a tu otec tam vrazil skrz dym a vynesl jej ven. Pak ještě se odvážil do hořícího stavení, by zachránil něco majetku a vyhazoval okny, co mu přišlo nejdříve do ruky, něco peřin, české broušené zrcadlo, české hodinky, když už je byl rozlápl a něco knih, avšak na kufř co měl peníze

a šatstvo na to nevzpoměl a tak stavení i s ostatním nábytkem a penězi shořelo až do základu. Jak stavení chytlo, nemožno určitě říci, jen jak se později vysvětlilo, že jedna česká rodina s námi bydlela a tu prý ta ženská v noci vstala a vyhrabala popel z kamen do košíku a postavila ho vedle prkenné zdi vedle šatstva v kuchyni chtě vafit dítěti kaši. Na štěstí při tom nikdo nepřišel o život ani k úrazu, jen že otec s celou rodinou zůstal skoro nahý a hladový bez všech prostředků u holého spáleniště. Poslední to upomínka na jeho jmění a blaho. Někteří přehrabávali popel snažíce se nalézt něco po ztracených penězích, však nevíme, zdali bylo co nalezeno neb ne. Co měl teď dělati. Šel do města aby si vyhledal nějakou práci a zdalí by dostal ku předu na úvěr. Šel k jednomu Američanovi Ritchlovi, který byl skoro nejznámější z tammějších občanů. Vlastnil mlýn, pílu a obchodní krám. Ten jej laskavě přijal, dal mu práci na pile a jeho potahem a hned mu dal poukázku ku předu na mouku do mlýna, do krámu na šatstvo a jiné potřeby k odstranění prvního nedostatku, též krajiny a odřezky z píly ku zbudování nového obydlí.

Po zbudování obydlí a usazení se začal hned pracovati na pile ku oddělení dluhu, což vzalo hezky dlouho ještě ani dělal na živobytí, nežli začal klidit ze své malé farmy, kde už po první sklizni nebylo tak zle, tak že měli na živobytí, i též mohl něco odprodati, tak že něco přece přihospodařil, znovu zbudoval nové dosti přiměřené stavení, později i malou stodolu a mlát, kde ještě mlátili cepy a čistili obilí podle českého způsobu, neb tenkrát tady mlátičích strojů skoro ještě ani nebylo, tak že se obilí muselo sekat kosami, pohrabávat, vázat na zemi a mlátit cepy tak jak to chodívalo sa starých časů. Bydlel teď nějaký čas dosti spokojeně, neb na hospodářství jim přibývalo a i do rodiny, neb r. 1853 jsem jim do rodiny přibyl já. Avšak

roku 1854 jejich klid byl zas rozrušen, neb jim jejich jediná dcera zemřela, což bylo velkým zármutkem pro oba rodiče; na to roku 1856 jim přibyl do rodiny zase syn Miloslav, tak že jejich rodina potom sestávala ze sedmi synů. Okolí se čerstva zalidňovalo a městečko vzrůstalo, Čechů tam též přibývalo, kam též p. Vojtěch Náprstek za jeho pobytu v Milwaukee často zavítal a tu se s ním otec dobře seznámil. Náprstek v Milwaukee chtěl vydávati český časopis, který chtěl založiti na akci, kterých otec několik držel a někteří jiní krajané. Avšak tam ještě nebylo tolik Čechů, pak mezi některými nebyla k tomu mohovitost, a též i důvěra, tak že z toho nevzešlo nic. Na to p. Náprstek za krátký čas začal v Milwaukee vydávati Flugblätter v německé řeči, které otec též odbíral a máme některá čísla až dosud. Tu však ostávání poblíž města se otci k vůli kamarádství pro jeho syny znechutilo, pak k měl málo pozemku pro dorůstající rodinu, tak ku konci 1857 se na tom ustanovil, že Watertown opustí a podívá se do severní Iowy, kamž se v lednu roku 1858 v zimě s nejstarším synem Josefem na cestu vydal. Sněhu

Jan Výchovný.

bylo málo a šli pěšky; skrze Wisconsin byla cesta dost přiměřená, místy dobrá, místy špatnější, zima byla dosti velká; však jim bylo hůře, když překročili Mississippi a přišli na roviny do Iowy, neb bylo více sněhu a po pruritech jim skoro stále vál prudce severozápadní vítr do obličejů, tak že to byla krutá cesta. Málo kde lidské obydlí, zřídka kde nějaké městečko, však nejhůře jim byl s noclehem, neb přišli mnohokrát k farmě na samý večer a žádali o nocleh, však byli odmrstěni, že nemají pro ně místa; když přišli k druhé, tu zas že mají některého člena rodiny nemocného tak že byli přimuceni jít zas dále utmáčeně a hladově, až obdrželi přenocování u některého Němce, avšak u Američana málo kdy, tak že jim cesta skrz Iowu šla velmi

zdlouhavě. Též se jim stalo, že je jeden člověk dohonil, který jel po cestě co oni šli s potahem, otec jej žádal, aby jej svezl, neb jel prázdný, on ale je odmrštil a nechtěl je svézt ani za plat, když mu ho otec nabízel. Jeden den syn Josef už byl tak utrmácený, že skoro dále nemohl, tak že jej otec v chůzi musil podporovati, než dosáhli městečka, kde se jim dostalo posilnění a odpočinku. Druhý den nastoupili další cestu k západu tak že as po 20 denní cestě dostali až do Osage, Mitchell Co., kde si nějaký den odpočinuli, neb byli velmi utrmáceni po tak dlouhé cestě v ten čas. Potom se šli podívat as čtyři neb pět mil vzhůru po řece Cedar k městečku Mitchell; poloha se jim líbila, neb to byly pěkné rovné prerie, podle řeky byly pěkné lesy rozličným druhem dříví, dubové, jasanové, černý a měkký ořech a javor, tak že se otei tam hned zalíbilo a on hned od jednoho farmera zakoupil 80 akrů pozemku za \$450 a 5 akrů lesa za \$50, neb tam tenkrát byly půdy a lesy laciné; nynější doby tam jsou v ceně farmy od \$30 do \$50 a pěkný les až za \$100 akr. Po zakoupení tom se zas vydali na zpáteční cestu, která už nebyla tak nepohodlná, neb šli více po větru a pak se trochu zmírnil čas, že ku konci února se zas šťastně navrátili domů. Vřak po velké zkoušce a z velké zimy za krátký čas se na otei vyrazilo přes 30 vředů najednou, tak že se skoro nemohl ani hnouti, co mu trvalo as půldruhého měsíce, než se zas pozdravil; na to u Watertownu prodal a na začátku dubna 1859, naložili hrubší nábytek na velký vůz a peřiny a šatstvo na menší vozík, kam matka se mnou, neb mi teprv bylo 6 let, a s mladším Miloslavem usadila se do peřin, zapřáhli dva páry silných volů do velkého vozu, jednoho koně do malého vozíku, a celá rodina pozůstávající z rodičů a sedmi synů, čtyři již dorostlí, jsme vytáhli z Watertownu na západ do Iowy, jako židé do zaslíbené země. Ještě jeden krajan byl připraven jeti s námi, též byl vypraven na cestu podobným způsobem jako my. Cesty byly špatné, všude skoro samé bahno, čas deštivý, tak jak brzo na jaře obyčejně bývá, tak že pokračování bylo velmi zdlouhavé a nepřijemné, neb jsme často vázli, tak že některý den jsme neujeli více než jednu neb dvě míle a podobně; některý zas třeba 25 mil, jak byly suché cesty a jaké počasí. Venku jsme si vařili, zarazili jsme dva kůly do země, tyž přes to pověsili, ko-

tel na ně, rozdělali oheň a kuchyně byla hotova. Ve vozích jsme lhalí a po cestě stříleli jsme divoké kachny a husy, neb k hubě všeho podobného bylo velké množství, tak po celoměsíční cestě jsme dorazili do městečka Mitchell, které pozůstávalo jen z několika stavení, jednoho krámku a kovárny. Tam jsme dostali jedno roubené stavení k obývání avšak nebyl to pohodlný palác, neb skrze stěny byly dřvy, že pes se nemusel mnoho rozmýšlet, kudy má vyskočit ven, neb skoro všude měl místa dost; střecha byla jen pro jméno, neb když přšelo, ten kdo si vlezl pod stál nezmokl, neb tam tak teklo, že se vše náležitě namočilo. Na to konali jsme přípravy se usadit na pozemku, co otec koupil, neb na tom byla jen jednoduchá budova bez podlahy, tu jen zběžně opravili a se tam odstěhovali; něco bylo na farmě vzděláno, to zaseli. Náš spolucestující krajan bydlel s námi, vřak po jaru velké vody odnesly splav od mlýna v Mitchell, též i jinde po řece a nám mouka a potraviny došly, tak otec byl nucen vzít voly a vůz a s jedním synem se vydat na cestu do Decorah, 79 mil vzdáleného, pro mouku a též měl přivést mouku pro krajana co s námi bydlel. Co vřak byli na cestě, přišly deště a řeky a potoky se zvodnily a odnesly můstky, kde jaké byly, neb ještě málo kde se jaký nalezal a otec nemohl zpátky hned a nám mouka došla na dobro, zemčat též nebylo a náš krajan měl dosud plný pytel mouky. Matka jej žádala, aby ji zapůjčil trochu mouky, že se snad už otec brzy vrátí, on vřak jí žádné mouky nechtěl zapůjčiti, a když jej napotom žádala ještě jednou, tak on jí odsekl, aby prý se s námi ostatními šla pást na prerie, že je trávy dost. Tu byli družl dva starší bratři nuceni jít mezi sousedy, zdaliž by dostali nějakou mouku, avšak nemohli žádné dostatí, až skoro po celodenním namáhání se jim podařilo, že dostali 50 liber kukuřičné mouky, za kterou musili samotnému Amerikánu, od kterého ji dostali, dva dny okopávat kukuřici. vřak otec se potom brzy navrátil a zase bylo po mouze. S panem krajanem měl skrze ten nechtělý výstup ostrou domluvu, vřak jeho mouku co mu přivezl přece mu dal. Potom též krajan se odstěhoval dále severozápadně do Minnesoty. Čechů tu ten čas nebylo žádných, mimo jednoho p. Jana Hejného, který bydlel v městečku Mitchell s rodinou, avšak za krátký čas se odstěhoval dále na západ do sousedního

okresu Worth a my byli zas ponecháni sami mezi Amerikány, tak že rodičům bylo dosti smutno, však přec je to činilo šťastnými, že měli celou rodinu pohromadě.— Nám ostatním bylo jinak, neb jsme uměli dobře anglicky; starší bratři šli napořád na výdělek a otec s mladším vzdělával farmu, lámal drn neb brechoval préríi a při tom najítval jiné farmy. Na najatém jsme ostávali, neb na vlastní farmě jsme neměli postačitelně ostáván a o penzce bylo tak zle, že nebylo možno lepš zbudovat, neboť obilí bylo tak laciné a tak daleká doprava do trhu, že jsme museli voziti všechno až do McGregor, co bylo něco přes 100 mil vzdálené a když tam dovezl fúru pšenice, která byla velmi pěkná, tam ji musel dát za 35 neb 45 centů bušl a vpařené vepře od 2 do 3 centů libru. Tak když tam dovezl fúru obilí, co vzalo od 14 do 20 dnů taní a zpátky, pak si koupil něco kávy, cukru a sud soli a byl zas čist, tak že jel zpátky lehce a při tom se nemusel bát, že ho někdo okrade, tak že člověk za jeho práci nedostal skoro nic jen živobytí a k tomu ještě bídnc, neb se obilí ještě sekalo hrabícemi kosami. Úrody arci byly pěkné, neb pšenice sypala od 30 do 35 bu šlů po akru a k tomu leejak zadělaná, neb jsme sami vláčili obilí s branami, že měly jen dřevěné kofky, na místo železných a pšenice nám přec sypala 35 bušlů po akru. Však při tom všem nedostatku jsme byli přeci dosti veselí, neb jsme byli všichni pohromadě. Jednoho dne nejstarší můj bratr Josef šel k Mitchell, tu potká cizince s hlávkou v ruce. Ten jej oslovuje jak mohl, však anglicky neuměl a při tom náležitě smrděl od zvířátka tchoře postříkán jsa. Jmenoval stále p. Hejnýho, avšak více mu bratr nemohl porozumět, tu jej bratr oslovil po česku, zdalíž není Čech a ten v radosti, že natrefil Čecha jej též po česku osloví takto: „I hrom tě zatluč, ty jsi také Čech, i pozdrav tě Pámbů.“ Na to se dále domluvili, že se jmenuje Korn a že cestuje z Chicaga a že hledá Hejnýho. Na to přišli k nám domů, kde jsme jej převlekli z toho smradu a on nám dále vyprávěl, jaké zvířátko na cestě potkal, že bylo velmi krotké a on když se k němu přiblížil a klepl je, že ho náležitě svou voňavkou pokropilo. Druhého dne byla neděle a bratři našli nedaleko stavení velkou díru do země; myslili, že je tam jezevec a hned se tam vydali s lopatami zvíře vykopat. Když dokopali as 7 střevců, tu viděli, že jsou

břízko zvířete. Korn byl zvíředlav, jak zvíře chytne, tak si sedl před díru na vvházenou zemi na bobek a tu za malou chvílku se vyřítí zvíře z díry ven přes vyházenou zem skrze Kornovy nohy a postříklo jej znovu smradlavu tekutinou, neb to byl zas nešťastný tchoř (skunk), tak že smrděl znovu a že jsme jej museli zas převléknout do jiných šatů. Za krátký čas se vydal na cestu dále hledat p. Hejnýho. Však naše domácí spokojenost neměla dlouhého trvání, neb 1861 vypukla občanská válka a tu se to všechno bouřilo, kde kdo byl pořádal schůze, jeden druhému dodával kuráže, tak že se to dávalo na vojnu skoro na pořád a hned se též nejstarší Josef dal na začátku roku 1861 do prvního pluku Iowy pěších, co rodiče hroznc neradi viděli. — Však tam nebyl dlouho, po narukování přišel do první bitvy u Blue Mills a byl povážlivě raněn, neb mu kule rozstřítila koleno, že ležel v nemocnici hodně dlouhý čas. Však na tom nebylo dosti a na začátku roku 1862 v zimě nejmladší bratr Miloslav se roznemohl a po krátké nemoci zemřel. Tu se oba rodiče nevyslovně trápili, avšak jaká pomoc, osud tomu tak chtěl. Na to roku 1862 třetí bratr po nejstarším, Václav, odjel do Wisconsinu do Eau Claire, tam si vzal 160 akrů pozemku vládního a dělal v borových lesích. Za krátký čas potom Josef přijel domů, však velký mrzák a nohu neměl posud úplně zahojenou, tak že rodiče se zármutkem na něj hléděli, neb musel choditi po berlích a my mu posluhovali. Na to ku konci roku myslím 1862 se pozvedli Indiáni v Minnesotě jak jest známo, však byli od nás ještě daleko, ale prechajících lidí jelo kolem nás, neb farmy co jsme na ní ostávali, kudy šla hlavní cesta, velké množství s vozy a s dobytčím, tak že jezdili ve dne i v noci. Ze zapálených lesů minnesotských od Indiánů přicházelo se severozápadním větrem velké množství dýmu, tak že nebylo vidět jen malý kus cesty a to i naše sousedy potrášilo a mnozí naložili na vozy co mohli a chtěli též prehati, však na domluvu, že Indiáni jsou ještě daleko a že se až sem nedostanou, jsme je přec zdrželi. V Mitchell se přece konali přípravy na obranu. Na to na začátku roku 1863 se zas dali otcí dva synové na vojnu, Jan a Karel a třetí Frank se též dal, toho ale museli propustit neb mu ještě nebylo 17 let. Netrvalo dlouho, co narukovali a tu jsme dostali od Václava z Wisconsinu psaní, že se též da

na vojnu do 4. pluku Wis. pěchoty a družf do 4. pluku jízdy Iowy. Co bylo při tom podivného, že se Václav ve Wisconsinu dal týž den v samotném měsíci, co bratři doma a přec si nedopsali. Za krátký čas narukovali a rodiče je viděli s bolestí odcházet pryč, avšak museli podstoupit to co jim osud byl připravil. Jan a Karel odjeli s ostatními nováčky do Memphisu a do Vicksburgu, kde byli přiděleni k armádě a za krátký čas potom byl Karel poslán do Chicaga se zajatými rebely, čas byl špatný neb bylo studeno a deštivo a on hodně nastydl, tak že než přijeli zpátky po Missisippi řece, se roznemohl, tak že za krátký čas v nemocnici ve Vicksburgu zemřel. To bylo pro oba rodiče zdrcující ranou, neb mysleli, že se ani družf nenavrátní zdrávi, neb Jan a Karel byli jejich miláčkové. — Matka nemohla odolat ranám osudu a roznemohla se, neb žádných Čechů zle nebylo, aby je trochu obveselili a anglicky moc neuměli, ačkoli k nám Američané často docházeli a projevovali jim jejich soustrast, až teprv ku konci roku 1864 přijel sem otecův švagr, p. Macháček s rodinou, teprv rodičům bylo trochu veseleji. Dvům zbývajícím bratrům na vojné štěstí lépe sloužilo, po sčastuňení se v mnohých bitvách šťastně vyvázli, ačkoliv jsme dlouhý čas někdy o nich nic neslyšeli, zvláště o Václavovi, neb on byl s generalem Shermanem na jeho tažení skrze polední státy k moři, tak že po sčastuňení se mnohých prudkých bitev, při čemž ještě hladu zkusil, tak že když dali mezkům při vozích kukuřice, jim ji vojáci kradli a mezkové při tom hlady řvali, však byl přec dosti šťastný, že nepřišel k žádnému úrazu, jen jednou měl dost blízko něco utržit, že přilítl granát a nevybuchl hned, ale zaryl se do země a trprv vybuchl a jeho a ještě jiné odhodil i se zemí, však žádnému rozc neublížil. Když protáhli polední státy a od Richmondu táhli do Washingtonu, kde byl ku konci července roku 1865 propuštěn, přijel domů právě na ženě. Posud ho vidím když jsem ho potkal na cestě přicházející od Mitchell ve vojanském šatu, vojanské velké střevice, jak v nich byl šlapal bláto v poledních státech a uprášeného, tak jak byl opustil armádu, avšak velmi hubeného. Na to se válka 1865 skončila a Jan též přijel domů, právě ve žních, však trochu nemocen, ale brzy se zas pozdravil, tak že jsme z toho všichni měli velkou radost, že jsou zas všichni doma mimo Kar-

la, kterého rodiče nemohli tak lehce zapomenout. Pak se jeden po druhém ženili a začínali živobytí sami pro sebe. Avšak matka se z její nemoce nepozdravila, ještě se horšila, tak že skoro po tříroční nemoci dne 8. února 1867 zemřela. Tu jsme ji za všeobecného hlubokého smutku do Mitchell podle nejmladšího syna pochovali. Otec ztratil věrnou družku života, což bylo pro něho tak velkým zármutkem, že ač byl pevné povahy onemocněl. Sice se zase brzo pozdravil, ale ne na dobro. Na to se Jan odstěhoval do sousedního okresu Worth, kde bydlel na svém pozemku; Václav se odstěhoval na svůj vládní pozemek do Wisconsinu a Josef nedaleko do Minesoty a tak otec bydlel na farmě s Frankem, který vzdělával farmu, však i on začal živobytí sám pro sebe a otec byl ponechán skoro sám sobě, tak že v 1870 se oženil po druhé a farmu pronajal a žil v jeho druhém manželství šťastně dále. Avšak as za rok farmu v Mitchell prodal a odstěhoval se k jeho synovi Janovi blíže Plymouth, kde s ním bydlel nějaký čas, neb jej potom napadla myšlenka jeti dále na západ do Dakoty, kde už bydlel jeho bratr a jeho synovec, v české osadě v Bon Homme Co., a tam si vzíti zdarma vládní pozemek, usadit se tam a čekat, až půda časem vstoupne do ceny. Nutil Jana také a Franka a já že též pojedou a že se tam zase usadíme pohromadě. Na tom ostalo ujednáno a též na jaře r. 1872 se vydali tam na cestu, však když tam přijeli, tu se jim půda nelíbila; byly to pěkné rovné prerie, avšak moc suché a žutrovité. To se Janovi a Frankovi nechtělo líbit a nechtěli se tam usadit, ale otec se tam přec usadil, neb myslel, že já jakožto nejmladší se tam usadím s ním. Vzal si 160 akrů vládního pozemku, postavil roubené stavení, koupil pár volů, začal a sekač stroj a jiné potřeby, pak chtěl, abych já jel za ním, také se tam pustil ještě jeden můj bratranec a já jel s ním. Když jsme tam přijeli, tu jsme tam viděli prabátné obilí, neb bylo moc maličké, též jsem hned seznal, že tam není úrodná země, neb jsem věděl, že jest žutrovitá a suchá. Bratranec si zabral 160 akrů a hned začal orat, neb to bylo ku konci června 1872, při čemž já mu pomáhal, měli jsme ostrý pluh, však než jsme dojeli as 100 rodů, pluh už byl tak tupý, že jsme jej nemohli udržet v zemi a to se mi nelíbilo podle úrodných pozemků Iowských, neb jsem v tom neviděl mnoho slibujících bu-

doucnost. Na to za krátký čas jsem se zase odebral zpátky, maje sklizeť obilí, s tím dorozuměním s otcem, že tam nepřijedu se usadit. Otec tam zůstal na dále, však ku konci žně, když jsme stohovali obilí, koho tu vidíme jeti po cestě s bílou plachtou, jako bratrance, co já tam s ním jel, neb přijel zase zpátky do Lowy, na to druhý rok, když otec viděl, že se tam za ním žádný neodeběřeme, mi psal, abych tam pro něho přijel, že si to rozmyslil, že on tam sám bez nás nebude. Tak as po půl druhém roku jeho pobytu v Dakotě jsem tam pro něho dojel, on jeho nárok postoupil jinému tmnějším Čechovi, stavení dal za pár volů, já naložil jeho nepatrný nábytek na vůz, zapřáhl dva páry volů a vydal se s nimi na zpáteční cestu a po třináctidenní jízdě jsem se zas ocitl s naším pouťákem doma blíž Plymouth, kde bydlel po ostatní jeho věk se synem Janem, aneb mezi námi spokojeně. Avšak stále churavěl, neb se mu též stala nehoda, když jel do Dakoty, že na osobním vlaku se vyšinul vůz z kolejí a on se trochu uhodil a při tom ještě více polekal a to jeho neudh zhoršilo, tak že rychleji chřádl, až na to 24. července roku 1874 velmi klidně zemřel a

my jej za našeho a všeobecného smutku do Mitchell na hřbitov podle matky a našeho nejmladšího bratra k věčnému odpočinku pochovali. Ku konci toho samého r. 1874 bratr Václav ve Wisconsinu usedlost svou prodal a odstěhoval se zas zpátky blíž nás, koupil si farmu blíž nejstaršího bratra Josefa poblíž Lyle z Minnesotě, co jest as 20 mil od nás, neb my ostáváme posud poblíž Plymouth ve Worth Co., Iowa, však bratr Jan roku 1879 se roznemohl a skoro po celoroční kruté nemoci zemřel dne 12. října roku 1880 a my jej též do Mitchellu na hřbitov za všeobecného smutku doprovodili a podle rodičů k věčnému odpočinku uložili. On po sobě zanechal manželku a šest nedospělých dětí. Ostatní každý vlastňuje farmu a zabýváme se rolničením, avšak rolničení teď jde neúspěšně, neb vše co rolník má na prodej, jest laciné, podobají se těm rokům před válkou, jen že to nemusíme vozit tak daleko do trhu, neb tu máme teď tři dráhy as v pěti mílech. Též zde poblíž Plymouth a Manly Junction bydlí značných počet Čechů, avšak nějakých spolků neb schůzí neb něčeho podobného mezi nimi nestává a každý žije výhradně jen sám pro sebe.

JOSEF FIALA V SOLONU, IOWA

VYPRAVUJE SÁM.

Byl jsem narozen ve vesnici Varvažově v kraji Piseckém v roce 1833. Otec můj Jan Fiala tehdy se zaměstnával tkalcovstvím, děláním plátna. Když jsem po 12. roce věku svého vyšel ze školy, byl jsem přidružen též ke stavu, bych pomohl otcí živit rodinu, která sestávala z osmi členů až do 17. roku mého. Stav mně mnoho netěšil, tedy jsem se rozhodl, že budu jiným způsobem vydělávat chleba, i pustil jsem se na vodu, totiž na řeku Vltavu, kde jsem se stal plavcem na vorech ku plavení dříví do Prahy. Moje cesta byla obyčejně od Žižkou rozbitého zámku Zvíkova, kde se stékala řeka Otava se řekou Vltavou. Myslím že mnohým krajanům jest místo to romantické dosti známé. Kdo jest zkušen plavby vorů po řece, ten může říci,

jaké jest při tom namáhání, ano mnohdy jest i život ohrožen. Za mé dva roky co jsem pobyl na vodě, se arcit z mých spoludělníků žádný neutopil, ale údy porouchal, že si několik neděl poležel a pak nucená lázeň se stala dost často, ale že byla pomoc po ruce, odbylo se to jen leknutím a promočením.

Pak si můj otec vzpomněl, že se vystěhuje do Ameriky; to bylo v roce 1852. — Jeli jsme přes Hamburg po plachetníku a za sedm neděl jsme byli v Quebecku v Kanadě, odtamtud jsme jeli do Clevelandu, Ohio, kdež jsme se usadili. Když jsme si koupili co bylo nejvíce zapotřebí v domácnosti, bylo po penězích. Práce mnoho nebylo, řeč jsme neuměli a jist se chtělo, tak já a můj otec, abychom nemuseli mít

tlumače, vzali jsme každý kozlík a pilku na rameno a chodili řezat dříví a tak jsme se živili skoro dva roky a ještě jsme při tom zachovali \$300. Po dvou letech jsme opustili Cleveland a vystěhovali se do Solonu, Johnson Co., Iowa, kde se otec chytal farmaření, neb koupil tehdy ještě vládní pozemek 80 akrů za \$1.25 akr. Nechej vypisovat všechny nesnáze a začátky, poněvadž jest toho již dostatečně v časopisech a kalendářích popsáno; že jsme to neměli lepší nežli jiní začátečníci v ten čas jest jisté, když je nedůstatek peněz, i byli jsme nuceni chodit po výdělku, toho ale bylo málo a malý plat 40 až 50 centů denně a to musel dělník vybrat u farmera buď v mounce neb mase, někdy některý ten rolník platil půl penězi a půl potravinami. V okolí Solonu nebyl ještě žádný Čech mimo Jos. Ženíška, který byl zde 6 neděl před námi. Josef Ženíšek arcíť již mrtev, byl znám d o b ř e chicagským krajanům,

kde provozoval živnost hostinskou. V tom samém roce po nás přijeli za námi Josef Vlach (již mrtev), Josef Kučera, Jan Jílek (mrtev), Hynek Horecký, Hynek Slouha, František Bultěek a Jakub Ženíšek (mrtev). Ti všichni ještě koupili vládní pozemky.

Pak v roce 1855 a 1856 přijeli Václav Ulř, Jan Brož, Josef Kolda (mrtev) Josef Mrkoš, Jan Růžek, Vojtěch Malý a Matěj Hynek, pro ty ale již byl vládní pozemko-

vý úřad zavřen, tak že již museli kupovati totiž kdo mohl, od jiných a více platiti. Přijelo jich ještě několik zároveň s námi, ale někteří se usadili v Iowa City, neb dále od Solonu, že měli poštu jinde a já zde udávám jen ty, kteří mají a měli poštu v Solonu. Tenkrát nás bylo arcíť málo, ale teď chodí na poštu solonskou kolem dvou set Čechů.

Já jsem to dotlačil na 160 akrů dobrého pozemku, že mohu vzít každý den \$50 za akr a když jsem očíťil, že jsem se již dost nadřel a že mne již údy nechtěly sloužit, tak jsem farmu pronajal, vše náčiní a dobytek prodal a usadil v Soloně, k d e teď provozuji obchod s obilím.— Musím ještě udati, že j s e m koupil před dvěma roky 160 akrů dobrého pozemku v Plymouth Co., Iowa akr za \$21.

Ti staří osadníci, kteří jsou ještě n a živu, stojí si vesměs dosti dobře, arcíť dost bídne začátek také měli všickni

ale neúnavnou prací, vytrvalostí a poctivostí se přece konečně domohli blahobytu.

Dosaváde, když si tak na tu bídu a dřinu někdy vzpomenu, tak si myslím, že to ani není pravda, a je to přece tak, neb člověk v pevnou vůli velmi mnoho přemůže. Doufám, že když novější osadníci přečtou si ty příklady pravdivé, které od starších osadníků podáváte, budou s větší útechem pracovati a se vzrůhati.

Josef Vlach.

Parlamentární řád

úkladný a úplný, zpracovaný bedlivě českým smířcím soudcem E. A. Fisherem, vyjde koncem měsíce prosince 1886 v knihkupectví Aug. Geringera, Chicago, Ill. a bude oznámen všem českými časopisy.

ZE ŽIVOTA MIKULÁŠE FR. DIVINA,

V Novohradu, Lavaca Co., Texas.

[Píše on sám.]

Jsa náruživý milovník čtení, zvláště životopisů rodáků svých, odhodlal jsem se též z mé, ačkoliv skrovné vědomosti, něčím ročník letošního kalendáře navštívit a v popisu tom vývoj naší osady et. čtenářstvu vyličiti.

V roku 1870 přibyl jsem do této nové naší vlasti americké, za bouřlivého dne — 6. pro-

since, kdy mořská hladina v zátoce galvestonské, podobala se vlněm še preriím, toho času v našem okrese a vůbec všech okolních. Ač teprve deset roků stár, přece pováhl jsem sobě každé, i sebe nepatrnější věci. Svízely a útrapy cestovní popisovati nebudu, to již každý ze své zkušenosti ví a sobě představiti dovede, toliko podotknouti musím, že jsem pouť tuto konal sám, beze všeho bližšího příbuzenstva, toliko s rodinou p. Jos. Košárka, neboť

rodiče moji byli již o rok před tím do Ameriky se odstěhovali a mne z důležitých příčin s sebou vzíti nemohli.

Pohybovše asi dva dny v přístavu galvestonském, dali jsme se vézt po tom železném dračisku (jak naše babička říkávala) dále k cíli svému do pustin a středů texaského.

Poslední naše stanice byla Allenton, kde nám bylo slézti a do nás očekávajícího vozu vstoupiti, v němž byly zapřaženy asi 4 jha volů, což nám připadalo tak asi, jako putování do zaslíbené země.

Cesta tato trvala nám po celý den, aniž

bychom byli nepatrné obydlí lidské spatřili, až teprv po západu slunce, dorazila karavana naše k farmě nějakého Němce, kde živoucí naše loď zarazila u jakési chatrče, nedaleko obydlí zmíněného občana.

Dobytek byl nechán úplně své libovůli, ja puštěn do těch nekonečných hor, by si vyhledával potravu, již byla značná hojnost, kdežto my rozložili jsme se v o n é chatrči, majíce ji za nějaký dobytečtí přibytěk.

Dny prosincové jsou jako babička dědkého rozumu — jeden den krásný a druhý k nevydržení — tak to bylo i tenkrát; po teplu ramím dostavil se notný severák a ačkoliv se každý co nejtěsněji k teplým předmětům tulo, byla přece zima vrcholem všeho, tu nebylo jiné pomoci, nežli pomýšletí na oheň, který v krátkém čase také byl rozdělán v komínu, jenž se spí-

Mikuláš Fr. Divina.

že podobal dozpěti medvědímu, nežli krbu v obydlí lidském.

Co paliva používali jsme bavlny, nosíce ji z blízkého pole, aniž bychom sobě sebe méně pomýšleli na škodu tím působenou našemu hostiteli, nevědouce vůbec, co to za rostlinu jest.

V pálení této, pro nás nyní tak užitečné věci, pokračovali jsme s neuvávnou plíl — majíce radost nad značným plamenem z toho pocházejícím, až z tohoto opojení vyrušení jsme byli přichvátavšími dvěma muži, na jejich tvářích bylo patrné pozorování nevy-světlitelné rozechvění, což se nám ale brzy

vysvětlilo, neboť komín hořel, jsa dřevěný, (jakých tehdy vesměs všude stávalo) největším plamenem, který byl podporován silným severním větrem.

Po delší namáhavé práci podařilo se oheň mužům udusiti, aniž by budova utrpěla velkého poškození; byla to ale dobré naučení pro nás, jak se má s cennou látkou a v amerických domech s ohněm zacházeti.

Noc jsme strávili bez další pohromy; byli jsme časné z rána na nohou a požívše něco málo pokrmů, cestovali jsme dále lesnatou opět krajinou k cíli cesty naší, k domovu, který byl v okrese Colorado v městysi Frelsburgu, v jehožto okolí rozmilí rodičové moji zůstávali v nájmu (rentu) u p. Fr. Pavlíčka z Heřmanic, kraj chrudimský v Čechách.

Dojedše města Frelsburgu, byli jsme mile překvapeni přívětivostí některých rodáků v městě právě za řízením rodinných záležitostí dlcích.

Po delším vypravování sebral mne a rodinu, s níž jsem cestoval a takořka pod jich dozorem po celý čas mého putování byl a vezl nás k obydlí milých rodin občan Frant. Machýček. Asi po dvouhodinné jízdě, octl jsem se v kruhu rodinném, kde jsem byl s pravou něžností mateřskou a otcovskou přijat s otevřeným náručím; jak jsem ale se podívil a pozastavil nad tím obydlím rodičů svých. Byla to budova podobající se spíše přibytku zvířete, nežli člověka — neotesaná dřeva spojená toliko v úhlech — dveře, spíše díře se podobající — okna žádná, to sloužilo vše k obydlí lidskému, jak jsem se později dozvěděl a přesvědčil, většinou osadníků té chudší třídy, neboť na zbudování poněkud jen slušnějšího domu nebylo možno mysliti, pro velkou cenu dřeva a vzdálenost skladu; věru, že nyní mají najemníci mnohem lepší budovy, nežli toho času zámožný farmář.

Následujícího roku 1871, opustili jsme ono zmíněné obydlí, a odstěhovali jsme se na farmu jistého Němce Zalmniése do nájmu. Budova sloužící k obydlí našemu, byla o něco lepší té roku předešlého, ačkoliv místa pro zeměplazy naskytovalo se ve stěnných dřevách dosti. Rok ten byl pro nás osudný velmi, neb v krátkce při začáteční obírání bavlny onemocněl otec na úžeh sluneční velmi těžce, kolísaje se po dlouhou dobu mezi životem a smrtí, a navzdor veškeré lékařské péči nemohl dojiti uzdravení až po dlouhém půl roku, následkem čehož jsme upadli do dluhů a žalostí plného postavení. Následujícího roku 1872, bylo nám opět putovati na jiné místo do nájmu k panu Tayresovi (Němci), kde jsme bydleli po dva roky, majíce opět o něco lepší budovu než předešlého roku; svízelů a trampot bylo dosti za časté churavosti

otcovy, zbytek to z nebezpečné nemoci přestálé.

Po dvou rocích bylo nám opět hledati jiné místo a jíti do nájmu k panu V. Pavlíčkovi, (Čechu). Byly-li roky předešlé kruté pro nás, byl tento 1874 vrcholem všeho, neb k neúrodě roku toho ještě pozbyli jsme pár koní v ceně 178 dollarů, dále pak 3 kusy hovězího dobytka, vůbec nejlepší z stáje.

Toto hrozné a zdrcující neštěstí, hrozilo mým dobrým, starostlivým rodičům takřka zoufalstvím, ještě mne i nyní při vzpomínce na onen hrozný a zoufalý pohled svých rodičů chvěje se srdce nad jich lomčím rukama při oněch pěti případech ztráty našeho majetku, vůbec celého živobytí.

Po těchto hrozných případech umínil si otec, že krajinu tuto opustí a vyhledá někde v jiném okrese místo k našemu obývání, ano to bylo každodenní zkušeností, že nebude-li lépe, hůře býti nemůže, alespoň byla naděje na snad lepší úrodu.

Po delším hledání a zkoumání pozemků, najal otec místo v okrese Lavaca u jistého Amerikána, kam jsme se v roku 1875 přestěhovali, majíce veškerého nábytku nepatrně dva povozy, z nichžto jeden byl tažen nepatrným párem našich novězřízených koní — kdežto druhý vezl s dobytkem svým, krajan, Josef Baroš. Cesta naše vedla skrze okres Fayette; délka její byla z místa na místo 53 anglických mil.

Po mnohých překážkách dorazili jsme k cíli cesty naší po dvoudenní jízdě, do krajiny docela neznámé, vesměs pusté, však dle všeho zdravější a úrodnější.

Zde nám bylo zakoušeti počátky vystěhovalecké, neb veškeré naše jmění na hotovosti páčilo se na 40 dollarů; z toho bylo nám tedy zříditi veškeré potřeby rolnické, atd. Věru, to nestačilo ani na celoroční výživu; bylo nám co děkovati dobrotě tamnějších lidí, vesměs Amerikánů, že nám bylo dáno na úvěr do příští úrody, která byla výtečná na všem; sklídili jsme po 16 akrech bavlny, 11 žoků, tak že po zaplacení všech dluhů zbyla nám nějaká částka na hotovosti, prvý to peníz po šletém namáhání. Otec jsa vždy starostlivý, prozíravý do budoucnosti, umínil si, že si koupí pozemek za příkladem rolníka, J. Machýčka, což během krátkého času skutečně provedl a zakoupil 75 akrů vlnící se a pusté prerie po 8 doll. za akr, hned vedle farmy zmíněného obč. J. Machýčka, prvního osadníka těchto prerí.

Roku následujícího naseli jsme bavlny o 5 akrů více, s nadějí na dobrou sklizeň, ale úroda byla špatná, neb velmi záhy navátivily naše okolí kobylinky, které ničily úrodu neustále až do měsíce května, v kterémžto

čase nemožouce snéstí našeho horka, odtáhly pryč, zanechavše po sobě smutnou upomínku na dlouhý čas. — Roku toho, jsouce ještě na starém místě v nájmu, vzdělávali jsme náš nový pozemek, vlastně připravovali jsme novou farmu, jsouce zaměstnání ohrážením a lámáním prerie a stavěním budovy. Během toho roku, ačkoliv s hrozným namáháním, podařilo se nám jakž takž z pustiny utvořit si úhlednou farmu, do které jsme se roku 1878 přistěhovali, do nepatrného obydlí z kamene postaveného, neb nebylo možno pomýšletí na dřevěné pro nedostatek dříví.

S velkou obtíží a nedostatkem protloukali jsme se tímto vzdejšíím životem ještě po 4 roky, během kteréhož času dodělali jsme se s mnohým sebezapřáním té šťastné doby, že jsme pozemek zcela vyplatili a ještě 31 akřů nového pozemku přikoupili.

Nyní bylo s námi dobře, úrody byly vůbec výborné, k čemuž zvláště přispívala dobrá naše půda a znalost práce v oboru tom. Štěstí se vůbec obrátilo, nehody nás nepotkávaly, až na nějakou tu krávu, jichž vlastnili jsme asi 17 kusů. Po nějakém čase pomýšlel otec na dosavádění naše obydlí, že by bylo třeba je změnit v nějaké lepší, což i v brzkou provéstí mínil, maje již nějakou částku v hotovosti.

Pomocí najmutejích lidí dal lámat kámen, z něhož postavena byla budova 38x20. Nyní bylo po všech přestálých nesnázích, otec jest spokojeně živ, maje vše v tom nejlepším pořádku, jak se na venkovana jen sluší. Jeho veškeré jmění může se počítati asi na \$4.000. Tak se časy mění, avšak na přestálá utrpení vzpomíná zřelycky. O mém osobním životě mohu jen krátce se zmíniti; jsem teprve pět let samostatným s rodinou, čítající pět členů. Na různých jsem, jako každý začátečník, nstláno neměl, zvláště, když jsem po dvouletém manželství těžkou nemocí postížen byl, z které jsem jen s tíží vyvázl a při níž jsem 230 dollarů lékařům vydal, vyhledávaje uzdravení u mnoha lékařů, až konečně na doporučení dobrých přátel, konal jsem dvakráte cestu (po dráze) do města St. Antonio, Tex. k nejvýtečnějšímu lékaři našeho státu, p. Ferd. Herffovi (Němci), 96 anglických mil dlouhou, kdež jsem po mnohých svízelech dosáhl značného ulevení.

Vývin osady Novohradu.

Děje osady naší jsou takofka spojeny páskou našeho života a dosti zajímavé, dovoluji si tedy současně s hořejším popisem, zahrnouti v to i běh a vývin česko-slovanské naší osady — *Novohradu*.

Jak s hora podotknuto, byl prvním osadníkem tehdejších pustých prerí, kde nyní krásná

osada naše stojí, p. Jan Machýček, rodák z Bystřice na Moravě, který s velkým namáháním buřoval živnost svou v této tak pusté, vlnící se prerii r. 1870. Rok na to zakoupil a usadil se zde opět otec, následovně pak každého našince přibývalo, tak že během 4 let byly obráceny širé prerie takřka v úhlednou českou osadu, což doavědčuje i ta okolnost, že bylo navrhováno, aby okolí naše slavnostním způsobem bylo pojmenováno nějakým jménem.

Po delším přemýšlení bylo usnešeno, aby zvala se osada naše, jsouc vesničkou obydlena Čechy, ryze českým jménem *Novohrad*.

K slavnosti té, od nás toužebně očekávané, určen den 6 čer'ce. 1880, kdy bylo od horlivých osadníků zřízeno slavnostní jeviště v lesíku p. Frant. Duška u potoka, tekoucího takřka středem osady, zvaného „Raccoon Creek.“ Již z rána toho dne bylo vše vúkol nad obyčej slavnostně unášeno, ba i ta klenba nebeská byla uhlazená, jasnomožným hávem svátečním činíc volný průchod zlatoskvocím paprskům slunečným; všude bylo veselo a živo, starý i mladý byl řdkou radostí naladěn, zvláště, když již bylo viděti mohutný praporek českých barev s nápisem *Novohrad*, vláti nad místem slavnostním a uslyšev veselou hudbu novo-pražských hudebníků, tu chvátal k místu, by se ve společnosti dobrých krajanů a snášenlivých sousedů potěšil a na přešlé již trampoty zapoměl. Slavnost ta z myslí naší nikdy nevymizí, skončila se nad očekávání skvěle, za přítomnosti velkého davu lidu z blíзка i z daleka; mezi hudbou a taneční zábavou bylo mnoho deklamací předneseno, vážného i žertovného obsahu, od pp. ochotníků z Prahy, Fayette Co. a slečen, jakož i z naší osady, kteří z laskavosti službami svými k zvýšení naší slavnosti značně přispívali.

Slavnost skončena v 10 hodin večer a čistý výtěžek věnován byl ve prospěch již dříve obmýšlené školy naší, kdežto osada nazvána Novohrad, Lavaca Co. Tex. Osada vzrůstala se vůbec každým rokem více a více tak, že roku 1882, byla cítěna potřeba vyučování vúkolních dítek a skutečně i roku tohoto přičinlivostí dobrých občanův byla učiněna sbírka i u přespolečných milodárců, k nimž i rozpuďlý spolek proti krádežím z Prahy přispěl asi 50 dollarů a sebrána hodná částka, načež započato se stavbou, která v krátkém čase byla dostavěna, následovně pak vyučoval v ní česky i anglicky po dlouhou dobu p.F.D. Klofandla, až konečně z důležitých příčin opustil osadu, načež se učitelé každým rokem měnili. Školní záležitosti, či vůbec i škola, kofasady se svého času smutným tonem, avšak v tomto rozhodném okamžiku zpamatovalo se

z dřímoty a netečnosti etěné sousedstvo — vezmouc věc za ten pravý háček s heslem: „sjednoceně“ a hle, následek toho byl utěšený, škola ocítila se v lepším stavu, nežli dosud byla; nyní máme naději, že bude dobrá budoucnost školy naší pojištěna.

Roku 1882 byl zde založen spolek svatého Václava, který jest znám pod jménem Č. Ř. K. P. S. sv. Václava v Novohradu, Lavaca Co., Tex. a toho samého roku byl přivtělen k Č.Ř.K.L.Ú.J. V první zakládající schůzi bylo přítomno 13 členů, v druhé pak o měsíc později 18, kde byl ten spolek založen a mezi sem tam se kolísáním, ačkoliv vždy k lepší stránce, dospěl značného počtu údů i jmění během těchto čtyř roků trvání svého.

Nyní bych tedy byl u konce s tímto vy-

pravováím, učinil jsem, co v mé paměti se ještě udrželo, pravím jen z paměti, neb jsem nic z tohoto v denníku zaznamenáno neměl, pročež doufám, že mi ct. čtenář i spanilomyslná čtenářka odpustí, pakli některých věcí jsem opomenul. Ku konci dokládám, že osadě naší nevyrovná se snad žádná, během tak krátkého času zhudovaná, co do rozsáhlosti, jakosti půdy, dobroty vody, mírného a příjemného podnebí, jakož i úpravě farem v celém okolí, pravím, by v tak krátkém čase z pustých luk se vším jich životem, byla tak úhledná, ryze česko-slovanská osada, kde vesměs každý osadník velmi těžkými a krutými osudy stíhaný kochá se nyní pohledem na požehnané a v potu tváři vydobyté dílo rukou svých — krásně upravenou farmu se vším příslušenstvím.

— JAKUB HNULÍK Z KANSASU. —

VYPRAVUJE SAM.

Roku 1849 byl jsem 18 roku stár a r. 49, když nastala konstituce v Čechách, odvedli mne k vojančině a byl jsem 8 roků při pluku :1. Po uplynutí těchto let navrátil jsem se do své vlasti. Malou pozůstalost po otci jsem v mém vojenském stavu k svému přilepšení dosadil.

V Čechách život pro chudého jest velmi těžký. Nezbyvalo mi nic z vojančiny, pracovat jsem se oduučil a proto není divno, že mne nevonělo sáhnouti po motyce u mého vlastního bratra na seiském statku. Odebral jsem se proto do Rakous, kde jsem našel zaměstnání při dráze za hlídače, při kterém zaměstnání jsem potrvál tři roky, blíže městečka Frankenmarku.

Moje zaměstnání bylo při vši malé mzdě velice zodpovědné a takřka každodenně vyhlídkou do budoucnosti byl kriminál.

Využítkoval jsem každou prázdnou chvíli čtením a tím ve mne se vzbudila touha opět vidět vlast a pak budoucnost hledat v Americe. — Opustil jsem toto místo a šel jsem do Čech s tou vůlí si zde jiné zaměstnání opatřit. Při mém návratu do vlasti, seznámil jsem se se ženštinou, která byla pracovitá a přičiňlivá, že se dovedla uživit samostatně. Měla sice jedno děcko nemanželské, ale nebdál jsem po původu děcka, neb jsem si umínil se odatěhovat do Ameriky.

Neměl jsem dosud tolik peněz pobromadě, bych si přeplav vyplatil a přec odhodlal jsem se bez všech prostředků pustit na cestu. Celé mé jmění na hotovost jsem vydal, zaplativ cestu do Brém. An mou prosbu žádou z jednateř

nevyslyšel, by mne přeplav přes moře zabezpečil a marně jsem v Brémách celých osm dní se o to pokoušel, odebral jsem se pěšky do Bremerhafen, kde jsem zkoušel na novo se dostat na nějakou loď. Konečně našel jsem kapitána lodě plachetní Palas, který mne na loď vzal a přes moře do Quebecku přeplavil a sice v roku 1805. Na lodi přes moře byl jsem sice jediný Čech, an jsem ale uměl dosti hbitě v němčině vypravovat z mých událostí i mimo ně měl jsem se mezi plavci dosti dobře i cesta, která trvala 11 neděl a tři dny mne dobře uběhla. Přibyv do Quebecku v Kanady, byl jsem znova v nesažích. Mezi lidem, an jsem ani slovo anglicky neznal, byl jsem co němý a nemající ani nejmenší peníz v kapse.

Vlezl jsem do vlaku odhodláv se to se mou dopadne jak chce. Přistál jsme u městečka Berlín, kde jsem musel z vlaku vystoupit a ani jsem se dlouho nerozmýšlel, vloudil jsem se na parník, na jezeře Michigan ukryl jsem se v hromadě dříví, co bylo určené pro kotel za palivo. Odrazivše vylezl jsem z mého úkrytu a an mne žaludek velice upomínal co zanedbávám, nezbylo mne nic jiného, nežli po čichu vypátrat kuchař. Zle byl zaměstnán černoč, kterému jsem tak dlouho ukazoval na ústa a stažený žaludek, až mně porozuměl a vyhověl mé žádosti dáv mi do ruky velkou kosc k obírání, tím jsem se nasytil a byla to též ta jediná strava co jsem požil než jsme se dostali do Chicagu.

Přistavě v Chicagu byl jsem hladov a opět

v nesnáziích co a jak se se mnou bude dít. Dralo se o mne dosti lidu dávající mne listky, které jsem strkal do kapsy, až mne jeden popadl za rukáv a mermomocí mi táhl sebou, nošel jsem; dovedl mne do hostince, předložili mne dost jíst, co mi velice dobře chutnalo; byl jsem v duchu s tím velice spokojen. Nyní přišel hostinský, který v němčině se mně tázal po mých zavazadlech, které mi chtěl dát do hostince přivést. Jaké ale bylo jeho překvapení, když jsem řekl že žádných nemám že jsem beze všech peněžlých prostředků a hledám práci Vída že si na mne nic nevezme, řekl mi, že u něho ostat nemohu a poslal mne k jinému hostinskému Čechu.

Zde mne ubytoval za pomábání po domě a mimo dům jsem si měl vyhledati práci. Pracoval jsem, ale jak, den, dva, půl, což vše mi nemohlo poskytnouti živobytí i umřel jsem si, že se odeberu dále.

Dal jsem hostinskému a bohem, vlezl jsem na vlak, který mne dovezl též bezplatně až do Cedar Rapids v Iowa.

Přišel v ten nejlepší jarní čas a shledav se se svými krajany, dostal jsem zaměstnání na farmě s dosti slušným platem a sice \$18. Za dva měsíce po \$20 měsíčně, vše v domácnosti.

Nyní stíhádal jsem a vyplatil jsem mé manželce

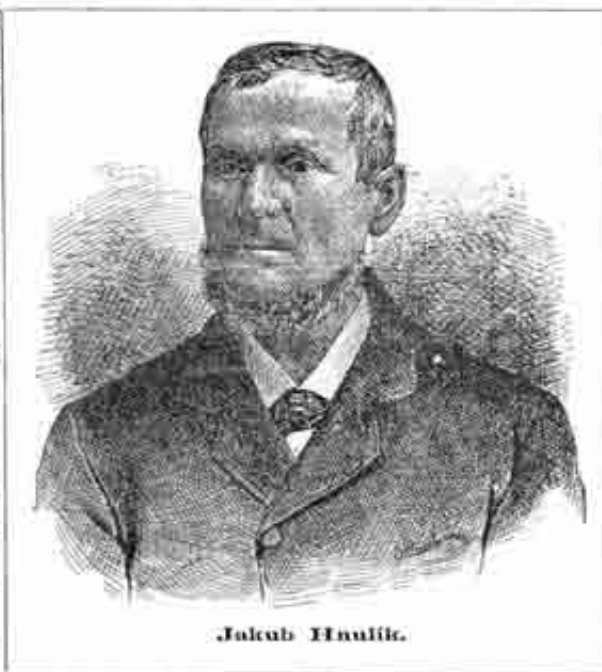
i nevlastnímu synku cestu, těše se, že se přece moje touha, tichou a spokojenou domácností zhlídít, vyplní.

Uplnul právě rok, když jsem se s mojí manželkou shledal. Byl jarní čas a práce všude dost. Začali jsme skutečně život, po jakém jsem toužil. Žena moje byla příčinlivá a hospodářská, nu všechna čest jí a chvála.

Pracovali jsme a hospodařili spojenými silami, tak že neuplynul ani rok koupili jsme si dva akry vyvráceného lesa, zhlídív na něm svůj skrovný domek, vyvracel jsem pařezy a ob čas zase pracoval u sousedů za dobrou mzdu, tak že mne a mé ženě, neb i ona ve všem se přičinila, tolik zbylo, že v tom samém roce jsme si přikoupili ještě dva akry pozemku. Upravili jsme po-

zemek nejlépe jak jen mohli a an se mi kupec nsů hodil, prodali jsme ho a koupili si kus prerie 20 akrů, kde bylo již něco rozoráno. Vystavěl jsem domek a začal jsem samostatně farmářit. Hned po první sklizni nahodil se opět kupec prodal jsem a koupil jsem 35 akrů prerie. Pracovali jsme opět a po sklizni naskytl se opět kupec i poradivše se s manželkou, prodali jsme opět. Toužil jsem tak jako snad každý člověk, abych postupoval do výše. Dostali se mně zprávy o Nebrasce o levných pozemcích železničních. Sebrali jsme se a zskoupili 160 akrů a začali znovu pracovat. Jak jest staré přísloví: Člověk mřel a bůh měl, tentokrát jsem to zkusil jak se patří. Vystavěl jsem si domek, zoral, zasil ale kobylinky mne všecko zničily. Za-

čal jsem tedy druhým rokem znovu ale i rok tento byl tak nešťastný, že vše, co jen bylo zelené kobylinky zničily. I zimy jsme tam přestáli ukrutně a ztratili jsme v Nebrasce všecko naději a čtouce chvalozpěvy o Oregonu, rozloučil jsem se s manželkou a vydal jsem se na cestu, než zklamal jsem se; nenašla žádnou práci v Oregonu, kterou tam zastávají Číňané, odebral jsem se do Californie, což nyní jsem se do myšlel, že jdu do země zaslibené.— Jel jsem rovnou cestou do San

Jakub Hnulič.

Francisco, odkudž jsem psal své manželce, doufaje pevně že se v San Francisco uchytlíme, by za mnou přijela. Bylo to nové sklamaní. Zaměňování jsem nemohl dostat žádné, byl drabý a manželka s rodinou na cestě, měl jsem starosti překrutně z kterých jsem se na horečku rozne-mohl. Byl jsem přijmut a dovezen do německé nemocnice. Zde mne má manželka našla.

Těšila mne a pozdravil jsem se rychle. Shledali jsme posledních pár dollarů a odejeli společně do Sacramento. To byla poslední naděje. Peníze sotva stačily pro nás na cestu. Přibývše do Sacramento, bylo mi prodělat znovu co jsem již prodělal v Chicago, jen s tím rozdílem, že jsem nebyl sám, byl jsem jak jest s vrhu uvedeno, se svou manželkou a třemi dětmi. Totiž

jedním nevlastním a dvěma vlastními syny. Zde čekalo dosti hostinských povozů, nabízejíce se jeden přes druhého. Nu, co bylo dělat vstoupili jsme do prvního a jeli. V hostinci, kde jsme se ubytovali, žádali za osobu denně dollar.

Byl již třetí den a dosud ani ta nejmenší naděje najít zaměstnání. Byl jsem na pokraji zoufalství. Cesta mne vedla přes most řeky Sacramento, zastavil jsem se na mostě a přemýšlel zdaleka mám neb nemám učinit skokem do řeky raději svému životu konec.

Zvítězila přec ve mne láska k životu a odložil jsem zoufalý čin, až se znovu setkám s nezdařem. Šel jsem rovnou cestou do jedné redakce německého denního listu, a tou žádostí, by mě nesnáze v novinách uveřejnili a mne před zoufalstvím zachránili.

Má žádost byla vyslyšena i třikrát uveřejněna — bezplatně a neminula se účinku. Byl jsem zachráněn. Ihned první den mne zavedli do vyprázdněného domku, kde nás ubytovali.

Zaplatili za mne účet v hotelu, jeden nám daroval kamea, druhý nářadí, třetí potraviny, šatstvo, ano i peníze. Dostal jsem práci já i můj nejstarší syn a to s velmi slušným platem, já dostal \$2.50, a syn \$2 denně i má manželka dostala v hotelu zaměstnání za \$2 denního platu. Pracovali jsme pilně a brzo měli jsme pohromadě pěknou sumu peněz a sice kolem \$300. Než neměli jsme se mít déle dobře. Začali jsme postouhávat, rozstoupali jsme se jeden po druhém, až jsme stoukali všichni, jen jedno dítě nás mohlo obsluhovat. Přičítali jsme to bažinám kolem Sacramento a zastoužili jsme po zdravém podnebí Iowy. Když jsme se poněkud pozdravili, vypravili jsme se na zpáteční cestu. Než časy se v Iowě změnilly. Pozemky se zdražily, ruční práce zastávaly stroje. Nerozmýšleli jsme se dlouho a odebrali se do Warsaw v Ill. při řece Mississippi ležící. Vybledal jsem si práci, kte-rou jsem nejdříve dostal. Češl tam nebyli žádní, ponejvíce Němci. Zde jsem se zdržel 14 roků. Mezi tím časem se odsud vystěhovalo mnoho Němců do Kansasu. Psali nám, by jsme je tam následovali, že mají dost pozemků vládních, dobrých atd. Šel jsem se tam podívat a sice to to bylo do Sedgwick Co., Kansas. Byl jsem vřídne přijat, uvítán a při tom přemlouván, bych se usadil mezi nimi a přijmul jejich náboženství. Slíbil jsem; od rána mne vyučovali o životu Krista až do noci, ani v neděli mi nedali pokoj. Vydržel jsem to tak 14 dní, které se mně zdály být věčností. I znechutilo se mne methodistství a vymluvil jsem se, že mám ve Wichita zavazadla, že tam musím. Odebral jsem se tam, ale nešel jsem zpět. Odebral jsem se na pozemkový úřad, dopátral jsem se české osady a sice v Caldwell a pustil jsem se tam pššky.

Našel jsem zde dosti Čechů, ale vesměs — chudých. Já byl ale mezi nimi ten nejchudší. Po-

mobli mně vynajít pozemek vládní. Vystavěl jsem si drnák, kousek prerie prolomil a hajdy do práce, bych si zas několik dollarů vydělal. Musil jsem chodit na výdělek až 80 mil i dále. Též moje manželka mne co co mohla sebat zaslala a tak zas obapoloým příčiněním jsme si zřídili domovinu.

Přistěhovala se i s rodinou do Kansas a začali jsme vši pili zoovu. Nevlastní syn zůstal ve službě na svém starém místě. Blízky souseď jeden se odstěhoval do Colorado a on byl ve všem dobře zařizen a nabídl mi svůj pozemek i s nářadím do nájmu, přijmul jsem to.

Mezi tím časem došel čas služby mému nevlastnímu synu, který se za mnou též přistěhoval. Šli jsme tedy do nájmu a pracovali. Než neměl jsem se dočkat blaha. Nevlastní syn byl plnoletý, nechtěl ani mé nejmiřnější napomenutí přijmout, co od otce. Začal chodit na potulky, jezdil místo práce dnem i nocí. By mi neschválil všecken tažný dobytek, totiž dva mezky a jednoho koně, dával jsem mu na vůli, by si vzal buď toho koně neb některého mezka, ale aby mne neschválil všechny.

Začal být oheň na síře. Přestal jsem být pánem ve své domácnosti. Dokonce mne chtěl z farmy vyhnat. Ozval jsem se též a dal jsem mu na vůli buď se rozdělit v dobrotě, neb by mne vyplatil co dělníka i své bratry aneb že já tak učiním jemu. Konečně jsme se rozdělili. Najmul jsem si k mé domovině ještě pozemek 80 akrů, on též. Pracoval jsem s novou chutí se ženou a dětkami, těšice se, že jsem přestal kousek smutné domácí různice. Než toto byla jenom předehra.

Nevlastní syn se oženil. Zval svou matku, co jsem mu ze začátku neměl za zlé. Ale nešťěstí pak chtělo tomu, namlouval jí by zůstala u něho a odpočinula si, že se se mnou naděje již dost; proto mnohdy uznala jeho licoměrné pochlebování a osočování a nephila domu. Dávala mu víry odcizovala se mně i svým dětem. Může si každý pomyslit, že mne srdce bolelo; přestal jsem být šťastným na dobro. Domlouvali jsem své ženě bylo zle a čím dál tím hůře.

Sváry, soudy, útraty, nepokoje, neblaho — to byly všeho následky. Abych měl pokoje, povolil jsem její přání, rozdělil farmu a majetek, ona vzala svůj díl a obě děti k synu svému a ten dostal vše, nač jsem byl tak dlouho se namáhal.

V 1885 nastala pouť do Čech s divadelní lodí a já celý ztrápený vydal se na pouť s sebou, a bych aspoň ve vlastní nalezl trochu oddechu a ukojení po všech svízích. Šťastně jsme pouť vykonali a teď navrátil jsem se, abych v stáří svém počínal hospodařiti zoovu se svými silami a zkušenostmi. Kdož ví, jak se mi dále ještě povede. Na mnoho dobrého nejsem připravco, ale dovedu teď snáseti zlé otuženoji.

DANIELA ŠUSTKA, CESTA DO SVATÉ ZEMĚ.

(Ze slovenčiny zčeštil F. B. Z.)

DANIEL ŠUSTEK jest rodem Slovák, tedy k národnosti české náležející a hlásí se co v Chicagu se usadil před 14 roky k Čechům také, i dobře po česky mluví. Nežli přijel do Ameriky, jsa velmi pevnou vášní po spatření světa puzen, procestoval jih evropský, Turecko, Egypt a svatou zemi a tuto cestu jeho hlavně dle zápisek jeho chceme tu to popsatí. Krajan tento byl vychován co velmi věřící katolík ale rozum jeho byl vždy otevřený všem dojinům pravdy a cestovní jeho zkušenosti přispěly k tomu nemálo, že stal se z něho přesný svobodomyšlník který nerad mnoho slov ztráci o věcech těch, ale přesvědčení jeho jest pevné a nezborné!

Daniel Šustek.

Daniel Šustek narodil se v Slovanském Lupči 28. ledna, 1846. Domácí školu navštěvoval šest roků a při tom všecken prázdný čas věnoval vyřádávání a sestrojování velikých hraček a užitečných předmětů. Přišel také do první latinské školy, ale v tom zemřel otec jeho, chudý zámečník, na cholera a matka nemohla dále na školách jej nechatí. I oddal se řemeslu truhlářskému. Jeho starší bratr Samuel stal se u vojska strážmistrem a vyučoval pak mladšího Daniela v počtech, dějepisu a

zeměpisu. Z živého líčení toho vznikla v mladých prsou Daniela touha nekrotitelná viděti cizí světy na vlastní oči. Co 17letý mladík dostal za vyučenou v řemesle svém a co tovaryš procestoval nejprve celé Uhersko, pracuje ve všech věších městech. Na vojnu jej nevzali, že nezdál se jim dosti dobrý na nohy a to bylo jeho útěchou. Ihned se pustil do Tyro ska uzít krásné Alpy v r. 1868

a za rok už pracoval v Paříži, odkudž dopisoval do slovenského „Obzoru“. Pak přišel do Benátek a do Terstu a 10. září 1876 plul po moři odtud do Cařihradu. Tu se dlouho nezdřel ale odjel do Aleksandrie v Egyptě, prošel údolím Nilu velikého a pak se odebral do svaté země, kterou přes rok obchá-

zel. Dne 18. listopadu 1872 z Bajrutu vstoupil na loď do Ameriky plující a po cestě 42 dní přistál 29. prosince 1872 do New Yorku odkud se odebral do Chicaga, kde se podnes mezi Čechy zdržuje, máje sílu všechnu těla i ducha, dovednost a mistrnost ve všem, co do ruky vezme a tím dobýváje svojí rodině dobré živobyti. Bydlí ve svém domě číslo 89 Wilson ulice.

Vypravování jeho jest z Terstí počínaje následující: Z Benátek, města v moři vystavěného, dostal jsem se po lodi

„Lucifer“ jako pocestný řemeslník zdarma do Tersti, chtěje první příležitosti použití po vodě do Cařihradu. Dne 10. září 1870 vstoupil jsem na loď a první jsem opustil pevninu, volaje jako jiní loučící se: „s bohem, pevná zemi, s bohem, drahá otčino má—či tě spatřím ještě jednou?“ Na moři, stále stejném, nejvíce zajímal mne krásný východ slunce. Po čas mého meškání v Tyrolsku, byl jsem při nejvyšším vrchu državy rakouské, Ortotesu, jenž jest 12,300 stop vysoký, přesahuje náš Krivaň o půl páta tisíce stop; ze sousední převysoké hole (alpy) díval jsem se na jeho věčným ledem a sněhem pokrytý, od vycházejícího slunka pozlacený chlum. Krásné jest to a velebné, ale ani z daleka se nedá přirovnati slávě vyházejícího slunce na moři.

Ponejprv přistála naše loď při řeckém ostrovu Korfu. Tu jsem viděl první strom palmový. Vystoupil jsem na břeh, vyměnil si rakouský jeden zlaták u penězoměnců na břehu, vypil jsem pohár vína, ani nevím zač, neb jsem peníze tamní ještě neznal. Město jest bídně, dlážděné, jednoduše stavené a opevněné; spojení udržují lidé soumary, jichž k tahání i nošení užívají. Stavěli jsme pak v Syře, sídle to obchodu řeckého, kde jsem neviděl ani stroměčku, aniž čeho zeleného. Zde přidalo se na loď mnoho Turků a Řeků, kteří berou na loď i své postele a leží tu se ženami a dětmi „jako doma“; jiní zase nohy křížem složivše sedí na zemi a fajčí; jiní besedují a pijí. Vypadají všichni na první pohled podobní zbojníkům, neb oděv jejich jest na mnoze červený a za opasky leskne se samá pistol a dýka. Když se člověk seznámí, pozná, že nejsou tak zlí, jak se zdají. Nejspíše následkem přeplněné lodi počala se teprv teďjeviti mořská nemoc dávením a slabostí; mne však minula, buď že jsem silnější soustavy, aneb že jsem celou cestu nejedl nic jiného leč chléb, slaninu, česnek a cibuli.

Cařihrad.

Světově známé Dardanely měli jse za sebou a parník náš letěl po výšině moře Marmora jako po zrcadle bez naklonění se. Najednou strhl se pokřik na lodi (15. září), neb zaligotaly se před námi z dálky pozlacené palměsíce věží cařihradských.

První má starost na břehu v Cařihradě byla nalézt si hospodu a práci, neb zaplativ \$20 za plavbu, měl jsem řemeslnický sáček svůj skoro prázdný. Ptal jsem se po hospodě. Ač všechny národy tu nalezněš zastoupené, pfece těžko se dohodnouti hned, až mi Rus jeden hospodu opatřil. Maje přístřeší, hledal jsem práci, ale ač jsem celé město sběhal, bylo vše marné. Živil jsem se jen chlebem a hrozny mnoho dní, ale po práci ani stopy nikde. Lituje ztraceného času a peněz, umínil jsem si, že se nechám převézt do Oděsy přes Černé Moře a že zastavím kufr svůj za převoz. Dostal jsem se na loď, ale tu úřadník ruský se mne táže, mám-li od své vlády povolení do Ruska. Já neměl. Nuže, nemůžeme vás pustit do Oděsy, ano by to mělo pro vás i pro nás zlé následky.

Nesnáše mé byly veliké. Práce žádná v Cařihradě, jíst a pít nic, z města jsem nemohl, zůstati zde také ne. Co teď? — Napadlo mi vyhledati rakouského konsula a prosit jej o radu. Byl jsem předpuštěn hned a vyloživ mu své postavení i vykázav se papíry svými, obdržel jsem slib, že mne nechá převézt po Dunaji do Multanska. Zatím ale zvěděl jsem, že asi pět hodiny od města staví se železnice. Jdu tam a žádám o práci. Truhlářů měli dosti, ale tesáře potřebovali. Nouze dobrý mistr, myslil jsem, a přijal jsem práci tesářskou. Dali mi tesářské nářadí a za hodinu stál jsem s pantokem u klády. Šlo to jak šlo, ale za 14 dní jsem postoupil za místo palíra s denním platem 3 zl. r. Robili jsme denně 10 hodin a každých 14 dní nás vypláceli zlatem a

střibrem. Po výplatě spěchal každý domů, neb robotníci ze všech stran světa sehnání, jeden druhého, kde mohli přepadávali, okrádali, i zabýjeli. Náš život nebyl právě k závidění. Jizba, v které jsme spali, neměla ani stolu, ani stoli-

hradě zůstaly věrnými družkami, neb to přináležel k národním zvláštěm tureckého života. Jizba, v které jsme jedli, byla zrovna tak prázdná a sloužila za kuchyň, pivnici, jídelnu a za stáj pro kčně i ovce. Turci posadili se křížem

nohy na zemi, dali mezi nohy hrnec neb mísu a potravou a bitli co bylo, rukama do úst házejíce. Křesťanští robotníci byli trochu manýrnější. Než to vše rád jsem zkoušel, věda že si vydělám na další cesty své zamýšlené. Jednou pro nedostatek suroviny byli jsme na 14 dní puštěni z práce a tu jsem si prohlédl město poprvé trochu důkladněji.

Když člověk vidí Cařihrad z daleka, vyzírá město to velmi krásně a velkolepě, ano má utěšenou polohu, a na sta věží a bání korunuje je s pozlacenými půlměsíci. Když ale vkročíš do města, nevěřil bys, že jsi v hlavním mě-

Muezzin volající k modlení v Cařihradě.

ce, ani postele—zhola nic. První noc spal jsem na holé zemi v kabátě, aby mi jej neukradli, druhou noc to bylo lepší, neb jsme si nanosili třisek a pilin. Toť se rozumí, že jsem v takové společnosti dostal také ty turecké „biele“ (vši) které mi po čas meškání mého v Caři-

stě veliké fiše. Tolik otrhané bídy, nepořádku a nečistoty po boku skvělé nádhery! Celé město s předměstím zaujímá velikou plochu, že by člověk potřeboval 24 hodiny k obejiti jeho. Krom předměstí Stambulu, což jest i obyčejný název celého města, jest město při stra-

ně mořské obehnuáno jednoduchou, od pevné země dvojnásobnou zdí, na níž jest 584 většinou už pobožených bašt a věží. Počet domů v městě jest na 90,000, obyvatelstva asi milion a sice všech národů a vyznání. Turci mají veliké kostely své mešity neb džamije zvané a na tisíce menších modlitebnic. Počet všech náboženských budov jest 5.542, mezi nimiž 23 řeckých, 9 katolických, 3 arménské, atd. Duchovníků (dervišů) mají Turci na tisíce. Turecké modlitebnice mají úzké vysoké věže (minarety) ale bez zvonů. Poněvadž ale koran předpisuje všem věřícím denně pětkrát se umývatí a modlití, strážníci na věžích v ustanovenou hodinu vykřikují pětkrát denně taktó: „Allah kerin (bůh jest veliký)! Oznamujem, že jest jen jeden bůh a Mohamed prorok boží; pojdte k modlitbě, pojdte k spasení. Oznamujem, že Allah jest veliký a jediný!“ Na toto volání zastaví se každý Turek v cestě neb práci, obrátí se tváří k východu a vyrapoce svoji modlitbu. Vzdor však paterému umývání denně jsou Turci, zvláště nižší třídy, strašně špinaví, že by na nich řepu sázet mohl.

Nejpamátnější ze všech budov v Cařihradě jest starověký křesťanský chrám sv. Ducha či sv. Sofie (moudrosti boží) od slovanského cara Upravdy (Justiniana) v 532 založený, do kterého když Turci v 1453 Cařihradu dobyli, sultán Mohamed II. koňmo vstoupil. Od té doby jest Aja Sofía první ze všech mešit. Vnitro velkolepé budovy této jest 170 mramorovými sloupy ozdobené, na nichž spočívá obrovská bāň, která jest na povrchu zlatem pobíjená. Vnitřek jest pln nádherných koberečů a mnoho ramenitých drahých svícňů tu visí. Jinak jest budova tato prázdná, nemajíc ani stolka, ani lavice, ani oltáře, leč jedno ležení se schody, na němž *ulema* vykřikuje modlitby. Každý nevěřící, který chce chrám spatřiti, musí zaplatit asi 2 zl. r. vstupného. Já nezaplatil

a viděl jsem jej přece, ale musel jsem se výběřím ubrániti pěsti pádnou a pak zmizel jsem v davu na ulici, že mne nechytili, sice bych to byl odseděl v chládku prý kolik měsíců.

Z původně tureckých mešit zmíním se jen o jedné, o mešitě sultána Ahmeta, šesti minarety opatřenou a uvnitř skvostně ozdobenou. I tu viděti na sloupech u dveří jako v každé modlitebnici turecké, veliké vodou naplněné nádoby, v kterých věřící umývají si ruce před vstupením do vnitra. Na dvoře mešity té stojí veliký starý strom, jemuž Turci říkají „vach-vach“ a na jehož větvích někdy janičarové, nejudatnější to oddíl pěšího tureckého vojska, věšeli nejpřednější muže turecké, když nějaké vzbouření podnikli. Když pak v 1826 sultán Mahmud II. vyhladil ohněm a mečem celý 25,000 mužů čítající sbor janičarů, nechal na větve ty pověsiti hlavy náčelníků vzbouření jejich. Před touto mešitou rozprostírá se veliké nedlážděné náměstí, kde se teď mladí Turci evičí v ježdění; za časů cara Justiniana byla na místě tom prý krutá seč mezi stranou císařskou „bílymi“ a kněžskou, „žlutými“, při níž na 50,000 mužů, žen a dětí na rozkaz generála Belisara bylo povražděno. Na památku události té jsou tu dva jehlance, jeden 40 a druhý 50 stop zvýší. Jest tu také jeden měděný sloup, jenž prý slouží na památku moru, který před 400 roky v Cařihradě zutil.

Domy v městě jsou většinou dřevěné o dvou neb třech patrech, všelijak došky, šindelem neb břidlicí pokryté, tak že není divu, že při požáru někdy jich třeba kolik tisíce najednou vyhoří. Ulice jsou zejména tak úzké, že dva muži, držíce se za ruce, dosáhnou pohodlně od jedné strany k druhé. Dlážděných a tak širokých ulic, aby se po nich mohlo jezdití vozy a kočáry, jest jen šest, ale i na této dlažbě může člověk nohy vytlámat. Kdo nechce se v nečistých a

krkolomných ulicích těch pěšky brodit, nechá se nosit v nosítkách, jichž všude hojnost slouží pohotově. Chodníků při domech není žádných nikde; osvětleno

nů, tu červivá slípka, všelike hadry a všecky výměty a smetí z domů. Jediná zdravotní policie jsou tisíce žádného pána nemajících psů, kteří se dnem i

Židovský vysoký kněz káže ze zákona.

jest několik širších ulic a to dosti bídně a v ostatních jest tma jak v rohu v noc. A toho svinstva na ulicích! Tu leží hladem poštvý pes, tam hromada potka-

nočí toulají ulicemi, hledajíce, čím by hladové žaludky své naplnili. Jsou na mnoze vlkům podobní a někteří jsou tak vyhladověli, že se sotva hýbati mo-

hou. Nikdo jim nesmí ublížit a když jich někdy v noci padesát i více slromáždí se před některým domem a počnou vití, bývají holí rozlhané na vše strany.

Zvláštního povšimnutí zasluhuje cafihradský bazar (trhovisko), největší pry na světě. Celé ulice jsou pokryty střechemi, pod nimiž se nalezá na 3,000 krámů. Když cizinec zde zabloudí, nedovede se dostat z něho bez pomoci. Zde vidí člověk věci na prodej, o nichž nemá ani ponětí, že by jich stávalo. Při nakupování jest ale veliké opatrnosti zapotřebí, neb turečtí kupci smlouvají se o cigaro zrovna tak, jako u nás kupci o pár volů. Já si tam koupil na památku nargilé, to jest dýmku vodovou pro pět kuřáků. Obchodník Turek vycenil mi ji na našich penězích asi \$8; já mu slíbil dáti \$1.25; kupec srátně na mně pozřel a vida, že se nedám ohnouti, slevoval po dolarech, já přidával po centech a dostal jsem ji konečně asi za \$2.

Pouliční kupci chodí všude ulicemi a nosí na prodej vše, nač jen pomyslíte. Jeden nosí na tyče napíchané ovčí hlavy, jiný plíce, jiní nohy, jiný cibuli, atd. Všechno jeho zboží stojí několik pěťáků ale hluku nadělá více, nežli naši „pedleři“ židovští v Chicagu s jejich „tydós“ a „aplz“. Nasmál jsem se do chuti vida takového „masokupce“ nosící na tyči asi deset poloshnilých, od slunce na černo osmáhlých ovčích hlav, za ním celý roj much a asi dva tuety hladových psů, dychtivě čekajících, zdali mu nějaká upadne. Tu se vůbec na veřejné ulici vede všecken obchod i všechno femeslo; jeden nosí černou kávu, jiný čaj, třetí pečivo všelijaké, čtvrtý nějakou ovocinu; tuto veřejně holí, tam obuv spravují, peníze mění, atd.

Co se týká femesel, jsou tato u rozených Turků v stavu ještě předpotopním. Popíšu vám některou takovou dílnu. Tuhlář jeden měl asi 10 paleů vysokou

lavici, na jejíž konci bylo přibito kus laty, aby se mu deska na lavici položena, dále nesmykala. Sedl si na ní a hoblíkem pídlíkoval a škrábal nahoru a dolů, až mlá věc. Dělal nějaký truhlík a musel jsem se zasmát té práci. — Mistr, nevěda, že tu „kolega“ stojí při něm, usmál se též a pídlíkoval dále bezpochyby v tom sladkém vědomí, že obdivují jeho schopnou práci. Nedaleko od mistra toho měl jsem příležitost viděti tureckého zámečnicka. Seděl na nízkém stolci nohy křížem pod sebou máje; za hřbetem měl ohnísko s malým měchem a před sebou nákovku, na které klučina vyklepával. O větších dílnách femeslnických není u Turků ani řeči.

Ještě něco ze života domácího. Turci tykají si vůbec mezi sebou; v jich jizbách není stolu, ani lavice, ani postele, ani jiného nářadí; není tedy divu, že stoleče nepotřebují. Ani obrázku není v domě jejich, neb jim náboženství zapovídá zobrazovat člověka a každého živého tvora. Podlaha jizeb bohatých Turků jest pokryta kobereci, u chudých rohožemi. U bohatých nejvíše nalezneš divan naší pohovce podobný, u chudých dřevěná asi 18 paleů vysoká lavice. K té posedají Turci k jídlu křížem nohy máje a vytahují z hrnců neb misek pravou rukou potravu, neb lavi e jest nečistá; o vidličkách ani sleshu. Turek i na ulici jídá, když se mu právě zachce. Nakouká do hrnců, co se v nich na ulici nabízí k jídlu, někdy i okusí, sáhne do něho pravici a když nalezne něco po chuti, nechá si nabrat na misku, aneb jde dále nakukuje do ostatních hrnců.

Zvláštní oddíl domů jest *hárem*, před každým cizím mužem uzavřený přísně, kde žijí jeho ženy, jichž má tolik, kolik jich může uživiti. Mladý Turek pojme první ženu za paní domu a děti z manželství toho jsou právními dědici a chodí do tureckých škol. Mimo tu nabéje si pak více ženin, které může bez náhrady vypudit kdy chce. Děti ženin

tých rostou jako dřevo v lese bez něčí a vzdělávání. Takové ženštiny obyčejně Turek si kupuje. Když vyhlídí si nějakou, jež se mu zalíbila, jde do domu její a nabídne kupné a co jí bude platit pak na den. Kupné obnáší nejméně našich \$40 a denně jí musí platit nejméně 20c. Když taková koupená chce opustit muže toho, jde před soudce (kadi) a položí před

nich 12 hodin. Pozdravování u Turků jest buď němé neb hlasité. Némé děje se takto: když Turek vyššího stavu jde ulicí, zůstane chtrněji státi, vyčkáváje, až prvý ho dojde; tu vloží ten vyšší ruku na srdce, na ústa a na čelo, druhý to s poklonou opakuje a jest po pozdravení. Při hlasitém pozdravení položí Turek ruce na prsa a dí: „salam alejkum“

Gaza.

ním pantoflu horem podešví. To značí žalobu na rozvod. Kadi zavolá dotyčného muže a vysloví „rozvod“ a od té doby ani ženiny, ani její děti nemají žádného práva na jeho majetek.

Den turecký počíná ráno s východem slunce, kdy jest jedna hodina; když je u nás 9, u nich jsou 3; v naše poledne jest u nich 6 hodin a večer u nás jest u

(pokoj s tebou), načež pozdravený odpoví: „alejkum esalam“ (i s tebou buď pokoj).

Plavba do Afriky.

Během mého čtyřměsíčního meškání v Cañiradě nřospodařil jsem si z tesařské práce své něco peněz a odhodlal jsem se cestovati dále do Afriky. Opatřiv si průvodní list v tureckém úřadě

vyplul jsem z Cařihradu 5. ledna 1871 na parníku *Minerva*, přeplněném tureckými poutníky, neb každému Turku jest v náboženských předpisech složeno, aby aspoň jednou za svého života hrob proroka Mohameda v svatém městě Mekka navštívil.

Byla to společnost pro mne! Podle námofských obyčejů byla každému z nás odebrána zbraň. Turci opanovali všechna pohodlnější místa na lodi a počali hospodařit jako doma. Umývali se dle předpisů a modlili pětkrát za den, fajčili, varili si svůj národní „pilao“, totiž hustou kaši z rýže omaštěnou beranním lojem a pak svlékli své kaftany, po nichž řadama procházely se turecké zamilované vši veliké.

Bylo mi nevoľno, ale seznámil jsem se s dvouma Němci, jedním ze Sedmihradů a druhým z Bavorska, s nimiž jsme si slíbili vzájemnou podporu. Dne 7. ledna přistáli jsme u kupeckého města Smyrny, které se mi líbilo mnohem lépe nežli Cařihrad, souccelé dle evropského způsobu zařízení.

Plujíce dále po archipelagu, měli jsme každé chvíle nějaký ostrov před očima. Dne 9. ale už jsme byli na středozemním moři a pevná země se nám ztratila docela z očí.

Jednu zlou touř přestáli jsme travající celou noc a o 11. ráno jsme už viděli Afriku. Pluli jsme k Alexandrii, že ale tato nemá přístavu, vyhodí lodě své kotvy v dálece do moře a počestní se dávají převážeti v člunech k městu. Ihned nás obklopili arabští a černošští převozníci, aby si na nás něco vydělali, berouce asi 10c. za osobu. Já usedl do člunu jednoho se známými Němci dvěma a tři černoši veslovali. Když jsme ale přijeli asi na půl cesty, žádali na nás od každého asi 60c. zvlášť. Tak to dělají všichni titolidé, že když počestných není více, nežli veslů, vyždímají je o desateronásobnou cenu přeplavu. Nedostanou-li, nehnou se s místa, krouť

člunem do kola a marné prosby neb hrozby, neb vědí darebáci, že málokterý je bude žalovat. Já byv upozorněn už v Cařihradě na takové darebáctví, navedl jsem druby své, abychom se najednou všichni tři opřeli a chtěli veslovati sami. Povedlo se nám to a černoši se nechali zaleknouti, my veslovali kus a oni pak ještě nás prosili, bychom je veslovati nechali, by z toho v přístavu neměli obtíže.

V městě odebrali nám průvodní listy egyptští úředníci a jeden žid nás zavedl do hostince evropského „zum deutschen Bund“ zvaného. Zde jsme si odpočinuli a se občerstvili, ale teprv teď se mi po plavbě točila hlava, že jsem nemohl ani choditi téhož dne.

Večer mi bylo divné, proč mi dali postel obalenou záclonami se všech stran. Divil jsem se, proč to a nechal jsem dvěfe celou noc otevřené pro čerstvý vzduch. Ale ráno jsem nalezl celé tělo své poštipané od komárů do červena. Teprv teď se mi to vysvětlilo.

V Alexandrii nebavil jsem se leč tři dni. Město jest založeno v 331 př. K. od Alexandra macedonského. Za nejslavnější doby mělo asi tolik obyvatelů, jako má teď Chicago (600,000), ale nyní jich má jen asi 100,000, mezi nimiž na 10,000 Evropanů. Část města obydlena Evropany jest nádherná, čistá a život v ní hlučný a skvostný, všechny největší kupecké domy evropské tu mají své jednatele. Ukazuje se tu Pompejův sloup z jednoho kamene tesaný, 9 stop v průměru a 88 stop výše, na jehož hořenní ploše může pohodlně státi vedle sebe 24 osob; také tu byla tehdy jehla Kleopatřina, jehlanec to neb obelisk, který byl nedávno převezen do New Yorku, kde teď stojí a hyne. Tam za 3,000 let neutrpěl tolik, jako zde za tři léta. Ukazují tu též kopec Napoleonův, jež tento dobyvatel ne-

chal nanésti pro děla svá, aby dobyté město mohl na uzdě držeti.

Část města Araby obydlená jest zcela jinaká, chudá, nečistá, odporná. Budovy v ní jsou z hlíny uplácené asi sáh dlouhé a široké kolihy, které ani krovu, ani okna nemají a místo dveří jest jen prázdná díra do těch útulků bídý, nečistoty a nemravnosti. V těch děrách bydlí původní páni Egyptu, za starodávna nosiči slávy a vzdělanosti světově známé, Arabové, kteří jsou jen trochu černější našich cigánů. Jich každý oděv pozůstává z obyčejné košile asi po kolena sahající, kterou nikdy s těla nesvlekou, pokud sama s nich nepadne. Ženy mimo to mají na tváři clonu nějakou, že jen oči koukají z ní ven děrami, ale o studu stran jiných částí těla řeči tu není. Všichni chodí bosky. Jako s oděvem jest to s jejich nábytkem. Na zemi v té veliké díře leží všeliké hadry staré a špinavé, které slouží celé rodině za postel, stůl i sedadla. K tomu patří ještě jeden hrnce a dům jest celý vystrojený. Z mého femesla v této části města není praničehož. Jeden neb dva soumary jsou celým majetkem takové rodiny. Smrad kolem těch děr jest k nesnošení, neb obyvatelé jejich odevzdávají všechen výkal své ulici. Ani v přednějších rodinách arabských nevypadá to lépe; oni se trochu liší lepším oděvem, plachty to modré neb černé hedvábné, kterou kol těla ovinou a o zadu

není pak lze rozeznati muže od ženy; od předu rozezná se žena zástěrkou na tváři, na níž má peníze viset a na čele visí malá mosazná trubička mezi očima na nos. Ale i taková paní obyčejně jest bosá a málo která paní má malé červené opánky, jichž konce jsou jako háky nahoru zahnuté.

Podle způsobu života v Alexandrii nebylo tu pro mne práce. I odebral jsem se 15. ledna dále do hlavního města Kahýry (Cairo). Železniční vozy jsou tu na polo otevřené, jako u nás vozy na dobytek.

Ven jsem nemohl se podívat, neb jižní vítr hnal před sebou sílu drobotinkého písku v povětří, že jsem ani oči otevřít nemohl. Zastavili jsme v jedné dědině. Dědiny egyptské leží vesměs na návrších aby když řeka Nil vyleje výroční svou povodeň do kraje, nesmyla jich obydlí. Nejlepší domy jejich jsou koliby v podobě okrouhlého

Moabitiské ženy.

enkrového klobouku z bláta uplácené v průměru 7 a ve výšce 9 stop, bez oken a pouze s jednou děrou na místo dveří. Površí koliby jest pokryto suchým křovským lejmem, které jim slouží za palivo, ano tu není dříví.

Avšak viděl jsem i letohrádky, v kterých tichá domácnost egyptská přebývá, zafel jsem před sebou kopku hodnou zdánlivě slavnatého hnoje; myslím si, nač že jest tu nakupen, když dolinu řeky povodeň ročně sama hnojí. Tu ale spatřil jsem díru do kopky a z té se

drapali mladí i staří obyvatelé, skoro vesměs nazí, i výrostci, i staří, a málo který měl kol pasu obvázaný kus hadru špinavého a rozedraného. Cesty a vozy jsou v dědinách těch úplně neznámé, neb k dopravě osob i nákladu upotřebují nejvíce velbloudů, kteréž hovada chovají pouhou slanou.

Letíme s vlakem dále, jedna dědina míjí za druhou a všechny jakoby na jedno kopyto vybíjeny. U jedné viděl jsem orati arabského orače v poli. Pluh byl celý dřevěný doma dělaný a málo který pluh má železné radlo krátké a slabé. O koleskách a dešce ani řeči. Před pluhem táhne buď osej s velbloudem, kráva s oslem neb s velbloudem. Avšak v kypré této naplavenině postačí už pluh takový dostatečně.

Dojeli jsme konečně do hlavního města, a tu nás s vlaku vystoupivší obklíčila hejna nahých žebravých kluků žebrajících o „bakšiš“ (dárek). Dvě hodiny mi to vzalo, nežli jsem našel hospodu německou v Alexandrii mi odporučenou, která měla název „zum schwertfeger“ (u brusiče mečů). První noc jsem ale neusnul, neb na proti přes cestu byla arabská kavárna, z které pronikající hudba celou noc zaznívala a do uší mi píchala.

Kahýra leží asi asi na 30 st. sev. šířky a má tedy stálé leto, nížádnou zimu. Ráno vstana, slyšel jsem skřivánky vezele pěti, jako u nás o Janě, neb títo milí pěvci odstěhují se na zimu do Egypta. Jindy v Egyptě nikdy nepršívalo ale od té doby, co mistokrál Mehomed Ali nechal v okolí Kahýry zasázeti miliony stromků, prší dvakráte neb třikráte do roka a sice jen v prosinci a lednu. Déšť ten jest však jen mženi, neb kdyby zde spadl takový liják jednou, jakých u nás máme hojnost, ze všech dědin a z částí měst zůstaly by jen hromady bláta. V létě jest veliké parno, zvláště když horoucí vítr ze Šahary poaště duje, jenž tese s sebou celé obl-

ky rozpáleného písku drobounkého, který očím škodí a lidi i udusí. Proto jest tu mnoho slepých lidí.

Ačkoliv v Egyptě nikdy nenamokne, přec dolina řeky Nilu náleží mezi nejúrodnější kraje celého světa. Jmenovaná řeka, tak veliká jako Dunaj u Pešti, vylévá se pravidelně každý rok v srpnu po svých březích a když v září opadne, počne se rýti, orati a setí pšenice, ječmene a rýže, bobů a zemáků a za tři měsíce po tom, tedy okolo vánoc, jest sklizeň. Po novém roku orají a sejí znovu a mají úrodu druhou. Aby vody Nilu hodně daleko zasáhly, jsou vedeny na všechny strany přfkopy, neb kam voda nezasáhne, jest holá pustina. Rodí se tu všeliké ovoce, jako banany, ananasy, datle, fíky a pod. Také hojně se tu pěstuje bavlny. Hrozny tu nerostou pro veliká parna. Já tu byl v lednu a potil jsem se denně až dost.

Město Kahýra (vítězná) leží na pravém břehu Nilu, čítá asi 400.000 obyv. hlavně rodu arabského, ale silně pomíšených všemi národy z Afriky i Evropy. Dělí se na dvě části, staré a nové. Staré město má domy stavěné z černé hlíny a kaméneků o 2 neb 3 patrech bez krovu; ulice jsou křivé, nedlážděné a tak úzké, jako nikde na světě, neb mají někde jen dva kroky šířky, že do nich málo kdy v létě vysokém sotva slunce zasvitne; jindy zůstávají tmavé a všelikou nečistotou tak přeplněné, že jest hrůza na to pozřítí. Pokoje v domech těch jsou vyšší, nežli u nás a mají třeba dvě okna nad sebou, aby v parných dnech aspoň nějaký větrík v nich se hnul a lidi ochladil. Okna jsou bez skel a nikdy nejsou dvě stejné, každé jiné a všelijak po domě rozházené a mají jen dřevěné mříže. Pohled na staré město jest věru odstrašující!

Nové město jest stavěno dle způsobu saracenského a částečně evropského, má ulice širší a tak dalece zarovnané, že po nich mohou vozy a kočáry jezdit,

mnohé domy mají pravidelná okna i střechy. Život na ulicích města jest živý a hlučný. Nejživější obchod soustřeďuje se na ulici „Musky“ zvané, asi pět sáhů široké a hodinu cesty dlouhé. Ta jest přeplněna na všech stranách polonahými lidmi všech národů afrických mezi nimiž nejvíce vynikají moufeníni v ošumělém a křiklavém oděvu. Tlačeníci lidstva rozmnožují velbloudi, soumary a celá hejna vyhladovělých psů. Neslýchaný tento hluk rozmnožují ještě obyvatelé sousedních domů, kteří všecky své práce a řemesla vykonávají na ulici. Tu dřevař jeden stlonká klikku nějakou, tu veřejně se hoří, tu plechař kladivem šramotí, tu otrhaní černoši se za vlasy po zemi vláčejí, jiní pod stěnou chrápou, tu matka nadává své robě černé, a tam řemeslník svého učně mastí. Když se v té tlačeničí setkají dva velbloudi s nákladem, svalí se hned tucet lidí kolem, několik krámů a zboží se váli po zemi, po němž zlodějský lid se žene; křik, lomoz a bitka na všech stranách, zvláště když některý klikkem mezi nimi dělá pak pořádek. V tom povstane neobyčejný křik, neb se blížil kočár a před ním na deset kroků eválal černý běhoun pestře oděný, bos, s holí as 5 stop dlouhou. Jeho povinnost jest klestit cestu kočárům; běhoun křičí, co může, lid skáče na obě strany a kdo neuskočí v čas, už má jednu ránu klikkem po hlavě neb po zádech, aneb pádný pohlavek za uchem. To vše lid přijímá pokojně, jako by to muselo býti. Když by v davu tom poznal běhoun nějakého „pána“, necáknou jej holí, ale dá mu štulec mezi žebra, až zavrávorá a podrubé se také vylíne v čas. Za chvíli přiběhne druhý běhoun a druhý kočár a tak se to opakuje neustále.

Brzo jsem poznal, že tu pro mé řemeslo není vyhlídky na výdělek a proto jsem si umínil ještě podívat se na pyramidy a na průplav suezský a pak že pocestuji do Asie. Dne 18. ledna

vybrali jsme se s dvouma Němcema trojmo na cestu k pyramidám, asi 3 hodiny cesty jihovýchodně od města. Opatřili jsme se potravou, kyjem a revolvery. Čtvrt hodiny za městem přišli jsme k Nilu, jenž byl překlenut dřevěným mostem a na druhé straně počíná krásné agatové stromořadí vedoucí až k pyramidám.

Stojíme před světoznámými pyramidami! V písčité rovině nalezájí se tři veliké a osm malých nedaleko od sebe. Obrátili jsme kroky k největší, která nese jméno krále Cheopsa. Asi o 8. hod. ráno už jsme se na ní drápali, což jest ale s velikým nebezpečím spojeno. Na vrch se nedostal nikdo z nás, neb se nám počaly hlavy kroutit. Já se dostal 40 sáhů vysoko, druhové moji asi 35. Nahoře byli nějací Angličané s vůdci, kteří je více vytahovali nežli vedli. Když jsem před dvěma roky stál na nejvyšší věži celého světa, na muensteru strassburském, a obhlížel jsem krásné nívy žírné Francie (teď Germanie), vzbudilo to ve mne příjemný pocit. Celkem jinak mne dojalo teď, když jsem se ocítil na nejvyšší a neohromnější budově celého světa přes 4000 roků staré a dosud nepohnuté, skvělém to pomníku někdejší slávy starého Egypta. Rozum zůstane člověku státi, když pomyslí na to, jakým způsobem staří Egypťané zvedli tyto obrovské, půldruha krychelného sáhu veliké balvany skalné do tak ohromné výše!

Jak jsem změřil, měla pyramida 360 kroků na každé straně své a v popisu se udává, že jest 764 stopy strana každá a 481 stop vysoká.

Sotva jsme pyramidy poobzírali, čekala na naši pozornost světoznámá sfinga, dílo to největšího podívání hodné. Sfinga (sphinx) jest ohromný z kamene jenoho tesaný lev, jehož hlava a poprsí mají ženskou podobu. Tělo lva jest pískem odvěkým zasypané, ale co z něho jest vidno, ukazuje na ohromné rozmě-

ry. Tělo jest tváří obráceno k východu. Illava měří od brady po vrch čela 30 a vše to z jednoho kusu kamene vytesáno tak pěkně a souměrně, jen že nos je trochu uražený. Sám kámen jest tvrdší a černější, nežli ten na pyramidách. Jak nám vyprávěli, má býti na hlavě jeho díra, které egyptští duchovní prorokovali.

Sem k pyramidám egyptským dojdete si páni stavitelové nynější doby „na vandrovku“, abyste se přesvědčili, že náš věk nemá těmto dílům nic podobného.

Cesta pouští egyptskou.

Po návratu od pyramid do Káhýry připravoval jsem se na cestu do Asie. Z Cařihradu známý druh můj Bavorák chtěl jíti se mnou, ale nemoha dostati svůj list, zdržel se a já byl nucen vydati se sám, ač jsme si slíbili, že se v Ismaile sejdem.

Dne 21. ledna unášel mne vlak na východ. Krom strojvedoucího na vlaku byl jsem sám Evropan mezi Araby a moufeníny. O polední dorazili jsme do Zagazigu, odkud jedno křídlo železnice vede do Mansuri. Tu mne zavezl vlak jiným směrem dále dvě hodiny cesty, až úřadníci to poznali dle lístku, vysadili mne s vlaku a já musel stupať pěšky zpět. U jedné dědiny chtěje si odpočinouti, usedl jsem na zem, ale sotva že mne některé arabské děti uzfely, strhly křik a ze svých děr hrnuly se ke mně boufy nabých a polonahých dětí, mezi nimi i odrostlé dívčiny a sulhajei a všichni chtěli „bakšiš“ (dárek). Co dělat? Pěstí se bránit bylo nebezpečno, rozdávatí jsem co neměl, už i staří Arabové z děr vylézali na ten křik, čekajíce jako

Přístavní město Joppa nebo Jaffa.

divá zvěť na dobrou kořist. V nebezpečném tom postavení uznal jsem za nejlepší vzítí nohy na ramena a utéci. Krděl děti běžel za mnou s křikem o brkšiš a když viděly, že z toho nebude nic, házeli po mně hrudami, až jsem ze dvou ran počal krváceti. Neměl jsem to za zlé tomu polodivnému, hloupému a nemravnému lidu; horší jest, když člověk nalezne takové surovosti mezi lidmi vzdělanými a křesťanskými, jak se často stává. To už nelze odpustit. A za takového přemýšlení dostal jsem se do Zagazigu zpět, kde jsem bídnou večeři a nocleh zaplatil 60 centy našich peněz a druhý den stupali jsme po dráze k Ismailu.

Sotva jsme byli hodinku na cestě, ztratilo se všechno úrodné pole z dozoru našeho a my brali se písčnatou pouští, kde ani stromečku, ani travičky, ani ptáčka viděti nebylo. V této poušti leží Ismail městečko, ku kterému dlouhý kanál od Kahýry dodává pitnou vodu. Na blízku leží v poušti jezero Timsah, přes něž jmenovaný kanál vede. Můj druh Němec dohonil mne v Ismaile skutečně drahý den a museli jsme platiti v hospodách za bídnou posluhu nehorázné peníze, jako na hotelu v Paříži. Nemajíce dosti peněz na přeplav po vodě, pustili jsme se pěšky do Port Saidu. Asi za hodinu ztratilo se městečko za námi a neviděli jsme nic-
to před sebou leč písek a nebe. Slunko páliho jako u nás ve psích dnech a nikde ani stromku, ani travičky k odpočinku. Po půldruhé hodině ukáže se nám suezský průplav, dílo to ohromné, které v této pustině se muselo prokopati, neb částečně ve skalách prostříletí. Všude na břehách lze viděti ještě ležet zanechané částky všelikých strojů, celé kupy polámaných vozů a koleček; není divu, že stála práce ta do 400 milionů franků. Šířka průplavu jest na povrchu 50 sáhu (100 metrů), na spodku 14 sáhů, hloubka vody asi 4 sáhy, tak že

i největší kupecké lodě tudy se stědozemního do rudého moře plují. Chudý člověk nemůže se tudy plaviti pro nesmírně vysoké sazby, tak že by člověka i vídeňský fiakr za tu cenu tak daleko dovezl.

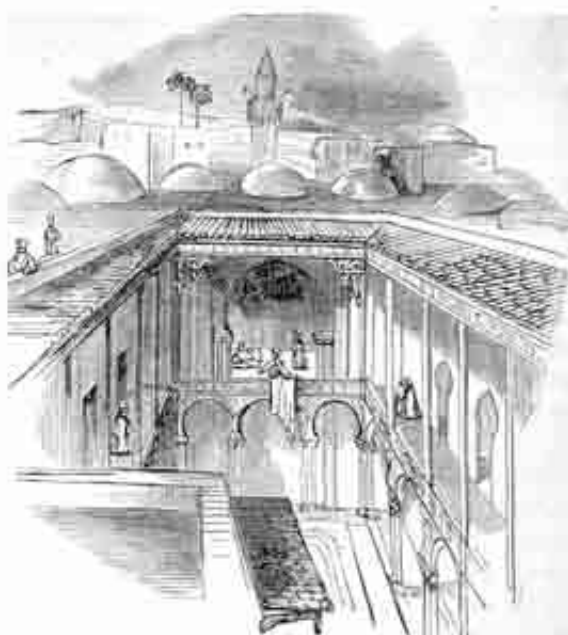
Stupáme po kanále dále. Všude pu-
sto, nikde hostince ani dědiny, leč každé 2-3 míle domeček pro strážníka průplavu, kde ničeho nedostaneš ani za peníze, tím méně zadarmo. Celý boží den transportilí jsme se v písku a neměli jsme ani hryzu chleba v ústech, až k večeru dostali jsme se k většímu domu kde býval francouzský kapitán strážníka průplavu. Byl večer a my lační jak vlci. Vkročíme do domu. Oslovím jej po francouzsku a prosím o nocleh a něco potravy za peníze. On v přirozené francouzské zdvořilosti kázal nám složit a vzal nás na examen. Těšilo ho, že nejsem Němec, ale z Uher rodem a že jsem delší čas pobívil v Paříži, ale mému druhovi dostal se od něho přísný pohled, poněvadž Bavoráci s Prusáky právě byli Paříže dobývali. Po skromné večeři vykázal nám místo k odpočinku ve stáji na holém písku; než byli jsme pod střechem a mezi lidmi a tak jsme pokojně odpočinuli.

Ráno poděkovavše se pohostinnému Francouzi stupali jsme dále k severu. Byla to smutná cesta třeba nad námi skvěla se obloha jasná jako oko, ale okolo nás holá písčná poušť, nikde ani stromku, ani bylinky, ani ptáčka, ani člověka. Až k poledni dostali jsme se k osamělé krčmě, kde nejspíše lodě v průplavu přistávají. Byl to už druhý den, co jsme o hladu putovali. Zde dostali jsme za 20 centů po kousku suchého neslaného chleba. Po krátkém odpočinku stupáme dále. Obdivujeme ty všelijaké stroje na břehu průplavu pohozené a ulomili jsme si každý z nich silný klicek železem kovaný k obraně i opoře. Za chvíli jsme potkali malou arabskou karavanu, která měla své vel-

bloudy obtěžkané samými kozími kočkami. Hnedle i ta nám zmizela v poušti a my osamotněli.

Chýlilo se už hodně k večeru a nám neukazoval se ani z daleka nějaký domek, kde bychom noční útulek mohli hledati. Uspíšili jsme tedy své kroky a spěchali jsme dvojnásobným napjatím sil ku předu v naději, že přece snad před úplným zamrknutím nějaké skrýšky dosáhneme. Ale nic a nic! Tichá noc zatahovala celý obzor a u y kráčeři osamotněli pouští africkou. „Kde a jak budeme nocovati?“ táže se můj druh. „Tu na písku pod holým nebem,“ odpovím já. „A což přepadne-li nás li-dožravá hyena?“ Já odpověděl, že arci nemám chuti na návštěvu toho arcidravce, ale že musíme býti na vše připraveni. Zamkli jsme. Postavili jsme naše revolvery do hotovosti, položili jsme podle sebe nože otevřené a klicky železem obité třímali jsme v ruku. Chvíli jsme seděli, chvíli stáli, ale na spaní nebylo ani pomyslení, neb jsme se báli usnouti, abychom nebyli dravými šelmami přepadeni, ba báli jsme se i nahlas mluvíti, by nás snad neslyšely. Noc byla tichá a krásná, jakou v našich severních krajích nevidat; tmavojasná obloha ligotala se nespočetnými hvězdami, pověť teploučké a od severu a středozemního moře vál tichý obderstvující větřík. — —

Konečně dala se na východní ubloze pozorovati bílá záře a počalo svitati. Noc tedy šťastně pominula a jako najednou se rozednilo. I stupali jsme celí vyhladovělí dále, abychom

Vnitřek mů v Jerusalemě.

Střechy domů v Jerusalemě.

a chládku hodný kus cesty urazit mohli. Od hladu a unavení sotva jsme nohy pískem vlékli, zvláště když brzo ráno počalo slunko pálití nám na hlavy jako u nás o Jakubě. Na štěstí naše mohli jsme aspoň kdykoli hrdla svá občerstviti vodou pitnou, neb podél průplavu suezského táhne se vodovod, jehož v zemi vedené roury jsou každou míli asi na vrchu otevřené, aby pocestný sebe a svá hovada občerstviti mohli. Pravda, vodička ta byla teplá a nepříliš čistá, ale pro poušť africkou až příliš dobrá!

Už bylo zase popolední a my neměli od večerejška v polodne ani omrvinky v ústech—a přece nic leč holá poušť kolem nás. Když už jsme div mdlobou neklesali, spatřili jsme na průplavu jednoho Araba v čunu plouti. Kývali jsme naň a dávali mu na srozuměnou, aby nás dopravil do Port Saidu, což on konečně učinil, když sme mu každý dal dva franky (40c.) Chudák ten ale neměl žádné potravy. On v čas nouze pomůže si slimáky a kobyčkami. Když nás tedy vysadil půl hodiny od města na břeh, my neváhali z největšího hladu sbíratí slimejše a tak trochu žaludek posilnivše, došli jsme pod večer do města, kde nás čekalo najedení a odpočívání. Město jest celkem obchodní, Evropany obydlené, zvláště Řeky a Vlchy a náměstí jeho sluje Lessepsovo, dle stavitele průplavu.

Vykoupali jsme se 27. ledna v moři, abychom tělo své očistili od písku afrického a čekali jsme na loď, která nás měla odvéztí do svaté země. Byla to loď rakouská Hungaria, která 28. ledna nás vzala z Port Saidu do Jaffy (Joppe) kamž jsme druhý den ráno přibyli.

Ve svaté zemi.

Obyčejně stává se všichni poutníci do Jerusalema v přístavu Jaffa. Zde naleznou útulku a pohostění v klášteře pro poutníky za hospodu určeném na jeden den a jednu noc. Město Jaffa jest sta-

veno z kamenů jednoduše, domy bez střeš a ulice bez dláždění. Obyvatelstvo čítá do 4000 hlav a jest a jest většinou arabského rodu, něco Řeků mezi nimi a málo katolíků. Avšak tak bídného lidu arabského nespátřil jsem ani v Egyptě. Oděv jejich jest košile kolem beder provázkem svázaná, kterou nosí tak dlouho, až z nich spadne, bez praní a spravování. Děr do ní jest vždy dost. Ženské nosí modravou košili takovou a jen ženy v městě jsou oděny trochu více, majíce široké nohavice a kytli, ale tvář vždy pokrytou. V bazaru jsme viděli prodávati trávu na hromádky a viděli jsme, jak gazda koupil za několik penízků náručí trávy, položil ji na zem, sehnul se k ní a tak s jedné strany on a s druhé jeho osel se krmili z jedné hromádky. Jiní sbírali na ulici odhozené slupky z pomorančů a třetí kuchyňské odpadky hnušné, což hltavě polykali. Něco dále viděli jsme hromadu Arabů, kteří trhali u nás známý slíz (malva rotundifolia) a pojídali vše i s kofenem velmi chutě.

Poněvadž tu nebylo ani řeči o truhlářské práci, putovali jsme hned druhý den pěšky do Jerusalema od pobřeží mořského, asi 14 hodin vzdáleného. Cesta jest dobře opravená od 1869, kdy rakouský císař byl přítomen otevření Suez, tudy také do Jerusalema podívat se jel. Došli jsme toho dne do Ramleh, kteréž město jmenovalo se za časů Kristových Arimathie, odkud pocházel Josef z Arimathie. Ukazují tu hrob 40 mučenníků a v klášteře poutník dostane pohostění noc a půl dne zdarma. Odtud do Jerusalema jest 20 hodin cesty. Jest to smutný divoký kraj: samá holá skaliska nikde domku ani stromku, ba ani studánky. Mezi skalisky těmi ukrývají se zlopověstní Beduini, Arabové to loupeží se živící, pod jejich rukama nejeden poutník ztratil život, nežli se do Jerusalema dostal. Každou hodinu cesty asi jest ozbrojený strážník turecký „kavas“ zva-

ay, který dnem i nocí jistý kus cesty sem a tam pěšky neb na koni obzírá ku ochraně pucestných. Nicméně zabítí a obrání pucestného netrvá dlouho a obyehom byli jistéjší, nesli jsme své revolvery natažené stále v rukou.

Cestou jsme viděli, jak 8 kavasů vedlo asi 30 beduinů, z nichž všichni byli pevným provazem dohromady svázaní. Strašný to pohled na divokost zločinců těch.

Když se blížil večer, došli jsme o hladu a žízni kopce a z toho spatřili jsme před sebou Jerusalem. Rádostí jsme

ko a proto od moře se sem jde stále do vršku.

Obyvatelů všech národností má 25,000, z nichž jest polovina mahomedánů, čtvrtina židů a čtvrtina křesťanů všech sekt, jako katolíci; pravoslavní, protestanté, kopti, arménci, nestoriáni, atd. Město jest obeháno zdí asi tři čtvrtě hodiny cesty dlouhou a v ní jest sedm bran, které mahomedánská správa po západa slunce zavírá každý den. Ulice jsou úzké, křivé a nečisté, jako v arabských městech vůbec; někde jsou i klenuté a sice tak rázko, že člověk vyšší

Bethlehem.

zapiakali, že po tolika strastech a nebezpečí konečně dostali jsme se k cíli cesty své. Ihned u vchodu do města zastavil nás nějaký žid, který nám tu dobrou službu prokázal, že nás dovedl do rakouského poutnického domu, kde nás velmi laskavě přijali, chutnou večeří a výbornými lážky opatřili. Druhý den teprv jsme si prohlíželi město zevrubně.

Nynější Jerusalem zove se u Arabů Elkods a u Turků Kudsi-šerif a leží u paty vrchu Sionu na dvou výšinách, Akra a Moria zvaných. Město jest asi 3000 stop nad mořskou hladinou vyso-

musí se shýbati, aby prošel. Pod klenutím panuje arci věčná tma a nad klenutím jsou obydlené jizby. Stavení jest z kamene, jehož všude hojnost v okolí, ale přece viděti v městě mnoho čomků uplácaných z hlíny. Domy jsou nízké, málo který má okna do ulice a u některého s tíží nalezne cizinec dvéře. Většina domů jest bez střechy a na povrchu jejich roste tráva. Nejčelnější budovy jsou arci kostely a kláštery, 8 křesťanských kostelů, některé mahomedánské a 3 židovské. Život na ulicích jest tichý neb v celém městě, ba v celé zemi evatě

neviděl jsem vozidla nějakého, neb se vše nosí na oslech a velbloudech. Veřejná bezpečnost jako v celé zemi, i v hlavním městě stojí na bídných nohách, neb se tu dějí přepadení, loupeže a vraždy často, zvláště na poutnících z města vycházejících. Sám jsem dva poutníky viděl, kteří vrátili se z cesty k Nazaretu obraní o všecko, zůstali naří a museli si vyžebrať i hadry nějaké na sebe. Jerusalema jest město žebrákův, neb neviděl jsem jich nikde tolik, jako zde; už po celé cestě z Jaffy sem jest jich silně, ale zde se to jimi jen hemží. Jeden přes druhého řve, ruce natahuje a ukládá almužnu do nádoby. V městě přepadá člověka celé hejno žebráků najednou a tu jeden za druhým, dotírají se na osobu poutníka a žádají o almužnu, jako by jí mítí museli. Poutník chtěj nechtěj musí se před lenivou tou havytí oháněti pěstmí.

Hnedle jsem poznal, že v Jerusaleme práci nedostanu s mým femeslem neb tu není ani femesel, ani obchodů. Co tu lidí potřebují přinesou karavany na velbloudech odjinud a celý zdejší „průmysl“ obmezuje se na vyrábění všelikých s náboženskými obřady sloučených předmětů, jako křížků, ráženců, obrázků, sošek, atd. Takového něco koupí každý poutník pro sebe i pro své doma na památku.

Okolí města jest divé a pusté, samé skály a mnoho městeček skoro jako mrtvých. Nedaleko města teče potoček Cedron, jenž ale v létě nemívá vody, ano tu po šest měsíců letních pranic neprší. Proto když v zimě přijde déšť, lapají obyvatelé vodu do vodojemů, neb ani studní, ani pramenů nikde zde není. Kdo má pak v létě zásobu vody pitné, prodává ji jiným chudějším za dobré ceny. Kupce okusí napřed a dle její „dobroty“ za ni platí více neb méně. Takový obchod s vodou provozuje se po všech tureckých zemích, kde jsem chodil. Za městem mezi zdí a horou

Olivetskou jest hluboké údolí, které slouží za židovské pohřebiště.

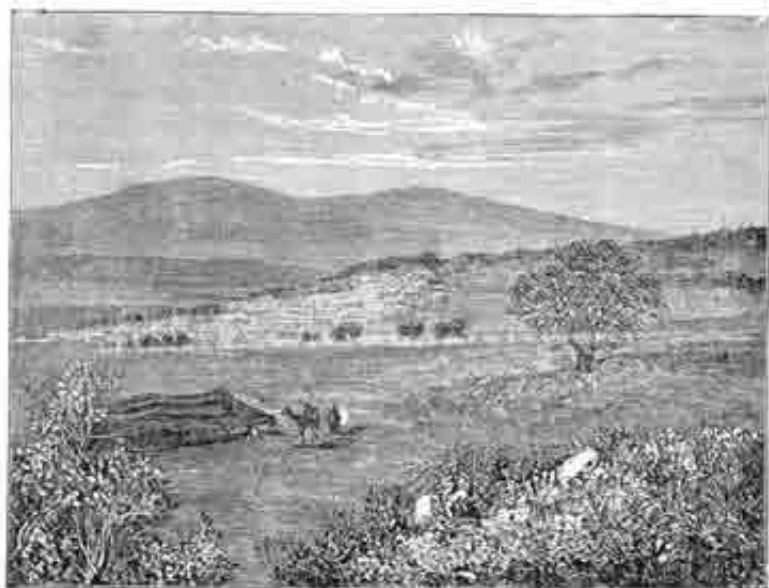
První naše cesta z města byla do Betlehema. Ráno jsme vyšli pustou i skalnatou krajinou stupali jsme k jihu po cestě dosti špatné. Asi za hodinu byla cesta lepší, i kraj příjemnější a tu i tam kus úrodné půdy. Za dobré dvě hodiny přišli jsme do Betlehema. Arabové je zovou Beitelhan. Leží na vršku a kolem něho viděti vzdělaná role, zahrádky s fíky, morušemi a olivami, ba i s révou. Trávník a role vzdělané jako zde, nespátíš v celé Palestýně, jak jest veliká. Městečko má asi 120 domů z tesané skály stavěných, střechy ploché na nich, některé dutinové. Obyvatelů jest tu asi tisíc, polovina mohamedánů a polovina křesťanů rozličného vyznání. Ti tu žijí mnohem svorněji čistotněji a spořádaněji, nežli kde jinde i v Jerusaleme. K poutníkům jsou zdvořilí a úslužní. Většinou živí se z polí, ale to nestačí, neb většina rovin jest kámen na kameni; ostatek dobývají si vyráběním památek poutnických, kamených křížků, ráženců ze dřeva olivového a z mušlí. Mohamedáni i křesťané vyrábějí a prodávají ty věci stejně, vábíce, ba i za kabáty chytajíce poutníka, aby je do svého domu vtáhli.

Na východní straně od městečka několik set kroků stojí klášter do něhož vedou malá dvířka. Tam jsme byli, jako každý poutník jiný tři dni zdarma hostění. Zde jest prý to místo, kde se měl Ježíš naroditi. Mniši trantiškáni zde sídlí teď. Mezi nimi je několik pravoslavných a arménských mnichů k obsluze jejich souvěrců. Z místa toho lze viděti řeku Jordán i mrtvé moře. Pod chrámem jest jeskyně ve skále vytesaná 36' při 12' a 9' vysoká, jest po stranách mramorem obložena a má několik sloupů pídělaných. To prý jest ten chlév, v němž Ježíš na svět přišel. Visí tu obrazy o narození spasitele, oltář, nad ním hvězda, ba i to místo

jest naznačeno, kde tři králové prý klečeli před spasitelem se svými dary, (až stojí v písmě, že přišli do jednoho „domu“ v Betlémě.) Hoří tu stále 32 svítilny, které o svátcích jsou stříbrné, jindy sprosté. Z jeskyně té vede chodba do jiné menší, která se jmenuje hrob mláďátek od Herodesa prý zavražděných. Ještě jiná jeskyně jest tu, kde prý sv. Jeroným 50 let bydlel ve čtvrtém století.

V okolí Betlehéma jest pak v poli jednom kaple, kde se měl anděl zjevit pastýřům, a nedaleko toho jest tak zvaná

nás tu žádný Beduín nepřepadl. Dědinka má asi deset domů a klášter, v němž jest jeskyně sv. Jana, v níž prý se narodil a ukazují tu kámen, pod nímž byl schovaný, když Herodes vraždil děti v té krajině. I to místo ukazují, kde počal kázati, stojí tu strom svatojanský, s něhož ovoce jídával a studánka, z níž pival. Napili jsme se ze studánky a chuti nemalou. Pak hladem a žízni trápeni dostali jsme se zpět do Jerusalema téhož ještě dne. Teď počali jsme si prohlížeti památnosti jeho, mezi něž náleží

Kána Galilejská.

mléčná jeskyně, kde prý byla Maria ukryta s Ježíšem před Herodesem. Asi dvě hodiny odtud jsou tak zvané studně Šalamounovy, obrovské cisterny z kamene tesané, do nichž se po schodech chodí a kde se chytávala v zimě voda dešťová, která se pak vodovodem do Jerusalema vedla. Teď jest to vše rozbourané a pusté. Jiným směrem dvě hodiny daleko jest dědinka sv. Jana Křtitele, ale cesta do ní jest jedna z nejneshůdnějších jakých jsem na cestách svých kde viděl. Drapali jsme se po skaliskách a slujích a štěstí naše, že

chrám božského hrobu, svatý hrob, hora Kalvarie (Golgota) a Omarova mešita.

Chrám božského hrobu jest zbudovaný od císařovny Heleny. Nemá ani věže, ani zvonů, zvenku nepravidelnou a prostou podobu a jen dvě bány veliké, jedna nad hrobem, druhá nad prostředkem chrámu. Jest 51 při 33 sáhách a sestává vlastně ze tří chrámů, božského hrobu, kalvarie a sv. kříže. Klíče mají k němu Turci, ale patriarcha katolický jest jeho vrchním správcem. Odpoledne o 3 hod. jej Turci otevírají. Vejda jedinými malými dveřmi do chrámu, vi-

děl jsem na kraji jeho asi 10 Turků, kteří tu seděli, bafčili, kávu popíjeli a hovořili, jako v kavárně. To jsou strážcové chrámu od turecké vlády placení.

V chrámech těch se ukazují rozmanité věci a vždy při každé hoří jedna neb více svítilen. Tu je mramorový kámen, na němž Josef z Arimatie tělo Kristovo do hrobu mazal; tu místo, kde Maria při smrti Ježíše omdlela a upadla; tu místo, kde se po vzkříšení ukázal Ježíš nábožným ženám, tu místo, kde byl pochován. V hrobě tom hoří stále 42 svítilen a zde jsou poutníci na kolenou stále se modlíce dnem i nocí. Prostor jest malý a panje tu stále tlačence. Při tom neustále jeden katolický a jeden pravoslavný kaditelnici nad věřícími kolíbají.

Dále ukazují sloup, při němž byl Ježíš bičován, ale jest pod těžkou mříží zavřený; poutníci dotýkají se ho bolí a tou pak se žehnají; dále je místo, kde žoldníci dělili se o Ježíšovu rouchu; pak zase kámen, na němž Ježíš ve vězení seděl a jiný, kterým měl nohy skřípnuté, pak ukazuje se místo, kde byl kříž nalezen od sv. Heleny, pak kamen, na němž Ježíš seděl, když mu korunu trnovou na hlavu vložili; pak se po 18 stupních vejde na horu Kalvarii, kde jsou naznačena místa, v nichž stály kříže. Vedle stojí rozpuklý balvan; jest prý to jedna ze skal, které při smrti Ježíše pukaly. Vedle je kaple, v níž někdy byl chován jeden hřeb, jímž byl Ježíš přibit, ale byl někým ukraden a ten někdo neznámý jest tam vymalován na obraze, jak krade. V 1811 shořely chrámy ty, ale hnedle bylo všechno zase znovu dáváno a nahrazeno a vydává se to za pravé. Jednotlivé kaple v chrámech jsou v držení u osmi rozličných křesťanských sekt a každá odbyvá tu své bohoslužby neustále dnem i nocí. Na katolické straně jsou poboční chýžky, v nichž poutníci dostanou večeři a nocleh když chtějí. Nocoval jsem tu také, abych všeho zkusil. Sotva jsme usnuli

vytrženi jsme byli lomozem a řinkotem. Započaly totiž noční služby boží, průvody a zpěvy rozličných křesťanských sekt. Napřed arménci šli průvodem při zvuku rolůček a zvonečků; hnedle přišel průvod pravoslavných, kteří bili kladivem do železné tyče, že to znělo jako z puklého zvonu; pak přišli kopti s přepodivným zpěvem svým, a to šlo jedno za druhým. O půlnoci musili jsme dle předpisu vstáti a modliti se do půl druhé. Než když jsme zase ulehli, opakovaly se průvody hlučné až do rána a neměli jsme pokojné chvílky k odpočinku. Ráno jsme každý dostal voskovou svíčku na památku. Nesmím zapomenouti že u prostřed chrámu jest kaple pravoslavná, v níž jest kámen, o němž se udává, že značí prostředek naší země. Kdo ví, že jest země kulatá, ví též, že prostředek její jest všude stejně. (Ti kněží to bezpochyby po dnes nevědí, aneb tomu nevěří.)

Omarova mešita, největší v Jerusalemě, bývala křesťanským chrámem někdy a stojí na místě, kde prý na návrší Moria stával Šalamounův chrám. Mešita jest krásná a skvělá ve svém nitru. U prostřed její nalezá se kámen kuželovité podoby asi 33 stopy vysoký, na kterém prý Jakub patriarcha, i mezi Mahomedány ctěný, odpočíval, a na něm se ukazuje otisk stopy proroka Mahomeda, který zanechal, když vstoupil do nebe: proto ostihá prý kámen ten 70,000 andělů, kteří se střídají dnem i nocí.

Hora Olivetská dostihne se brzo za městem ulicí zvanou křížovou cestou, a ač Jerusalema od doby Krista byl několikráte dobyt, rozbořen, spálen a znovu a znovu přestaven, přece ukazují se ulice a domy a cesty, kudy chodil, kde se s ním co stalo, dům, kde byl ukázan co „Ecce homo!“, dům Pilátův, Herodesův a jiné. Branou panny Marie vyšli jsme z města a viděli jsme horu olivetskou před sebou a pod ní zahradu Getsemanskou. Za chvíli přišli jsme ku kamenu, jenž stojí

na místě, kde byl sv. Štěpán ukamenován. Dále v údolí přešli jsme přes potok Cedron, obyčejně vyschlý. Dále je kaple, kde jsou hroby Marie, Josefa a Anny; dále kaple kde se Ježíš krví potil. Zahraďa Getsemane jest 60 při 50 krocích obehnaná zdí 8 stop vysokou. Načítal jsem tam 17 stromů a ten olivový strom, pod nímž Ježíše Jidáš políbil ještě stojí prý, ač cypřiše tamní mají jen 5 palců průměru a 3 sáhy výšky, tak že tak staré býti nemohou. Dále na hoře ukazuje mnich provázecí: všeliká

dánu a mrtvému moři jest viděti odtud. Také bych byl rád se tam podíval, ale zráželi mne, že jest to nebezpečné kvůli Beduinům, kteří u Jordánu nejvíce řádí.

Na samém vrchu jest kaple na nebe vstoupení Páně a v ní kámen, na němž Ježíš naposledy stál na zemi. Ba i otisk stopy levé nohy na něm ukazují od Ježíše, jako v mešitě otisk nohy Mohamedovy při jeho vstoupení do nebe. Dole v údolí Josafat jest viděti židovský hřbitov a hroby jsou ve skále vyte-

Jerusalem.

místa, odkud Maria byla vzata do nebe, odkud Ježíš oplakával Jerusalema, kde učil modlitbu „Otče náš“ (ač dle písma to bylo v Galileji a ne zde). Konečně jsme dosáhli vrchole hory 3500 stop nad mořem a 500 stop nad Jerusalemem jsoucí. Odtud jest smutný pohled na město, ještě smutnější na pusté okolí. Na hoře samé jest jen několik málo stromů olivových a několik fiků, ostatní jest vše pusté a kamenité kolem. V úžlabinách skrývají se diví Beduinští úmysly loupeže a vraždy. Až k Jor-

sané komárky, k jichž otvoru se přiloží kámen, aby divá zvěř se na mrtvolu v nich uloženou nedostala.

Východně s hory jde se do Bethanie kde ukazují hrob Lazarův, dům Šimona málomocného, dům Marie Magdaleny a Marty, ba i suchý fíkový strom nad nímž Ježíš před 2000 roky vyslovil klatbu. Zpět do města šli jsme kolem brány zlaté, kterou Ježíš na oslici vtáhl slavnostně do města a která jest nyní zadržena. Viděli jsme také hroby Davida, Absolona, Zachariáše, Jakuba a

jiné. Také hora pohoršení se ukazuje, na níž Šalomon obětoval modlám v stáří svém. Navštívil jsem též zeď bédování, která jest zbytkem ze slavného chrámu Šalamounova a v pátek zde židé sedávají oplakávajíc dřívější svou slávu hlasitě. Byl pátek a bylo tu na sto židů v dlouhých kaftanech s kadeřemi kroužkovými na uších, jako vidáme polské židy choditi. Všichni se modlili hlasem žalostivým, čelem do zdi bili, prosíce svého Jehovu, aby jim starou slávu navrátil.

Jak jsem zvěděl v klášteře poutnickém přichází z Evropy do svaté země průměrně asi dva poutníci denně a nejvíce jich kdy přišlo 21; nejvíce poutníků přichází z Itálie a pak z Německa, Slovanův málo.

Pomeškání mé v svaté zemi trvalo 14 dní a pak musel jsem starati se o nějakou práci a výživu, neb prostředky mé byly vyčerpány na dobro. Od konsula rakouského jsem obdržel na pomoc 2 zl., kteréž pravil budou na mé obci domácí žádány cestou úřední zpět. Rozloučil jsem se s Jerusalemem a odebral se s druhem svým do Jaffy počkat na loď. Bylo právě 20. února. Zde jeden čekající navrhl, abychom šli do sousední dědiny na masopust. Šli jsme a ocitili jsme se v malé dědině německé, kde se usadilo asi 200 wuertenberských protestantův, kteří přišli sem z náboženského popudu založiti osadu a ukázati dobrým příkladem obyvatelstvu zdejšímu, jak práci a píli mohli by zde dobré živobytí míti a jak by se žebrácký a lupičský ten pronárod zde nechal „zčlověčiti“.

Když jsme tu seděli při pohárku vína a kousku chleba na způsob evropský pečeného, lahodilo nám to velice. V tom přistoupí k nám jeden Němec s otázkou, zdali mezi námi jest nějaký stolař, že by proň měl práci. Přihlásil jsem se a přijal jsem s radostí u něho práci. Pomeškal jsem tu čtyři týdny a přivydělal jsem si něco na cestu. Poznal jsem tu statečné a pilné osadníky naproti le-

nivému a ničemnému lidu domácímu. Jest to radost pozřít na ty zahrady Němců zdejších a na úrodná jich pole; pomeranče zrají od září do dubna; zimy tu není; čerstvé zemáky měli jsme na Řehoře (12. března) a za šesták jsem kostal 20 pomerančův čerstvě se stromu utržených. Toto všechno ma ten arabský lid před očima, ale nechá úrodné pole ležeti ladem, toulá se a žebře, loupí a krade a to muži, ženy i děti bez rozdílu.

Cesta z Jaffy do Beyruthu trvá asi 24 hodiny; já si koupil lístek a ostatních dost málo už zbývajících peněz schoval do kapsy pro budoucnost; pokrmů jsem málo s sebou bral proto, že na krátkou cestu se to nevyplatí; ale byla osudná ta cesta pro mne. V noci museli jsme na palubě spát; já si rozbil mou láhev s potužujícím nápojem naplněnou, ale oželel jsem to, avšak to nebylo vše. Při tlaku zlodějského národa některý sáhnul do mé kapsy a mysle snad: co je tvé, to je též mé, vytáhnul bez mého pozorování mou peněženku a třeba málo obsahovala, přece to bylo celé mé bohatství. Já o tomto ještě nic nevěděl. Loď naše zastavila si v 8. hodin večer asi míli od města, kde už čekali Arabové s člunky na počestné, já vzal vak a ubíral se k člunku v naději, že tu něco strčíme mezi zuby, sedneme do člunku a plavíme k městu. Arab ustane a žádá přeplavné ho, které asi půl franku mělo stát. Já sáhnul do kapsy, hledám z jedné do druhé; kde nic tu nic. Jaké to bylo potěšení, já mezi docela cizým národem, ani slovem nemoha se dorozumět, ani přitelka, ani babky v kapsy. Arab vhlá moje prázdné kapsy, začal nadávat, já z toho nic nerozuměl, konečně se rozhodnul a vzal můj cestovní váček, v kterém jsem si rozličné pamětnosti a něco mých šatů uschoval. Byl jsem tedy bankrupt, v městě nás vysadil a já co teď? Noc na krku, břicho prázdné, o řeči ani slechu. To byla moje strašná

otázka. Stojím a čekám, co se mnou bude. Tu přijde náš převozník ke mně chytne za límec, má vak můj na rameně pověšený a tahá mne, abych šel s ním. Šli jsme kus cesty a zavedl mne do jednoho domu (čtenářům už tyto domy jsou známé). On promluvil k jednomu starému muži v arabském kroji oblečenému, já myslel, že to bude nějaký radní. Tento začal na mne po německy, neb byl to arabský žid, já mu pověděl, co se stalo, on vzal můj vak do zálohy. Ptám se jestli tam mohu přenocovat. O, ano!

se k němu a oslovil jsem ho o práci, odpovéděl, že žádnou nemá; já mu pověděl, co se se mnou stalo a žádal ho o pomoc; z počátku jaksi nechtěl věfiti, když ale viděl plné oči slzí, které se nijak udržeti nedaly, tu mu srdce změklo a dal mi jeden frank (asi 20 centů). Já byl bohatší než Vanderbilt. První místo bylo k pekaři, ne ale do chuti se najísti, nýbrž jen takřka oblíznot. Šel jsem zase k mému židovi, zaplatil za nocleh a vyměnil vak a zbyly mně asi 2 centy, za toto všecko koupil jsem ještě

Hora Libanon.

byla odpověď. A kde tedy? Zde na zemi, ukázal. Já ulehл na holou kamennou zem, čekaje netrpělivě rána; ráno se přiblížilo, já vstal a šel do města, ale když jsem šel okolo pekařských krámů, jak se mi zuby hýbaly; moje největší žádost byla, kdybych nějakou poctivou cestou mohl kus ať černý jak chce, toho chleba dostat, ale žádost byla marná, já musel se uspokojit jinou žádostí. Měl jsem ještě z Cafiaradu adresu na jednoho švédského truhlářského mistra, který tam už byl dlouho osazený a mluvil německy; i dostal jsem

chleba a byl jsem aspoň na krátký čas uspokojen; co ale teď? Práce nebyla, peníze též ne! Já došel k rakouskému konsulovi (toto je na východě v obyčejí jít ke konsulovi o podporu), na neštěstí nebyl doma. Já zarmoucený vrátil se a měl přijít odpoledne zas; přišel jsem na náměstí, sednul na kámen, podepřel hlavu rukama a dělal plány. Najednou slyším hlas: „Hej du, komm her!“ já zaradován se ohlížím odkud to jde, neviděl jsem ale žádného Evropana podobného člověka; hledám okolo, odkud hlas přichází, konečně vidím dva městsky

oblečené Araby, kývající na mne, abych šel k nim; já jdu, přijdu k nim a jeden se mne ptá: „Wie get's?" já začal na něj německy, ale on nerozuměl víc ani slova, ptal se, jest-li umím arabsky? ne! řecky? ne! itálsky? ne! až naposled francouzsky? tedy ano! Já mu pravil, co je se mnou, odpověděl: „Pojď se mnou já ti zaopatřím práci." Myslete mou radost. Šli jsme ulicemi a přišli jsme do truhlářské fabriky (čtenáři jsou už známí s arabskými fabrikami), páni mluvili něco arabsky, já házel očima po fabrice, divná to fabrika, myslím sobě. Pan mistr promluvil na mne francouzsky. Ptal se co umím dělat atd., tedy abych začal dělat. Já na plat ani nemyslel, ale řím mu, když chce abych mu dělal, musí mi dát jíst. Hned křičel na kluky a už utíkali, přinesli dva koláčky arabského chleba (chobus). Jsou to koláčky asi 6 palců v průměru a asi čtvrt palce tlusté, kousek asi 2 unce syra a sklenku vína. Arabský národ velmi málo jí, a proto se vysmívají Evropanům pro jejich velké žaludky. Arabi počítají dle chobusů (koláčků) kolik jeden sní, jak velký jest jedlík; obyčejná míra je 2 chobusy a asi unce syra, aneb jednu syrovou okurku, jedno na oleji smažené vejce, aneb asi 2 tucty vařených bobů. Arabi žádné kuchyně nemají, místo té mají z hlíny usušený hrnez, asi jak květník, díry na straně, to naplní dřevěným nhlím, vyloží na ulici a vaří aneb smaží na ulici pro jednu rodinu asi pintu bobů, potom vodu slejí a polejí citronem a olejem, jiného omastku nepotřebují.

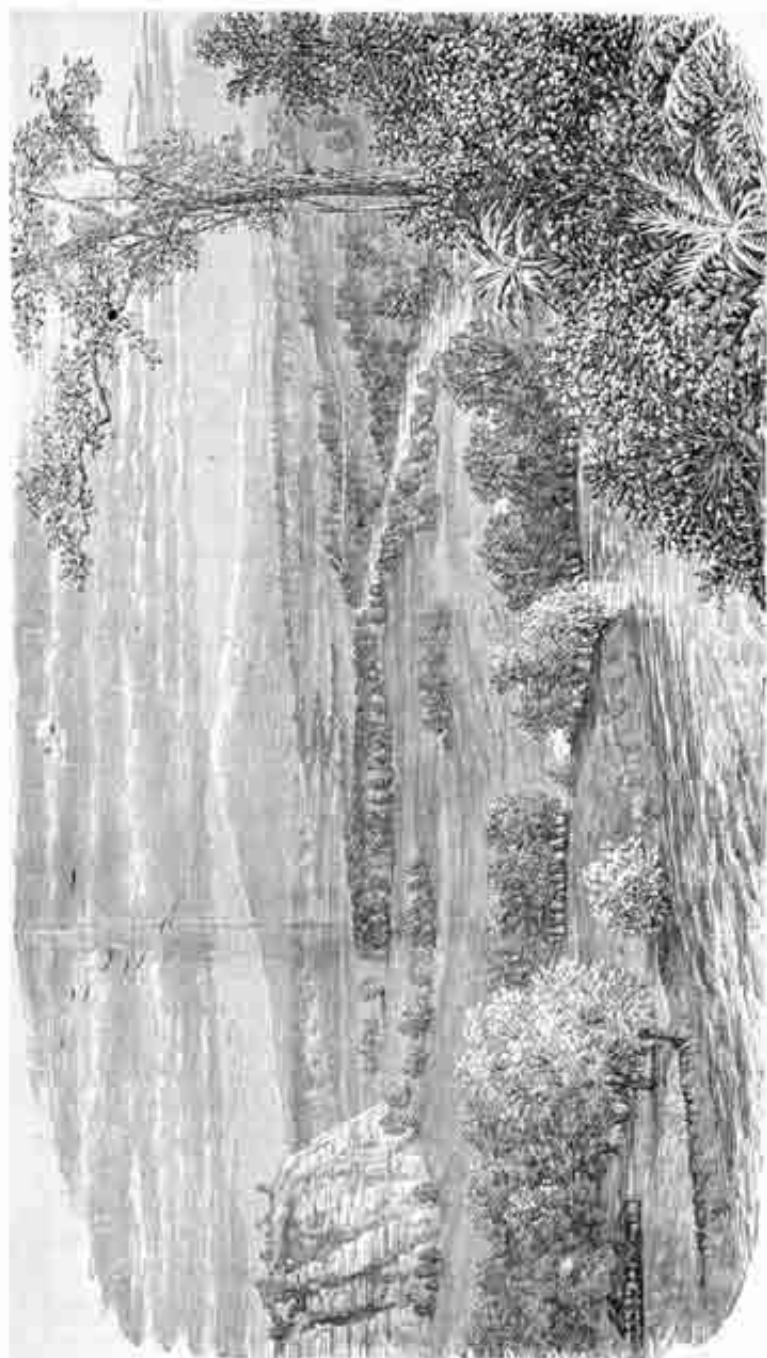
Arabský restaurant má všecka jídla na ulici v hrnech vyložená; kdo chce jíst tak okusí, které mu chutná a z toho si poručí, z talířku ale musí prsty jíst, obyčejně ale trhá svůj chobus, ohne jej na způsob lžice a naběře naň a vstrčí do úst.

To já polknul takřka bez kousání a koukal co ještě přijde. K mému překvapení byl to arabský oběd. To jsem si

polepšil, myslím sobě, když vždycky lepší hledám. Tak tedy do práce. Chudák mistr měl tu rozdělaný roztahující stůl, který snad za onoho času nějaký Evropan začal dělat a nedodělal; čekal tedy na mne; já dělal na stolu, přišel večer, čekal jsem na večeři. Kluk přinese zas dva pagáčiky, hlávkou syrového salátu a jedno na tvrdo uvažené vejce, sklenka vína též nescházela. Já to snědl, utřel ústa a šel jsem na procházku. Na pekařské krámy jsem se ale nesměl ani podívat, sic mdloby na mne šly. Vrátil jsem domů, nlehl na lůžko a druhý den zas jsem dělal.

Kluci okolo mne dělali si ze mne posměchy, nářadí mi z ruky brali a já maseš být jim docela poddaný, neuměje s nimi mluvit.

Tvrdá to zkouška pro mne. Snídaně zas takové, na oběd 2 koláčky, 2 pražené vrbce, kus hlávkou syrového zelí a víno. Mé tělo bylo každý den o libru lehčí, vzdor tomu bylo ještě pro mé nohy těžké, neboť při chůzi se mi kolena podlamovala. Můj odporučitel mně navštěvoval každodenně a za dobrodiní, které mně prokázal, chtěl abych malou pěknou truhlíčku udělal; já k tomu přivolil, dal jsem si na tom záležet, nářadí jsem si spořádal, jak to jen možné bylo, abych mohl něco fezbařit. Já začal dělat večer a v neděli a udělal jsem umělou skříň a z venku fezbařčinu. Jak to bylo s tím nářadím možné. Arabům to bylo něco nového, rozneslo se to po městě co tam a tam za umělce dělá a já měl v nedělich vždy návštěvy jako v „cirkusu". Arabové se namáhali se mnou mluvit, co jen mohli a mne vychovalovali. Ale já necítil moc jejich chvály. Dělal jsem tam asi 4 týdny, naposled přišel ke mně také jeden fabrikant a velmi přátelsky se mnou mluvil, naposled se mne ptá, jestli chci na sklenku vína, já přivolil, a jestli chci vidět jeho fabriku a já zvědavý šel s ním a tu mne potěšilo, když jsem uhlídl jeho

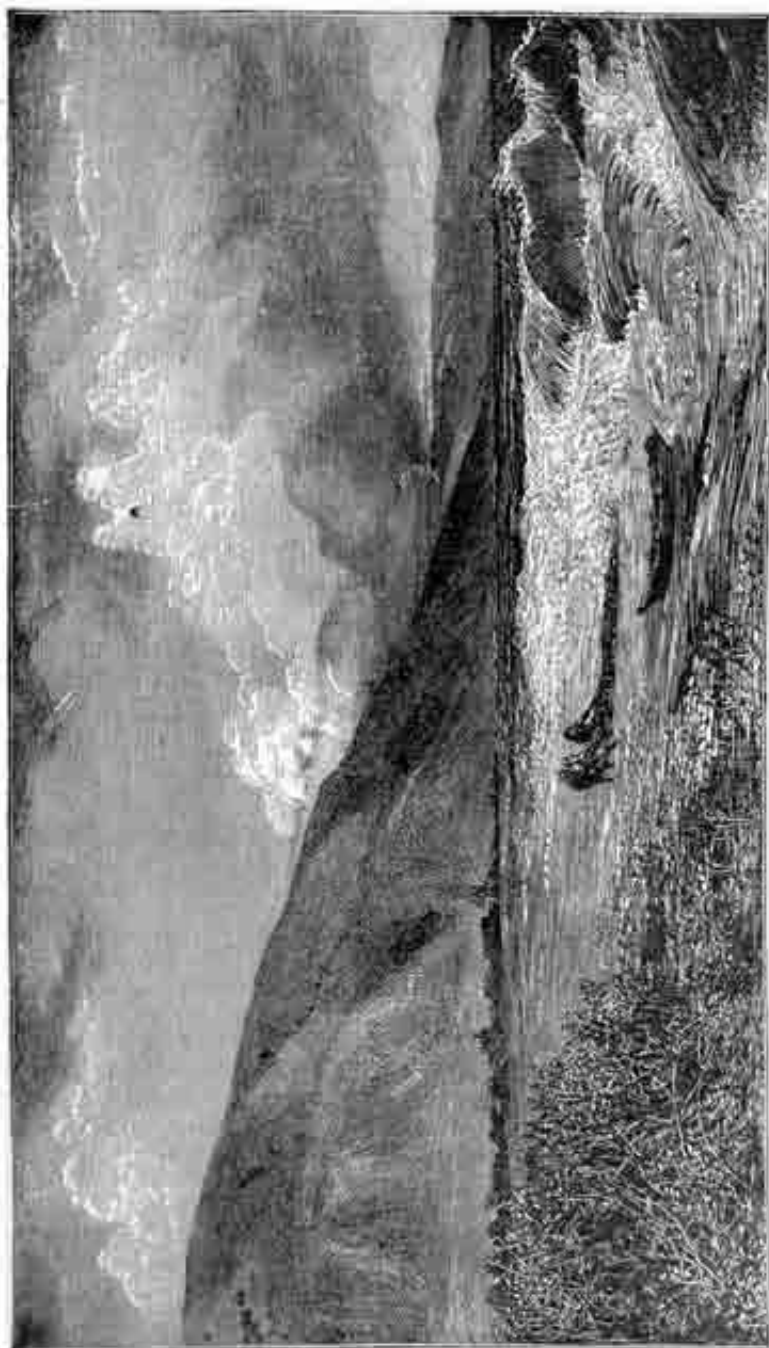
Udell Feky Jordana.

fabriku (?). Bylo to hezčí místo, nežli kde já dělal, potom dal mi otázku, jestli eci pro něho dělat, že mi dá 4 franky na den. Já to skvělé nabídnutí přijal a pčněvadž můj vytaňující stůl jsem vyleštil jako zrcadlo, měl moc diváků, řezbařčina Arabům byla velká novota, jméno moje bylo v celém městě na prvním stupni. Město toto mělo asi 15,000 obyvatelů. Když jsem ale chtěl první místo opustiti a do nového se odebrati, tu nastal rámus a nechtěli mne pustit, namloavali a sľibovali, ale nic naplat, já už měl vyhráno. Když dále nemohli, můj mistr řekl, když u mne nechceš dělati, pojď já ti ještě lepší místo obstarám. Šli jsme k Němcovi, já se už cítil šťastným člověkem. S Němcem šli jsme k Italovi a vedli mne jako presidenta. Dílna Itala byla ještě hezčí, než všecky a já dostal zas 1 frank více. — Bylo to už 5 franků na den. Mistr mi zaopatřil evropský hotel, dal mi nové nářadí a já začal dělat. Předešlá má síla se mi vracela. Já psal pro kufr do Cařihradu, ten přišel, můj Ital jej vyplatil, já mu potom ukazoval pařížský nábytek, výkresy a on si vybral kus, který se má dělati. Já to začal, dostal jsem celou právomoc v dílně, kluci a dělníci mne museli poslouchat a Ital pravil, když nebudou poslouchat, abych je lařkou změřil od prvního do posledního. Němec chodil navštěvovat každý den. Byl to švagr Itala a on dělal tlumočnicka. V neděli já se vystrojil jako hrabě a změnilo se všecko, tak že kteří mne už od počátku znali, mi poklony řezali a všecko utrpení zmizelo. Když byla práce hotova, mistr ji vystavil před dílnu, diváků bylo dost a kupec se také hned našel; můj mistr dal mi potom mimo platu 2 napoleony (asi 88) diskrecie, já se seznámil s evropskými kupci, kteří jsou nejvíce Švýcaři, bylo jich tam asi deset. Já se potom naučil arabsky a italsky a zdržel jsem se tam dva roky. Byl tam též jeden Čech

dělník a kt rým jsme si udělali výlet do venkova, totiž na horu Tábor do Nazaretu k Tiberiasu na Jezero Genezaret a k Jordánu. Cesty tam žádné nejsou a podobně žádné vozy; těžké věci se pronášejí na velbloudech a místo fiakrů jsou oslíci, které poslední jsme si najali i jednoho vůdce jsme s sebou vzali, asi za týden jsme se zase navrátili do práce.

Byl tam též jeden truhlářský pomocník Němec, jistý Karel Herman; on tam začal vyráběti cihly, ale dařiti se mu nechtělo, proto že tam nemají na to tolik potřeby; tak ztratil u toho hodně peněz a vyprodal. Já se ho ptám co teď zamýšlí dělat? Odpověděl, že půjde do Ameriky do Chicaga. Toto dostalo velké jméno skrze velký oheň a já mu pověděl, že půjdu s ním. Asi za dva dni už jsme seděli na lodi a pluli cestou k západu. Bylo to roku 1871 asi v říjnu, přivezli nás zase do Egypta, kde jsme museli čekat na angličkou loď, která nás měla odvézti do Anglicka okolo ostrovů Malty, Sicílie, Španělska, zkrze Gibraltar, okolo Portugalska a šťastně jsme se dostali do Liverpoolu, kde jsme asi týden čekali na loď, která nás měla odvézti do nového světa.

Mořskou cestu popisovat nebudu, neb ji ze zdejších obyvatelů každý zná. V New Yorku jsme se zastavili dva dni a tu se nám zas malá nehoda stala. Já už byl docela bez jediného centu, přece chtěje do Chicaga, požádám mého spolucestujícího Karla Hermana, který ještě asi 200 dollarů měl, aby mi pomohl, což on adělal. My nakoupili potravín na cestu, měli jsme večer potmě odejet, v Castle Gardenu naložili jsme zavazadla na vůz a my za vozem měli utíkat k železniční stanici. Já měl potraviny náš soudruh měl známky (checks) od zavazadel, peníze si ale dal do kufru a nenechal ani centu v kapse. My v hlučných ulicích New Yorku utíkali za

Jezero Genezarethské a Magdala.

vozem a můj soudruh Herman když jsme byli na stanici, se nedostavil, hledám, koukám a nic. Vlak se hnul, milý soudruh nic a nic. Bylo to překvapení pro mne, vědoucího, že nemá peněz a já též ne. Co teď dělat? My utíkali na první stanici a kdo se tu dostaví můj soudruh celý spocený a bylo to na nový rok 1871-2, když mrzlo jen pištělo. Jeli jsme bez dalších nehod do Chicaga, on tam trefil na nějakého Němce, kterého se ptal, kam má jít, ten ho vzal na pouliční dráhu, zaplatil za něj a tak ho na pravé místo dopravil. V Chicagu jako každému zelenému šlo nám zle, můj soudruh platil za mne 9 týdnů ztravu, což já mu potom všecko zaplatil a pak jsme dostali práci, napřed ne moc výdatnou, pak se polepšovalo, já začal pokračovat a v krátký čas jsem mého soudruha předběhl. Já potom koupil farmu, na kterou jsem osadil jednoho z mých krajanů, když se mi to nevyplácelo, ba vždy ještě musel

jsem na ni doplácet, odhodlal sem se ji prodat a tu jsem ztratil asi \$1,400, ne sice na pozemku ale na zařízení, dům mi shofel při préríjních požárech, při tom i stroje, dobytek postaral a tak vzalo všecko zkázu. Na to jsem si koupil dům v Chicagu, kde se vždy od mého příchodu zdržuji. Pak roku 1875 jsem se oženil, našel jsem si z mých prvnějších známých Čechů roztomilou žínku, máme již 4 děti, nejstarší nám zemřelo a těšíme se blaženému domovu. Já dělám už 12 let v jedné továrně u A. H. Andrews & Co., kde sdělávám vzorky a nové vynálezy, jsem dobře placený, zahospodafil jsem něco jmění a v krátkém čase mívám si koupit malou faručkou ve Wisconsinu a se usadit na pohodlném živobytí a děkovat naší nové vlasti za vysvobození mne z nouze a poskytnutí svobody, jaké jsem nenašel ve všech čtyřech dílech světa, které jsem procestoval, rovné.

Opravy k životopisu p. Jana Mikuleckého, v Caledonii, Wis.

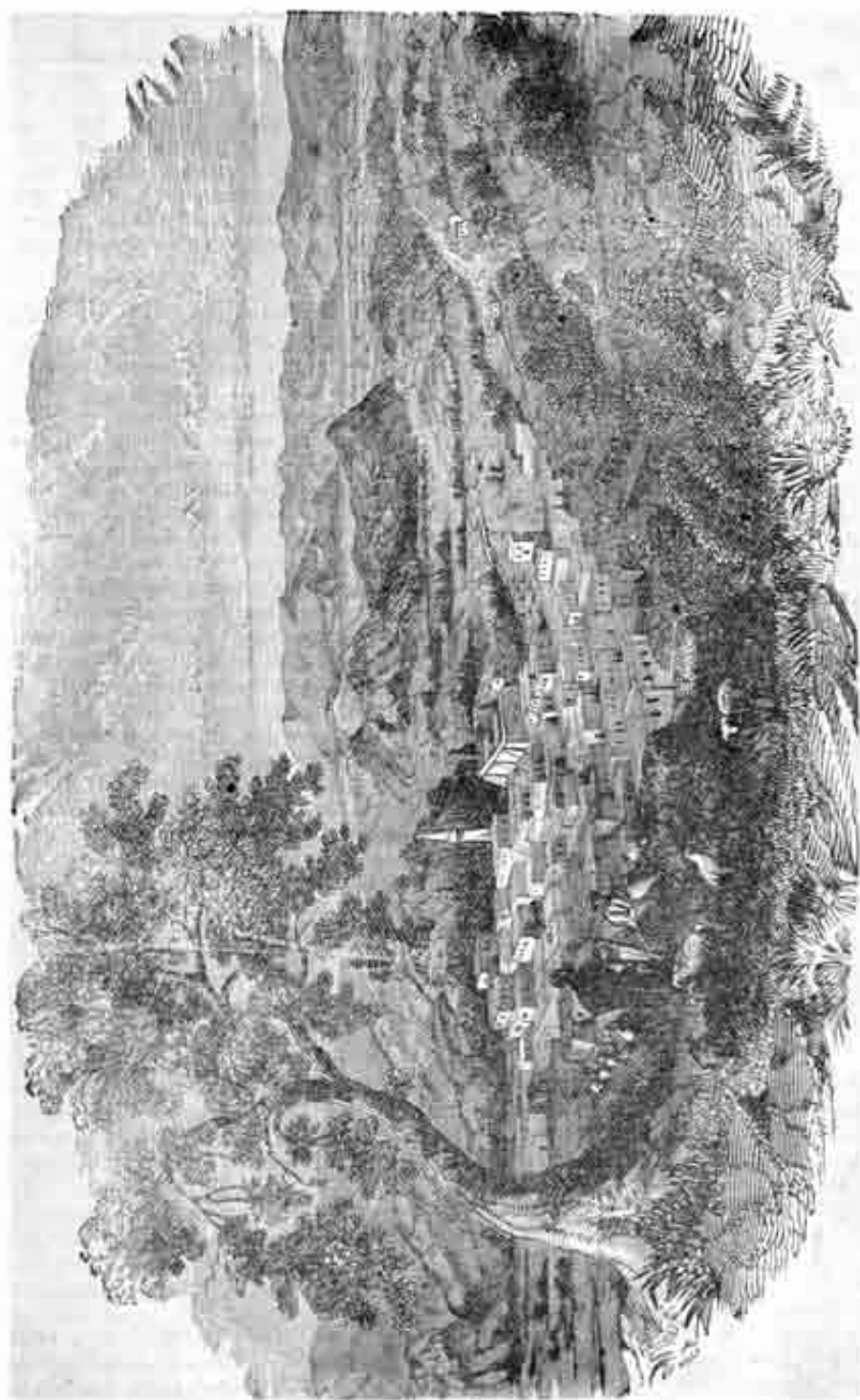
V loňském ročníku vzlouly se do životopisu p. Jana Mikuleckého některé chyby, které by přispívatele toho mohly přivést v nedobré světlo u jeho spoluodáků, kteří s ním pracovali, aneb by mohly nésti znak překroucení, jemuž arci pan přispívatel jest cizím a proto uznali jsme za dobré chyby tyto v následujícím opravit. Píše nám o tom: Kdo se mnou přijel? Tam stojí Peterka Jan a zatím mělo státi Petura Josef, pak na místo Pálkrábek Jan má státi František. Pak co se týče našich spolků, stálo tam, že

jsem já založil "Slovanskou Lípou", což není správně, mělo státi, že v těch letech jsme všichni zde bydlící založili spolek ten. I to je omyl že ta Lípa, ku které já náležel, postavila škola, než naše Lípa stavěla kostel a druhá stavěla školu; k tomu se ještě přidala nějak fara, kdežto zde dosud žádná fara není a nebyla. Buďte tak laskaví a opravte to budoucně, neb by mi mohly omyly ty udělati špatné jméno v mém okolí a já vím, že dobré jméno jest lepší nežli to největší bohatství.

Na zdar! *Jan Mikulecký.*

MERENDY. Cena jedné sbírky čili jednoho ročníku v obálce 80 centů. Každý ročník oblíbených „MEREND“ přináší bohatou sbírku deklamatorních a zpěvních kusů, které se vesměs s úspěchem provozovati dají v každé společnosti. — Jitřin a veselost sílí zdraví člověka a nám Čechům jest toho zajisté potřeba. Objednávky buďtež zasílány na Aug. Geringera, 463 So. Canal St., Chicagu, Ill.

— Devět ročníků na skladě —

Mazareth

✧ NAŠE OBRAZKY. ✧

P. Grover Cleveland, (ku str. 32.) prezident Soustátí Amerického a sl. Frank Clara Folsomova byli 2. června oddáni v Bílém domě ve Washingtonu u přítomnosti malé pozvané družiny tajemníků kabinetních, jejich manželek a 12 příbuzných nevěstíných. President jest 49 a manželka jeho 22 roků. Ona byla důkladně vychována ve školách a jest ženou příjemnou i hezkou, majíc zvláště krásná ústa a bradu, oči modré a vlas hnědý. P. Cleveland byl už hlavou města Buffalo, hlavou státu New Yorku, hlavou národa Soustátí a všude dobře v povinnostech obstál. Má teď před sebou nejtěžší povinnost životní, kterou si ponechal až na posled, státi se hlavou rodiny a pozná, že jest to nejvznešenější a nejtěžší povinností člověka a když i v té obtojí s takovým úspěchem jako ve všech dřívějších, bude ještě šťastným v rodině své.

Slečna Rose Elizabeth Cleveland. (Ku str. 35.) Slečna R. E. Cleveland, sestra nynějšího presidenta a bývalá paní Bílého domu, jest nejmladší z devíti dětí. Narodila se ve Fayetteville. N. Y., a záhy na to rodičové její odstěhovali se do Clinton, blíž Utica, N. Y., v roce 1853, kde otec její byl pastorem v kostele presbyteriánském. Když jí bylo asi sedm roků, zemřel otec, a malá Elizabetha poslána byla do semináře, kde se jí dostalo vzdělání a kde nade všechny jiné spolužáky ně důvtipem vynikala. Později stala se učitelkou a po dvou letech stala se principálkou školní v Lafayette. Později měla svoji soukromou školu, a přednášela na rozličných místech. V roce 1882 její stará matka zemřela, a nadaná žena tato ač zarmoucena, přece jen seznala, že tím více může se nyní věnovati pracím literárním.

Walt Whitman. (Ku str. 37.) Walt Whitman se narodil v Huntingtonu, L. I. 31. května 1819 a bude tedy brzo 66 roků stár. Vyrůstal v New Yorku a v Brooklynu a měl jen obyčejné školní vychování. Co mladík pracoval v tiskárně. V 1855 započal pracovati na svých „Stěbla trávy“ (Leaves of Grass) a dokončil to v 1882. Za doby války občanské nalezal se Whitman co dobrovolník mezi ošetřovateli nemocných a raněných v poli a počítá, že ošetřoval na 100,000 nebohých vojáků, nakládaje se všemi stejně, ať byli severané neb jihané. Těto namáhavé práce podniknuté připisuje ochromení částečné, kterým trpí a ač jest oprávněn na výslužbu, přece zdráhá se stále zadati o ni. Mimo

zmíněnou knihu napsal také svazek pod názvem „Specimen days and Collection.“ Žije v malém domku, který nedávno zakoupil v Cambden N. J. při Delaware. Ač jest ochromen a vypadá mnohem starší, nežli jest, píše neustále pomalu a uchovává si pružnost svého ducha a veselost potřebnou ku zdárné práci.

Morrison K. Waite, (ku str. 39.) nejvyšší soudce Soustátí získal si ve vlasti své pověst, na kterou může býti skutečně hrd. Jeho služby co právního rádece Soustátí před soudnou stolicí mezinár. v Ženevě v 1871 a 1872 získaly mu uznání co nejpřednějšího právníka své doby. — On byl narozen v Lynn, Conn., 29. list. 1818. Jeho otec byl také rozen v městečku onom, byl vynikající právník své doby. Mladý Waite byl poslán do koleje Yale a vystudoval v ní v 1837. Pak studoval se svým otcem práva a byl připuštěn před soudy. Odstěhoval se pak do Mamee City O. a vstoupil do spolku se Sam. M. Youngem. Pak se spolu přestěhovali do Toledo, O., kde měli větší pole činnosti. V 1849 byl Waite poslán do sněmu státu, v 1871 a 1872 sloužil v Ženevě co spolkový právník při komisi a v 1873 by předsedou ohioského ústavodárného sjezdu v Ohio. V 1874 byl od Granta jmenován vrchním soudcem spolkovým a tu se vždy vyznamenal nestranností svých rozhodnutí velice. Zdráhal se sloužiti při volební komisi v 1876. V politice jest sudí horlivým a důsledným republikánem, ale jest prázden vši úzkoprstosti stranaické.

Geronimo, náčelník apačský. (Ku str. 41.) Kmen Apačů Chiracahua, jest snad ten nejhorší a nejdivočejší kmen indiánský, nalezájící se pod mocí Strýce Sama. Rozhořčení proti nim a jich zločinům se tak rozmohlo, že osadníci a pasáci v Arizoně a Mexiku se spojili a počali proti nim vésti válku s úmyslem, vyhladiti je. Jich náčelníkem nyní jest Geronimo léti Hejronýmój, polokrevný Mexikán, jehož Apačové umesli ještě co malého chlapce z Mexika při jednom z jich četných výpadů loupežných. Jsa takto pod dozorem Indianů, není divu, že seznámil se se všemi jejich plány a potřebami, a když se byl stal jedním z jejich náčelníků, měl za učitele známého Cochise, tudíž jest zcela přirozeno, že dostal sběhllost v každém ohledu indiánského válčení. Geronimo byl v září 1880 zajat gen. Milesem.

Jefferson Davis. (Ku str. 43.) Davis narodil se dne 3. června v roce 1808 v Christian, Co., Kentucky. Otec jeho později odstěhoval se do Mississippi a mladý Jeff poslán byl do vojenské akademie ve West Point, kde odbyl studia s tím největším významem. Vrátil se bojoval v několika bitvách proti Indiánům, máčež složil hodnost vojenskou, věnoval se životu venkovskému a pojal za choť sl. Taylorovu, dceru pozdějšího presidenta Taylora. Zaměstnával se hlavně pěstováním bavlny až do roku 1848, když sůčastnil se činně politických zápasů. Byl zvolen do domu zástupců a bral čilého podílu na debatách. Když vypukla válka Mexika, byl ustanoven co důstojník v mexickém sboru dobrovolníků a bojoval pod gen. Taylorem v těch nejprudších bitvách. Po skončení války byla mu nabídnuta hodnost brigádního generála, však Davis nepřijal, byl v r. 1847 zvolen do senatu za stát Mississippi a byl předsedou výboru, pro záležitosti vojenské. V roce 1851 vzdal se místa svého v senatu a pracoval horlivě pro kandidáta prezidentství Pierce-a, který též byl zvolen a ustanovil Davise za ministra vojenství. V roce 1859 byl Davis opět zvolen do senatu, však po zvolení Lincolnna vzdal se opět místa svého a jakmile vypukla válka a jižní státy se odtrhly od států severních, byl Davis zvolen za presidenta konfederace jižní na šest roků. Po skončení válce byl Davis zatčen vojskem severním a držán ve vazbě, však byl později propuštěn. Od té doby žije v soukromí a vydal dílo „Rise and fall of Confederacy.“

Sir Stafford Northcote. (Ku str. 45.) Stafford Northcote, vynikající vůdce strany to-ryů v Anglii, narodil se dne 27. října 1818. Základ k jeho vzdělání položen mu byl v Eton, v Balliol College v Oxfordu. Býval osobním tajemníkem Gladstona, když vynikající ten státník byl presidentem bursy (1843—1845). V roce 1851 zdědil rodný titul, jakož i jmění a od roku 1855 do roku 1857 zastupoval v parlamentu Dudley, byv zvolen stranou konservativní. Později stal se sekretářem v odboru finančním a později zvolen byl sám za presidenta bursy. Od roku 1867 až do 1868 byl tajemníkem státním pro Indii.

William H. Vanderbilt. (Ku str. 47.) William H. Vanderbilt, nejbohatší člověk v Americe, rozloučil se na vždy se světem dne 8. prosince 1885, v New Yorku, byv stížen mrtvicí právě když radil se s panem Garettem o prodloužení dráhy Baltimore Ohio až do New Yorku. Smrt jeho přišla neočekávaně, tak že ani žádný z jeho přátel nemohl

být přítomen v posledních okamžicích. William H. byl nejstarším synem Commodora Vanderbilta a rozen byl roku 1821. Obdržel jenom prostředního vzdělání školního, náčež odebral se na farmu na Long Islandu, kterou počal vzdělávati. Otec nepovažoval nejstaršího syna svého za mladíka příliš nadaného a také si ho valně nevámil. Však když tento ujal se kleslé longislandské dráhy a zvelebil ji tak, že přinášela užitek, byl tatík upozorněn na svého synáčka a od té doby stal se William jaksi společníkem svého otce. Williamovi podařilo se tak získati si důvěru otcovu, že když tento v roku 1874 zemřel, odkázal veškeré jmění jemu. Přátelé se sice chtěli soudit. Však chytrý dědic je dovedl upokojiti. Starý Commodore zanechal zde asi 100.000.000 dollarů jmění, které za několik málo roků vzrostlo přičiněním Williama na 200.000.000 dollarů. William Vanderbilt byl postavy vysoké a silné, vzezření nepřijemného, člověk nespolečenský a řeč jeho byla drsná.

Mme. Anna Judie. (Ku str. 49.) Loni vystoupila v New Yorku na americký běh jedna z nejproslavenějších hereček nynější doby, Mme. Anna Judie. Americké peníze již přilákaly celou spoustu umělců evropských do země této a nejposlednější z těch jest tato herečka, která však nečiní takové nesmyslné požadavky jako na příklad Sarah Bernhardtova. Judie jest herečkou vyškolenou, mimo jeviště však osobou velmi domáckou. Práví se o ní, dokud její manžel žil, že když navrátila se v noci z divadla obdařena věneč, drahokamy a jinými dary, sedla ke stolu a spravovala punochoy. To samé však vypráví se o i tragedce českého původu paní Janonškové. Mme. Judie jest dosud dosti mladá a krásná, tak že američtí kavalíři na nějaký čas zapoměli na Mme. Langtry a zabývali se tímto hostem.

General Robert Toombs. (Ku str. 51.) Toombs narodil se v roce 1810; navštěvoval universitu v Georgii a v každém oboru vědy vynikal nade všechny své spolužáky. V r. 1830 již připuštěn byl co právník před soudy. Později sůčastnil se několika šarvátek s Indiány, zasedal v zákonodárství státu Georgia a posléze poslán byl do senatu, v roce 1853. Jakmile Georgie prohlásila se pro odštěpení od unie, vzdal se Toombs svého místa v senatu. Byl též nějaký čas ministrem války při vládě Jeffersonově, však jedinou snahou jeho bylo stát se presidentem jižní konfederace. Nedočkal se toho a po pádu jihu odelal se na cesty. V prosinci r. 1885 těžce onemocněl, a smrt v lednu 1886 skončila jeho dobrodružný a pestrý život.

William M. Evarts. (Ku str. 53.) Jeden z nejznamenitějších občanů Soustátí jest W. M. Evarts, který třeba zarytým jest republikánem, je přece u veliké vážnosti také u svých protivníků politických. Pochodil z Massachusetts, kde jeho otec byl vynikajícím kazatelem. Narodil se v Bostonu v 1818 a vystudoval kolej Yale v 1834. Studoval pak práva a byl připuštěn před soudy v 1840. Zavedl si obchod právnický v New Yorku, kde stal se známý pro svou právní učenost a vydělával velice. Když se strana republikánská zakládala, byl jeden z prvních zapísaných členů její. V době, když byl prezident Johnson obžalován úřadně, byl hlavním jeho rádcem. Byl gen. Grantem poslán co zástupce nároků Soustátí před amírem stolicí v Ženevě v zájmech lodě Alabamy. Byl pak hlavním právníkem zastancem Beechera v jeho pří s Tiltonem v 1875. V 1877 zastával republikánskou stranu před volební komisí. Hayes pozval jej k sobě za tajemníka zahraničního.

Captain W. L. Couch (ku str. 55.) stal se minulého roku prominentní osobou po celé zemi, neb on byl vůdcem oněch pověstných osadníků tak zvaných „Oklahoma Boomers.“ Když vláda Arthurova chýlila se ku svému konci, byla upozorněna na to, že lidé tito počínají do indianského území tohoto vnikati, ano někteří že již tam své domoviny založili. Captain Couch postavil se v čelo tlupě, která nazývala se jménem „boomers“ a s vozy a vším nářadím vydal se též na cestu do Oklahomy. Na vozích měl napsáno: „Going west by thunder.“ Vláda však byla toho náhledu, že území, které vyhrazeno bylo pro Indiany, má být též pro ně zachováno a boomerové tušili, že už nastoupí nová vláda, uzná jejich práva. Však prezident Cleveland byl přísnější v záповědi stěhovatí se do indianského území nežli sám jeho předchůdce a vojsko posláno být muselo do Oklahomy, aby zamezilo dalšímu osazování se tam bělochů.

T. J. Powderley. (Ku str. 57.) Powderley narodil se v Carbondale, Pa., v r. 1849. V mládí učil se v strojnické dílně a všechen krásný čas věnoval vyučování se strojíctví. Když byl 19 roků stár, přistoupil k unii strojnické v Scrantou a stal se později předsedou organisace této. Za 10 roků na to přistoupil k č. 16 Rytířů práce a byl korespondujícím tajemníkem. Jeho působením se organisace tato hlavně rozmohla. V roce 1877 kdy dělnické hnutí bylo v zemi této na nejvyšším stupni, byl dělníky zvolen za mayora Scrantou, později zvolili jej zase demokraté do toho samého úřadu,

načež při třetí volbě opět zvolila jej strana lidu. Rodina jeho pochází z Irska.

Edwin Booth. (Ku str. 59.) Edwin narodil se v Baltimore roku 1833 a již záhy jevil velkou náklonnost k divadlu, což jest zcela přirozené, neboť otec jeho Junius Brutus Booth byl hercem vynikajícím a celá rodina věnovala se divadlu. Když mu bylo šestnácté let, vystupoval již ve větších úlohách a po smrti otce svého převzal všechny partie, hlavně hrdiny Shakespearovy.

Alexandr I. (Ku str. 61.) Alexandr I., bývalý kníže bulharský narodil se v roce 1854. Jeho matka byla dezerou bývalého polského ministra války a stala se chotí hessenského prince. Alexandr byl druhým synem, starší jeho bratr vstoupil do námořnictva anglického. Během rusko-turecké války sloužil Alexandr při štábu rumunského prince Karla, účastnil se obléhání Plevny a s generalem Gurkou překročil Balkán. Později zvolen byl za knížete bulharského ale v srpnu 1886 byl shozen a vyhnán a pak se sím koruny vzdal a šel domů k tatíkově.

Hon. Geo. Bancroft. (Ku str. 63.) Dne 27. dubna, 1886 odbýval se třetí sjezd americké historické společnosti, jejímž presidentem jest Hon. Bancroft. Společnost tato čítá mezi své členy na slovo vzaté učence americké i evropské. Bancroft narodil se ve Worcesteru, Mass. v r. 1800. V r. 1812 vstoupil do university Harwardovy, kde graduoval již v r. 1817. Po vystoupení z university odebral se do Evropy a studoval v Berlíně. V Evropě zdržel se pět roků a učinil si známost se všemi vynikajícími učenými. Vydal deset dílů historie americké, které budí pozornost svou obsáhlostí a svědčí o znamenitém píli spisovatele. V r. 1871 byl též vyslancem americkým v Prusku, však byl brzy odvolán na svoji žádost. Nyní žije ve Washingtonu, D. C. a leto tráví vždy v Newportu.

Královna Kristina. (Ku str. 65.) Španělská královna Kristina, byla druhou ženou španělského krále Alfonse. Sňatek tento uzavřen byl spíše z ohledů politických, však manželství to nebylo příliš šťastné, jelikož Alfonsa zlédíl po matce velikou náklonnost k hromadnému milování, což se nově královně nelíbilo. Jeden čas byla mezi královskými manželi taková roztržka, že bylo se co obávati veřejného skandálu, a ten zamčen byl jen zakročením přátel obou stran. Kristina jest dezerou arcivévodky Karla Ferdinanda rakouského. Po smrti manžela svého ustanovena byla regentem a její synáček jest následníkem trůnu španělského. Kristina nevyniká krásou tělesnou a dle

úsudku mnohých hodila by se prý spíše do kláštera, nežli do paláce královského.

Král Leopold II. (Ku str. 67.) Belgický král Leopold II. narodil se v Bruselu 9. dubna 1835. V r. 1853 oženil se s velkovévodkyní Marií rakouskou a po smrti otce svého Leopolda I., v r. 1865 ujal se vlády. Leopold II. v mládí svým mnoho cestoval po Evropě jakož i po Malé Asii. Ani tento malý králiček nemá ustláno na růžích, jako všichni velcí panovníci, nýbrž zem jeho zmitána jest častými nepokoji, které královskou hlavu jeho velice tíží. Považován jest za dobrého panovníka a velkého přítele lidu.

Generál Beauregard. (Ku str. 69.) Generál Beauregard byl jedním z nejschopnějších vojevůdců, kterými johané v poslední občanské válce se honositi mohli. Muž tento narozen byl v r. 1818 a vystudoval vojenskou školu ve West Pointu. Vstoupil pak mezi dělostřelce, však přesazen byl později do oboru inženýrského. Později stal se ředitelem vojenské školy westpointské však při vypuknutí občanské války vzdal se místa svého a vstoupil do jižní armády. Velel v oně památné bitvě u Bull Run, v které severané utrpěli tak strašnou porážku a za to jmenován byl ihned brigádním generálem. Po válce byl prezidentem železniční společnosti New Orleans, Jackson a Mississippi a též ředitelem známé loterie louisianské.

Lord Carnarvon. (Ku str. 71.) Lord Carnarvon, kterým lordem [Sallisburym] ustanoven byl co lieutenant Irska, patří mezi nejvýznamnější politiky anglické v době nynější. Carnarvon zastával s úspěchem koloniálního sekretáře za vlády Derbyho, později však vzdal se úřadu toho následkem různosti náhledů. Disraeli později opět zvolil Carnarvona za tajemníka koloniálního, však jelikož Carnarvon byl proti posláni loďstva anglického do Dardanell a hlasu jeho nebylo dbáno, vzdal se úřadu toho podruhé. Carnarvon vzdal mnoho spisů politických. Nedávno složil úřad co lord lieutenant Irska, což považovali mnozí za znamení přijetí „Home Rulu,” však byli konečně přeci zklamáni.

Paní Lillie Langtry. (Ku str. 73.) Paní Langtryová nedodělala se ve společnosti anglické velikých úspěchů, však co herečka vzrůstá stále v oblíbě divadla milovného obecnstva. Zajímavá epizoda vypravuje se o ní, která chladně byla přijata princeznou walesskou, manželkou následníka anglického trůnu. Byvši pozvána, dostavila se též — však princezna si jí málo všimla. Princ walesský hovořil s touto lilií z ostrova Jersey a když viděl, že paní jeho se odvrací,

chtěl je blíže seznámiti a pravil: „Oh paní, moje manželka by ráda . . .” Princezna se obrátila na ta slova, kývla lehcě hlavou a odvrátila se od paní Langtryové opět, jako by jí ani za slovo nestála. To bylo ovšem znamením pro celou společnost londýnskou, tak že paní Langtryová jest z vysoké společnosti vyloučena, za to ale co herečka těší se stále tím větší oblíbě. Paní tato vyniká krásou tělesnou, která vždy musí nabražovati tam, kde umění nevystačuje. Manžel její žije v Anglii a jest spokojen s tím, co mu žena k jeho výživě poskytne.

Emilio Castellar (ku str. 80.) Castellar narodil se v roce 1832 a záhy znám byl pro svoje demokratické zásady. V roce 1866 se účastnil činně revoluce, kterou však Serano potlačil a Castellar odsouzen byl k smrti. Podařilo se mu ale prchnouti a nalezl útočiště v Ženevě, později ve Francii. Když revoluce vypukla v r. 1868 znovu, vrátil se Castellar do své vlasti a byl jedním z předních vůdců republikánských. V r. 1873 byl zvolen prezidentem výkonné moci, však poděkoval se později a na místo jeho nastoupil gen. Serano, který uvedl opět na španělský trůn Alfonse. Castellar jest považován za nejvýtečnějšího řečníka španělského a zabývá se též spisovatelstvím.

Samuel J. Tilden. (Ku str. 83.) Počátkem srpna 1886 zemřel Samuel. J. Tilden, jeden z nejpřednějších demokratů a nejprvnější politik americký, ve svém domě v Yonkers, nedaleko New Yorku. Samuel narodil r. 1814 a dostalo se mu hned z mládí pečlivého vychování. Poněvadž byl ale těla slabého a nezuživého, musel vystoupiti ze škol, poněvadž se jeho otec obával, že by nesnesl duševní namáhání. Později vstoupil na universitu v New Yorku a všiml si bedlivě všech záležitostí politických i finančních. Když John O. Sullivan založil v New Yorku časopis „New York Daily News”, byl Tilden reaktorem a za krátkou dobu na to zvolen byl do sněmu zákonodárního. Veliké přízně získal si zničením Tweedova-ringu, který vyssával město jako pijavice; v r. 1874 zvolen za guvernéra státu toho. Roku 1876 byl nominován za presidenta proti Hayesovi a demokraté tehdy si osobovali vítězství při volbách, o které prý je republikáné osídili a Hayes byl na stolec dosazen. V zimě bydlel v New Yorku, v Gramercy Parku a léto trávil v Yonkers, na břehu Hudsonu.

Vasil Vereščagin (Ku str. 85.) objevil se ve světě uměleckém náhle jako meteor. Slavný tento ruský malíř narodil se r. 1842 v Novgorodě, v Rusku a v mládí navštěvoval školu námořnickou. Když mu bylo 17 r. věnoval

se malířství, navštívil nejpřednější ústavy v Praze a v Mnichově a záhy vynikal v umění tomto. Vereščagin jest prý realista—maluje obrazy tak jak ve skutečnosti sečny, které si pro svůj obraz obral. Jeho obrazy bitev jsou proslavené svojí skutečností; nejpamátnější jest obraz, věnovaný všem vítězům „minulosti, přítomnosti i budoucnosti“.

Emil Zola, (Ku str. 87.) Mezi moderními spisovateli francouzskými zaujímá Emil Zola

postavení ne poslední a ač horlí se všude proti spisům jeho co nemravným, přece jenom všechny jeho romány jdou rychle na odbyt a on získal si ve světě literárním zvučné jméno. Zola líčí život pařížský tak, jaký vskutku jest a v románu „Nana“ představuje společnosti pařížské zrcadlo před oči a proto snad byl u jisté třídy dán do klatby. „Nana“ však jest i zde považována za spis nemravný a v New Yorku bylo její vydání Comstockem zapovězeno.

— NÁRODNÍ HLAVNÍ ŘÁD Č. S. P. S. —

— K prvnímu titulnímu obrazu. —

Česko-Slovanský Podpůrný Spolek, známý po všech státech svou blahodělností a účinností na poli národním, odbýval v červnu 1886 svůj sjezd národní v New Yorku, kde mimo opravu stanov také zvolil úředníky Hlavního Řádu Národního, kteří vedou správu nejvyšší nad celým bratrstvem ve všech státech a sice zvoleni byli na pět let do sjezdu budoucího následující bratři: Frant. Pech předseda, Karel Drábek dozorce, Rob. L. Pitte tajemník, Max Kirchman účetník, Matěj Sikyta pokladník, Josef Morava průvodčí, Martin Řezný vnitřní stráž, Frant. Tryner venkovní stráž, Josef Matoušek předseda účetního výboru, F. J. Pěchota, druhý výbor účetní.

Podáváme tuto životopis vyňatých těchto Čechů, kteří nejvyšší důvěrou sjezdu celého byli poctěni.

František Pech narozen dne 9. června r. 1849 v Chlumu, kraj pizeňský a okres Polovice, v Čechách. Do Spojených Států odcestoval r. 1867 přes Brémy po plachetní lodi „Atlanta“, v kteroužto dobu značný počet krajanů z obcí Královica Kožlan spoucestovalo a po plavbě šest týdnů trvající, dokončily cestu svou v New Yorku. Přejíždě do této nové země co hudebník, věnoval se úplně svému povolání v Chicagu, avšak osud určil jinak, hned následujícím rokem byl nucen svého povolání zanechat, an jeho zdravotní stav tím ohrožen byl. Na to 16. října roku 1870 stal se členem Česko-Dělnického Podporujícího

Spolku, jednoho z nejstarších českých spolků, kterýž učinil mnoho dobra nejenom pro své členy a jich rodiny, ale též i na poli národním velkého podílu bral a mnoho užitečného vykonal. Jak zdárně byl Pech pro Česko-Dělnický Sbor pracoval, to důkazem jak jeho čas úřadování dosvědčel. Dne 6. července 1873 zvolen po prvé za zapisníka; dne 12. července 1874 po druhé; dne 27. prosince 1874 po třetí; dne 26. prosince 1875 za předsedu; v 1876 17. prosince zvolen opětně tajemníkem; dne 23. června 1878 poznovu tajemníkem; dne 22. prosince 1878 opětně zvolen za tajemníka; v květnu 1879 zvolen co zástupce k Česko-Národnímu Hřbitovu, kde co tajemník po dobu půl druhého roku ku cti Sboru a ku spokojenosti nadřecheného Sboru pracoval; dne 19. prosince 1880 zvolen za předsedu svého spolku; v čase, kdy Česko-Dělnický Sbor se připojil k Jednotě Č. S. P. O. co se dne 11. dubna 1880 stalo, zvolen co poslanec do Velko-Řádu, kde zvolen byl za tajemníka, který úřad zastával až do té doby, kde sbor z oné Jednoty čestně vystoupil, což se stalo dne 17. srpna 1881. Po malém odpočinku co samostatného spolku Česko-Dělnického uváženo, že by záhodno bylo připojiti se k nějaké silnější Jednotě a tu ustanovena byla Bratrská Jednota Řádu Č. S. P. S., o což se Fr. Pech staral, by se tak stalo a ono se uskutečnilo dne 1. ledna 1882, uvedením sboru a tu byl zvolen Fr. Pech do Velkořádu, kde setrval až do sjezdu milwauckého, kdež byl poslancem svého řádu

a byl zvolen na odporučené úřadovny Nár. Hlavního Řádu za předsedu téhož Nár. Hlavního Řádu a zastával čestně úřad ten po tři roky, tak že důvěra v jeho schopnost a nestrannost osvědčenou i newyorský sjezd k tomu přivedla, by jej opět za předsedu Národního Hlavního Řádu na dalších pět roků zvolila.

Karel Drábek rozen jest 21. února 1850 v Olešné u Nového Města, navštěvoval hlavní školu v Jihlavě a pak též tři roky gymnasia, když ale otcí nestačilo prostředků, aby jej nechal dále studovati, přijal místo v 1863 co písař v důchodenském úřadě v Novém Městě. V 1864 vstoupil do učení kupeckého v obchodu „u Kotvy“ u p. A. Sýkory v Bystřici u Perštýna a tu po třech letech stal se kupeckým mládencem (comis), a setrval tu do 1869, kde odjel do Ameriky. Uсадil se napřed v Milwaukee, kdež oženil se s českou dívkou s ním příjevší. Vyučil se tu doutníkářství a provozoval je do 1872 načež po smrti manželky své, která mu zanechala dvě děti, syna a dceru, odstěhoval se do Chicaga, zaveřil si obchod a založil 14. května 1882 notářství i jednateleství přeplavni, pojišťující a pozemkové kteréž s úspěchem provozuje dosud. V působnosti té založil 7 výpomocných spolků a sice Chicago, Národní, Amerikán, Čech, Humboldt, Domov a v Milwaukee I. Národní; ve 4 z nich byl prvním tajemníkem a notářem, a v jednom notářem.

K řádům Č.S.P.S. přistoupl v 1878, jsa zakládajícím členem řádu Osvěta č. 27 a sloužil v něm téměř stále za tajemníka neb předsedu, byl po 7 let zástupcem jeho ve Velkořádu, kde zastával též úřad předsedy jednu a tajemníka tři lhůty. Ve sjezdu chicagském byl druhým tajemníkem a ve sjezdu new-yorském 1886 byl zvolen za dozorce úř. Nár. Hlavn. Řádu. Ještě v Milwaukee jsa byl u obou tamních čelných spolků národních, Slovanské Lípy i u Sokola a přičinil své doby platně k jich obou sjednocení v 1870 a založení národního stně.—V Chicagu přistoupl k Podivným Bratřím české lóže Palacký a odtud pak byl spoluzakladatelem lóže Praha. U Občanských řádů jest členem lóže Garfield č. 29, kde zastával místo pokladníka; náležel též co přispívající člen ku pěveckým spolkům Lyra a Lumír. Od více roků připojil se též k Svobodným Zednářům a pokračoval dobou ve stupních jejich, až

jest jedním ze sedmi Čechů v Soustátí, kteří mají nejvyšší stupně hodnostářské při řádu tom, neb má 32 skotské stupně zednářské, templářské do 12 a jest členem starého arabského řádu Mystic Shrine, svatyně Medinské. Ve své lóži Herder č. 699 sloužil jeden rok co první průvodčí, jest členem zednářského strotčince, jenž koncem září v Chicagu byl účelu svému odevzdán. Z druhé manželky má mimo syna Karla z první, dcerušku Marii, osatních 5 dětí jeho zemřelo v mládí útlém. Jest velmi činlivým a horlivým v obchodním i národním spolkovém působení.

Robert L. Pitte byl narozen dne 19. února r. 1846 v Blatné, kraj písecký. Hned z mládí věnoval mu tamní děkan zvláštní pozornost, nejen že dobře prospíval co pilný žák na tamnější obecní škole, ale zvláště se zalíbil co boch zpěvem v kostele a tu otec nechal jej hudbě učiti. Na zvláštní přimluvu, an otec jeho byl nemajetný, přislíbil mu baron z Hildebrandtů podporu, by poslán býti mohl do Písku k dalšímu vzdělání. Navštěvoval v Písku hlavní a reální školu, kde podporován byl výtečným hudebníkem a skladatelem Janem Gregorou a vydavatelem časopisu „Otavana“ p. V. V. Janotou, jehož dítky soukromě doma vyučoval. Hned z mládí měl zvláštní chuť k učitelství. Baron z Hildebrandtů poslati jej chtěl na hospodářskou školu, čehož ale Pitte odmítl a na radu p. Janoty odebral se do Budějovic roku 1865 na učitelský ústav a po dvou rocích s výborným prospěchem co podučitel na českou a německou školu vysvěděním opatřen byl. R. 1866 trávil prázdniny poslední na zámku Blatné, an nemaje rodičů již na živu neměl kde býti a tam po dobu než odebral se na místo učitelské do Radnic psal v hospodářské kanceláři. V Radnicích na škole vyučoval 3 roky. Roku 1869 vydal se do Ameriky a jel přímo do Chicaga, kam 19. září šťastně se dostal. Začátky pro něho byly velmi smutné. První podpory dostalo se mu tím, že jej čeští hudebníci s sebou brali ku hře. Krátce na to stal se ředitelem pěveckého spolku „Hlahol“ v sni „Slov. Lípy“, který však neměl dlouhého trvání. Později založil pěvecký spolek „Lyra“, jehož ředitelem po více roků byl a který do dnes zdárně při všech národních slavnostech vystupuje. Již v krátkém čase po jeho příchodu do Chicaga, vstoupil do ústavu litografického, při kterémž zaměst-

nánf byl po 6 roků. Stav se pak čestným členem pěveckého něm. spolku „Senefelder Liederkranz“. V roce 1875, kdy panoval všeobecný úpadek obchodní a kde i práce litografická vážla, převzal místo učitelské při Václavské škole, kde setrval 3 roky a potom převzal místo na škole Čes.-Angl. řády Č. S. P. S. vydržované, kde po 8 roků zdárně působil. Nabaživ se učitelský zařídil si nyní kancelář notářskou. V roce 1863 zvolen byl tajemníkem sjezdu řádů Č. S. P. S. v Milwaukee a zároveň pak tajemníkem hlavní úřadovny na dobu 3 roků. Nyní v posledním sjezdu Č. S. P. S. v New Yorku odbývaném byl počten tím samým úřadem a zároveň zvolen na dobu 5 roků tajemníkem úřadovny, kteréž to místo důstojně ku všeobecné spokojenosti bratrstva zastupuje. Rob. L. Pitte jest též čestným členem Plzeňského Sokola, členem řádů Podivných bratří a Rytířů Pythiových.

Max Kirchman byl narozen v Klatovech, kraj plzeňský v Čechách dne 12. října 1853 a přibyl do Ameriky v dubnu 1870. První roky zdržoval se v Pittsburghu, Pa. a pak přesídlil se s rodinou do Chicaga, aby mohl v národním životě čileji pracovat. Vede obchod cukrářský a v životě spolkovém jest činným. Při úřadě účetníka N. H. Řádu zavedl velmi důkladné a přehledné čtvrtletní zprávy a byl v posledním sjezdu 1886 zvolen po druhé za účetníka. Mimo to jest členem dělnické americké Jednoty a řádu Svobodných Zednářů.

Matěj Sikyta byl zrozen 19. ledna 1849 ve Skašově, kraj pizeňský v Čechách, kde byl otec jeho kolářem. Navštěvoval obecní školu, ale když byl jen 9 let star, ztratil otce, po němž zůstalo sedm nezaopatřených dětí. Nejstarší syn převzal dílnu otcovu a Matěj po vystoupení ze školy vstoupil u něho v učení. Po vyučení byl neodolatelnou touhou po svobodě pobádán k vystěhování se do Ameriky, kamž se také se svou sestrou v 1867 odebral usadiv se hned v Chicagu. Nemoha při řemesle svém práci nalézt, musel na venkově pracovat těžce na farmách. Když pak v 1868 skončena byla velká havířská stávka v uhlodolech Wilmingtonských porážkou dělnictva, které se muselo odstěhovati odzamtud a z Chicaga byli sbíráni dělníci na jich místa, byla jich velká stla Čechů a Němců a Sikyta mezi nimi. Ti se usadili pod ochranou policie v Braidwood a od té

doby počala v městě tom vyrůstati česká osada. V dolech zdržel se rok a touha po přátelích vedla jej zpět do Chicaga, kde přijal práci truhlářskou, provozuje ji do 1873, načež pomocí několika přátel zařídil si obchod s lihovinami, v kterém dosud trvá a domohl se poctivým jednáním a šlechtnou povahou svou četně přátel a všeobecné důvěry mezi krajany svými. V národním i politickém životě jest vždy v předních řadách pilným pracovníkem. V 1871 přistoupil k řádu Podivných Bratří, v 1873 ku spolku Česko-Dělnickému, jednomu z nejprvnějších spolků českých v Chicagu a s tím přistoupil v 1883 k bratrstvu Č. S. P. S. V 1877 založil s 18 jinými bratry českou lóži Podivných bratří „Palacký“ č. 630., která skvělého úspěchu se dopracovala a stojí mezi čelnými jejími zakladateli v pilné práci při ní. V 1880 připojil se Česko-Dělnický Spolek k řádům Č. S. P. O. a když toto bratrstvo občanské odbývalo sjezd svůj první v Chicagu, 1880 byl M. Sikyta zvolen za předs. Nár. Hlav. Řádu. Avšak úřadování jeho nebylo dlouhé, neb už v 1881 Spolek Česko-Dělnický, co Občanský řád č. 16., nebyl spokojen s jednáním některých jiných česl a po důkladné úradě vespolné ve schůzi k tomu účelu svolané usnešeno odstoupiti od bratrstva Občanského a připojiti se k bratrstvu Č. S. P. S., na čemž M. Sikyta měl hlavní zásluhu. Jsa už dříve členem řádu Říp čts. 41. Usnešení to bylo provedeno 1. ledna 1883 a řád byl pod číslem 73. uveden do Jednoty Č. S. P. S. M. Sikyta byl pak zvolen za svůj řád do sjezdu v Milwaukee odbývaného, kde byl zvolen za pokladníka Nár. Hlav. Řádu, kterýž úřad zastával ku spokojenosti celé Jednoty, tak že byl při sjezdu newyorském v 1886 opět do úřadu toho zvolen. Také v politickém ruchu českém jest vždy v předu při straně republikánské a v 6. wardě jest mu za mnohou práci politickou co děkovati.

Jos. Morava narodil se v prosinci 1848 v Pořiči, kraj Táborský v Čechách. Do Ameriky přibyl 1864 a usadil se hned v Chicagu, kde delší dobu se svým otcem držel dílnu truhlářskou, ale po smrti otce zařídil si svůj obchod grocerní na ulici VanHorn, v němž zdárně prospívá těše se důvěře krajanů svých. Byl na sjezdu Č. S. P. S. 1886 zvolen do úřadu právoděho při Nár. Hlav. Řádu.

Martin Řežný narodil se 23. listopadu 1847 v Oplotě, kraj plzeňský a přibyl do Ameriky v 1867, kdy usadil se v Chicagu, provozuje řemeslo truhlářské, jemuž se ve vlasti vyučil. Nyní pracuje co dílovedoucí ve velkém závodě na okna a dvře. V národním životě jest po celou tu dobu činným, nejprve při řádech Č. S. P. S., pak při sboru pro pomník Kláčelův, pak v řadě Rytířů a Dam Cti, kdež byl několikrát po sobě předsednictvím poctěn. V posledním sjezdu řádů Č. S. P. S. byl zvolen za vnitřní stráž Národ. III. Řádu na pět roků.

Frank Tryner narozen 24. dubna 1854 v Bujesilech u Královic, kraj plzeňský. Do Ameriky přibyl v 1867 s rodiči svými po plachetníku. Usadili se napřed v Alleghany City, Pa., pak se ale přestěhovali do Chicaga, kde nyní má mladý Fr. Tryner obchod hostinský ve svém pěkném domě, kde jest pohodlná nahoře sň pro spolkové schůze, jež tu několik spolků odbývá. Jakožto hudebník hrál vždy s Čechy a jest teď kapelníkem Slovanské kapely. Při řádech Č. S. P. S. pracuje od svého příchodu do Chicaga a posledně byl na sjezdu zvolen za venkovního strážce Nár. III. Řádu. Jest též při Americké Jednotě Dělnické a při „Herrmanns Söhne“ členem.

Josef Matoušek narodil se 26. září 1848 s Břeskovcích u Přeštice v kraji plzeňském, vyučil se v Čechách řemeslu krejčovskému a přijel do Ameriky 1865, když byl ve Vídni půl leta pracoval, neb rodičové jeho se vypravili do Soustát a přáli si by on co nejstarší syn ze šesti dítek jel s nimi. Usadili se v Chicagu a od samého počátku ocitil se Matoušek v ruchu národní činnosti ve společnostech rozličných, v němž jest činným až do dnes a velice váženým pro zásluhy i schopnosti své. Nejprve byl zakládajícím členem „Sokola“ prvního v Chicagu, spoluzakladatelem „Hlaholu“

a když se oba sbory ty sloučily ve „Slovanskou Lítu“, byl při ní věrným členem až do jejího zajištění a splynutí v Těl. Jed. Sokol. Tu na dva roky vzdal se veškeré činnosti veřejné, pilně pracuje na svém řemesle. Avšak na domluvu přátel četných přistoupil zase k Čes.-Děln. Podp. Sboru a založil spolek český podporující v pádu ohně, jež dnes čítá na 50 členů, byl po čtyry roky jeho předsedou a vedl jej k úspěchu, jakého se dodělal. V 1877 přistoupil k lóži „Palacký“ Podivných Bratří a zastával tam úřad účetníka a pak půl druhého roku vrchního mistra. V bratrstvu Č. S. P. S. pracoval pilně od jeho zavedení v Chicagu a zastával stále a věrně četné úřady v řadě, velkorádu i Nár. III. Řádu. V 1886 byl zvolen ve sjezdu předsedou účetního výboru Nár. Hlavn. Řádu. Byl zakládajícím členem Sboru Národního Hřbitova, kde byl z počátku správním výborem a v květnu 1878 byl zvolen za předsedu Sboru toho, kterého místo zastává až dosud (1886), neb velikou důvěrou skládá Sbor v jeho schopnosti, opatrnosti, poctivost a nestranné řízení Sboru v jeho všech úřadách. Jemu na mnoze má sbor a podnik celý co děkovati, jak členové přiznávají, za zachování své v tak mnohé pohromě. Josef Matoušek též vede oděvnícký obchod v č. 741 So. Halsted ulice s úspěchem nemalým.

Fr. J. Pěchota narodil se 10. října 1849 v Podolsku, kraj pisecký, v Čechách. Ve Vídni vyučil se řemeslu obuvnickému a pracoval při němž delší čas. Pak byl přes 3 roky vojákem u 11. pěšího pluku, dosáhnuv v 9 měsících hodnosti četaře. Do Ameriky přijel 15. září 1870 a usadiv se v Chicagu, založil si hostinský obchod a poslední roky opatřil si pravo notářské, kteréz provozuje. Ve sjezdu 1886 řádů Č. S. P. S., u nichž dlouhá leta pilně pracoval, byl zvolen za druhý účetní výbor Nár. III. Řádu a přidělen k br. Jos. Matouškovi.

HLAVNÍ ŘÁD Č. S. P. O.

z prvnímu titulnímu obrazu.

V únoru 1886 odbývaly řády Č. S. P. O. zvané Občanské svůj sjezd v Braidwood, Ill, kde zvolili ku své nejvyšší správě muže nejosvědčenější ze svého středu a sice ná-

sledující: Starosta Josef Vavřík, náměstek Jan Roška, tajemník Jindřich Hájek, účetník Karel Nováček, pokladník Frant. Poledna, závodčí Jak. Lukeš, stráž vnitřní

J. Franěk, stráž venkovní V. Růžek, Úřadníci ti jsou zvoleni až do budoucího sjezdu nejspíše na pět roků, pakli do té doby nebude svolán zvláštní sjezd.

Podavše jejich podobizny přinášíme k nim stručné životopisy, jak jsme mohli zvědět co nejspolehlivěji.

Josef Vavřík narodil se 4. března 1846 ve Plasch u Královic v Plzeňsku v Čechách. Do Ameriky vyjel 1866, nejprve bydlel v Alleghany City, Pa. půldruhého roku, pak v Chicagu a odtud 1868 jel do Braidwood, Ill. na práci v uhelných dolech. Počátkem roku 1869 nastoupil co dobrovolník do řad vojska Soustátí. Co vojín byl 11 měsíců v Leavenworth, Kansas, pak byl přidělen do nemocnice k posluze nemocným, což když se mu znechutilo, na svou žádost byl přeložen do Wyomingu k set. B. 4. pěchoty. Leželi při montanském pomezí v Camp Brown v indiánské rezervaci kmenů Snakes, Banacks a Sioux. Tam vojsko zakoušelo hodně útrap a strádání. Náš J. Vavřík byl přidělen do lékárny. V roce 1871 měli časně z jara být přeloženi na jih do Kentucky, ale nemohli se z kraje svého pustého přes hory a sněhy dostat ven do světa, leč až v červnu a tu ještě velmi těžká to byla cesta přes sněhy. Dostali se šťastně na jih, kde J. V. byl zase při lékárně. Tu se stalo, že jednou byl rotou jižních spiklých rabijáků C.C.C. přepaden a byl by zabít býval, kdyby jej nebyla dívka americká zachránila. Z vděčnosti pojal ji později za ženu. Když vysloužil, nevydržel to od národnosti své vzdálen, ale opustil všechny výhody mezi jinonárodovci a přijel opět do Braidwood kopat uhlí. V 1875 byl zvolen za radního města na 2 roky, v 1881 byl zvolen smířčím soudcem od strany neodvislých republikánů za pomoci dělnické strany a v 1885 byl opět republikán a dělník v úřad ten zvolen. Má též povolení zastávat úřad veřejného notáře.

Když řády Občanské založily jedno ústředí v Braidwoodu, připojil se k nim J. V. a pracoval od té doby věrně pro ně. Ve sjezdu v 1886 byl pak zvolen za předsedu Hlavního Řádu na slůvak úcty a důvěry, kterou v řadech požívá.

Jan Roška narodil se v 1833 v Kumbáku v kraji tábořském v Čechách, po škole vzal jej otec jeho k svému řemeslu kolářství do učení, ač si přál něčemu ji-

nému se učit. Po vyučení pracoval ve Vídni pod svým starším bratrem a přiučil se ve škole kreslení. Pak cestoval po Štýrsku, Uhrách a Moravě a přijal konečně práci v kočárové dvorní ve Vídni. Tu ku svatbě císaře mladého zhotovil výkres kočáru slavnostního, ten byl císařem schválen a J. Roška jej musel také spracovati. Dostal pak patent na kočár s dvojitými páry, který ale musel prodati později, když práce nebylo. Po smrti otce a brzo na to matky jeho musel zpět do Čech a usadil se doma i vedl řemeslo otce svého 9 let. Nedodělal se ale úspěchu a v 1864 se pustil do Ameriky štěstí svého hledat a přibyl 9. května v New Yorku. Usadil se v Pittsburgu, Pa., kde vlastně chtěl jen přenocovati, ale krajané jej přemluvili, aby tu zůstal a on poslechl. Za rok zakoupil si dvě místa a postavil na jednom dvoupatrový dům. Při práci ale s něho spadl a odstonal to. Teď začalo se do Ameriky stěhovati hodně Čechů a Čechové v Pittsburgu založili spolek mezi sebou, ani nevědomce vlastně k jakému účelu. Když pak měli \$250, udělali z toho spolek České Osady. J. Roška byl s p. Jilkem zvolen za zkoumatele, aby našli příhodný kraj pro osadu na západě. Nalezli nejlepší půdu v Nebrascu, ale to vadilo zase, že tam nebylo lesů. Když se vrátili, jeden zrazoval, druhý chválil, spolek se z toho rozpadl. Později založili spolek ochotníků, při čemž p. Páda je navštívil a liknavěji k činnosti spolkové nabádal. Postavili si jeviště v německé stní najaté a dávali představení. P. Roška také hrával, ale později pro nepořádek ve spolku z něho vystoupil. Náležel pak k německým řádům podpůrným. V 1864 také jej vlastenečtí a republikánské přesvědčení vedlo k tomu, aby se dal do služby vojenské a sloužil 6 měsíců, jsa přidělen ke kolářině na vojně a dostával měsíčně \$60 a ztravu. Nelíbilo se mu tam ale valně a přičinil se aby se dostal domů zpět zrovna před bitvou u Nashville. V ten den co přišel domů, roznemohlo se jeho dítě na zúskrt a do rána bylo mrtvé. Zbyly mu jen dvě dcerušky 1 a 5 roků staré. Pracoval teď v truhlářství. Jednou krajan jej požádal, by mu byl rukojmím podpisem svým a přišel čas a on musel zaplatit ším, čemž přišel u jeden domek. Pak pojistil se na život u společnosti a když tam dal \$400, praskla tato a nedostal ani centu. Jeden rok byl bez práce a tu si stavěl domek o

třech patrech, spadl a něho zase a odstonal to. Brzo po vystouání počal pracovati na výstavní budově, tam mu ale pustili trám na pravou nohu, ta byla na dvou místech zlomena a levá silně pomačkána. Má do smrti z toho památku. Lékaři chtěli mu obě nohy uříznouti, ale nedovolil jim a tak museli jej léčiti a při druhém narovnávání učinili pravou o půl druhého palce kratší. Odležel si to 18 měsíců, nežli opět mohl pracovati. Pak bylo povstání dělnické, kde bylo všechno na dráze spáleno, i ta dílna shořela, kde pracoval a v ní jeho všechno nádobí. Brzo na to roznehohla se dcera jeho 19letá na souhotě a po 15 měsíčním léčení a nakládání peněz zemřela. Za tři měsíce roznehohla se druhá dcera vdaná právě též na souhotě a zemřela též. Rodičů bol byl veliký, ale vše člověk musí přetrpěti a vydržeti, sebe horší a bolestnější. Na to byl pochyben parním strojem v dílně a potlučen na více místech a takových úrazů utřžil více. Nicméně i v neštěstí měl štěstí, neb se vždy vyhojil a může pracovati, i manželku má zdravou, jen že se jim stýská, že nemají žádného svého při sobě. Proto se přidal k Občanským Řádům, aby měl bratry kolem sebe a společnost a jest v jejich středu velmi spokojen a šťasten, jak píše. Pracuje pro dobro spolku věrně a při posledním sjezdu v Braidwood odbývaném byl zvolen za náměstka předsedy Hlavn. Řádu, máje vážnost a uznání bratří svých ve vysoké míře.

Karel Nováček byl narozen v Biskupicích, kraj Znojenský, na Moravě a přibyl do Ameriky v 1873. Byl vyučen zeďnictví ale zaměstnává se v dřevařských ohradách. Ve spolech svobodomyšlných rád pracuje, náleží ku Svobodné Obci a u Občanských Řádů na sjezdu byl posledně zvolen do Hlav. Řádu za účetníka.

Frant. Poledna narodil se 28. června 1837 v Branícih, kraj Táborský a přibyl do Ameriky v 1867. Zavedl si grocerní obchod a daří se mu při pilné práci dobře. V kruzích bratrstva Občanského požívá důvěry zasloužené, že jej při posledním sjezdu zvolili za pokladníka Hlavn. Řádu do budoucího sjezdu.

Jakub Lukeš narodil se 24. července 1836 v Jankovč, kraj táborský v Čechách. Do Ameriky přijel v 1866 a zaměstnává se v dřevařských ohradách. Při Občanských Řádech věrně pracuje mnoho let a byl zvolen v posledním sjezdu za průvodčího v III. Řádu.

Jindřich Hájek narodil se v r. 1834 v Liblíně v Čechách, kraj plzeňský a přibyl do Ameriky v 1867. Usadil se z prvu v New Yorku, pak v Madison, Wis., konečně v Chicagu. Od mládí svého býval probudilým národovcem a horlivým zvláště na ochotnickém divadle. I v Americe jest to jeho zálibou dosud pomáhati ochotníkům v těžších kusech silou svou. V spolkovém životě byl zvláště v Chicagu velmi činným a tu jej vidíme u Sokolů, tu u Národního Hřbitova, u sborů ochotnických, u řádů Občanských, u Rytířů a Dam Cti, u sboru pro pomník Klácelův a všude zastává místa úřednická s hojným dopisováním a obětmi času spojená. Byl také své doby pořadatelem listu „Sokol Americký“ a byl tajemníkem výkonného výboru Národní Jednoty Sokelské. Poslední sjezd Občanských Řádů v Braidwood vložil naň úřad tajemníka Hlav. Řádu, kterýž ochotně a horlivě zastává.

Josef Franěk narodil se 16. března 1835 v Kozojedech, kraj plzeňský, v Čechách, kdež později byl vozkou svým a přibyv do Ameriky v 1871 žije se v dřevárnách chicagských těžkou prací. Náleží k čís. 8. Občansk. Řádu od jeho počátku, jest jeho předsedou a v posledním sjezdu byl zvolen za vnitřní stráž Hlavního Řádu. Dříve náležel ku starému sv. Václavskému katol. podp. sboru.

Václav Růžek narodil se 27. září 1851 v Rybníce u Plas, kraj plzeňský. Do Ameriky se přistěhoval v 1873 a usadil se při svých přátelích u Braidwood, Ill., kdež přijal práci v uhelných dolech a zůstává v ní dosud. Přistoupil k Občanským Řádům a věrně pracuje s nimi. Poslední sjezd jej zvolil venkovní stráž při III. Řádu.

Někdy je dobře poslouchat za dveřmi.

I.

Když byl slavíkův a taky říšal čas,
naložil jich láhev bratr Chrysopras.
Naložil je tajně ve své hluché cele,
nechal vykvasit je po neděle,
do láhve však vklouzl' mu tajně ďas.

Jednou fráter, opět sklenku při rtech, stál,
„Krásná jsi a pěkná, bojím se—však“—prál.
Tehdy Pafnucius krad' se kolem dveří,
slova zaslechl—ó! nikdo neuvěří,
že by Chrysopras si s Ěrou brál!

II.

A když potom fráter višňovku svou pil,
tiskna k srdci sklenku, zkušen hovořil;
„Krásná jsi a pěkná, bojím se však tebe—!“
neboť ďas, ten často frátera svrh' s nebe:
sladký silný truřík ho porazil.

Překvapit jej náhle, zahřmít na něj v ráz,
toť jen okamžik! Jak lek' se Chrysopras!
Chvatně schoval sklenku za svá tučná záda,
darmo Pafnucius v koutech štourá, bádá,
na konec dí zklamán: „To je špás!“

III.

„Zaslechl jsem přeci tak podivnou řeč—
pověz, jaká krásná přivádí tě v křeč?“
A tu Chrysopras svou sklenku dá mu k ňichu
a smíchem se hází tučné břicho mnichu:
„To ta krásná, jíž se bojím, heč!“

A fráteri oba, spřáteleni zas,
sedlí, pili višňovičku nad malvaz,
nechali kapky, neznali už sebe—
„Krásná jsi a pěkná; bojím se však tebe,“
Pafnuc brouk' jen a chrup' Chrysopras.

Podle platu.

Předpovídačka (k mladé dívce): Vy provdáte se za kočího a bude se o vás psát ve všech veřejných časopisech.

Dívka: Jak že se provdám jenom za kočího?

Předpovídačka: Well, to je vše co mohu pro vás za čtvrták udělat; chcete-li zaplatit padesát centů, možná že bude vaše planeta šťastnější. Za padesát centů provdáte se za bankéra a budete šťastnou a spokojenou.

Dívka zaplatí padesát centů a odchází naplněna tou blahou nadějí, že bude co nejdříve bankéřkou.

Neztratil duchapřítomnosti.

Host: Co pak jsou to za děsné zvuky, které právě slyším? Člověku to může uši potřhat.

Hostitel: Ale dovozte, vždyť to jest moje žena, která zpívá . . .

Host: Oh prosím — prosím — já chci říci, myslím — aby ten vískot kluků na ulici přestal, vždyť člověk z toho překrásného, milostného zpěvu nic nemůže ani slyšet.

Plete se.

Tulák: Prosím, pane, o nějakou almužnu. Jsem hluchoněmý.

Pán: Jak, hluchoněmý? Vždyť mluvíte!

Tulák: A sakra, vodu pustě, to jsem se zase zmátl. Já jsem slepý. To je můj bratr hluchoněmý a my jsme si jeden druhému tak podobní, že si to často spletu.

Porozuměl.

Učitel: Jak řekneme v pátém pádu jíti—nu Mrkvičko, pověz nám, jíti v pátém pádu.

Mrkvička: Pane učitel, já nevím.

Učitel: Jdi.

Mrkvička: Allright. — A popadnuv tašku, v několika vteřinách byl venku.

Velká škoda.

„Nebesa, co pak je to u sousedů za hluk?“ táže se uleknutá panička svého manžela.

„Dle všeho zdá se mi, že děcko paní sousedky spadlo s postele. Ostatně jest to pro ně neštěstí, pakli že se tak stalo.“

„Proč?“

„Poněvadž takové dítě nezhloupí nikdy.“

„Víš, mužičku, co si nyní myslím?“ tážala se něžná choť po chvíli.

„Nuže?“

„Že jest škoda, že jsi taky nespadol s postele, když jsi byl ještě děckem.“

Monolog holohlavého.

Ať někdo ty lidi pochopí! Když jsem kdysi mival moc vlasů, divili se tomu; když jsem měl později málo vlasů, divili se zas, a teď, když nemám žádných vlasů, diví se taky! Ku podivu!

Živý slovník.

Velký mluvka chlubil se ve společnosti, že on jest živým slovníkem, neboť může na první otázku každému hned vše vysvětliti.

„Já však mám raději slovník v knihovém formátu,“ prohodil jeden přítomný vtipkář.

„A proč?“ tázal se mluvka.

„Protože ten můžu zavřít, kdykoliv se mi zlíbí.“

Nedivil se tomu.

„Má,“ tázal se malý Johnny matky, „přišel nám náš malý bratříček s nebe!“

„Ano, synáčku,“ odpovídá matka.

„To se nedivím, že ho odtamtud vyhodili,“ zvolal mrzutě Johnny, „jestli ho tam stále museli tak kolbat jako já.“

Hospodářské štěbetání.

Husa neštěbetá—když jest už se zelím.

Když sele rychle roste—budou z něho brzy skvostné jitrničky.

Když skřivánek děle v povětří ostává—má samička v žitě dlouhou chvíli.

Když žáby do vody skákají—dělá to: žbluňk! žbluňk!

Slavík-li po deště silně tluče—nechce mu paní Slavíková otevřít.

Když netopýři houfně létají—dobře mít pleš.

Sedají-li holubi na rameno—dobře mít po ruce benzín.

Když tele na poli poskakuje—má voják manévry.

Z domácí lékárny.

Proti bolení zubů: mít falešně.

Proti vodnatelnosti: položit se na slunce, když „vodu táhne“.

Omdlí-li někdo: přivést ho k zrcadlu a tím k sobě.

Když glasúra mizí se zubů: natřít je vodním sklem.

Proti šišlání: nemluvit slova, co mají š.

Proti pibám: pražský dvoreček, kam slunce nepříjde.

Jiskry.

Těšín je krajem jablek. Jablko jest ovocem Evy. Ejhle, proč všechny Evy jsou tak těšínské v lásce.

Testamenty a odkazy dědictví měly by být otevírány až po roce; jinak sotva zachovají příbuzní patřičný smutek.

Obžalovaný ať poví vše právnímu příteli jasně a pravdivě. Teprv advokátova úloha je, všechno splést a zamotat.

Mluvit jest stříbro, mlčet zlato; proto se suad také říká: má stříbrný hlásek a je zlatou rybou.

Zlodějská praktika.

V jistém hostinci počínal si jakýs neznámý host tak neslušně, že hostinský konečně ztratil trpělivost a vyhodil ho z místnosti. Vyhozený obrátiv se, prosil za odpuštění pro nemilý výstup, jež zavínil a sám odsuzoval své jednání. Ku konci pak žádal hostinského, aby byl tak dobrý—jelikož on sám se stydí po tom výstupu nazpět vejíti — a přinesl mu jeho zimník, který hned u dveří na druhém hřebíku viseti zůstal. Hostinský učinil dle přání a potajil litoval, že se před tím k hostu tomu tak nešetrně zachoval. Druhého dne na to však ku svému nemilému překvapení musil jednomu z ostatních pánů hostů zaplatiti nový zimník, neboť se objevilo, že vyhozený cizinec vůbec ani žádného svrchníku neměl.

Nechápavý manžel.

Známý jeden učenec a výtečný archeolog, který se vyznal více v klínových nápisech než v věcech lásky a manželství, před krátkým časem se oženil.

Druhého dne po svatbě mohl každý vyčísti z tváře mladé paní výraz jakéhosi sklamaní. Minulo několik dnů. Učený pán sám zdál se jaksi roztržit; člověk by byl řekl, že mu něco schází. Konečně jednoho večera nemohl dále mlčet a pravil: „Drahá přítelkyně, čekal jsem několik dní, abych vám sdělil, čeho jsem se až dosud neodvážil vám říci. Nechal jsem vám čas, abyste si na mne zvykla. Dnes myslím, že je příhodný čas, abych vám řekl, že manželství opravňuje nás k všelícemus, že jsou jistá práva, kterých intelligentní žena nám nemůže nikdy odpřítit.“

„Ale, milý pane,“ přerušila jej mladá paní, zardívajíc se, „vím, čím jsem vám a svému novému stavu povinna, nepochybujte o tom.“

„Vy tedy svolujete!“ zvolal velký učenec radostně. „Ah, jak jste dobrá! Kdybyste věděla, jak jsem byl nešťasten během těchto dnů!“

A při tom vytáhl z jedné kapsy velikou, stříbrem kovanou dýmku.

Praktické přání.

Při jedné slavnosti byli žáci na kázání a po kostele byli na velké louce podělení uzenkami. Kázání bylo velmi dlouhé, uzenky však velmi krátké. A tu mluvil sousedovic Toník: „Lépe by bylo, kdyby byl pan farář dělal ty uzenky a uzenář za to místo něj kázal.“

Dobry překlad.

Hanži měl přeložiti do češtiny větu: *Hippocrates et Galenus sunt duo celebres medici.* — V e z m e cizojazyčný slovník a hledá nejprve *Hippocrates* a nalezne slovo: Hippokrates, výtečný lékař; pak vynajde *Galenus* a najde o p ě t: Galenus, výtečný lékař. A již překládá: Výtečný lékař a ještě jeden výtečný lékař jsou dva výteční lékařové.

To je nemoc.

Soulec: Jaké jest vaše zaměstnání?

Obžalovaný: Prosim pořízeně, já jsem básník.

Soulec: Básník? To přece není žádné zaměstnání, to je nemoc.

Kdy má užívat.

Lékař: Tu medicínu užívejte vždy po jídle.

Nemocný: Ale pane

doktore, já s těžší kdy co seženu, abych mohl jísti.

Lékař: Tak? Tak tedy užívejte vždy před jídlem.

Stoletý kalendář — žádný lhář.

Když naškrobená sukyně taneuje..... *vít*
 Sedět při dobrém čaji..... *příjemno*
 Jestli věřitel v patách..... *zima i bouře*
 V mozku před zkouškami..... *udrženo*
 Neplatit domácímu..... *hřáti*
 V ženském oddělení plovárny. *zabít svůj obor*
 Diurnista a pečeně..... *boží dopuštění*
 O zlaté svatbě..... *studená noc*

„Má drahá, to vám mám říci: můj muž mi skoro již tři týdny nic řekl.“ — „Až řekne pak se tím jen nepříjemně. Na jasném do Vostřan. Můj tak bůh taký dělal.“

Citronová šťáva jako dietní prostředek. Šťávy citronové používalo se co prstonárodního léčivého prostředku dosud nejvíce v zemích, kde citrony rostou. Nyní i lékaři věnují jí velkou pozornost a od té doby, co se vyzkoumalo, že chrání proti nakažlivým nemocem, jež se v některých krajinách stále vyskytují jako cholera, žlutá a střídavá zimnice. Chrání prý též proti jiným a v jiných zemích panujícím nakažlivým nemocem a osvědčila prý se v případě takových pomoci léčivou. Dr. Tommasi, znamenitý italský učenec a lékař doporučuje následující jednoduchou přípravu této šťávy: Vezme se zcela čerstvý citron, rozkrájí se na kousky do nádoby, poleje se asi půl litrem vody a nechá se vše zavařit až na třetinu, po vychladnutí se kousky citronu vymačkají, načež procedí se tato tekutina plátnem a nechá se přes noc ustátí. Potom se může cukrem osladit. Při užívání běže se jí lžice. Obvyčejně používá se čerstvé vytlačené šťávy bez veškeré přípravy častěji dosti značné množství. — Proti kurdějím považuje se citronová šťáva za nejjistější ochranný a léčivý prostředek. Anglické a francouzské loďstvo má v nynější době vždy zásobu tohoto prostředku, jež se námořníkům v pravidelných dávkách rozdává. Na lodích, kde se tohoto prostředku používá, nevyskytuje prý se více tato obávaná nemoc. Šťáva tato čistí krev a jiné životní šťávy. — Čistě neb vodou rozředěné šťávy citronové používá se též při střídavé zimnici. Šťáva tato smíchaná s černou kávou prý zimnici úplně zahнала. — Proti zádušlivému tlukotu srdce, jimž nejen mladé dívky a paní ale i mladí muži trpívají, ukázala se býti citronová šťáva taktéž léčivou. Zde by snad použití zprvu uvedené vyvařeně šťávy nejlépe

posloužilo. Tento prostředek účinkuje prý příznivě i v případech kde vše jiné marným býti se ukázalo. — Proti chronickému hostci (rheumatismu) používalo se již dříve citronové šťávy ve větších dávkách až 200 gr. a dr. Ringer opětně na to poukazuje. — Před nedávnem roznesla se zpráva o úplném vyléčení 20 let trvající pakostnice (Gichtu) a sice použitím velkých dávek citronové šťávy z 6—25 citronů denně. Pouze velikými dávkami této šťávy možno prý úplného vyléčení takovéhoto nemoci docílit. Při tom naskytuje se ovšem vždy otázka, zda-li nemocný tohoto prostředku v tak velkém množství snese. Též proti diphtheritis použito bylo prý v nejnovější době citronové šťávy s dobrým výsledkem. Vařená citronová šťáva doporučovala by se proto obzvláště tam co ochranný prostředek, kde nemoce tyto epidemicky panují, jakož i při všech nakažlivých nemocích vůbec. Proti vodnatelnosti prsou a břicha velmi se doporučovalo trvalé užívání velkých dávek této šťávy cukrem slazené (sto až dvě stě kusů citronů během 2 až 3 týdnů). Citronová a mírnější šťáva pomerančová slouží též co povrchní prostředek k hojení svrbivky; vředů a jiných nepříjemných vyraženin. Aby se zamezilo vypadávání vlasů a k povzbuzení vzrůstu jich doporučují starší lékaři následující masť: tinktury kantaridové (pryskyrky) 1 a půl kvintl., šťávy citronové, 1 a půl kvintl. vepřového sádla 2 loty. bergamotového a citronového oleje od každého tři kapky. Masť touto se dotýčná místa vždy ráno a večer natírají. — Dítěm, kterým lezou těžko zoubky, natírají se dásně citronovou šťávou, čím se bolest mírní a zoubky lehčeji lezou.

Prostředek proti bolesti hlavy. Kus prosákového papíru promočeného či-

stým tabulovým olejem položí se na temeno hlavy. Když papír uschne, namočí se opět a poláží na hlavu. Tento prostředek zmírní i největší bolest hlavy. Ovšem nutno dbáti především klidu. Kdo téhodně třikráte hlavu olejem tabulovým takto omočí a jím také hlavu natře, u toho prý bude bolest hlavy vždy menší, až časem zcela pomine.

Aby lampa nečadila, jest dobře, když se knot před upotřebením smočí v silném octu a pak osuší. Hoří pak beze všeho dýmu a zápachu a malá tato práce odmění se desateronásobně.

Přírodní vosk, prostředek proti kuřím okám. Dle sdělení včelařů, kteří mimochodem řečeno ve své zálibě pro chov včel si troufají práci včelstev svých se všemi fakultami konkurovati, ztratí každý kuří oka, příkládá-li si na ně na papír natřenou vrstvu žlutého přírodního vosku.

Nový salát. Mnohá věc odkazuje se v obecném životě, kteráž by stala se chutným pokrmem, kdybychom — ji použití uměli. Tak zajisté sotva by kdo pomyslel na to, že z nepatrného, kostrbatého lupení řetkvičky upraviti lze jeden z nejluchutnějších salátů, totiž z její lupenových stonků. Jsou-li tyto již samy o sobě s pepřem a solí vitálním přídavkem ku chlebu a máslem, mají jsouce připraveny za salát chut převýbornou. Za tím účelem otrhají se listy se stonků a tyto se pečlivě očistí a několikrát v čerstvé vodě vyperou. Potom se stonky rozkrájí na drobno, posypou se solí, a aby se tato lépe vtáhla, nechají se hodinu nebo dvě státi. Krátce před tím, než se salát požívá, poleje se olejem a octem a přidá se, libo-li, též trochu pepře.

Bobule jalovcové neměly by v žádné domácnosti chyběti, neb mají značnou léčivou moc. Především působí — aniž by škodily — na hojně odlučování moče a možno jich upotřebiti při různých nemocech měchýřových; mimo to kona-

jí služby dobré při katarrhech a při různých nemocech ústrojí dýchacích.

Ipomoea proti hmyzům. Prostředek, jež tuto uvádíme, znají Japonci od dávných časů, zapuzující jim všelikou neřest na rostlinách, jako: mšice, červce, dřepčíky, housenky a podobné; týž záleží v polévání odvarem listů a výhonků jednoletých *Ipomoea purpurea* a *hederacea*. Účinek jest okamžitý; postačí na příklad pouhé potření v prstech rozmačkaným listím, aby všickni červci na některé větvi zničeni byli. Tento jednoduchý prostředek možno si snadno opatřiti, ano semeno lehce klíčí, a tak možno míti stále několik rostlin pohotové.

Černá řetkev výborným domácím lékem. Jistý francouzský generál po dlouhou řadu let nesnesitelně trpěl kamenem močovým a marně různých prostředků užíval. Poněvadž s mnohých stran mu tvrzeno bylo, že černá řetkev velice dobrým prostředkem proti močovému kameni jest, odhodlal se, ač byl velikým nepřítelem její, ji pojidati. A hle, za krátký čas pozoroval již, že bolesti jeho velice se zmírnily. Následkem toho nafičil v celé krajině pěstování černé řetkve a doporučoval ji tamním obyvatelům i vojsku svému jako výborný pokrm. MUDr. Philippe podal o tom zprávu pařížské akademii. Týmž způsobem vyléčen byl i jiný nemocný, kterýž pilným požíváním řetkve kamene močového byl se sprostil. Nedosti na tom, černá řetkev je též výborným prostředkem proti bolení na prsou, proti kašli, střeavním a žaludečným katarrhům. Pěstujme proto a pojídejme častěji černou řetkev. Pěstovati ji jest jednoduché. Dařiti se v půdě jemné a nečerstvé hnojené; v půdě jílovaté, těžké není tak chutná. Doba setí je květen a červen. Řetkev se musí pak vyjednotiti, by stálo jen asi 100 rostlin na jednom čtver. yardu; za sucha se musí pilně zalévati. Před nastoupením

mrazů se dobude a očistí. Nejlepší uschování fetkví na zimu jest ve sklepech, kde suchým pískem vrstva po vrstvě se posype, čímž nejlépe se udrží.

Rostlinný prášek ku čištění a zjemnění kůže. Plody kaštanů se oloupají a vnitřek se roztluče na moučku, která se proseje sýtem. Něco této moučky se dá do vody k mytí, která se tím stane mýdlovitou a bílou, čistí kůži dokonale a dodává jí jemnosti a lesku. Prostředku toho se užívá ve Francii velmi zhusta.

Vyvětrávání peřin. Obyčejně vyvěsíme peřiny, když je vyvětrati chceme, tam, kam nejprudší sluneční paprsky padají. Tím ale peří přespříš vysychá, pozbývá pružnosti a stává se křehkým. Lépe jest peřiny na suchém, chráněném vzduchu vyvěšovati a je naposled důkladně protřásti. Rovněž také chybujeme, pakli postel zvláště letního časa, kdy se tělo silněji vypařuje, při rauním ustláni ihned zase peřinou přikrejeme a tak všechn výpar v posteli uzavřeme. Tu má se právě naopak svrchnice i přikrývka zpět přehoditi, nebo jen tak docíliti možno, aby se postel dostatečně vyvětrala a peřiny čerstvým oksyličeným vzduchem načichly.

Praní žíní. Nejdříve se řádně vyklepou, vloží se pak do nějaké dřevěné nádoby, vleje se na ně hojně vařící vody, nádoba se ihned přikreje a nechají se tak asi hodinu státi. Napotom se voda sleje, žíně polejou se opětně vařící vodou a nechají se zase asi hodinu pařiti. Na to vyberou se horké z nádoby a usušejí se na prostěradle neb pod., jež jsme byli venku na zemi neb na podlaze v nějaké prostorné místnosti, jež se dobře provětrávati dá, rozprostfeli. Studené vody k praní žíní upotřebiti se nesmí, jelikož by pozbyly kadeřavosti.

Proti pocení se rukou. Pocení se rukou lze zabrániti aneb valně zmírniti,

natáhneme-li si na noc rukavice, do nichž dříve nasypeme moučky bramborové. Velmi vhodný prostředek jest též častější umývání rukou aromatickým octem buď samotným aneb z polovice vodou smíšeným.

Tmel na sklo může si každý připraviti, přidá-li v temnu rozpuštěnému kůlu něco málo dvojhromanu draselnatého. Spojení roztlučených částí staniž se v temnu, načež pak se dá spojená již nádoba na slunce; tmel ten není v horké vodě rozpustným.

Proti potění se nohou odporučuje jistý lékař tento jednoduchý a neškodný prostředek: Když se nohy omyjí neb v lázni vykoupají, natřou se náležitě, zvláště mezi spíčkami a na chodidle, denně dvakráte zeleným mazavým mýdlem.

Přenesení pajedu na člověka. Jistý muž, který chtěl uzel na provaze, jenž byl kolem rohů krávy trpící pajedem (hrdelnicí, honsenkami, řábou) obvázan, zuby rozvázati, onemocněl rovněž tak puchýřovitou vyraženinou úst, která se konečně utvořením se nádoru vyhojila.

Zeláštní způsob chytání krys jest obvyklý v Americe, zvláště ve velkých cukrovarech. Navěsí se totiž na šňůře na sta malých udiček, které se navnadí masem. Krysy spolknou hltavě návnadu a tak se ve velkém počtu chytí. Prostředek ten prý jest osvědčený.

Prostředek proti mozolům a kuřím okám na nohou. 3 grammy kyseliny salicylové, 0.5 gr. konopného extraktu, 25 gr. kolloidia. Smíšeninou touto se pomocí malé štětičky tvrdá kůže na mozolech jednou denně natře. Mozolovitá kůže sevrkne se na rohovitý krunýřek a oddělí se od části pod ní ležící, tak že se dá snadně a bez bolesti odstraniti. — Pouze mozoly mají býti pomazány, zdravé kůže se nemá tato smíšenina dotknouti.

Proti vypadávání vlasů odporučuje se z Francie následující pomáda co

rychle účinkující. Extrakt chinový 2 grammy, olej ze sladkých mandlí 8 gr., vaselin 24 gr., olej bergamotový 6 kapek, peruánský balsám 24 kapek. Připraví se v lékárně. Smíšeninou natře se kůže na hlavě každý večer. Jednou v týdnu se hlava omyje teplou mýdlovou vodou a vlasy se málo ostříhají.

Špenát co výtečná píce. Po sklizni ječmena a ovesa a po zaoarání strnišť naseje se na pole v měsíci září špenát smíšený s bodlavým semenem a špičatým listím; pole nesmí však hubené býti. Špenát rychle zroste a ještě před zimou, zvláště při dobré pohodě, nasadí dosti silné stonky. Mrzne-li v zimě na nejkrajnějších špičkách listů, zůstane přece jádro špenátu zdravé, a počne na jaře opět růsti, tak že v měsících dubnu a květnu, v nichž kromě kopřiv, ještě žádné jiné píce zelené pro dobytek není, může dvakrát sklizeň býti. Za příznivé pohody může se i třikrát sklízeti. Třetí tato sklizeň není však vydatná a oves nechť se jí raději straní. Také vepřový dobytek rád špenát, smísí-li se mu s jinou pící, požívá s chutí a jde mu dobře k duhu. Také pšudu špenát dobře zúrodňuje.

Usedlina z kávy byla až do nedávna co bezceenná vyhozena aneb se jí jen k naplnění plivátek užívalo. Francouzský lučebník Payen, který před nedávnem usedlinu onu co hnojivo zkoušel, dodělal se při pokusu tom překvapujících výsledků. Shledal, že kávová usedlina obsahuje v sobě veliké množství dusíku a kostíkové kyseliny, kteréžto látky z nejlepší mrvicím prostředkům náležejí. Až dosud však nikde usedliny kávové co výtečného hnojiva neužili, ač se jí ročně miliony kilogramů zbytečně a bezúčelně vyhází.

Odevar ze lněného semene jest často velmi užitečný nápoj, kterým se dráždění při katarřu, kašli, závratí, prsním zánětu, průjmů, července, zánětu stěv, obtížném močení a vůbec při

všech snětivých nemocích umírní. Připravuje se tím způsobem, že se dva loty přebíraného lněného semene a půl lotu nafezaného sladkého dřeva dvěma litry vřelé vody poleje a tak po 2—3 hodiny v kryté nádobě na horké plotně neb poblíže ohně nechá státi. Pak se nápoj procedí sátkem a užívá se ho občas podle potřeby 1—2 lžičky. Též se může cukrem poněkud osladiti.

Hovězí maso. Dobrá chuť jeho záleží v jeho šťávě, a nechá-li se tato vyjítí, ztrácí tím maso nemálo na své dobrotě. Mělo by se tudíž maso ku pečení hned do horkého pekače a maso ku vaření do vřelé vody vkládati, aby se sražením bílkoviny pory na povrchu uzavřely a tak šťáva uvnitř zadržela. Tomuto účelu vyhovují jistou měrou v novější době v obchodu se vyskytující pevně uzavřené, železné hrnce a pekače. Má-li se však nvařiti dobrá polévka, musí se maso stavěti na oheň ve studené vodě, aby se tak masová šťáva vyloučila a do vody přešla.

Požívání čerstvého ovoce. Fysiologickým pozorováním se zjistilo dostatečně, že kyseliny napomáhají příznivě ku vyměšování žluče z krve, čímž se zimnici a jiným letním a podzimním nemocím předejde. Všecky zimnice mají v jistém smyslu v tom svůj původ, že žluč přejde do krve. Říká se obyčejně, že ovoce a jahody všeho druhu účinkují chladivě. Příčinou toho jest, že tyto obsahují kyselinu, která žluč z těla odstraňuje a tak toto čistí; tím se vysvětluje proč mají osoby trpící zimnicí chuť po kyselých nápojích, limonádě, podmáslí a p. — Nejlepší dobou pro požívání čerstvého ovoce jest půl hodiny před snídaní a obědem, a je-li ovoce řádně vyzrálé a čerstvé, přechází v jeho šťávě obsažená kyselina ihned do krve a do koloběhu. Rozumí se samo sebou, že každá osoba musí nejlépe věděti, kterého druhu ovoce jí svědčí a mnoho-li ho smí požívatí. Jako vše dobré

může i ovoce velmi škodlivé působiti, nepožívá-li se ho střídmě. Nejzdravějším ovocem jsou jablka, která mají i tu výhodu, že nesnese-li je žaludek ve stavu surovém, že mohou požívatí pečene. Jablka se mohou na delší dobu a

snadněji uschovati k rozmanitějšímu způsobu použití než jiné ovoce. Jablka se též snadněji jakož i rychleji stráví, chladí a živí tělo, účinkují na játra a udržují veškeré výkony těla v náležitém pořádku.

**Knihy jenž nabízí na prodej A. Geringer, 463 j. Canal ul. Chicago, Ill.
jsou následující:**

Amor našim služebníkem, aneb: jak možno zalíbiti se všem ženštinám a získati si jich přízeň. Cena 15ct.
Album. Sbíрка nápisů do pamětní knihy od F. A. Hory. 30ct.
Albrecht z Valdšteina, slavný vojevůdce a třicetiletá válka. Se zvláštním obhlédem na Čechy líčí P. J. Šule. S obrázkem, 39 stránek. Cena 15ct.
Antonín a Anulka. Povídka pro dospělejší mládež. Z holandského přeložil Frant. Tesař, 90 str. Cena 20ct.
Báňorky a povídky pro hochy a děvčata. Přeložil P. J. Šule. Elegantně kartonováno a v kolorované obálce, 61 str. Cena 15ct.
Báňorky a povídky pro dívky. Vzdělal P. J. Šule. Elegantně kartonováno a v kolorované obálce, 62 str. Cena 15ct.
Báňky vybrané pro milé dívky. Vzdělal P. J. Šule. Elegantně kartonováno a v kolorované obálce, 62 str. Cena 15ct.
Benjamin Franklin, výborný občan a proslulý státník americký. Obrázek nejlepší pro mládež i dospělé. Vzdělal P. J. Šule. S obrázkem, 48 str. Cena 15ct.
Boško. Nevyčerpatelné jeho řecké k zábavám společenským. Vzdělal F. J. Technický. Cena 30ct.
Český básník. Sbíрка vážných a žertovných deklamací. Cena 15ct.
Česká kuchyňka a hospodyně. Stručně a snadno pochopitelně navedení k připravování chutných jídel všeho druhu, jež hodí se zvláště pro krupy občanské. Sepsala Ludmila Dobrovolská. Cena vázané s poštovní zášilkou \$1.50
Český bosko, dokonalý umělec kouzelnický. Cena 15ct.
Český ycatubrat. Sbíрка plául k novému roku, k jmeninám a k narozeninám, mládeži česko-slovanské nap. E. Just; cena nev. 20ct.
Čentmír, aneb: Dobrá pověst jest nad zlato. Povídka pro dospělejší mládež od Frant. Tesaře 71 str. Cena 15ct.
Čechové američtí v staré vlasti památného léta 1885. S četnými vyobrazení. Upomínkou

Čechům v Americe jakož i v českých zemích. Cena velké 8 o 44 stránkách 40ct.
Domácí kuchyňka od Magdaleny Dobr. Rettigové, čili: Snadno pochopitelné a prozkoumané poučení, kterak se masitě i postat pokrmy všeho druhu nejlepšíším způsobem vaří, pekou a zadělávají a t. d. Cena pěkně vázané \$1.00
Domácí učení. Poučení, kterak zachovati se máme v nemocích prvé než lékař byl zvolán. Od Jos. Prokeše. Cena 45ct.
Dvorný společník. Pravidla k slušnému se chování, navedení i vzory k vyznání lásky, krátká barvo- i květomluva, předpisy k tajným dopisům, společenské hry, přípitky, hádanky a t. d. V pěkné veselé a okaté vazbě 65ct.
Dějiny národů slovanských v přehledu synchro-nistickém se stručným obrazem jich cvěty, literatury a umění a 30 genealogickými tabulkami panovnických rodů slovanských. Sestavil V. Klížek. Cena \$1.40.
Dějiny kněžství v Čechách po roku 1018. Dle pramenu sepsal Tom. V. Bilek. Dvě části obsahující 1470 stran velké osmerky. Cena sušovaná \$6.00.
Dekameron od Giovanni Boccaccia. Sto povídek. Z italského přeložil G. F. Karáfiat. Cena \$2.25.
Doktor Faust. Život jeho, skutkové a hrozný konec. Báňorka pro lid. Vypravuje J. T—ý. S obrázkem, 48 str. Cena 15ct.
Drobné povídky. Naši mládeži podává Ant. Mojžíš, učitel, 41 str. Cena 10ct.
Encyklika a syllabus otce sv. Pia IX a Encyklika syllabus Syna nové doby. Podává Alfons Šťastný. Cena 20ct.
Hlavy muževníků bělohorských. Historická upomínka od Boh. Mojnara. Cena 10ct.
Hospodářský klíč. Čtení o nejdůležitějších základech umění hospodářského založeného na vědách přírodních. Ku prospěchu polních hospodářů sepsal Filip St. Kodým, 364 str. váz. Cena \$1.25.
Hodný strýc. Povídka mravoučná pro mládež i dospělé. Vzděl. J. T—ý, 52 str. Cena 15ct.

- Jagelloni v Čechách.** Obrázek z dějin českých. Pro mládež i dospělé. Cena 15ct.
- Jiří Washington,** statečný bojovník za svobodu Spojených Států amerických. Obrázek dějepisný. Cena 15ct.
- Ježiš a jeho poměr ku křesťanství.** Pojednání od Alfonse Šťastného. Cena 50ct.
- Kázání na výroční slavnosti a svátky** sestavil B. V. Košut. Neváz. 80ct.
- Kuchařka nová česká** aneb navedení ku přípravování všelikých pokrmů, hodících se pro skrovnou i skvostnější domácnost. Práci Františky Hansgirkové, se 61 vyobrazeními. Cena vázané se zásýlkou. \$1.60
- Kouzelník aneb: Odhalené tajemství kejkliřů.** Navedení ze zkušenosti založené k provozování přirozené magie v oboru mechaniky, fyziky, lučby a j., obsahuje zároveň kejkle karetní, šprýmové kousky početní a žerty vůbec. Vzdělal V. Kopecký. Cena nevázané 80ct.
- Karel Havlíček Borovský.** Sotva jest v dějinách znovuzrození národa českého zjevu znamenitějšího a dojemnějšího, nad chrabrý život Havlíčkův. „Kdo jej kdys důkladně vylíčí, podá národu českému knihu nejkrásnější zábavy a nejužitečnějšího poučení!“ jsou slova jedno z historiků našich již r. 1902 pronesená a zajisté se čtenářům našim zavděčíme, nabídneme-li jim životopis tohoto velikána našeho, sepsaný Karlem Tůmou. Celé dílo obnáší 15 sešitů, dohromady 612 stránek. Sešit po 20ct. Kdo odebere všechny najednou, obnáší cena \$2.75, s poštou \$2.85. Vázané \$3.55, s poštou \$3.75
- Kronika práce,** osvěty, průmyslu a nálezův. S četnými vyobrazeními v dřevu, kovu i ocelorytu. Dle nejlepších pramenů vzdělali Jiří V. Jahn a Mart. Pokorný. Celé dílo obsahuje 4 díly a cena vázaných v ceně snížené \$16.00. Obsah u výtahu: Vývoj osvěty i člověčenstva. Dějiny stavitelství. Základové tělocviku. Rovnováha a pohyb. Světlo. Magnetism a elektřina. Zvuk a nástroje hudební. Teplo. Dobývání surovin z vnitra země. Voda a poklady její. Chemické zdělávání surovin atd. atd.
- Křesna.** Román od Emila Zoły. S ilustracemi od francouzských umělců. Cena \$1.60.
- Líbule a Přemysl.** Dějepisná povídka pro mládež i dospělé. Napsal P. J. Šule. S obrázkem, 48 str. Cena 15ct.
- Léon Gambetta.** Obraz života i povahy jeho; podává K. Tůma. Velká osmerka čítá dohromady 140 stránek; cena s poštovní zásýlkou 75ct.
- Lovci slonů.** Povídka poučná pro mládež i dospělé. Vzdělal P. S. T—ý. S obrázkem 48 str. Cena 15ct.
- Mladý Slovák,** aneb: Na božím požehnání všecko záleží. Povídka pro mládež i dospělé. Vzdělal P. J. Šule. S obrázkem, 65 stránek. Cena 15ct.
- Meir Ézofovič.** Román ze života polských židů od E. Orzeszkové. S obrázky dle Andrioliho. Cena 80ct.
- Mapa království českého** od Wagnera Cena 40ct.
- Mistra Jana Husi** sebrané spisy české z nejstarších známých pramenů, k vydání upravil Karel Jaromír Erben ve 3 dílech velké osmerky. I. díl obsahuje 479 str. II. díl 440 a III. díl 346 str. Cena nevá. \$7.50
- Malá domácí kuchařka** od Magdaleny Dobr. Rettigové. Nevázaná 25ct.
- Malá nová česká kuchařka** od Frant. Hansgirkové. Cena vázané v plátně 65ct.
- Milék,** průvodce po hladkých i drsných cestách lásky. Sestavil F. J. Těchonický 30ct.
- Malý zvěrolékař,** aneb: Dobyččí lékařství. Návod snadno srozumitelný, jak lze poznati a léčiti nemoci domácích zvířat. Sepsal Dr. V. Kaper. Cena 45ct.
- Nový slovník jazyka českého i německého** dle Šumavského, Jungmanna, Meyera a jiných sestavil Josef Rank. Dva díly a každý o sobě pevně a okrasně svázan. Cena obou dílů \$7.50
- Njnovější tajemník lásky a dvorní společník.** Velmi důležité navedení pro mladé lidi obojího pohlaví, jak se chovati ve společnosti, zároveň hojná sbírka milostných dopisů pro všeliké případy, společenské hry zábavy atd. Vzdělal T. S. Cena 30ct.
- Naučení o želech,** jejich moci a vlastnostech, od F. S. Kodýma, ve dvou dílech. Díl I. obsahuje 343 str. a jedná o obecných vlastnostech těles, hybo- a tížozpytu. II. díl obsahuje 775 str. a pojednává o zvuku, světle, teple, magnetech a mluně. S četnými obrázky. Cena \$1.25, s poštou \$1.40. Váz. oba díly v jednu knihu pevně a vkusně \$2.00, s poštou \$2.20.
- Nezobulky.** Dar našim pannám, 152 stránek dvanáctky. Cena \$1.00. Obsah: O pohlaví ženském. O zdraví. O zevnějšíku. O domácím a ženském zaměstnání. O kráse duševní a tělesné atd. atd.
- Napoleon I.,** císař francouzský. Životopisný obrázek. Cena 15ct.
- O spasení po smrti.** Pojednání od Alfonse Šťastného. Cena 25ct.
- O mravnosti rozumově.** Čvaha od Alfonse Šťastného. Cena 20ct.
- Persekuce Hory Kutné** po bitvě bělohorské. Historický příspěvek k událostem doby té. Sep. P. M. Veselský, 140 str. velké osmerky. Cena \$1.25
- Panství Táborské** a bývalé poměry jeho podaných. Sepsal Fr. Aug. Slavík, 150 str. velké 8 za \$1.25

Průvodce dívky a budoucí hospodyně od Frant. Hansgirkové. S vyobrazením za 50ct.
Povítní soud Karla Havlíčka Borovského 15ct.
Praktické zápisky pro řemeslníka a hospodáře, vůbec živnostníka. Cena #2.00. Obsah: Barvení. Bengálské ohně. Bílení. Bronzování. Čištění skvrn. Drahokamy strojené. Glasury. Inkoust. Klížení. Kovy. Kůže. Tmelování či kytování atd. atd.
Průvodce po království českém. Se 12 mapami a plány ve 2 dílech vázaný #3.50
Planetář úplný, nejnovější pro mužské i ženské pohlaví. Cena 10ct.
Poučení jak může dívka v krátkém čase státi se nevěstou a manželkou. Cena 15ct.
Památník Sokola Pražského. Krásná vazba plátěná zlatem okrášlena. Cena \$1.50, se zásýlkou \$1.70. Cena to velmi levná.
Přítel zvířat. Vybrané povídky, bájky a básně ze života zvířat pro hodné dívky. Vydělal P. J. Šule. Cena 15ct.
Pestré květy. Československé mládeži podává Jan Ježek, 78 stránek. Cena 20ct.
Přruční slovník jazyka českého i německého. Sestavil J. P. Jordán. Dva díly v jednu knihu pevně vázané #4.25.
Petr Veliký. Obrázek z dějin ruských. Pro mládež i dospělé nakreslil J. T—ý, 64 stránek. Cena 15ct.
Preciosa, spanilá děvče cikánské. Obrázek ze života španělského. Nakreslil J. T—ý, 48 stránek. Cena 15ct.
Sylvestriády. Sbírnka deklamací delších i kratších, besedních čtení, žertů a půlnočních scén k zábavám sylvestrovým, masopustním a besedním od Emila Trnky. Cena váz. \$1.80, s poštou \$1.90.
Seďm let v jižní Africe. Sepsal Dr. Emil Holub. Příhody, výzkumy a lovy na cestách jeho od polí diamantových až k řece Zambezi. Dva díly, 298 vyobrazení a 1124 str. Cena obou dílů nevázaných #7.00
Snář. T. Lenormandová, světoznámé věštky-

ně. Výklad více než 200 snů pro ty, které vykládání snů zajímá, zároveň s čísly, jenž mohou se sázeti do loterie. Cena 20ct.
Sbírnka nejnovějších receptů z oboru vinařství, octářství a j. Vydělal V. K. Cena 80ct.
Šibřinky. Sbírnka nejnovějších, sylvestrových i besedních her, výstupů, deklamací, písní a žertů. Sestavil Damian Mišpuška. Vyšly dosud 4 sbírky a cena jedné 80ct.
Umění v krátkém čase získati nevěstu dle přání, a penězi nebo bez nich. Cena 15ct.
Uměla praelena. Navedení jak prádlo všeho druhu, jakož i látky vlněné, hedbávné a prospěchem práti a vůbec upravovati se mají. Vydělala Milada Podhajská. 76 stránek. Cena 50ct.
Úplný besedník spořádal Jiří Bittner a J. R. Vilímek. Velká 8, stran 844. Vázaný v plátně se zásýlkou #4.50
Všobecný počtář pro školu i dům, obchod i průmysl. Sepsal Jos. Barcal. Snižovaná cena se zásýlkou 65ct.
Války Husitské v Čechách. Obrázek z dějin vlastenských. Nakreslil J. T—ý, 50 str. S obrázkem. Cena 15ct.
Vilém Tell, bojovník za svobodu Švýcarska. Dějepisná povídka od P. J. Š. 56 stránek. S obrázkem. Cena 15ct.
Zlatý král. (Přemysl Otokar II.) Obrázek z dějin vlastenských, jež pro mládež i dospělé nakreslil P. J. Š. S obrázkem 56 stránek. Cena 15ct.
Z let probuzení. Cen# 50ct. Obsah: Paměti a korespondence Bohuslavy Rajske. Listy Fr. Lad. Čelakovského a Bohuslavy Rajske z let 1844-1845. Vzájemné dopisy Antonie Čelakovské a Boženy Němcové 1844-1849.
Žena ve společnosti lidské, zvláště v Anglii a Americe. Sepsal Karel Jonáš. Cena 50ct.
38 potřebných řeči pro různé stavy a věky napsal Jos. Kalda. Knižka tato obsahuje 124 str. osmerky a prodává se v ohybné plátěné vazbě s pečovatelnou zásýlkou za 50ct.

❖ RUDOLF ŠEVIČ, ❖

459 záp. 18 ul. roh Centre Ave, Chicago, Ill.

Český puškař a obchodník s veškerou palnou zbraní pro rybolovce a milovníky sportu.

Praha a všeho druhu náboje vždy na skladě. Všechno druhů udič, rukavice k rohování a vůbec vše co do oboru toho náleží.

Zakázky z venkova vyřídí se správně a rychle v cenách nejmírnějších. Správky a převrtávání ručnic dle přání za levnou cenu.

Hambursko-Americká Akciová,

Paroplavební Společnost.

Přímá poštovní paroplavba dvakrát za týden mezi

NEW YORKEM A HAMBURKEM

jakož mezi New Yorkem a Štětínem po nově zařízené

• • BALTICKÉ LINII • •

Parolodě této všeobecně oblíbené společnosti jsou vesměs nové, co nejsolidněji zbudované a co nejnádherněji zařízené, veliké železné parníky poštovní. A že i u cizího obecněstva Čechoslovenského stály se nejoblíbenějšími dokazují nejlépe američtí Čechové, kteří při vypravění „Divadelní Lodě“ podnikli onen velikolepý výlet do Nár. Divadla v Praze po poštovní parolodi „Westphalia“ téže společ. patřící.

Odjezd parolodi
 — z —
NEW YORKU
 — do —
HAMBURKU
 každých
 čtvrtek a sobotu
 přímo bez přesádní.

Odjezd parolodi
 — z —
HAMBURKU
 — do —
NEW YORKU
 každou
 středu a neděli
 přímo bez přesádní.

C. B. RICHARD & CO.,

generální přeplavní jednatelové

61 Broadway, New York a roh Washington a La Salle ul. Chicago.

ŘIDITEL ČESKÉHO ODDĚLENÍ

— o —

— z ČESKÝ KLERK —

J. F. VOSATKA,

STAN. J. HALIK,

61 Broadway, NEW YORK.

Roh Washington a LaSalle ul. CHICAGO, ILL.